

СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 83

Год. LXV |

Петок, 3 јули 2009

Цена на овој број е 260 денари

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОЛРЖИНА

Стр.		Стр.
1496.	Закон за дополнување на Законот за парничната постапка.....	2
1497.	Закон за изменување и дополнување на Законот за извршување.....	3
1498.	Закон за изменување на Законот за животната средина.....	8
1499.	Закон за прогласување на локалитетот Алшар за споменик на природата..	8
1500.	Закон за изменување на Законот за јавните претпријатија.....	11
1501.	Закон за изменување и дополнување на Законот за заштита на децата.....	12
1502.	Закон за изменување и дополнување на Законот за високото образование....	34
1503.	Закон за Воената академија.....	35
1504.	Уредба за методологија за распределба на приходите од данокот на дадена вредност по општини за 2010 година.....	44
1505.	Одлука за давање согласност за изменување на Почесен генерален конзул на Јапонија во Република Македонија, со седиште во Скопје.....	47
1506.	Одлука за престанок и за давање на користење на недвижна ствар на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип.....	47
1507.	Одлука за отворање на Почесен конзулат на Република Македонија во Сојузна Република Германија, со седиште во Нирнберг.....	47
1508.	Одлука за давање согласност на Одлуката за утврдување на цената за објавување на огласи, акти и неважечки документи во службеното гласило „Службен весник на Република Македонија“.....	47
1509.	Одлука за доделување средства за постдипломски студии од областа на ЕУ во странство за 2009/2010 година..	51
1510.	Одлука за престанок и за давање на трајно користење на движни ствари на Секретаријатот за европски прашања...	48
1511.	Одлука за давање на користење на недвижни ствари.....	51
1512.	Одлука за давање одобрение за основање на Приватно средно училиште „ДИЈА“ во Скопје.....	51
1513.	Одлука за изменување на Одлуката за распределба на средства за изградба на каскадни прегради по реката Вардар и решавање на проблемот со фекалните води на Град Скопје.....	52

Стр.		Стр.			
1514.	Одлука за престанок и за давање на времено користење на недвижни ствари на Фондација - Меморијален центар Никола Кљусев.....	52	1522.	Упатство за изменување и дополнување на Упатството за пополнување извештаи за каматни стапки на приложени депозити и дадени кредити (Образец КС-1 и Образец КС-2).....	105
1515.	Одлука за престанок и за давање на користење на движни ствари на Секретаријатот за европски прашања.....	53	1523.	Правилник за измена на Правилникот за постапката на распределба на осигуреници во задолжителни пензиски фондови, за начинот и постапката за членство во задолжителен пензиски фонд при зачленување по прв пат, за начинот и постапката на премин на член од постоен во иден задолжителен пензиски фонд и за формата на Договорот за членство во задолжителен пензиски фонд.....	108
1516.	Решение за именување на Почесен конзулат на Република Македонија во Сојузна Република Германија, со седиште во Нирнберг.....	54	1524.	Правилник за измена и дополнување на Правилникот за инвестирање на средствата на задолжителните пензиски фондови.....	108
1517.	Решение за именување на овластен претставник на Република Македонија во Комитетот за финансиски прашања на сукцесијата.....	54	1525.	Одлука за признавање на стаж на осигурување што се смета со зголемено траење за работни места во Царинската управа на Република Македонија.....	109
1518.	Програма за детални геолошки истражувања за 2009 година.....	54	1526.	Објава за движењето на цените на мало во Република Македонија за месец јуни 2009 година.....	111
1519.	Програма за користење на средствата од инструментот за претпристапна помош за рурален развој на Европската унија (ИПАРД) за период 2007-2013 година.....	57	1527.	Објава за движењето на трошоците на животот во Република Македонија за месец јуни 2009.....	111
1520.	Правилник за начинот и постапката за вршење на метролошки надзор и барањата кои пакуваните производи треба да ги исполнуваат во однос на количините, начинот на означување на количините и дозволените отстапувања од означената количина и листата на номиналните количини на пакуваните производи.....	86		Огласен дел	1-32
1521.	Одлука за начинот и постапката за воспоставување и примена на Програмата на банка за спречување перење пари и финансирање на тероризмот....	101			

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1496.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

УКАЗ ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПАРНИЧНАТА ПОСТАПКА

Се прогласува Законот за дополнување на Законот за парничната постапка,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 30 јуни 2009 година.

Бр. 07-2941/1
30 јуни 2009 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Ѓорче Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПАРНИЧНАТА ПОСТАПКА

Член 1

Во Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 79/2005 и 110/2008), во членот 418 по ставот (3) се додаваат два нови става (4) и (5), кои гласат:

„(4) Кога врз основа на веродостојна исправа доверителот може да бара од нотарот да донесе решение со кое се дозволува извршување, судот ќе издаде платен налог само ако тужителот го стори веројатно постоењето на правен интерес за издавање на платен налог.

(5) Ако тужителот не го стори веројатно постоењето на правниот интерес за издавање на платниот налог, судот ќе ја отфрли тужбата.“

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J
PËR PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR PROCEDURË
KONTESTIMORE

Neni 1

Në Ligjin për procedurën kontestimore ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 79/2005 dhe 110/2008) në nenin 418 pas paragrafit (3) shtohen dy paragrafë të rinj (4) dhe (5) si vijon:

„(4) Kur në bazë të dokumentit autentik, kreditor mund të kërkojë nga noteri të miratojë aktvendim me të cilin lejohet përmbarimi, gjykata do të lëshoje urdhërpagësë vetëm nëse paditësi e bën të sigurt ekzistimin e interesit juridik për dhënen e urdhërpagësës.

(5) Nëse paditësi nuk e bën të sigurt ekzistimin e interesit juridik për lëshimin e urdhërpagësës, gjykata do ta refuzojë padinë.“

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e shpalljes në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1497.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА
ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ
НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗВРШУВАЊЕ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 30 јуни 2009 година.

Бр. 07-2942/1
30 јуни 2009 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горче Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ
НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗВРШУВАЊЕ

Член 1

Во Законот за извршување ("Службен весник на Република Македонија" број 35/2005, 50/2006, 129/2006 и 8/2008), во членот 1 по ставот (2) се додава нов став (3), кој гласи:

„(3) Одредбите на овој закон се применуваат и врз присилно извршување на нотарски исправи и други извршни исправи предвидени со закон.“

Ставот (3) станува став (4).

Член 2

Во членот 2 по ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

„(2) Основа за извршување е и решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа донесено од нотар.“

Ставовите (2), (3), и (4) стануваат ставови (3), (4) и (5).

Член 3

Во членот 12 став (1) по точката 3-а сврзникот "и" се брише и се додава нова точка 3-б, која гласи:

“3-б) решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа донесено од нотар и“.

Член 4

Во членот 16 по ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

“(2) Решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа донесено од нотар станува извршна исправа со ставање на потврда за правосилност и извршност од нотарот.“

Ставот (2) станува став (3).

Член 5

По членот 16 се додаваат осум нови наслови и осум нови члена 16-а, 16-б, 16-в, 16-г, 16-д, 16-ѓ, 16-е и 16-ж, кои гласат:

“Постапка за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа

Член 16-а

Предлог за донесување на решение за дозвола за извршување врз основа на веродостојна исправа доверителот поднесува до нотарот по свој избор на чие поддржаче е живеалиштето, односно престојувалиштето на должникот-физичко лице, односно седиштето на должникот-правното лице.

Содржина на предлогот

Член 16-б

Предлогот за донесување на решение за дозвола за извршување врз основа на веродостојна исправа содржи барање за донесување на решение со кое се задолжува должникот да го плати паричното побарување кое произлегува од исправата во определен рок, како и барање за донесување на решение со кое се дозволува извршување (во натамошниот текст: предлог за донесување на решение со кое се дозволува предложеното извршување врз основа на веродостојна исправа), како и податоци за доверителот, должникот, видот и обемот на побарувањето, времето за исполнување на обврската и нејзината пристигнатост.

Основ за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа

Член 16-в

(1) Предлог за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа се поднесува за пристигнато парично побарување кое се докажува со веродостојна исправа приложена кон предлогот во оригинал или во заверен препис кај нотар.

(2) Веродостојна исправа, во смисла на овој закон, е фактура, меница и чек со протест и со повратна сметка, кога е тоа потребно за засновање на побарување, јавна исправа, извод од заверени деловни книги, според закон заверена приватна исправа и исправи кои според посебни прописи имаат значење на јавна исправа. Како фактура се смета и пресметката на камата.

(3) Во решението со кое се задолжува должникот да плати и со кое го дозволува извршувањето врз основа на веродостојна исправа (во натамошниот текст: решението за извршување) треба да е назначен доверителот, должникот, видот и обемот на побарувањето и времето на исполнување на обврската.

(4) Ако од веродостојната исправа не се гледа кога пристигнува побарувањето, нотарот ќе донесе решение со кое се дозволува извршувањето, ако доверителот поднесе писмена изјава дека пристигнало побарувањето и ако го означил денот на пристигнатоста.

Постапување по предлогот за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа

Член 16-г

(1) Ако нотарот оцени дека предлогот за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа е допуштен и основан, ќе донесе решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа и ќе го достави до странките.

(2) Ако нотарот оцени дека предлогот за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа не е допуштен или основан, ќе го препрати предметот до надлежниот суд за натамошно постапување и одлучување како да е поднесена тужба.

(3) Ако нотарот оцени дека предлогот за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа не е уреден, ќе го врати на доверителот да го уреди според дадените насоки во рок од осум дена од денот на приемот на известувањето. Ако доверителот не го достави предлогот во определениот рок, предлогот ќе се смета за повлечен.

(4) Ако доверителот го достави предлогот, а предлогот не е уреден согласно со дадените насоки, предлогот ќе биде отфрлен со решение, против кое е дозволена жалба во рок од осум дена до надлежниот основен суд на чие подрачје е седиштето на нотарот кај кој е поднесен предлогот.

Приговор против решението со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа

Член 16-д

(1) Должникот може да поднесе приговор против решението со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа до нотарот кој го донел решението, во рок од осум дена од денот на приемот на решението.

(2) Нотарот на кој му е поднесен приговор по истекот на рокот (ненавремен), поднесен од неовластено лице или лице кое нема правен интерес за поднесување на приговор (недозволен), нејасен, непотпишан, без можност да се определи за кое решение се работи (нечелосен), против решението кое тој го донел, ќе донесе решение за отфрлање на таквиот приговор.

(3) Нотарот кај кој е поднесен навремен и допуштен приговор против решението кое го донел, ќе ги достави списите до основниот суд на чие подрачје е седиштето на нотарот кај кој е поднесен приговорот, за спроведување на постапка по повод приговорот и донесување на одлука согласно со одредбите на Законот за парничната постапка за постапување по приговор за платен налог.

Потврда за правосилност и извршност

Член 16-ѓ

(1) Нотарот ќе стави потврда за правосилност и извршност на решението со кое се дозволува извршување, ако во рокот од осум дена не прими приговор, односно приговорот го отфрлил како ненавремен или недозволен.

(2) Решението со кое се дозволува извршување со потврда за правосилност и извршност нотарот ќе му го достави на доверителот.

Право на нотарите на награда и надоместок на трошоците

Член 16-е

(1) За вршење на работите од постапката за донесување на решение со кое се дозволува извршување, нотарите имаат право на награда и надоместок на трошоците во согласност со Правилникот за нотарска тарифа.

(2) Наградата и надоместокот на трошоците кои доверителот ќе му ги плати на нотарот дел се од трошоците за извршувањето. Нотарот е должен на доверителот да му даде пресметка за наградата и трошоците.

Обврска за плаќање на судска такса

Член 16-ж

Во постапка за донесување на решение со кое се дозволува извршување, како и по приговор против решението со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа се плаќа судска такса согласно со Законот за судските такси намалена според Законот за нотаријатот.“

Член 6

Во членот 238 став (1) запирката се заменува со точка и зборовите: “најдоцна до 31 декември 2008 година“ се бришат.

Член 7

Доверителите што започнале постапка за извршување пред судовите до 26 мај 2006 година и по кои е донесено правосилно решение за извршување во судот, се должни во рок од шест месеци од денот на примената на овој закон да поднесат изјава до судот пред кој се води извршната постапка, на кој извршител да се достави предметот и во кој обем е намирено побарувањето, за да може извршителот да го продолжи извршувањето.

Член 8

За предметите за коишто е изјавен правен лек, рокот од шест месеци, утврден во членот 7 од овој закон, почнува да тече од денот на приемот на одлуката по правниот лек од страна на доверителот, а постапката продолжува пред извршител, кој е должен да постапи по упатствата од повисокиот суд, согласно со овластувањата на извршителот од членот 40 на Законот за извршување.

Член 9

Доверителот кој нема да постапи согласно со членовите 7 и 8 од овој закон, ќе се смета дека го повлекол предлогот за извршување, за што судот ќе донесе решение против кое е дозволена жалба во рок од осум дена.

Судот пред кој е изјавена жалбата е должен во рок од три дена од денот на наплатената судска такса да го достави предметот до апелациониот суд, кој треба да одлучи по жалбата во рок од 15 дена.

Член 10

Со преносот на извршните предметите од судовите кај извршителите, рокот за застареност се прекинува.

Член 11

При приемот на извршниот предмет, извршителот го прима предметот во оној стадиум во кој бил пред судот. Извршните дејствија преземени од судот имаат правна важност како да ги преземал извршителот што го продолжува извршувањето.

По приемот на предметот извршителот е должен да го извести должникот дека извршувањето започнато пред судот продолжува кај извршителот.

Кога доверителот ќе даде изјава пред судот за избор на извршител, судот е должен да ги попише сите преземени дејствија, списите кои се наоѓаат во судскиот предмет и трошоците наплатени од судот, да донесе заклучок за доставување на предметот до извршителот и предметот да го предаде на извршителот посочен од доверителот во рок од осум дена.

Член 12

Трошоците за кои постои доказ дека се наплатени во судот се признаваат на доверителот, а извршителот е должен да ги наплати од должникот и да ги пренесе на доверителот.

Обврската за плаќање на цена за администрирање по оние предмети во кои постои доказ дека доверителите ја платиле судската такса, пагаат на товар на должникот.

Член 13

Предлозите за извршување поднесени пред 26 мај 2006 година, кои не се правосилни и предлозите за извршување поднесени врз основа на веродостојни исправи, за кои не е донесено правосилно решение за извршување, судот ги предава на постапување кај нотар кој постапува како повереник на судот.

Нотарот врши достава на решението за извршување до должникот, со правна поука дека во рок од осум дена има право на приговор преку нотарот до судот кој го отстапил предметот.

Кога приговорот е ненавремен, недозволен и нецелосен, нотарот го отфрла со решение против кое е дозволена жалба во рок од осум дена до судот кој го отстапил предметот.

Ако нотарот не го отфрли приговорот, предметот се доставува во судот и постапката продолжува како по тужба по приговор за издавање на платен налог.

За постапките за кои нема изјавено приговор, по истекот на предвидениот рок, нотарот става потврда за правосилност и извршност и решението му го доставува на доверителот со укажување дека започнува да тече рокот од членот 7 на овој закон.

Член 14

Извршното решение донесено од судот врз основа на веродостојна исправа, кое станало правосилно и извршно, стекнува својство на извршна исправа за наплата на парично побарување.

Доверителот во рокот утврден во членот 7 од овој закон е должен да пристапи пред судот и да побара тој да стави потврда за правосилност и извршност.

Член 15

Субјектите коишто водат јавни книги и регистри се должны да постапуваат согласно со заклучокот на извршителот што го продолжува извршувањето, за бришење или промена на податоците внесени во нив врз основа на судско решение.

Член 16

Започнатите постапки за извршување до денот на примената на овој закон ќе се извршуваат според Законот за извршната постапка („Службен весник на Република Македонија“ број 53/97, 59/2000 и 64/2003), најдодчна до 1 јули 2010 година.

Член 17

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе започне да се применува од 1 јули 2010 година.

L I G J
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E
LIGJIT PËR PËRMBARIM

Neni 1

Нë Ligjin për përmbarim ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 35/2005, 50/2006, 129/2006 dhe 8/2008) në nenin 1 pas paragrafit (2) shtohet paragraf i ri (3) si vijon:

"(3) Dispozitat e këtij ligji zbatohen edhe ndaj përmbarimit të detyrueshëm të dokumenteve të noterit dhe dokumenteve të tjera përmbaruese të parapara me ligj."

Paragrafi (3) bëhet paragraf (4).

Neni 2

Нë nenin 2 pas paragrafit (1) shtohet paragraf i ri (2) si vijon:

"(2) Bazë për përmbarim është edhe aktvendimi me të cilin lejohet përmbarimi në bazë të dokumentit autentik të lëshuar nga noteri".

Paragrafët (2), (3) dhe (4) bëhen paragrafë (3), (4) dhe (5).

Neni 3

Нë nenin 12 нë paragrafin (1) pas pikës 3-a lidhëza "dhe" shlyhet dhe shtohet pikë e re 3-b si vijon:

"3-b) aktvendim me të cilin lejohet përmbarimi në bazë të dokumentit autentik të lëshuar nga noteri dhe."

Neni 4

Нë nenin 16 pas paragrafit (1) shtohet paragrafi (2) si vijon:

"(2) Aktvendim me të cilin lejohet përmbarimi në bazë të dokumentit autentik të lëshuar nga noteri bëhet dokument përmbarues me vënien e vërtetimit për plotfuqishmëri dhe përmbarim nga noteri."

Paragrafi (2) bëhet paragrafi (3).

Neni 5

Pas nenit 16 shtohen tetë tituj të rind dhe tetë nene të reja 16-a, 16-b, 16-v, 16-g, 16-d, 16-gj, 16-e dhe 16-zh, si vijon:

"Procedura për marrjen e aktvendimit me të cilin lejohet përmbarimi në bazë të dokumentit autentik

Neni 16-a

Propozimi për marrjen e aktvendimit për leje përmbarim në bazë të dokumentit autentik kreditori ia dorëzon noterit me zgjedhjen e tij në rajonin e të cilit është vendbanimi, gjegjësisht vendqëndrimi i debitorit - person fizik, gjegjësisht selia e debitorit - person juridik.

Përmbajtja e propozimit

Neni 16-b

Propozimi për marrjen e aktvendimit për leje për përmbarim në bazë të dokumentit autentik përbën kërkesë për marrjen e aktvendimit me të cilin obligohet debitori që ta paguajë kërkesën në para që del nga dokumenti në afat të caktuar, si dhe kërkesë për marrjen e aktvendimit me të cilin lejohet përmbarimi (në tekstin e më tejmë: Propozim për marrjen e aktvendimit me të cilin lejohet përmbarimi i propozuar në bazë të dokumentit autentik), si dhe të dhëna për kreditorin, debitorin, llojin dhe vëllimin e kërkesës, kohën për përbushjen e obligimit dhe maturimin e saj.

Baza për marrjen e aktvendimit me të cilin lejohet përmbarimi në bazë të dokumentit autentik

Neni 16-v

(1) Propozim për marrjen e aktvendimit me të cilin lejohet përmbarimi në bazë të dokumentit autentik parashtron për kërkesën e maturuar me para që vërtetohet me dokument autentik ndaj propozimit në original ose të verifikuar te noteri.

(2) Dokumenti autentik sipas këtij ligji është: fatura, kambiali dhe çeku me protestë dhe me llogari kthyese, kur kjo është e nevojshme për formimin e kërkesës, dokumentit publik, ekstraktit nga librat zyrtarë të verifikuar, dokumenti autentik të verifikuar sipas ligjit dhe dokumenteve të cilat sipas rregullave të veçanta kanë rendësinë e dokumentit publik. Si faturë llogaritet dhe llogaria e kamatës.

(3) Në aktvendimin me të cilin obligohet debitori të paguajë dhe me të cilin e lejon përmbarimin në bazë të dokumentit autentik (në tekstin e më tejmë: Aktvdim për përmbarim) duhet të theksohet kreditor, debitor, lloji dhe vëllimi i kërkesës dhe koha e përbushjes së detyrimit.

(4) Nëse nga dokumenti autentik nuk shihet se kur maturon kërkesa, noteri do të marrë aktvendim me të cilin lejohet përmbarimi nëse kreditori parashtron deklaratë me shkrim se ka maturuar kërkesa edhe pse e ka shënuar ditën e maturimit.

Veprimi ndaj propozimit për marrjen e aktvendimit me të cilin lejohet përmbarimi në bazë të dokumentit autentik

Neni 16-g

(1) Nëse noteri vlerëson që propozimi për marrjen e aktvendimit me të cilin lejohet përmbarimi në bazë të dokumentit autentik lejohet dhe është me bazë, do të marrë aktvendim me cilin lejohet përmbarimi në bazë të dokumentit autentik dhe do t'ua dorëzojë palevë.

(2) Nëse noteri vlerëson që propozimi për marrjen e aktvendimit me cilin lejohet përmbarimi në bazë të dokumentit autentik lejohet ose nuk ka bazë, do t'ia ridrejtojë lëndën gjykatës kompetente për veprim dhe vendosje të mëtejme sikur është parashtruar padi.

(3) Nëse noteri vlerëson që propozimi për marrjen e aktvendimit me cilin lejohet përmbarimi në bazë të dokumentit autentik nuk është rregulluar, do t'ia kthejë kreditorit ta rregullojë sipas drejtimeve të dhëna në afat prej 8 ditësh prej ditës së pranimit të lajmërimit. Nëse kreditori nuk e dorëzon propozimin në afatin e caktuar, propozimi do të konsiderohet si i tërhequr.

(4) Nëse kreditori e dorëzon propozimin, ndërsa propozimi nuk është i rregulluar në pajtim me drejtime e dhëna, propozimi do të hedhet poshtë me aktvendim, kundër të cilil lejohet ankesë në afat prej tetë ditësh te gjykata themelore kompetente në rajonin e të cilil është selia e noterit te cili është dorëzuar propozimi.

Kundërshtimi ndaj aktvendimit me të cilin lejohet përmbarimi në bazë të dokumentit autentik

Neni 16-d

(1) Debitori mund t'i dorëzojë kundërshtim kundër aktvendimit me të cilin lejohet përmbarimi në bazë të dokumentit autentik noterit i cili e ka marrë aktvendimin, në afat prej tetë ditësh prej ditës së pranimit të aktvendimit.

(2) Noterit të cilil i është parashtruar kundërshtimi pas kalimit të afatit (jo në kohë), i parashtruar nga personi i paautorizuar ose personi që nuk ka interes juridik për dorëzimin e ankesës (e palejueshme), e paqartë, e panënskruar, pa mundësi që të caktohet për cilin aktvendim bëhet fjalë (jo i plotë) kundër aktvendimit të cilin ai e ka marrë, do të marrë aktvendim për hedhjen poshtë të kundërshtimit të tillë.

(3) Noteri te i cili është parashtruar kundërshtimi me kohë dhe i lejuar kundër aktvendimit të cilin e ka marrë, do t'ia dorëzojë shkresat gjykatës themelore në rajonin e së cilës është selia e noterit te i cili është parashtruar kundërshtimi për zbatimin e procedurës me rastin e kundërshtimit dhe marrjes së vendimit në pajtim me dispozitat e Ligjit për procedurë kontestimore për veprim në bazë të kundërshtimit për urdhëpagesë.

Vërtetimi për plotfuqishmëri dhe përmbarim

Neni 16-gj

(1) Noteri do të vë vërtetimet për plotfuqishmërinë dhe përmbarimin e aktvendimit me të cilin lejohet përmbarimi nëse në afat prej tetë ditësh nuk pranon kundërshtim, gjegjësisht kundërshtimin e ka hedhur poshtë si jo në kohë ose të palejueshëm.

(2) Aktvendimin me të cilin lejohet përmbarimi me vërtetim për plotfuqishmëri dhe përmbarim noteri do të ia dorëzojë kreditori.

E drejta e noterëve për shpërblim dhe kompensim të harxhimeve

Neni 16-e

(1) Për kryerjen e punëve nga procedura për marrjen e aktvendimit me të cilin lejohet përmbarimi, noterët kanë të drejtë për shpërblim dhe kompensim të harxhimeve në pajtim me Rregulloren përfurante notari.

(2) Shpërblimi dhe kompensimi i harxhimeve të cilat debitori do t'ia paguajë noterit, janë pjesë e harxhimeve për përmbarimin. Noteri është i detyruar që debitorit t'i japë llogari përfurante shpërblimin dhe harxhimet.

Obligimi për pagesën e taksës gjyqësore

Neni 16-zh

Në procedurën për marrjen e aktvendimit me të cilin lejohet përmbarimi, si dhe ndaj kundërshtimit kundër aktvendimit me të cilin lejohet përmbarimi në bazë të dokumentit autentik paguhet taksë gjyqësore në pajtim me Ligjin përfurante taksat gjyqësore të zvogëluar në bazë të Ligjit përfurante notariatit."

Neni 6

Në nenin 238, paragrafi (1) presja zëvendësohet me pikë dhe fjalët: "më së voni deri më 31 dhjetor 2008" shlyhen.

Neni 7

Kreditorët që kanë filluar procedurë për përmbarim para gjyqave deri më 26 maj 2006 dhe për të cilat është marrë aktvendim i plotfuqishëm për përmbarim në gjyq,

janë të obliguar që afat prej gjashtë muajsh nga dita e zbatimit të këtij ligji t'i parashtrojnë deklaratë gjyqit para të cilit mbahet procedura ekzekutuese, cilit ekzekutues t'i dorëzohet lëndë dhe në çfarë sasie është e mbuluar kërkesa në mënyrë që përmbaruesi të mund ta vazhdojë përmbarimin.

Neni 8

Për lëndët për të cilat është paraqitur mjet juridik, afati për gjashtë muajsh, i përcaktuar në nenin 7 të këtij ligji, fillon të rrjedhë nga dita e pranimit të vendimit sipas mjetit juridik nga ana e kreditorit me të cilin është refuzuar mjeti juridik.

Nëse mjeti juridik është pranuar, afati prej gjashtë muajsh i përcaktuar në nenin 7 të këtij ligji, fillon të rrjedhë prej ditës së marres së vendimit sipas mjetit juridik nga ana e kreditorit, kurse procedura vazhdon para ekzekutesit, i cili është i obliguar të veprojë sipas udhëzimeve nga gjykata më e lartë, në pajtueshmëri me autorizimet e ekzekutesit nga neni 40 i Ligjit për përmbarim.

Neni 9

Kreditori i cili nuk do të veprojë në pajtim me nenet 7 dhe 8 nga ky ligji, do të konsiderohet se e ka tërhequr propozimin për përmbarim, për çka gjyqi do të marrë aktvendim kundër të cilat lejohet ankesë në afat prej tetë ditësh.

Gjykata së cilës i është deklaruar ankesë, është e detyruar që në afat prej tre ditësh nga dita e pagesës së taksës gjyqësore t'ia dorëzojë lëndën gjykatës së apelit, e cila duhet të vendosë për ankesën në afat prej 15 ditësh.

Neni 10

Me bartjen e lëndëve ekzekutese prej gjykatave tek ekzekutesit, afati për parashkrim ndërpritet.

Neni 11

Gjatë pranimit të lëndës përmbaruese, përmbaruesi e pranon lëndën në atë stadium në të cilin ka qenë para gjykatës. Veprimet përmbaruese të ndërmarra nga gjykata kanë vlerë juridike sikur i ka marrë përmbaruesi i cili e vazhdon përmbarimin.

Pas pranimit të lëndës përmbaruesi është i obliguar ta informojë debitorin se përmbarimi i filluar para gjykatës vazhdon te përmbaruesi.

Kur kreditori do të jepë deklaratë para gjykatës përzgjedhjen e ekzekutesit, gjykata është e obliguar t'i nënshkratë të gjitha veprimet e ndërmarra, shkresat të cilat gjenden në lëndën gjyqësore dhe shpenzimet e paguara nga gjykata, të miratojë konkluzion për t'ia dorëzuar lëndën përmbaruesin dhe lëndën t'ia dorëzojë përmbaruesit të caktuar nga kreditori në afat prej tetë ditësh.

Neni 12

Shpenzimet për të cilat ekziston argument se janë paguar në gjykatë i pranohen kreditorit, kurse ekzekutesi është i obliguar t'i paguajë nga debitori dhe t'ia bartë kreditorit.

Detyrimi për pagesën e çmimit për administrim për ato lëndë në të cilat ekziston argument se kreditorët e kanë paguar taksën gjyqësore, bien në barrë të debitorit.

Neni 13

Propozimet për përmbarim të parashtruara para 26 maj 2006, të cilat nuk janë të plotfuqishme dhe propozimet për përmbarim të parashtruara në bazë të dokumenteve të besueshme, për të cilat nuk është marrë aktvendim i plotfuqishëm për përmbarim, gjykata i dorëzon në veprim te noteri i cili vepron si i besuar i gjykatës.

Noteri bën dërgimin e aktvendimit për përmbarim te debitori me këshillë juridike se në afat prej tetë ditësh ka të drejtë kundërshtimi nëpërmjet noterit gjykatës, e cila e ka kaluar lëndën.

Kur kundërshtimi nuk është në kohë, i ndaluar dhe jo i plotë, noteri e hedh poshtë me aktvendim ndaj të cilat lejohet ankesë në afat prej tetë ditësh e cila e ka kaluar lëndën.

Nëse noteri nuk e hedh poshtë kundërshtimin, lëndë dorëzohet në gjykatë dhe procedura vazhdon sikur ndaj padisë për kundërshtim për dhënien e fletëpagesës.

Për procedurat për të cilat nuk është deklaruar kundërshtim, pas skadimit të afatit të paraparë, noteri jep vërtetim për plotfuqishmëri dhe përmbarim, dhe aktvendimin ia dorëzon kreditorit me sqarim se fillon të rrjedhë afati nga neni 7 i këtij ligji.

Neni 14

Aktvendimi përmbarues i marrë nga gjykata në bazë të dokumentit valid, i cili është bërë i plotfuqishëm dhe përmbarues, merr cilësinë e dokumentit përmbarues për pagesën e kërkesës në para.

Kreditori në afatin e përcaktuar në nenin 7 të këtij ligji, është i detyruar të marrë pjesë para gjykatës dhe të kërkojë që ai të japë vërtetim për plotfuqishmëri dhe përmbarim.

Neni 15

Subjektet të cilat mbajnë librat dhe regjistra publike janë të detyruar të veprojnë në pajtim me konkluzionin e përmbaruesit që e vazhdon përmbarimin, përfshirjen apo ndryshimin e të dhënave të vendosura në to në bazë të aktvendimit gjyqësor.

Neni 16

Procedurat e filluara për përmbarim deri në ditën e zbatimit të këtij ligji do të përbërët e përmbarohen sipas Ligjit për procedurën përmbaruese ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 53/97, 59/2000 dhe 64/2003, më së voni deri më 1 korrik 2010.

Neni 17

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e botimit në „Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë“, kurse do të fillojë të zbatohet nga 1 korriku 2010.

1498.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

УКАЗ

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Се прогласува Законот за изменување на Законот за животната средина,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 30 јуни 2009 година.

Бр. 07-2946/1
30 јуни 2009 година

Претседател
на Република Македонија,
Горче Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

**ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНАВАЊЕ НА ЗАКОНОТ
ЗА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА**

Член 1

Во Законот за животната средина ("Службен весник на Република Македонија" број 53/2005, 81/2005, 24/2007 и 159/2008), во членот 179 став (7) точка 1 износот „6.000,00“ се заменува со износот „3.000,00“.

Во точката 2 алинеја 1 износот „2.500,00“ се заменува со износот „1.500,00“, во алинејата 2 износот „3.500,00“ се заменува со износот „2.000,00“, во алинејата 3 износот „4.000,00“ се заменува со износот „2.000,00“ и во алинејата 4 износот „5.000,00“ се заменува со износот „3.500,00“.

Во точката 3 алинеја 1 износот „4.000,00“ се заменува со износот „2.500,00“, во алинејата 2 износот „5.000,00“ се заменува со износот „3.000,00“ и во алинејата 3 износот „6.000,00“ се заменува со износот „3.500,00“.

Во точката 4 алинеја 1 износот „7.500,00“ се заменува со износот „5.000,00“, во алинејата 2 износот „10.000,00“ се заменува со износот „7.000,00“ и во алинејата 3 износот „12.500,00“ се заменува со износот „8.000,00“.

Во точката 5 алинеја 1 износот „6.000,00“ се заменува со износот „3.000,00“ и во алинејата 2 износот „8.500,00“ се заменува со износот „4.500,00“.

Член 2

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

**LIGJ
PËR NDRYSHIMIN E LIGJIT PËR AMBIENTIN
JETËSOR**

Neni 1

Në Ligjin për ambientin jetësor ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 53/2005, 81/2005, 24/2007 dhe 159/2008), në nenin 179 paragrafi (7) në pikën 1 shuma "6 000,00" zëvendësohet me shumën "3 000,00".

Në pikën 2 alineja 1 shuma "2 500,00" zëvendësohet me shumën "1 500,00", në alinenë 2 shuma "3 500,00" zëvendësohet me shumën "2 000,00", në alinenë 3 shuma "4 000,00", zëvendësohet me shumën "2 000,00" dhe në alinenë 4 shuma "5 000,00" zëvendësohet me shumën "3 500,00".

Në pikën 3 alineja 1 shuma "4 000,00" zëvendësohet me shumën "2 500,00", në alinenë 2 shuma "5 000,00" zëvendësohet me shumën "3 000,00", dhe në alinenë 3 shuma "6 000,00" zëvendësohet me shumën "3 500,00".

Në pikën 4 alineja 1 shuma "7 500,00" zëvendësohet me shumën "5 000,00", në alinenë 2 shuma "10 000,00" zëvendësohet me shumën "7 000,00", dhe në alinenë 3 shuma "12 500,00", zëvendësohet me shumën "8 000,00".

Në pikën 5 alineja 1 shuma "6 000,00" zëvendësohet me shumën "3 000,00" dhe në alinenë 2 shuma "8 500,00" zëvendësohet me shumën "4 500,00".

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi me ditën e shpalljes në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1499.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

УКАЗ

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЛОКАЛИТЕТОТ АЛШАР ЗА СПОМЕНИК НА ПРИРОДАТА

Се прогласува Законот за прогласување на локалитетот Алшар за споменик на природата,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 30 јуни 2009 година.

Бр. 07-2947/1
30 јуни 2009 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горче Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

**ЗАКОН
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЛОКАЛИТЕТОТ
АЛШАР ЗА СПОМЕНИК НА ПРИРОДАТА**

Член 1

Просторот на локалитетот Алшар се прогласува за споменик на природата, заради заштита на неговите геолошко-ботанички особености, кои се од исклучително значење за заштита на природата.

Член 2
Назив на споменикот на природата е Алшар.

Член 3

Категорија на локалитетот Алшар е споменик на природата.

Член 4

Локалитетот Алшар се наоѓа 40 километри јужно од Кавадарци кај селото Мајдан на планината Кожув, во близина на македонско-грчката граница.

Границата на споменикот на природата Алшар започнува од возвишението Рудине (964 м) од каде што води на северозапад и се спушта на раскрсницата на земјениот пат што води за село Мајдан. Оттука границата продолжува по земјениот пат во јужен правец кон село Мајдан и по него води до вливот на Проловска Река во Мајданска Река. Оттука границата го менува правецот кон север и продолжува по земјениот пат во должина од 2,3 км до почетокот на суводолицата што се спушта во Мајданска Река. Оттука границата води во северозападен правец и избива на почетната точка на возвишението Рудине.

Во овие граници површината на споменикот на природата Алшар испнесува 120,4 хектари.

Член 5

Со споменикот на природата Алшар управува Министерството за животна средина и просторно планирање - Управата за животна средина.

Член 6

Заради остварување на заштита на споменикот на природата Алшар, Министерството за животна средина и просторно планирање - Управата за животна средина, донесува план за управување и годишни програми за заштита во кои се утврдени посебните мерки и активности за заштита на природата.

Непосредната заштита на споменикот на природата Алшар ја спроведува чуварска служба основана од Министерството за животна средина и просторно планирање - Управа за животна средина.

Чуварската служба ги врши работите на набљудување и следење на состојбите со сите вредности на споменикот на природата, врши надзор врз спроведувањето на дозволените активности во споменикот на природата, како и други работи кои ќе му ги довери, односно овласти субјектот кој управува со споменикот на природата.

Член 7

Министерството за животна средина и просторно планирање - Управата за животна средина е должно да го чува, да се грижи и да го одржува споменикот на природата и навремено да ги презема пропишаните техничко-заштитни и други мерки со кои се обезбедува особено:

- заштита на природните живеалишта од национално и меѓународно значење за културни, научни, воспитно-образовни и туристички цели;

- воспоставување стабилност на еколошките процеси, биолошката и пределската разновидност преку трајно зачувување на репрезентативните природно-географски карактеристики во автентична состојба;

- создавање услови за развој на еко туризмот во согласност со принципот на одржлив развој;

- одржливо користење на природното богатство во интерес на сегашниот и идниот развој, без оштетување на деловите на природата;

- создавање услови и преземање мерки за заштита на споменикот на природата со цел за зачувување и одржливо управување со компонентите на пределската разновидност;

- проучување, истражување и со научни методи обработување на прашањата од интерес за заштитата на споменикот на природата;

- водење евидентиција и документација за природните и другите вредности и убавини во споменикот на природата (положба, степен на загрозеност, мерки за заштита);

- преземање мерки за заштита на утврдената зона во споменикот на природата;

- обезбедување поттик и поддршка за заштитата на споменикот на природата преку подигање на јавната свест, а посебно во воспитно-образовниот процес;

- спречување на штетни активности од физички и правни лица, односно обезбедување максимално поволнi услови за заштита и развој на природата;

- поттикнување на научно-истражувачката работа, заштита, презентација и интегриран третман на природното и културното наследство;

- издавање на научни и стручни публикации, водичи, дијапозитиви, разгледници и друг информативен и пропаганден материјал за споменикот на природата;

- поттикнување и развивање на интерес и однос кон чувањето на споменикот на природата преку организирање изложби, прикажување на филмови, предавања и други форми;

- вршење други работи кои придонесуваат за заштита и унапредување на споменикот на природата;

- спречување на депонирање на кој било вид отпад во споменикот на природата;

- спречување на бесправна сеча на дрвја и грмушки на подрачјето на споменикот на природата;

- спречување на секоја работа која ќе го изменила растителниот состав на споменикот на природата (на пример, отстранување или менување на вегетацијата);

- спречување на искористување на минералните суровини од споменикот на природата за какви било цели и намени и

- спречување на лов на животни и уништување или оштетувања на гнездата или местата каде што животните се размножуваат или претстојуваат на поширокиот простор на споменикот на природата.

Член 8

Во споменикот на природата Алшар се воспоставува зона за строга заштита.

Член 9

Во зоната за строга заштита научно-истражувачки активности се вршат во согласност со Законот за научно-истражувачката дејност.

Во зоната за строга заштита Министерството за животна средина и просторно планирање - Управата за животна средина поддржува научно-истражувачки активности доколку тие не се во спротивност со при-марните цели на заштита на споменикот на природата.

Заради одржување на карактеристиките на зоната за строга заштита Министерството за животна средина и просторно планирање - Управата за животна средина е должно да обезбеди постојан мониторинг.

Член 10

Екотуризмот е економска активност која Министерството за животна средина и просторно планирање

- Управата за животна средина ја врши во споменикот на природата Алшар.

Член 11

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J PËR SHPALLJEN E LOKALITETIT ALSHAR PËRMENDORE TË NATYRËS

Neni 1

Hapësira e lokalitetit Alshar, shpallet përmendore e natyrës, për shkak të mbrojtjes së cilësive të tij gjeologjike-botanike, që kanë rëndësi të jashtëzakonshme për mbrojtjen e natyrës.

Neni 2

Emri i përmendores së natyrës është Alshar.

Neni 3

Kategoria e lokalitetit Alshar është përmendore e natyrës.

Neni 4

Lokaliteti Alshar gjendet 40 kilometra në jug të Kavadarit te fshati Majdan në malin Kozhuv, në afërsi të kufirit maqedono-grek.

Kufiri i përmendores Alshar fillon prej lartësirës Rudine (964 m) prej ku çon në veripërëndim dhe lëshohet në udhëkryqin e rrugës tokësore që shpie në fshatin Majdan. Prej këtu kufiri vazhdon nëpër rrugën tokësore në drejtim jugor kah fshati Majdan dhe nëpër të shpie deri te dredhja e Lumit Provall në Lumin Majdan. Prej këtu kufiri e ndryshon kahan kah veriu dhe vazhdon rrugës tokësore në gjatësi prej 2,3 km deri në fillim të ultësirës së thatë që lëshohet në Lumin Majdan. Prej këtu kufiri shpie në drejtim veriperëndimor dhe depërtton te pika filletare në lartësirën Rudine.

Në këta kufij sipërfaqja e përmendores së natyrës Alshar është 120,4 hektarë.

Neni 5

Me përmendoren e natyrës Alshar menaxhon Ministria e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor- Drejtoria për Mjedisin Jetësor.

Neni 6

Për shkak të realizimit të mbrojtjes së përmendores së natyrës Alshar Ministria e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit hapësinor - Drejtoria për mjedisin jetësor, miraton plan për administrim dhe programe vjetore për mbrojtje në të cilat verifikohen masa dhe aktivitetë të veçanta për mbrojtjen e natyrës.

Mbrojtjen e drejtpërdrejtë të përmendores së natyrës Alshar e zbaton shërbimi i rojës, i themeluar nga Ministria e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor - Drejtoria për Mjedisin Jetësor.

Shërbimi i rojës i kryen punët e vëzhgimit dhe të përcjelljes së situatave me të gjitha vlerat e përmendores së natyrës; kryen mbikëqyrje mbi zbatimin e aktiviteteve të lejuara në përmendoren e natyrës, si dhe punët të tjera që do t'ia besojë përkatësisht autorizojë subjekti që udhëheq me përmendoren e natyrës.

Neni 7

Ministria e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor - Drejtoria për Mjedisin Jetësor është e obliguar që ta ruajë, të kujdeset dhe ta mirëmbajë përmendoren e natyrës dhe me kohë t'i ndërmarrë masat e përcaktuara teknike-mbrojtëse dhe të tjera me të cilat veçmas sigurohet:

- mbrojtja e vendbanimeve natyrore me rëndësi nacionale dhe ndërkombëtare për qëllime kulturore, shkencore, edukative-arsimore dhe turistike;

- vendosja e stabilitetit të proceseve ekologjike, biologjike dhe të llojilloshmërisë së viseve nëpërmjet ruajtjes së karakteristikave reprezentative natyrore-gjeografike në gjendje autentike;

- krijimi i kushteve për zhvillimin e turizmit në përputhje me principin e zhvillimit të qëndrueshëm;

- shfrytëzimi i qëndrueshëm i pasurisë natyrore në interes të zhvillimit të tashëm dhe të ardhshëm, pa dëmtim të pjesëve të natyrës;

- krijimi i kushteve dhe ndërmarrja e masave për mbrojtjen e përmendores së natyrës me qëllim të ruajtjes dhe administrimit të qëndrueshëm me komponentët e llojilloshmërisë së viseve;

- studimi, hulumtimi dhe përpunimi me metoda shkencore pyetjeve çështjeve me interes për mbrojtjen e përmendores së natyrës;

- mbajtja e evidencës dhe dokumentacionit për vlerat natyrore dhe të tjera dhe bukurive në përmendoren e natyrës (pozita, shkalla e rrezikimit, masat për mbrojtje);

- ndërmarrja e masave për mbrojtjen e zonës së caktuar në përmendoren e natyrës;

- sigurimi i nxitjes dhe përkrahja për mbrojtjen e përmendores së natyrës nëpërmjet ngritjes së vetëdijes publike, e veçmas në procesin edukativo-arsimor;

- pengimi i aktiviteteve të dëmshme nga personat fizikë dhe juridikë, përkatësisht sigurimi i kushteve të volitshme në mënyrë maksimale për mbrojtjen dhe zhvillimin e natyrës;

- nxitja e punës shkencore-hulumtuese, mbrojtjen, prezantimin dhe trajtimin e integruar të trashëgimisë natyrore dhe kulturore;

- botimi i publikimeve shkencore dhe profesionale, ciceronë turistikë, diapoositivave, kartëpostaleve dhe materialit tjetër informativ dhe propagandues për përmendoren e natyrës;

- nxitja dhe zhvillimi i interesit dhe të sjelljes ndaj ruajtjes së përmendores së natyrës nëpërmjet organizimit të ekspositave, shfaqjes së filmave, ligjëratave dhe formave të tjera;

- kryerja e punëve të tjera që kontribuojnë për mbrojtjen dhe përparimin e përmendores së natyrës,

- pengimi i vendosjes së çfarëdo lloji hedhurine në përmendoren e natyrës;

- të penguarit e prerjes së paligjshme të drunjve dhe kaçubave në rajonin e përmendores së natyrës;

- pengimi i çdo pune që do ta ndryshonte përbërjen bimore

të përmendores së natyrës (p.sh. mënjanimi ose ndryshimi i vegjetacionit;

- pengimi i shfrytëzimit të lëndëve të para minerale nga përmendorja e natyrës për çfarëdo qëllimesh ose dedikimesh;

- pengimi i gjuajtjes së kafshëve dhe shkatërrimi ose dëmtimi i foleve ose vendeve ku kafshët shumohen ose qëndrojnë në hapësirën më të gjërë në përmendoren e natyrës.

Neni 8

Në përmendoren e natyrës "Alshar" vendoset zonë për mbrojtje rigorozë.

Neni 9

Në zonën për mbrojtje rigorozë aktivitetet hulumtuese-shkencore kryhen në pajtim me Ligjin për veprimit hulumtuese-shkencore.

Në zonën për mbrojtje rigorozë Ministria e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor - Drejtoria për Mbrotjen e Mjedisit mbështet aktivitetet hulumtuese-shkencore, nëse ato nuk janë në kundërshtim me qëllimet parësore për mbrojtjen e përmendores së natyrës.

Për shkak të ruajtjes së karakteristikave të zonës për mbrojtje rigorozë Ministria e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor - Drejtoria për Mjedisin Jetësor është e obliguar të sigurojë monitorim të përhershëm.

Neni 10

Ekoturizmi është aktivitet ekonomik të cilin Ministria e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor - Drejtoria për Mbrotje e Mjedisit Jetësor e kryen në përmendoren e natyrës Alshar.

Neni 11

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e shpalljes në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1500.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЈАВНИТЕ ПРЕТПРИЈАТИЈА**

Се прогласува Законот за изменување на Законот за јавните претпријатија,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 30 јуни 2009 година.

Бр. 07-2948/1
30 јуни 2009 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Ѓорѓе Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н
**ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА
ЈАВНИТЕ ПРЕТПРИЈАТИЈА****Член 1**

Во Законот за јавните претпријатија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 38/96, 6/2002, 40/2003, 49/2006 и 22/2007), членот 7 се менува и гласи:

„Јавните претпријатија и друштвата кои вршат дејност од јавен интерес, водењето на сметководството, подготвувањето и поднесувањето на годишната сметка и финансиските извештаи го вршат во согласност со Законот за трговските друштва и усвоените меѓународни сметководствени стандарди и меѓународните стандарди за финансиско известување објавени во "Службен весник на Република Македонија".

Водењето на деловните книги и нивното чување, чувањето на сметководствените документи, како и на годишните сметки и финансиските извештаи се врши согласно со одредбите од Законот за трговските друштва, кои се однесуваат на водење на трговските книги.“

Член 2

Во членот 8-б став 1 точка а) зборовите: "достапни на" се заменуваат со зборовите: "достапни од".

Во ставот 2 точката г) се менува и гласи:

"г) давање на финансиски поволности преку откажување од наплата на побарувањата.“

Ставовите 4 и 5 се бришат.

Член 3

Во членот 8-в ставот 1 се менува и гласи:

„Јавните претпријатија, односно друштвата коишто меѓу другото вршат и дејности од јавен интерес се должни да водат посебна сметководствена евиденција во следниве случаи, ако:

1) вршат повеќе дејности од јавен интерес, односно други дејности;

2) имаат ексклузивни права во вршењето на дејноста од јавен интерес и

3) добиваат државна помош во која било форма вклучувајќи помош, поддршка или компензација, во врска со вршењето на дејностите од јавен интерес.“

Во ставот 3 точката в) се брише.

Ставот 4 се брише.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на неговото објавување во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J**PËR NDRYSHIMIN E LIGJIT PËR
NDËRMARRJET PUBLIKE****Neni 1**

Нë Ligjin për ndërmarrjet publike ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 38/96, 6/2002, 40/2003, 49/2006 dhe 22/2007) neni 7 ndryshohet si вијон:

“Ndërmarrjet publike dhe shoqëritë të cilat kryejnë veprimtari me interes publik, mbajtjen e kontabilitetit, përgatitjen dhe parashtrimin e llogarisë vjetore dhe raporteve financiare e bëjnë në pajtim me Ligjin për shoqëritë tregtare dhe standartet e miratuarë ndërkombëtare për kontabilitet dhe standartet ndërkombëtare për raportim financiar, të shpallura në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

Mbjtja e librave asaristë dhe ruajtja e tyre, ruajtja e dokumenteve të kontabilitetit, si dhe e llogarive vjetore dhe raporteve financiare bëhet në pajtim me dispozitat e Ligjit për shoqëritë tregtare, të cilat kanë të bëjnë me mbajtjen e librave tregtarë.“

Neni 2

Нë nenin 8-b paragrafi 1 пика а) фјалет: "të kapshëm për" зëvendësohen me фјалет: "të kapshëm nga".

Нë paragrafin 2 пика г) ndryshohet si вијон:

"г) dhënie e favoreve financiare përmes heqjes dorënga arkëtimi i kërkesave."

Paragrafet 4 дhe 5 shlyhen.

Neni 3

Нë nenin 8-v paragrafi 1 ndryshohet si вијон:

“Ndërmarrjet publike, përkatësisht shoqëritë të cilat ndërmjet tjera kryejnë edhe veprimtari me interes publik janë të obliguara që të mbajnë evidencë të veçantë kontabiliteti në rastet në vijim, nëse:

1) kryejnë më tepër veprimtari me interes publik, përkatësisht veprimtari të tjera;

2) kanë të drejtë ekskluzive në kryerjen e veprimtarisë me interes publik, дhe

3) маррин ndihmë сhtetërore në çfarëdo qoftë forme, duke përfshirë përkrahje ose kompensim, нë lidhje me kryerjen e veprimtarive me interes publik.”

Нë paragrafin 3 пика в) shlyhet.

Paragrafi 4 shlyhet.

Neni 4

Ky Ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga дата e shpalljes së тиј нë "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1501.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАШТИТА НА ДЕЦАТА**

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за заштита на децата,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 30 јуни 2009 година.

Бр. 07-2949/1
30 јуни 2009 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Ѓорѓе Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н
**ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА
ЗАКОНОТ ЗА ЗАШТИТА НА ДЕЦАТА****Член 1**

Во Законот за заштита на децата ("Службен весник на Република Македонија" број 98/2000, 17/2003, 65/2004, 113/ 2005, 98/2008 и 107/2008), членот 2 се менува и гласи:

"Заштитата на децата е организирана дејност заснована на правата на децата, како и на правата и обврските на родителите за планирање на семејството и на државата и единиците на локалната самоуправа за водење хумана популациона политика.

Заштитата на децата се остварува со обезбедување услови и ниво на животен стандард што одговара на физичкиот, менталниот, емоционалниот, моралниот и социјалниот развој на децата.

Државата, како и единиците на локалната самоуправа се грижат за давање соодветна материјална помош на родителите за издржување, подигнување, грижа и заштита на децата и организирање и обезбедување на развој на установи и служби за заштита на децата."

Член 2

Во членот 3 по зборот "права" се става запирка и се додава зборот "средства".

Член 3

По членот 3 се додаваат два нови члена 3-а и 3-б, кои гласат:

"Член 3-а

Во примената на одредбите на овој закон се тргнува од принципите на заштитата на правото на живот и развој на детето, заштитата на најдобриот интерес на детето, обезбедување минимум стандард за секое дете под еднакви услови, исклучување на каква било форма на дискриминација, почитување на правото на детето

на слобода и безбедност на личноста, на сопствено мислење и слободно изразување, здружување и образование, услови за здрав живот и остварување на други социјални права и слободи на детето.

Член 3-б

Државата го обезбедува правото на детето да го изрази сопственото мислење за сите прашања кои се однесуваат на него и на мислењето на детето да му биде посветено должно внимание во согласност со годините на живот и зрелоста на детето. Изразувањето на детето може да биде непосредно или преку застапник или соодветен орган на начин и во согласност со утврдена процедура и закон."

Член 4

По членот 6 се додава нов член 6-а, кој гласи:

"Член 6-а

Во обезбедувањето на заштитата на детето и неговите права утврдени со закон се вклучени: родителите, семејството, старателите на детето и згрижувачкото семејство, како и од установите за деца, образовните, социјалните, здравствените и културните институции и поединци, институциите на државната и локалната власт и јавните организации и други физички и правни лица чии активности се поврзани со давање поддршка и помош на децата."

Член 5

Членот 8 се менува и гласи:

"Како дете, во смисла на овој закон, се смета секое лице до наполнети 18 години живот, како и лица со пречки во телесниот и менталниот развој до наполнети 26 години живот.

По исклучок од ставот 1 на овој член при остварување на детски додаток како дете се смета лице до наполнети 18 години живот и доколку лицето кое е на училишна возраст се наоѓа на редовно школување."

Член 6

Членот 9 се менува и гласи:

"Се забранува секоја форма на дискриминација врз основа на расата, боја на кожата, полот, јазикот, вероисповед, политичко или друго убедување, националносто, етничкото или социјалното потекло, културна или друга припадност, имотната состојба, онеспособеноста, раѓањето или друг статус на детето или на неговиот родител или законски старател.

Се забрануваат сите облици на сексуално искористување и сексуална злоупотреба на децата (детска порнографија, детска проституција), насилено подведување, продажба или трговија со децата, психичко или физичко насилиство и малтретирање, казнување или друго нечовечко постапување, сите видови на експлоатација, комерцијално искористување и злоупотреба на децата со кои се кршат основните човекови слободи и права и правата на детето.

Државата и институциите на системот ги преземаат сите мерки за заштита на децата од нелегалната употреба и други форми на злоупотреба на децата во нелегалното производство и трговија со опојни дроги, психотропни супстанции и прекурзори.

Се забранува злоупотреба на децата поради политичко или верско организирање и дејствување.

Се забранува вклучување на малолетни деца во вооружени судири и нивно регрутација во единици кои изведуваат воени и други дејствија.

Државата и институциите на системот се должни да ги преземат сите потребни мерки за да ги обезбедат правата на детето и за спречување на сите облици на дискриминација и злоупотреба без оглед на местото каде се извршени овие дејствија, тежината, интензитетот и нивното времетраење.

Секој граѓанин е должен да пријави пред надлежен орган каква било форма на дискриминација, злоупотреба и искористување на дете во облиците наведени во ставовите 1, 2, 3, 4 и 5 од овој член и тоа веднаш по стекнувањето на сознание за настанот."

Член 7

По членот 9 се додаваат тринаесет нови члена 9-а, 9-б, 9-в, 9-г, 9-д, 9-ф, 9-е, 9-ж, 9-з, 9-с, 9-и, 9-ј и 9-к, кои гласат:

"Член 9-а

Се забранува секаков вид директна или индиректна дискриминација и малтретирање во остварување на правата и облиците на заштита на децата утврдени со овој закон.

Забраната од ставот 1 на овој член се однесува на сите установи за социјална заштита и социјална сигурност кои решаваат за правата утврдени со законот, јавните установи за деца основани од Владата на Република Македонија, јавните установи за деца основани од општина, општините во градот Скопје, градот Скопје и приватните установи за деца основани од правни и физички лица, правно лице запишано како агенција за давање услуги на повик, како и физичко лице што врши одредени работи од дејноста згрижување и воспитување на деца како професионална дејност.

Член 9-б

Директна дискриминација во смисла на членот 9-а од овој закон е секое постапување со кое барателот или корисникот на заштита на децата бил ставен во неповолна положба од други корисници во споредбени случаи заради расна, етничка или друга припадност.

Индиректна дискриминација во смисла на овој закон, постои кога со определена неутрална одредба, критериум или пракса, го става барателот или корисникот на заштита на децата во неповолна положба во однос на други лица, заради расна, етничка или друга припадност, освен доколку се утврдени критериуми или практики кои се објективно оправдани со легитимна цел и средствата за постигнување на таа цел, се соодветни и неопходни.

Член 9-в

Секое дискриминаторско дејствие сторено во вршењето на службената должност претставува основ за дисциплинска одговорност согласно со закон.

Член 9-г

Во управна постапка дозволена е жалба заради заштита од дискриминација.

По жалбата од ставот 1 на овој член одлучува надлежниот второстепен орган.

Против конечниот управен акт лицето кое смета дека е жртва на дискриминација може да поведе управен спор.

Член 9-д

Барателот или корисникот на заштита на децата (лицето) кој смета дека поради дискриминација му е повредено некое право, може да бара заштита на тоа право во посебна постапка пред надлежен суд во која се одлучува како за главно прашање, а може да бара и заштита во посебна постапка уредена во членот 9-ѓ од овој закон.

Судот и другите органи кои спроведуваат постапка во која предмет е прашањето на дискриминација, должни се дејствијата во постапката да ги преземаат итно и без одлагање, со цел да се испитаат сите тврдења за дискриминацијата.

Член 9-ѓ

Барателот или корисникот на заштита на децата кој тврди дека е жртва на дискриминација според одредбите на овој закон може да поднесе тужба и да бара:

1) да се утврди дека тужениот го повредил правото на тужителот на еднаков третман, односно дејствието коешто го презел или пропуштил може непосредно да доведе до повреда на правата на еднаквост во постапувањето (тужба за утврдување на дискриминација);

2) да се забрани преземање дејствија со кои се крши или може да се прекрши правото на тужителот на еднакво постапување, односно да се извршат дејствија со кои се отстранува дискриминацијата или нејзините последици (тужба за забрана или отстранување на дискриминација) и

3) да се надомести материјалната и нематеријалната штета причинета со повреда на правата заштитени со овој закон (тужба за надомест на штета).

За тужбените барања од ставот 1 на овој член одлучува надлежен суд со примена на одредбите од Законот за парнична постапка, ако со овој закон поинаку не е определено.

Барањата од ставот 1 на овој член може да се истакнат заедно со барањата за заштита на други права за кои се одлучува во парнична постапка, ако сите барања се во меѓусебна врска и ако ист суд е стварно надлежен за нив, без оглед дали за тие барања е пропишано решавање во општа или во посебна парнична постапка.

Член 9-е

За барањата од членот 9-ѓ на овој закон во прв степен стварно надлежен е основен суд, ако со закон поинаку не е одредено.

За судење во спорови од членот 9-ѓ на овој закон, покрај судот со општа месна надлежност, надлежен е и судот на чие подрачје тужителот има живеалиште, односно престојувалиште, како и судот на чие подрачје настапила штетата или е извршено дискриминаторско дејствие.

Член 9-ж

Пред започнувањето или во текот на постапката по повод тужбеното барање од членот 9-ѓ на овој закон, судот може на предлог на странката да одреди мерки за обезбедување.

Со поднесувањето на предлогот на мерки за обезбедување потребно е:

- подносителот на барањето да направил веројатно дека е повредено неговото право на еднакво постапување и

- одредувањето на мерката да е потребно заради отстранување на опасноста од ненадоместлива штета, особено тешки повреди на правата на еднакво постапување.

За мерките од ставот 1 на овој член одлучува судот кој е надлежен за тужбените барања на начин и во постапка утврдена со закон.

Член 9-з

Ако странката во судска или друга постапка тврди дека согласно со одредбите на овој закон и е повредено нејзиното право на еднакво постапување, должна е да ги изнесе сите факти и докази кои го оправдуваат нејзиното тврдење. Докажувањето дека немало дискриминација паѓа на товар на спротивната странка.

Одредбата на ставот 1 од овој член не се применува во прекршочната и казнената постапка.

Член 9-с

Во парница по повод барањето од членот 9-г на овој закон, може како замешувач на страна на лицето кое тврди дека е жртва на дискриминација да се придржи орган, организација, установа, здружение или друго лице, кое во рамките на својата дејност се занимава со заштита на правата на еднакво постапување за чиишто права се одлучува во постапката. За учеството на замешувачот одлучува судот со примена на одредбите на Законот за парнична постапка.

Судот ќе дозволи учество на замешувач од ставот 1 на овој член само со одобрение на лицето на чијашто страна замешувачот сака да се замеша.

Замешувачот од ставот 1 на овој член може да презема дејствија во постапка и во постапката ги има сите права што му припаѓаат на замешувачот.

Без оглед на резултатот на парницата замешувачот од ставот 1 на овој член сам ги сноси трошоците од своето учество во парницата.

Член 9-и

По повод барањето од членот 9-г став 1 точка 1 на овој закон судот може да одлучи жалбата да не го задржува извршувањето или да одреди пократок рок за исполнување на обврските на тужениот.

Член 9-ј

Во постапките од членот 9-г на овој закон секогаш е допуштена ревизија.

Член 9- к

Здруженија, установи или други организации кои се основани во согласност со постојните прописи, а имаат оправдан интерес за заштита на колективните интереси на одредена група или во рамките на својата дејност се занимаваат со заштита на правата на еднакво постапување, можат да поднесат тужба и во постапката пред судот да настапат како сопарничири против лицето кое го повредило правото на еднакво постапување, ако направат веројатно дека со постапувањето на тужениот е повредено правото на еднакво постапување на поголем број лица.

Во тужбата од ставот 1 на овој член може да се истакне барање:

1) да се утврди дека постапувањето на тужениот го повредило еднаквиот третман во однос на членовите на групата и

2) да се забрани преземање дејствија со кои се крши или може да се прекрши еднаквиот третман, односно да се извршат дејствија со кои се отстранува дискриминацијата или нејзините последици во однос на членовите на групата.

За тужбата од ставот 1 на овој член во прв степен одлучува основниот суд месно надлежен за тужениот или основниот суд на местото на кое е причинето дискриминаторското дејствие.

Другите одредби од овој закон, кои се однесуваат на тужбите од членот 9-г став 1 на овој закон, на соодветен начин се применуваат на тужбата од ставот 1 на овој член.

Тужбата од ставот 1 на овој член е дозволена доколку постои согласност од лицето кое тврди дека е жртва на дискриминација."

Член 8

Во членот 12 по ставот 5 се додаваат два нови става 6 и 7, кои гласат:

"Задри специфичноста на заштитата на децата согласност на статутот на приватната установа за деца дава советот на општината на чие подрачје е седиштето на установата, во рок од 15 дена од денот на поднесувањето на барањето.

Доколку во рокот од ставот 6 на овој член советот на општината не се произнесе, се смета дека согласноста е дадена."

Член 9

Во членот 13 став 2 по зборот "печатот" се додаваат зборовите: "на јавната установа".

Член 10

Во членот 14 по ставот 5 се додава нов став 6, кој гласи:

"При утврдување на мрежата на установи за деца од ставовите 3, 4 и 5 на овој член Министерството доставува до Владата преглед и на приватните установи за деца."

Член 11

Членот 15 се менува и гласи:

"Детски додаток е право на детето и се обезбедува како паричен надоместок за покривање на дел од трошоците во подигање и развој на детето."

Член 12

Членот 16 се менува и гласи:

"Право на детски додаток се обезбедува на дете, државјанин на Република Македонија, кое е на редовно школување во Република Македонија.

Правото на детски додаток може да го оствари еден од родители на детето, старател или лице на кое со решение на надлежниот центар за социјална работа му е доверено детето и живее во семејство со него (во натамошниот текст: корисник) под услови утврдени со овој закон.

Корисникот од ставот 2 на овој член треба да биде државјанин на Република Македонија со постојано место на живеење во Република Македонија последните три години пред поднесувањето на барањето.

Корисникот од ставот 2 на овој член правото на детски додаток може да го оствари само по еден основ."

Член 13

Во членот 17 после зборот "закон" се додаваат зборовите: "и меѓународни договори".

Член 14

Во членот 19 став1 зборовите: "има еден од родителите за" се заменуваат со зборовите: "се обезбедува на".

Ставот 2 се менува и гласи:

"Дете кое наполно и трајно или за подолго од една година ќе остане неспособно за работа пред наполнети 15 години од животот или за време на редовното школување, има право на детски додаток за време на траењето на неспособноста на детето, но најдолго до 18 години живот."

Во ставот 4 зборовите: "еден од родителите и за" се бришат.

Член 15

Во членот 19-а став 4 зборовите: "дом - семејство" се заменуваат со зборовите: "згрижувачко семејство".

Член 16

Во членот 20 зборовите: "и примањата" се бришат.

Член 17

Членот 20-а се менува и гласи:

"Приходи врз основа на кои се утврдува материјалната состојба на семејството се сметаат приходите остварени по сите основи на сите членови на семејството како приход на семејството, и тоа:

- нето плата и надоместок на плата,
- пензиско примање согласно со закон,
- надоместок по основ на невработеност,
- приходи по основ на имот и имотни права,
- приходи по основ на вршење земјоделска дејност,
- приходи од самовработување,
- приходи од трговско друштво или приватна установа во сопственост на член на семејството,
- приходи по основ на интелектуална сопственост,
- приходи по основ на привремена работа во странство,
- примања остварени во странство на работници деташирани во странство,
- издржување врз основа на закон или судска одлука,
- дивиденди и други приходи од хартии од вредност,
- камати на штедни влогови,
- цивилна инвалиднина и
- други приходи.

Како приход во смисла на ставот 1 на овој член, не се сметаат: посебен додаток, надоместоци за телесно оштетување, паричен надоместок за помош и нега од друго лице, единократна парична помош, единократна па-

рична помош за новороденче, родителски додаток за дете, приходите на згрижувачкото семејство, паричен надоместок за трошоците за згрижено лице во згрижувачко семејство и алиментација која ја дава родителот за издршка на детето од разведен брак.

При утврдувањето на правото на детски додаток, вкупно остварените приходи во претходната година на сите членови на семејството поединечно се собираат и се делат со 12, односно на онолку месеци за колку се остварени.

Просечните месечни приходи на сите членови на семејството од ставот 3 на овој член се собираат и се делат со бројот на членови на семејството."

Член 18

Во членот 21 став 1 по зборот "издржување" запирката и зборот "родители" се бришат.

Во ставот 2 на овој член запирката и зборовите: "кои се наоѓаат на отслужување на воениот рок во АРМијата на Република Македонија" се бришат.

Член 19

По членот 21 се додава нов член 21-а, кој гласи:

"Член 21-а

Право на детски додаток има дете во семејство чии приходи по сите основи по член на семејство изнесуваат до 15% од просечната нето плата исплатена по вработен во Република Македонија во претходната година утврдена од Државниот завод за статистика (во натамошниот текст: основница), а за дете на самохран родител пресметковниот приход се зголемува за 75%."

Член 20

Членот 23 се менува и гласи:

"Висината на детскиот додаток изнесува:

1) за дете до 15 години живот, односно додека е редовен ученик во основно училиште 4,6% од основницата и

2) за дете над 15 до 18 години живот, односно додека е редовен ученик во средно училиште 7,3% од основницата.

Вкупниот месечен износ за детски додаток за деца-та за кои родителот го остварил правото изнесува најмногу до 15% од основницата."

Член 21

Во членот 24 став 1 зборот "интелектуалниот" се заменува со зборот "менталниот".

Ставот 2 се менува и гласи:

"Наод, оцена и мислење за потребата од остварување на посебен додаток дава стручен орган за оцена на видот и степенот на попреченоста на лицата во менталниот или телесниот развој."

Член 22

Во членот 25 став 1 по зборовите: "детe со" се дода-ваат зборовите: "пречки во развојот и со".

Во алинејата 1 зборот "физичкиот" се заменува со зборот "тесесниот".

Алинејата 2 се менува и гласи:

"- со умерена, тешка или длабока ментална попре-ченост,".

Во алинејата 4 по зборовите: "видот, слухот или говорот" се додаваат зборовите: "(слепо лице и практично слепо лице; практично глуво и тотално глуво лице; лице со потполно отсуство на говорот, лице со тешко оштетен говор поради детска парализа, лице со аутизам, лице со оштетен или изгубен порано стекнат говор)".

Член 23

Членот 26 се менува и гласи:

"Право на посебен додаток има еден од родителите на детето кој ги исполнува условите од членот 16 на овој закон, за дете државјанин на Република Македонија со постојано место на живеење во Републиката, до навршени 26 години живот, доколку целосно не е институционално згрижено на товар на државата."

Член 24

Во членот 27 по бројот "27%" се додаваат зборовите: "од основицата", а зборовите до крајот на реченицата се бришат.

Член 25

Во членот 28 став1 запирката и зборовите: "второ и трето" се бришат.

Член 26

Во членот 30-а ставот 1 се менува и гласи:

"Родителски додаток за дете остварува мајка за своето трето живородено дете."

Ставот 2 се менува и гласи:

"Правото од ставот 1 на овој член го остварува мајка која е државјанин на Република Македонија со постојано место на живеење во Република Македонија последните три години пред поднесување на барањто."

По ставот 3 се додаваат три нови става 4, 5 и 6, кои гласат:

"Правото од ставот 1 на овој член не може да се оствари ако мајката за време на бременоста не ги вршила задолжителните здравствени прегледи и контроли согласно со закон."

Правото од ставот 1 на овој член не може да се оствари односно ќе го изгуби веќе оствареното право, доколку:

- не се вршат задолжителните вакцинацији на детето согласно со закон и

- детето не биде запишано и редовно не ја следи наставата во основно училиште согласно со закон.

По исклучок од ставот 5 алинеја 2 на овој член правото на родителски додаток се остварува и за детето:

- кое поради болест или повреда е спречено редовно да ја посетува наставата и заради таквата спречност вонредно го продолжува образоването согласно со закон и

- кое поради степенот на попреченоста не може да се образува согласно со закон."

Ставот 4 станува став 7.

Во ставот 5 кој станува став 8 бројот "4" се заменува со бројот "7".

Во ставот 6 кој станува став 9 зборовите: "второ, трето и четврто" се заменуваат со зборот "трето".

Член 27

Во членот 30-б став 1 се брише.

Во ставот 2 кој станува став 1 по зборот "просечната" се додава зборот "нето".

Ставовите 3 и 4 се бришат.

Во ставот 5 кој станува став 2 зборовите: "единствен родителски додаток во износ на повисокото право "се заменуваат со зборовите: "родителски додаток во висина и за период утврдени во ставот 1 на овој член".

Член 28

Во членот 31 по зборот "по" се додава зборот "писмено", а по зборот "детето" се додаваат зборовите: "или лицето од членот 16 став 2 на овој закон".

Член 29

Членот 32 се менува и гласи:

"По барање за остварување на правото за заштита на децата од членот 4 на овој закон освен за правото од точката 4, решава центарот за социјална работа, надлежен за подрачјето на кое подносителот на барањето има живеалиште, а за еднократна парична помош за новороденче и за родителски додаток за дете решава центарот надлежен за подрачјето на кое мајката има постојано место на живеење.

По жалба против решението на центарот за социјална работа од ставот 1 на овој член решава министерот.

Жалбата не го одложува извршувањето на решението."

Член 30

Членот 32-а се брише.

Член 31

Во членот 33 пред ставот 1 се додава нов став 1, кој гласи:

"Центарот за социјална работа издава потврда и уверение за статусот на корисникот на правата за заштита на децата од членот 4 став 1 точки 1, 2, 3 и 5 на овој закон согласно со службената евиденција, во рок од десет дена од денот на поднесувањето на барањето."

Ставот 1 станува став 2.

Член 32

Во членот 36 пред ставот 1 се додаваат седум нови става 1, 2, 3, 4, 5, 6 и 7, кои гласат:

"Во постапката за остварување на правото на еднократна парична помош за новороденче надлежниот орган е должен да донесе решение во рок од 15 дена од денот на поднесувањето на барањето со потребната документација.

Формата и содржината на образецот на барањето и потребната документација за остварување на правото од ставот 1 на овој член ги пропишува министерот.

Во случај кога надлежниот орган нема да донесе решение во рок определен во ставот 1 на овој член, поднесувачот на барањето во рок од пет дена има право да поднесе барање за донесување решение до директорот на надлежниот орган.

Формата и содржината на образецот на барањето од ставот 3 на овој член ги пропишува министерот.

Директорот на надлежниот орган во рок од пет дена од приемот на барањето донесува решение по барањето од ставот 3 на овој член со кое ќе констатира дека барањето на странката е уважено, врз основа на кое странката ќе го оствари правото од ставот 1 на овој член.

Решението од ставот 5 на овој член директорот го донесува откако претходно ќе утврди дека поднесокот не содржи формални недостатоци; се доставени сите прилози; поминал рокот за решавање утврден во став 1 на овој член и барањето за донесување решение е поднесено во рокот и на пропишаниот образец од ставовите 3 и 4 на овој член.

Кон барањето за донесување решение од ставот 3 на овој член странката поднесува копие од барањето од ставот 2 на овој член."

Ставот 1 станува став 8.

Член 33

Во членот 37 по зборот "барањето" се додаваат зборовите: "освен за еднократната парична помош за новороденче и за родителскиот додаток за дете".

По ставот 1 се додаваат осум нови ставови 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 и 9, кои гласат:

"Правото за детски додаток и правото на посебниот додаток се признава за една година, согласно со одредбите утврдени во овој закон.

Барањето за остварување на правото на еднократна парична помош за новороденче со потребната документација се поднесува до надлежниот центар за социјална работа, најдоцна до наполнети три месеца живот на детето, а за посвоено дете најдоцна до три месеца од заведувањето на посвоеното дете во книгата на родите.

Барањето за остварување на правото на родителски додаток за дете со потребната документација се поднесува до надлежниот центар за социјална работа, најдоцна до наполнети три месеца живот на детето и правото на родителски додаток за дете се остварува од месецот во кој настанало раѓањето на детето.

Редоследот на раѓањата на децата кај правото на родителски додаток за дете се утврдува спрема бројот на живи деца на мајката утврдени во однос на денот на поднесување на барањето за остварување на правото на родителски додаток за дете, спрема датата и часот на раѓањата запишани во матичната книга на родените.

Барање за продолжување на правото за детски додаток и посебен додаток се поднесува во месецот пред месецот во кој истекува правото, а најдоцна еден месец по истекот на правото.

Барањето за продолжување на правото за детски додаток и посебен додаток поднесено после истекот на рокот утврден во ставот 6 на овој член ќе се смета како ново барање и барателот ќе стекне право првиот ден на наредниот месец од месецот во кој е поднесено барањето.

Барањето за продолжување на правото родителски додаток за дете за наредната година се поднесува до 31 март во таа година.

Барањето за продолжување на правото родителски додаток за дете поднесено после рокот утврден во ставот 8 од овој член ќе се смета како ново барање и барателот ќе стекне продолжување, односно користење на правото првиот ден на наредниот месец од месецот во кој е поднесено барањето за продолжување на правото."

Член 34

Во членот 38 зборовите: "точки 1 и 2" се заменуваат со зборовите: "точки 1, 2 и 5."

Член 35

Во членот 39 по зборовите: "согласност со" се додава зборот "овој".

По ставот 1 се додаваат шест нови става 2, 3, 4, 5, 6 и 7, кои гласат:

"Корисникот, кој со решение на центарот или решение на јавна установа за деца остварил право од членот 4 на овој закон, е должен да ги врати примените средства и да ја надомести штетата, ако:

- врз основа на нецелосни или неточни податоци, за кои знаел или морал да знае дека се нецелосни или неточни, односно на друг противправен начин остварил право од заштита на децата на кое немал право според одредбите на овој закон или правото го остварил во повисок износ од износот што му следувал за конкретното право согласно со законот и

- правото од заштита на деца го остварил поради тоа што без оправдани причини не пријавил промена која влијае на престанок или висината на правото, а знаел или морал да знае за таа промена.

Барањето за враќање на износот на исплатените средства и барањето за надомест на штета застарува со истекот на роковите предвидени во Законот за облигационите односи.

Роковите на застареност за барање за враќање на износот на исплатените средства и за барањето за надомест на штета согласно со овој закон почнуваат да течат од денот кој е утврден со конечното решение дека корисникот го стекнал правото на заштита на деца на противправен начин.

Центарот, односно јавната установа за деца кога ќе утврди дека корисникот остварил право за заштита на деца на начин утврден во овој член ќе донесе решение со кое на корисникот ќе му престане правото од заштита на деца.

Кога решението на центарот, односно на јавната установа, со кое на корисникот му престанува правото од заштита на деца, ќе стане конечно, центарот, односно установата, ќе го повика корисникот на правото од заштита на деца да се спогодат за износот, начинот и рокот за враќање на примените средства, како и за висината на причинетата штета која тој треба да ја надомести.

Ако корисникот на правото од ставот 2 на овој член и центарот не се спогодат, центарот ќе поднесе тужба до надлежниот суд за враќање на примените средства и право на надомест на штета."

Член 36

По членот 39 се додаваат два нови члена 39-а и 39-б, кои гласат:

"Член 39-а

За дете што стапило во брак престанува правото на користење на детски додаток со првиот ден на наредниот месец од месецот на стапување во брак.

Член 39-б

Надлежниот центар за социјална работа е должен најдоцна до 5-ти во месецот да достави до Министерството извештај за користењето на средствата за последниот месец и барање за потребните средства за исплата на правата од членот 4 точки 1, 2, 3 и 5 на овој закон за наредниот месец со вкупниот број деца и семејства, односно корисници за кои треба да се исплатат правата."

Член 37

Во членот 40 по зборовите: "на овој закон со" се додава зборот "општ".

Член 38

Во членот 43 став 1 по зборот "уметноста" се става запирка и се додаваат зборовите: "рекреативни и слободни активности".

Во ставот 2 по зборот "програми" се додаваат зборовите "кои ги изработува соодветна научна установа, односно специјализирана стручна установа или институција, а ги донесува министерот".

По ставот 2 се додава нов став 3, кој гласи:

"За подобро физичко и психичко закрепнување рехабилитација, ресоцијализација и социјална реинтеграција на детето кое е жртва на некој облик на занемарување, експлоатација, злоупотреба, мачење, трговија или друг облик на свирепо постапување наведени во членот 9 ставови 1 и 2 од овој закон, како и доколку носи последици и трауми од вооружени судири, државата презема посебни програми и активности."

Член 39

Во членот 45 став 1 зборовите: "во свои програми" се бришат.

Во ставот 8 зборовите: "води грижа" се заменуваат со зборовите: "посветува внимание и ги следи состојбите."

Во ставот 9 по зборот "договор" се става запирка и се додаваат зборовите: "со кој особено се регулираат меѓусебните односи на давателот и корисникот на услугата, квалитетот на услугата, начинот на плаќањето, изборот на програмата, должностата на престојот на детето во установата и други прашања во поглед на заштита на детето и дејноста на градинката".

Член 40

Во членот 47 по ставот 2 се додава нов став 3, кој гласи:

"Доколку постои интерес за изведување на активности и на други јазици, воспитно-образовните активности во детски градинки можат да се изведуваат за група деца согласно со одредбите на овој закон."

Член 41

Во членот 49 став 4 пред зборовите: "ги пропишува министерот" се додаваат зборовите: "со општ акт".

Член 42

Во членот 50 ставот 1 се менува и гласи:

"Во состав на јавна детска градинка може да се формира советувалиште за деца и родители."

Член 43

Во членот 51 став 1 по зборот "детето" се додаваат зборовите: "во насока на јакнење на личноста на детето со развивање на неговите телесни, интелектуални, културни и други способности".

Во ставот 2 по зборот "програми" се додаваат зборовите: "кои ги донесува директорот на детската градинка по предлог на стручниот тим, а ги одобрува управниот одбор на градинката".

Член 44

Во членот 53 по ставот 2 се додава нов став 3, кој гласи:

"Трошоците за работа на комисијата од ставот 2 на овој член ги покрива основачот на приватната детска градинка."

Ставовите 3, 4 и 5 стануваат ставови 4, 5 и 6.

Член 45

Во членот 54 став 7 зборовите: "зафрлени или демографски загрозени места" се заменуваат со зборовите: "од недоволно развиени подрачја и ридско- планински и погранични региони и населени места со наталитет понизок од половината од просечниот наталитет во Република Македонија".

Член 46

Во членот 55 ставот 3 се брише.

Ставовите 4 и 5 кои стануваат ставови 3 и 4 се менуваат и гласат:

"Во групите од ставот 1 и во точките 1 и 2 од ставот 2 на овој член може да се вклучи едно дете со лесни пречки во менталниот развој или телесна попреченост, во кој случај бројот на децата во групите се намалува за две деца.

По исклучок, во зависност од условите за работа, потребата на децата и родителите или програмите за остварување на дејноста, јавната детска градинка во групите може да има поголем број на деца, односно помал број на деца од бројот на деца утврдени во ставовите 1 и 2 на овој член, за што согласност дава основачот на установата врз основа на претходно прибавено писмено мислење од министерот."

Член 47

Во членот 56 став 1 зборовите: "изведува експеримент" се заменуваат со зборовите: "согледуваат можностите."

Во ставот 2 зборовите: "изведува експериментот" се заменуваат со зборовите "согледуваат можностите".

Член 48

Во членот 58 ставот 1 се менува и гласи:

"Детската градинка заради зачувување и унапредување на здравјето на децата ја следи дневната здравствена состојба на децата, соработува со установи надлежни за здравствена заштита на децата и спроведува превентивни мерки за заштита на здравјето на децата."

Во ставот 2 на овој член зборот "соодветната" се заменува со зборот "надлежната".

Член 49

Во членот 66 став 2 по зборот "училишна" се додаат зборовите: "и предучилишна", а зборовите: "сподред критериумите утврдени од министерството" се бришат.

Член 50

Во членот 76 став 1 по зборот "установа" зборот "на" се заменува со зборот "за".

Член 51

Во членот 77 став 1 зборовите: "содржат минимум стандарди и нормативи" се заменуваат со зборовите: "ги исполнуваат стандардите и нормативите".

Член 52

Во членот 78 став 1 алинејата 5 се менува и гласи:
" - јазикот на кој се изведуваат активностите содржани во програмата и".

Член 53

Во членот 83 став 1 по зборот "закон" се додаваат зборовите: "при што не смее да биде нарушена основната намена и функцијата на објектот во периодот на траење на закупот".

По ставот 2 се додава нов став 3, кој гласи:

"За договорот од ставот 2 на овој член министерот ја известува Владата, а градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје ги известува советот на општината и Советот на градот Скопје."

Член 54

Во членовите 83-ж, 83-з и 83-с во последниот став зборот "суд" се заменува со зборот "орган", а зборот "соодветниот" се заменува со зборот "Централниот".

Член 55

Во членот 83-з став 1 алинеја 5 зборот "состојба" се заменува со зборот "способност".

Член 56

Во членот 83-и став 1 зборовите: "отслужување на воениот рок" се бришат.

Во ставот 2 по зборовите: "претходно навремено да го извести" се заменуваат со зборовите: "веднаш по настанување на причината писмено да ги извести за престанок на вршењето на работите".

Член 57

Во членот 83-к став 2 зборот "ставот" се заменува со зборот "членот".

Член 58

Во членот 83-њ став 1 по зборот "придружба" се додаваат зборовите: "на корисникот на услугата".

Во ставот 2 по зборот "барателот" се додаваат зборовите: "што се регулира со меѓусебен договор".

Член 59

Во членот 84 став 20 зборовите: "Одредени работи во" се заменуваат со зборовите: "Одредени работи од помал обем кои се во функција на".

Во ставот 21 зборот "покривање" се заменува со зборот "покривањето".

Член 60

Во членот 88 зборот "јавна" се брише.

Член 61

Во членот 92 ставови 2 и 3 зборовите: "алкохолизам и наркоманија" се заменуваат со зборовите: "болести на зависностите (алкохолизам, наркоманија и користење на други психотропни супстанции и прекурзори)".

Член 62

По членот 93-б се додава нов член 93-в, кој гласи:

"Член 93-в

Заради следење на достигнувањата и унапредување на дејностите во доменот на заштитата на децата раководните лица, воспитувачите, негувателите, стручните

работници и стручните соработници можат да се здружуваат во стручни и струкови здруженија кои можат меѓусебно да соработуваат."

Член 63

Во членот 94-а став 1 зборот "јавна" се брише.
Во ставот 2 зборот "јавната" се брише.

Член 64

Насловот "1. Работно време" пред членот 95 се брише.

Член 65

Во членот 95 ставот 1 се менува и гласи:

"Работното време на работникот во детската радионика изнесува 40 часа неделно."

По ставот 1 се додаваат три нови става 2, 3 и 4, кои гласат:

"Работното време утврдено во ставот 1 на овој член, заради природата на работата, за воспитувачот и негувателот, се прераспределува на работно време поминато со децата и останато работно време за други програмски активности.

Работното време поминато со децата, како дел од вкупните програмски активности во рамките на полно-то работно време од ставот 1 на овој член, за воспитувачот изнесува 30 часа во неделата, а за негувателот 35 часа во неделата.

Основната плата, надоместокот на плата и надоместокот на трошоците поврзани со работата, се пресметуваат и исплатуваат на работникот врз основа на работно време од ставот 1 на овој член, како и евиденцијата што ја води работодавачот."

Ставовите 2 и 3 стануваат ставови 5 и 6.

Член 66

Во членот 99 по зборот "основачот" се додаваат зборовите: "согласно со закон".

Член 67

Во членот 100 став 2 по зборот "искуство" се дода-ваат зборовите: "по дипломирањето".

Во ставот 3 по зборовите: "по дипломирањето" зборовите: "во струката" се бришат.

Член 68

Во членот 102-а став 3 по зборот "орган" се додава-ат зборовите: "во зависност од видот на постапувањата од ставот 1 на овој член наведени во алинеите 2, 3, 4, 5 и 6", а зборот "интервјуирање" се заменува со зборот "ислушување".

Член 69

По членот 102-в се додава нов член 102-г кој, гласи:

"Член 102-г

Доколку директорот е разрешен по основ на поста-пувањата наведени во членот 102 алинеи 2, 3, 4, 5 и 6, на директорот му престанува работниот однос."

Член 70

Во членот 103 по зборот "основачот" се додаваат зборовите: "согласно со закон раководејќи се од принциите и потребите на установата за деца и корисници-те на услугите".

Член 71

Во членот 104 став 4 по алинејата 2 се додава нова алинеја 3, која гласи:

"- именува и разрешува претставник на јавната установа за деца во управниот одбор на јавната установа за деца од редот на работниците кои вршат стручни работи,".

Алинејата 3 станува алинеја 4.

Член 72

По членот 104 се додава нова точка 4, која гласи: „4. Орган за внатрешна контрола" и два нови члена 104-а и 104-б, кои гласат:

"Член 104-а

За вршење внатрешна контрола на работењето на установите за деца основачот формира орган за надзор.

Органот за надзор го сочинуваат три до пет члена именувани од основачот.

Членовите на органот за надзор се избираат со мандат во траење од четири години.

За членови на органот за надзор можат да бидат именувани лица кои немаат засновано работен однос во установата, имаат високо образование и поседуваат знаење и искуство од дејноста на установата.

Органот за надзор го свикува и со неговата работа раководи претседателот, кој го избираат членовите на органот за надзор од своите редови.

Органот за надзор своите одлуки ги донесува со мнозинство гласови од вкупниот број на членови.

Член 104-б

Органот за надзор врши контрола на материјално - финансиското работење на установата, користењето и располагањето на средствата на установата и за наодите доставува извештај до основачот, Министерството, управниот одбор и директорот на установата.

Бројот на членовите на органот за надзор, начинот на работа, условите и начинот на престанок на мандатот на членовите на органот за надзор пред истекот на мандатот се утврдуваат со статутот на установата."

Член 73

Пред членот 107 во насловот бројот "1" се брише.

Член 74

Во членот 107 ставот 1 се менува и гласи:

"Согласно со членот 49 став 3 на овој закон, за лицата кои повремено чуваат деца во домашни услови, детската градинка води евиденција."

Член 75

Во членот 108 ставот 1 се менува и гласи:

"Во установа за деца се употребуваат прирачници како воспитно образовни материјали за реализација на активностите од страна на згрижувачко воспитниот кадар, како и детски списанија кои се во функција на истите активности."

Член 76

Во членот 110 ставот 2 се брише.

Ставовите 3, 4, 5, 6 и 7 стануваат ставови 2, 3, 4, 5 и 6.

Член 77

Во членот 112 став 2 зборовите: "вонинституционални облици" се заменуваат со зборовите: "други облици и форми."

Член 78

Во членот 114 ставот 2 се брише.

Член 79

Во членот 116 ставови 1 и 2 по зборот "законитоста" зборот "на" се заменува со сврзникот "и".

Член 80

Во членот 122-а став 2 по алинејата 1 се додаваат две нови алинеи 2 и 3, кои гласат:

"- надзор над остварувањето на правата за заштита на децата и исполнување на обврските на корисниците, утврдени со овој закон,

- надзор над евиденцијата, документацијата и извештаите за работа за правата за заштита на децата,".

Алинеите 2, 3, 4, 5, 6 и 7 стануваат алинеи 4, 5, 6, 7, 8 и 9.

Член 81

Во членот 124 став 1 алинејата 5 се менува и гласи:

"- на секој продаден облик на електронски музички и видео запис, видео касета и друго,".

Член 82

Насловот на Главата XV. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ се менува и гласи: "XV. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ".

Член 83

Членот 126 се менува и гласи:

"Глоба во износ од 500 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на работодавецот, ако спротивно на одредбите на овој закон не дава податоци или дава невистинити податоци од кои зависи остварувањето на право од заштита на децата или користењето на услугите во установите.

Глоба во износ од 200 до 600 евра во денарска противвредност ќе се изрече и за одговорното лице во правното лице за прекршок од ставот 1 на овој член."

Член 84

Членот 127 се менува и гласи:

"Глоба во износ од 200 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на родителот или старателот на детето, корисник на право за заштита на деца, односно корисник на услуги во установите, ако изјавата или барањето што ги дал содржи невистинити или неточни податоци, а послужила како доказ за остварување на право од заштита на децата или за користење на услуга во установа за деца."

Член 85

Членот 128 се менува и гласи:

"Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок и на одговорното лице во центарот за социјална работа односно установата за деца кое спротивно на одредбите на овој закон ќе одобри право од заштитата на децата.

Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на директорот на центарот за социјална работа , затоа што не постапил во согласност со членот 36 став 5 на овој закон.

Глоба во износ од 200 до 500 евра во денарска противвредност ќе се изрече на одговорното лице во центарот за социјална работа за неводење или несоодветно водење на пропишаната евиденција и документација (член 106 став 2), како и за непостапување по решението за отстранување на констатираниите недостатоци и неправилности во определениот рок (член 122-с).

Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече на одговорното лице во центарот за социјална работа за неподнесување на извештај за користењето на средствата и барање за потребните средства за правата (член 39-б)."

Член 86

Членот 129 се менува и гласи:

"Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на лице кое врши директна или индиректна дискриминација и малтретирање во остварувањето на правата и облиците на заштита на децата утврдени со овој закон.

Глобата од ставот 1 на овој член ќе се изрече и за установа за социјална заштита и социјална сигурност кои решаваат за правата утврдени со законот, како и за јавните установи за деца основани од Владата на Република Македонија, јавните установи за деца основани од општина, општините во градот Скопје и приватните установи за деца кои се основаны од правно и физичко лице, правно лице запишано како агенција за давање услуги на повик.

Глобата од ставот 1 на овој член ќе се изрече за прекршок и на физичко лице што врши одредени работи од дејноста згрижување и воспитување на деца како професионална дејност доколку врши директна дискриминација."

Член 87

Членот 130 се менува и гласи:

"Глоба во износ од 500 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на установа за деца, односно физичко лице кое самостојно врши одредени работи од дејноста згрижување и воспитување на деца, како и на агенција за давање услуги на повик, ако:

- организира политичко или верско организирање и дејствување и во установата односно кај физичкото лице или кај агенцијата се врши злоупотреба на децата од истите побуди, како и се врши психично или физичко малтретирање, казнување или друго нечовечко постапување или злоупотреба на децата (член 9),

- остварува програми што не се донесени од надлежниот орган (членови 52 и 65),

- остварува програми без прибавено позитивно мислење (членови 53 и 65 став 3),

- не соработува со установи од здравствената дејност односно не постапува по членот 58 став 1 од овој закон,

- постапи спротивно на одредбата од членот 58 став 2 на овој закон,

- не достави или не донесе годишна програма за работа (членови 59 и 68),

- не ги остварува стандардите и нормативите за вршење на дејноста (член 71 став 3),

- основа установа за деца без одобрение (член 76),

- ја наруши основната намена и функција на објектот во периодот на траење на закупот (член 83),

- започне со работа и врши дејност, а не ги исполнува пропишаните услови, односно ако врши дејност без решение на надлежен орган (член 73 став 1),

- започне со работа пред добивање на дозвола за отпочнување со работа (членови 83-б и 83-к),

- правно лице продолжи со давање на услуга спротивно на одредбите на овој закон по донесено решение за забрана за вршење работите од дејноста згрижување и воспитување на деца, односно одмор и рекреација на деца (членови 83 и 84),

- не извести за престанок на работа на приватната установа (член 81-а),

- физичко или правно лице не води евиденција за корисниците и дадените услуги (членови 83-ѓ и 83-л),

- изврши избор на работници спротивно на условите утврдени со овој закон (членови од 84 до 90),

- постапи спротивно на одредбите од членот 92 ставови 1 и 2 на овој закон,

- не ја води пропишаната евиденција и документација или ја води спротивно на пропишаното со акт (член 106),

- не ја води пропишаната евиденција (член 107),

- користи прирачници и детски списанија за кои нема решение за одобрување и употреба (член 108),

- не ги применува утврдените цени на услуги од надлежен орган (член 115),

- доставува невистинити податоци, како и незаконски или неправилно ги користи средства (член 116),

- не овозможи вршење на надзор (членови 117,120,121 и 122-ж),

- не ги извршува наредените мерки и дејствија (член 122-с став 1) и

- непочитување на забраната за работа на установата за деца и друго правно и физичко лице кое врши одредени работи од дејноста и непреземање на други мерки од членот 122-л став 1 алинеи 1 и 2 на овој закон.

За прекршок од ставот 1 на овој член , глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече и на раководното лице во установата, односно кај физичкото лице кое самостојно врши одредени работи од дејноста згрижување и воспитување на деца како и кај агенцијата за давање услуги на повик.

Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на вработено лице во установата , ако:

- телесно казни дете , односно психички го малтретира (член 9),

- ја води евиденцијата и документацијата спротивно на членовите 106 и 107 од овој закон и

- користи прирачници и детски списанија за кои нема решение за одобрување и употреба (член 108).

Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок и на директорот на јавната установа за деца ако дозволи исплаќање на средства кои не се утврдени со годишниот финансис план на установата."

Член 88

Членот 131 се менува и гласи:

"Глоба во износ од 500 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на установа за деца која постапува спротивно на одредбите од членот 95 на овој закон во поглед на започнувањето, траењето и завршувањето на работното време на работниците.

Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече и на одговорното лице во установата за прекршокот од ставот 1 на овој член."

Член 89

Членот 132 се менува и гласи:

"Глоба во износ од 200 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на правно лице кое не наплатува средства за "Детска недела", односно кое не го уплатува наплатениот износ (членови 124 и 125).

Глоба во износ од 200 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече и на одговорното лице на правното лице, за прекршок од ставот 1 на овој член."

Член 90

По членот 132 се додава нов член 132-а, кој гласи:

"Член 132-а

Прекршочната постапка за прекршоците предвидени во овој закон ја води надлежниот суд.

Пред поднесување на барање за поведување на прекршочна постапка за прекршоците предвидени со овој закон, Министерството води постапка за порамнување согласно со Законот за прекршоците."

Член 91

Во членот 83 став 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за заштита на децата ("Службен весник на Република Македонија" број 65/2004) се менува и гласи:

"Правно лице чија регистрирана претежна дејност не е од областа на згрижување и воспитание на деца од предучилишна возраст, а во рамките на своето работење обезбедува и остварува услуги од дејноста згрижување и воспитание на деца од предучилишна возраст, односно одредени работи од дејноста згрижување и воспитание на деца од предучилишна возраст, должно е во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон да се трансформира во установа за деца и да ги усогласи своите акти, организација и работење согласно со одредбите на овој закон."

По ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

"Трансформацијата во установа за деца се врши без ликвидација на правното лице од ставот 1 на овој член."

Ставот 2 станува став 3.

Во ставот 3 кој станува став 4 бројот "34" се заменува со бројот "73", а бројот "2" се заменува со бројот "3".

Во ставовите 4 и 5 кои стануваат ставови 5 и 6 бројот "2" се заменува со бројот "3".

Член 92

Во членот 84 став 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за заштита на децата ("Службен весник на Република Македонија" број 65/2004) се менува и гласи:

"Правно лице чија регистрирана претежна дејност не е од областа на одморот и рекреацијата на деца, а во рамките на своето работење обезбедува и остварува услуги од дејноста одмор и рекреација на деца, должно е во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон да се трансформира во установа за деца и да ги усогласи своите акти, организација и работење согласно со одредбите на овој закон."

По ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

"Трансформацијата во установа за деца се врши без ликвидација на правното лице од ставот 1 на овој член."

Ставот 2 станува став 3.

Во ставот 3 кој станува став 4 бројот "34" се заменува со бројот "73", а бројот "2" се заменува со бројот "3".

Во ставовите 4 и 5 кои стануваат ставови 5 и 6 бројот "2" се заменува со бројот "3".

Член 93

Во членовите 20-а, 23 и 27 од Законот за заштита на децата („Службен весник на Република Македонија“ број 98/2000, 17/2003, 65/2004, 113/2005, 98/2008 и 107/2008), по зборот „просечната“ се додава зборот „нето“.

Во членот 29 од Законот за изменување и дополнување на Законот за заштита на децата („Службен весник на Република Македонија“ број 98/2008) по зборот „просечната“ се додава зборот „нето“.

Член 94

Во членовите 48 ставови 3 и 4 и 52 став 3 зборовите: "интелектуалниот и телесниот развој" се заменуваат со зборовите: "менталниот развој и телесна попречност".

Во членовите 45, 48 ставови 1 и 2, 59-в, 84 и 86 зборовите: "интелектуалниот или телесниот развој" се заменуваат со зборовите: "менталниот развој или телесна попречност".

Член 95

Подзаконските акти предвидени со овој закон ќе се донесат најдоцна во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 96

Постапките за остварување на правото на еднократна парична помош за новороденче започнати пред влегувањето во сила на овој закон, ќе се довршат според одредбите на прописите кои важеле до денот на влегувањето во сила на овој закон.

За дете (второ и трето) родено до денот на влегувањето во сила на овој закон за кое согласно со одредбите на прописите кои важеле до денот на влегувањето во сила на овој закон не е поднесено барање за остварување на право на еднократна парична помош за новороденче, правото може да се оствари според одредбите на прописите кои важеле до денот на влегувањето во сила на овој закон, по поднесено барање најдоцна до наполнети три месеци живот на детето, а за посвоено дете најдоцна до три месеци од заведувањето на посвоеното дете во книгата на родените.

Член 97

Постапките за остварување на правото на родителски додаток за дете започнати пред влегувањето во сила на овој закон, ќе се довршат според одредбите на прописите кои важеле до денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 98

По сите барања за остварување на правото на родителски додаток за дете (второ, трето и четврто) поднесени во рок најдоцна до наполнети три месеца живот на детето во периодот од девет месеци од денот на влегување во сила на овој закон, може да се оствари правото на родителски додаток за дете согласно со членовите 30-а и 30-б од Законот за изменување и дополнување на Законот за заштита на децата ("Службен весник на Република Македонија" број 98/2008), ако ги исполнуваат и другите предвидени услови според одредбите на прописите кои важеле пред влегувањето во сила на овој закон.

Член 99

Со денот на влегувањето во сила на овој закон продолжува да се остварува правото на родителски додаток за дете (второ, трето и четврто), стекнато согласно со одредбите на Законот за заштита на децата ("Службен весник на Република Македонија" број 98/2000, 17/2003, 65/2004, 113/2005, 98/2008 и 107/2008).

Член 100

Од денот на влегувањето во сила на овој закон до примената на членовите 12, 17, 20, 23, 24, 28 и 30 од овој закон, остварувањето на правото на детски додаток и на правото на посебен додаток ќе продолжи да се остварува согласно со одредбите на членовите 16, 20-а, 23, 26, 27, 31 и 32-а од Законот за заштита на децата („Службен весник на Република Македонија“ број 98/2000, 17/2003, 65/2004, 113/2005, 98/2008 и 107/2008) и членот 93 став 1 од овој закон.

Член 101

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија да утврди пречистен текст на Законот за заштита на децата.

Член 102

Одредбите од членовите 7, 18 став 1 и 32 на овој закон ќе се применуваат од 1 јануари 2010 година.

Одредбите од членовите 12, 17, 19, 20, 23, 24, 28, 30 и 33 ставови 2, 6 и 7 на овој закон ќе се применуваат по влегувањето на Република Македонија во Европската унија.

Член 103

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR MBROJTJEN E FËMIJËVE

Neni 1

Нë Ligjin për mbrojtjen e fëmijëve (Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 98/2000, 17/2003, 65/2004, 113/2005, 98/2008 dhe 107/2008) nenii 2 ndryshon si vijon:

”Mbrojtja e fëmijëve është veprimtari e organizuar e bazuar në të drejtat e fëmijëve, si dhe në të drejtat dhe obligimet e prindërve për planifikimin e familjes dhe të shtetit dhe të njësive të vetadministritmit lokal për udhëheqjen e politikës humane të popullatës.

Mbrojtja e fëmijëve realizohet me sigurimin e kushteve dhe nivelit të standartit të jetës që i përgjigjet zhvillimit fizik, mendor, emocional, moral dhe social të fëmijës.

Shteti si dhe njësitë e vetadministritmit lokal kujdesen për dhënen e ndihmës përkatëse materiale prindërve për mbajtjen, ngritjen, përkujdesjen dhe mbrojtjen e fëmijëve dhe organizimin dhe sigurimin e zhvillimit të institucioneve dhe shërbimeve për mbrojtjen e fëmijëve.“

Neni 2

Në nenin 3 pas fjalës “të drejta” vihet presje dhe shtohet fjalë “mjete”.

Neni 3

Pas nenit 3 shtohen dy nene të reja 3-a dhe 3-b si vijojnë:

“Neni 3-a

Në zbatimin e dispozitave të këtij ligji niset nga parimet e mbrojtjes së të drejtës për jetë dhe zhvillim të fëmijës, mbrojtjen e interesit më të mirë të fëmijës, sigurimin e standartit minimal për çdo fëmijë me kushte të barabarta, përjashtimin e cilësdo forme të diskriminimit, respektimit të së drejtës së fëmijës për liri dhe siguri të personalitetit, mendimit personal dhe shprehjes së lirë, shoqërimit dhe arsimit, kushteve për jetë të shëndoshë dhe realizimin e të drejtave të tjera sociale dhe lirive të fëmijës.

Neni 3-b

Shteti e siguron të drejtën e fëmijës që ta shprehë mendimin e vet për të gjitha çështjet që kanë të bëjnë me të dhe mendimit të fëmijës t'i kushtohet kujdes i duhur në pajtim me vitet e jetës dhe pjekurinë e fëmijës. Shprehja e fëmijës mund të jetë e drejtëpërdrejtë ose nëpërmjet përfaqësuesit ose organit përkatës në mënyrë dhe në pajtim me procedurën e verifikuar dhe ligji.“

Neni 4

Pas nenit 6 shtohet nenii ri 6-a si vijon:

“Neni 6-a

Në sigurimin e mbrojtjes së fëmijës dhe të drejtave të tij të verifikuar me ligji përfshihen: prindërit, familja, tutorët e fëmijës dhe familja për përkujdesje, si dhe nga institucionet për fëmijë, institucionet arsimore, sociale, shëndetësore dhe kulturore dhe individët, institucionet e shtetit dhe pushteti lokal dhe organizatat publike dhe personat tjerë fizikë dhe juridikë, aktivitetet e të cilëve janë të lidhura me dhënen e mbështetje dhe ndihmës fëmijëve.“

Neni 5

Neni 8 ndryshon si vijon:

“Fëmijë në kuptim të këtij ligji konsiderohet çdo person deri në mbushjen e moshës 18 vjeçare, si persona me të meta në zhvillimin trupor dhe mental deri në mbushjen e moshës 26 vjeçare.

Me përjashtim të paragrafit 1 të këtij nenii gjatë realizimit të shtesës për fëmijë si fëmijë konsiderohet personi deri në mbushjen e moshës 18 vjeçare dhe nëse personi që është i moshës shkollorë gjendet në shkollim të rregullt.“

Neni 6

Neni 9 ndryshon si vijon:

“Ndalohet çdo formë e diskriminimit në bazë të racës, ngjyrës së lëkurës, gjinisë, gjuhës, bindjes fetare, politike ose bindjes tjeter, prejardhjes nationale, etnike ose sociale, përkatësisë kulturore ose përkatësisë tjeter, statusit të gjendjes pronësore, paaftësimi, lindjes ose statusit tjeter të fëmijës ose të prindit të tij ose tutorit ligor.

Ndalohen të gjitha format e shfrytëzimit seksual dhe të keqpërdorimit seksual të fëmijëve (pornografia e fëmijëve, prostitucioni i fëmijëve), mashtrimi me forcë, shitja ose tregtia me fëmijë, dhuna psikike ose fizike dhe maltretimi, dënim i ose veprimi tjeter jonjerëzor, të gjitha llojet e ekspluatimit, shfrytëzimit komersial dhe keqpërdorimit të fëmijëve me të cilat cenohen lirite dhe të drejtat themelore të njeriut dhe të drejtat e fëmijës.

Shteti dhe institucionet e sistemit i ndërmarrin të gjitha masat për mbrojtjen e fëmijëve nga përdorimi jolegal dhe format tjera të keqpërdorimit të fëmijëve në prodhimin jolegal dhe tregtinë me drogat dehëse, substanca psihotropike dhe prekursore.

Ndalohet keqpërdorimi i fëmijëve për shkak të organizimit dhe veprimit politik ose fetar.

Ndalohet përfshirja e fëmijëve të mitur në konflikte të armatosura dhe regrutimi i tyre në njësitë të cilat zbatojnë veprime luftarakë dhe të tjera.

Shteti dhe institucionet e sistemit janë të obliguar t'i ndërmarrin të gjitha masat e nevojshme që t'i sigurojnë të drejtat e fëmijëve dhe për pengimin e gjitha formave të diskriminimit dhe keqpërdorimit pa marrë parasysh vendin se ku janë kryer këto veprime, rëndësinë, intensitetin dhe kohëzgjatjen e tyre.

Çdo qytetar është i detyruar të paraqesë para organit kompetent çfarëdo qoftë forme të diskriminimit, keqtrajtimi dhe shfrytëzimi të fëmijës në format e përmendura në paragrafët 1, 2, 3, 4 dhe 5 të këtij neni edhe atë menjëherë pas njohjes me ngjarjen.”

Neni 7

Pas nenit 9 shthohen trembëdhjetë nene të reja 9-a, 9-b, 9-v, 9-g, 9-d, 9-gj, 9-e, 9-zh, 9-z, 9-x, 9-i, 9-j dhe 9-k si vijon:

“Neni 9-a

Ndalohet çdo lloji diskriminimi dhe maltretimi direkt ose indirekt në realizimin e të drejtave dhe formave të mbrojtjes së fëmijëve të verifikuara me këtë ligj.

Ndalimi nga paragafi 1 të këtij neni që kanë të bëjnë me të gjitha institucionet për mbrojtje sociale dhe sigurim social të cilat vendosin për të drejtat e verifikuar me ligj, institucionet publike për fëmijë të themeluara nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë, institucionet publike për fëmijë të themeluara nga komuna, komunat në Qytetin e Shkupit, Qytetin e Shkupit dhe institucionet private për fëmijë të themeluara nga personat juridikë dhe fizikë, personi fizik i regjistruar si agjenci për dhëni e shërbimeve me thirrje, si dhe personi fizik që kryen punë të caktuara nga veprimtaria përkujdesje dhe edukim të fëmijëve si veprimtari profesionale.

Neni 9-b

Diskriminim direkt në kuptim të nenit 9-a të këtij ligji është çdo veprim me të cilin kërkuesi ose shfrytëzuesi i mbrojtjeve së fëmijëve është vënë në situatë të pavolitshme nga shfrytëzues të tjerë në raste krahasuese për shkak të përkatësisë racore, etnike ose përkatësisë tjeter.

Diskriminim indirekt në kuptim të këtij ligji, ekziston kur me dispozitë të caktuar neutrale, kriter ose praktikë, e vë kërkuesin ose shfrytëzuesin e mbrojtjes së fëmijëve në situatë të palakmueshme në raport me personat tjera, për shkak të përkatësisë racore, etnike ose përkatësi tjeter, përvëç nëse janë verifikuar kritere ose praktika të cilat janë të arsyeshme objektivisht me qëllim dhe mjete legititime për arritjen e këtij qëllimi, janë përkatëse dhe të domosdoshme.

Neni 9-v

Çdo veprim diskriminues i bërë në kryerjen e detyrës zyrtare paraqet bazë për përgjegjësi disiplinore në pajtim me ligjin.

Neni 9-g

Në procedurën administrative lejohet ankesë për shkak të mbrojtjes nga diskriminimi.

Për ankesën nga paragrafi 1 të këtij neni vendos organi kompetent i shkallës së dyte.

Kundër aktit administrativ përfundimtar personi i cili konsideron se është viktimë e diskriminimit mund të ngrejë kontest administrativ.

Neni 9-d

Kërkuesi ose shfrytëzuesi i mbrojtjes së fëmijëve (personi) i cili konsideron se për shkak të diskriminimit i është cenuar ndonjë e drejtë, mund të kërkojë mbrojtjen e kësaj të drejtë në procedurë të veçantë para gjykatës kompetente në të cilën vendoset si për çështje kryesore, kurse mund të kërkojë edhe mbrojtje në procedurë të veçantë të rregulluar në nenin 9-gj të këtij ligji.

Gjykata dhe organet tjera të cilat zbatojnë procedurë në të cilën lëndë është çështja e diskriminimit, janë të detyruar që veprimet në procedurë t'i ndërmarrin me urgencë dhe pa shtyre, me qëllim që të hulumtohen gjitha faktet për diskriminim.

Neni 9-gj

Kërkuesi ose shfrytëzuesi i mbrojtjes së fëmijëve i cili dëshmon se është viktimë e diskriminimit sipas dispozitave të këtij ligji mund të parashtrojë padi dhe të kërkojë që:

1) të dëshmohet se i padituri e ka cenuar të drejtën e paditësit në trajtim të barabartë, përkatësisht veprimin që e ka ndërmarrë ose e ka lëshuar drejtpërsëdrejt mund të sjellë te cenimi i të drejtave për barazi në veprim (padi për verifikimin e diskriminimit);

2) të ndalohet ndërmarrja e veprimeve me të cilat shkelet ose mund të shkelet e drejta e paditësit për veprim të barabartë, përkatësisht të kryhen veprime me të cilat mënjanohet diskriminimi ose pasojet e tij (padi për ndalimin ose mënjanimin e diskriminimit);

3) të kompensohet dëmi material dhe jo material i shkaktuar me cenimin e të drejtave të mbrojtura me këtë ligj (padi për kompensimin e dëmit);

Për kërkësat për padi nga paragrafi 1 të këtij neni, vendos gjykata kompetente me zbatimin e dispozitave të Ligjit për procedurë kontestimore, nëse me këtë ligj nuk është caktuar ndryshe.

Kërkësat nga paragafi 1 të këtij neni mund të theksohen bashkë me kërkësat për mbrojtjen e të drejtave të tjera për të cilat vendoset në procedurën kontestimore, nëse të gjitha kërkësat janë në lidhje reciproke dhe nëse gjykata e njëjtë ka kompetencë reale për to, pa marrë parasysh se për këto kërkesa a është përcaktuar zgjidhje në procedurë të përgjithshme ose të veçantë kontestimore.

Neni 9-e

Për kërkесат nga neni 9-gj tē këtij ligji nē shkallës të parë me kompetencë reale është gjykata themelore, nëse me ligj nuk është përcaktuar ndryshe.

Për gjykim nē konteste nga neni 9-gj tē këtij ligji, përpos gjykatës me kompetencë vendore tē përgjithshme vendore, është kompetent edhe gjykata nē rajonin e tē cilit paditësi ka vendbanim, përkatesisht vendqëndrim, si dhe gjykata nē rajonin e tē cilit është shkaktuar dëmi ose është kryer veprimi diskriminues.

Neni 9-zh

Para fillimit ose gjatë procedurës me rastin e kërkësës për padi nga neni 9-gj tē këtij ligji, gjykata me propozimin e paleë mund tē caktojë masa për siguri.

Me paraqitjen e propozimit për masa për siguri është e nevojshme që:

- paraqitësi i kërkësës tē bëjë tē sigurt se është cenuar e drejta e tij për veprim tē barabartë; dhe

- përcaktimi i masës është i nevojshëm për shkak tē mënjanimit tē rrezikut tē dëmit tē pakompenzueshëm, veçmas tē cenimeve tē rënda tē tē drejtave tē veprimit tē barabartë.

Për masat nga paragrafi 1 tē këtij nenii vendos gjykata e cila është kompetente për kërkësat e padisë nē mënyrë dhe nē procedurë tē verifikuar me ligj.

Neni 9-z

Nëse pala nē procedurë gjyqësore ose procedurë tjetër dëshmon se nē pajtim dispozitat e këtij ligji i është cenuar e drejta për veprim tē barabartë, është e detyruar t'i paraqesë tē gjitha faktet dhe dëshmitë që arsyetojnë dëshminë e saj. Dëshmia se nuk ka pasur diskriminim bije nē barrë tē paleë së kundërt.

Dispozita e paragrafit 1 tē këtij nenii nuk zbatohet nē procedurën për kundërvajtje dhe ndëshkuese.

Neni 9-x

Në kontestin me rastin e kërkësës nga neni 9-gj tē këtij ligji, si ndërmjetësues nē anën e personit i cili dëshmon se është viktimi e diskriminimit mund tē marrë pjesë organ, organizatë, institucion, shoqatë ose person tjetër, i cili nē suazat e veprimit tē vet merret me mbrojtjen e tē drejtave nē veprim tē barabartë për tē drejtat e tē cilit vendoset nē procedurë. Për pjesëmarrjen e ndërmjetësuesit vendos gjykata me zbatimin e dispozitave tē Ligjit për procedurë kontestimore.

Gjykata do tē lejojë pjesëmarrjen e ndërmjetësuesit nga paragrafi 1 tē këtij nenii vetëm me lejen e personit nē anën e tē cilit ndërmjetësuesi dëshiron tē ndërmjetësojë.

Ndërmjetësuesi nga paragrafi 1 tē këtij ligji mund tē ndërmarrë veprime nē procedurë dhe nē procedurë i ka tē gjitha tē drejtat që i përkasin ndërmjetësuesit.

Pa marrë parasysh rezultatit e kontestit, ndërmjetësuesi nga paragrafi 1 tē këtij nenii i bart vetë shpenzimet e pjesëmarrjes së tij nē kontest.

Neni 9-i

Me rastin e kërkësës nga neni 9-gj paragrafi 1 pika 1 gjykata mund tē vendosë që ankesa tē mos mund ta ndalë përbashimin ose tē caktojë afat më tē shkurtër për përbashjen e detyrimeve tē tē paditurit.

Neni 9-j

Në procedurat nga neni 9-gj çdoherë lejohet revizioni.

Neni 9-k

Shoqata, institucione ose organizata tē tjera tē cilat janë themeluar nē pajtim me dispozitat ekzistuese, kurse kanë interes tē arsyeshëm për mbrojtjen e interesave kolektive tē grupit tē caktuar ose nē suazat e veprimtarisë së vet merren me mbrojtjen e tē drejtave për veprim tē barabartë, mund tē parashtronjë padi dhe nē procedurën para gjykata tē marrin pjesë si bashkëkontestues kundër personit i cili e ka cenuar tē drejtë për veprim tē barabartë, nëse bëjnë tē sigurt se me veprimin e paditësit është cenuar e drejta për veprim tē barabartë tē një numri më tē madh tē personave.

Në padinë nga paragrafi 1 tē këtij nenii mund tē shtrohet kërkësë që:

- 1) tē dëshmohet se veprimi i tē paditurit e ka cenuar tretmanin e barabartë nē raport me anëtarët e grupit;

- 2) tē ndalohet ndërmarrja e veprimeve me tē cilat cenohet ose mund tē cenohet tretmani i barabartë, përkatesisht tē kryhen veprime me tē cilat mënjanohet diskriminimi ose pasojat e tij nē raport me anëtarët e grupit;

Për padinë nga paragrafi 1 tē këtij nenii nē shkallën e parë vendos gjykata themelore me kompetencë vendore për tē paditurin ose gjykata themelore nē vendin nē tē cilin është kryer veprimi diskriminues.

Dispozitat tjera tē këtij ligji, që kanë tē bëjnë me paditë nga neni 9-gj paragrafi 1 tē këtij ligji, nē mënyrën përkatëse zbatohen për padinë nga paragrafi 1 tē këtij nenii.

Padia nga paragrafi 1 tē këtij nenii lejohet nëse ekziston pajtim nga personi që dëshmon se është viktimi e diskriminimit."

Neni 8

Në ninin 12 pas paragrafit 5 shtohen dy paragrafë tē rinj 6 dhe 7 si vijon:

"Për shkak tē specifikës së mbrojtjes së fëmijëve pajtim për statutin e institucionit privat për fëmijë jep këshilli i komunës nē rajonin e tē cilës është selia e institucionit, nē afat prej 15 ditësh nga dita e paraqitjes së kërkësës.

Nëse nē afatin nga paragrafi 6 tē këtij nenii këshilli i komunës nuk deklarohet, konsiderohet se pajtueshmëria është dhënë."

Neni 9

Në ninin 13 paragrafi 2 pas fjalës "vulën" shtohen fjalët: "e institucionit publik".

Neni 10

Në ninin 14 pas paragrafit 5 shtohet paragraf i ri 6 si vijon:

"Gjatë verifikimit tē rrjetit tē institucioneve tē fëmijëve nga paragrafët 3, 4 dhe 5 tē këtij nenii Ministria i dërgon Qeverisë pasqyrë edhe institucioneve private për fëmijë."

Neni 11

Neni 15 ndryshon si vijon:

"Shtesa për fëmijë është e drejtë e fëmijës dhe sigurohet si kompensim me para për mbulimin e një pjesë tē shpenzimeve nē ngritjen dhe zhvillimin e fëmijës."

Neni 12

Neni 16 ndryshon si vijon:

"E drejta për shtesë për fëmijë i sigurohet fëmijës, shtetas i Republikës së Maqedonisë, i cili është nē shkollim tē rregullt nē Republikën e Maqedonisë.

Të drejtën për shtesë për fëmijë mund ta realizojë njëri nga prindërit e fëmijës, tutori ose personi të cilin me aktvendimin e qendrës kompetente për punë sociale i është besuar fëmija dhe jeton në familje me të (në tekstin e më tejmë: shfrytëzues) nën kushte të verifikuara me këtë ligj.

Shfrytëzuesi nga paragrafi 2 të këtij nenit duhet të jetë shtetas i Republikës së Maqedonisë me vendbanim të përhershëm në Republikën e Maqedonisë tre vitet e fundit para paraqitjes së kërkesës.

Shfrytëzuesi nga paragrafi 2 të këtij nenit të drejtën e shtesës për fëmijë mund ta realizojë vetëm sipas një baze."

Neni 13

Në nenin 17 pas fjalës "ligj" shtohen fjalët: "edhe marrëveshje ndërkombëtare".

Neni 14

Në nenin 19 në paragrafin 1 fjalët: "ka një nga prindërit për" zëvendësohet me fjalët: "sigurohet në".

Paragrafi 2 ndryshon si vijon:

"Fëmija i cili plotësishet dhe përgjithmonë ose për më shumë se një vit do të mbeten i pa aftë për punë para se t'i mbushë 15 vjet jete ose gjatë shkollimit të rrëgull, ka të drejtë për shtesë për fëmijë për kohëzgjatjen e paaftësishë së fëmijës, më së shumti deri në 18 vjet jete."

Në paragrafin 4 fjalët: "një nga prindërit edhe për" shlyhen.

Neni 15

Në nenin 19-a në paragrafin 4 fjalët: "shtëpi-familje" zëvendësohen me fjalët: "familje për përkujdesje".

Neni 16

Në nenin 20 fjalët: "edhe të ardhurat" shlyhen.

Neni 17

Neni 20-a ndryshon si vijon:

"Të ardhura në bazë në të cilat verifikohet gjendja materiale e familjes llogariten të ardhurat e realizuara sipas të gjitha bazave të të gjithë anëtarëve të familjes si të hyra të familjes dhe atë:

- neto rroga dhe kompensimi i rrogës,
- të ardhura nga pensioni në pajtim me ligjin,
- kompensimi në bazë të papunësisë,
- të ardhurat në bazë të pronës dhe të drejtave pronësore,
- të ardhurat në bazë të kryerjes së veprimtarisë bujqësore,
- të ardhurat nga vetëpunësimi,
- të ardhurat nga shoqëria tregtare ose institucioni privat në pronësi të anëtarit të familjes,
- të ardhurat në bazë të pronësisë intelektuale,
- të ardhurat e realizuara në punë të përkohshme jashtë vendit,
- të ardhura të realizuara jashtë vendit të punëtorëve të detashuar jashtë vendit,

- mbajtja në bazë të ligjit ose vendimit gjyqësor,
- dividendë dhe të ardhura tjera nga letrat me vlerë,
- kamata të depozitave të kursimit,
- invaliditet civil, dhe
- të ardhura të tjera.

Të ardhura në kuptim të paragrafit 1 të këtij nenit, nuk konsiderohen: shtesa e veçantë, kompensimet për dëmtim trupor, kompensimi në para për ndihmë dhe kurim nga personi tjetër, ndihma e njëfishëtë në para, ndihma e

njëfishëtë në para për të sapolindur, shtesa prindërore për fëmijë, të ardhurat e familjes për përkujdesje, kompensimi në para për shpenzime për personin në familjen për përkujdesje dhe alimentacioni të cilin e jep prindi për mbajtjen e fëmijës nga martesa e shkurorëzuar.

Gjatë verifikimit të së drejtës për shtesë për fëmijë, të ardhurat e realizuara të përgjithshme në vitin paraprak të të gjithë anëtarëve të familjes veç e veç mblidhen dhe ndahen me 12 muaj, përkatësishet në aq muaj për sa janë realizuar.

Të hyrat mesatare mujore të të gjithë anëtarëve të familjes nga paragrafi 3 i këtij nenit mblidhen dhe ndahen me numrin e anëtarëve të familjes."

Neni 18

Në nenin 21, paragrafi 1 pas fjalës "mbajtje" presja dhe fjalë "prindëri" shlyhen.

Në paragrafin 2 të këtij nenit presja dhe fjalët: "të cilët ndodhen në shërbim ushtarak në Armatën e Republikës së Maqedonisë" shlyhen.

Neni 19

Pas nenit 21 shtohet nenit i ri 21-a si vijon:

"Neni 21-a

Të drejtë për shtesë për fëmijë ka fëmija në familje, të ardhurat e së cilës sipas të gjitha bazave për anëtar të familjes janë deri 15% nga rroga mesatare neto e paguar për një të punësuar në Republikën e Maqedonisë në vitin paraprak të verifikuar nga Enti Shtetëror i Statistikës (në tekstin e mëtejshëm: baza), ndërsa për fëmijë të prindit vetëmbajtës të hyrat e përllogaritura rriten për 75%.

Neni 20

Neni 23 ndryshon si vijon:

"Lartësia e shtesës për fëmijë është:

1) për fëmijë deri në moshën 15 vjeç, përkatësishet derisa është nxënës i rrëgullt në shkollë fillore 4,6% nga baza, dhe

2) për fëmijë të moshës mbi 15 deri në 18 vjeç, përkatësishet derisa është nxënës i rrëgullt në shkollë të mesme 7,3% nga baza."

Shuma e përgjithshme mujore për shtesë për fëmijë përfëmijët, për të cilët prindi e ka realizuar të drejtën arrin më së shumti deri në 15% nga baza.

Neni 21

Në nenin 24 në paragrafin 1, fjalë "intelektual" zëvendësohet me fjalën "mendor".

Paragrafi 2 ndryshon si vijon:

"Diagnozën, vlerësimin dhe mendimin për nevojën e realizimit të shtesës së veçantë e jep organi profesional përvlerësimin e llojit dhe të shkallës së pengesës së personave në zhvillimin mendor dhe trupor."

Neni 22

Në nenin 25 në paragrafin 1 pas fjalëve: "fëmijë me" shtohen fjalët: "pengesa në zhvillim dhe me".

Në alinenë 1 fjalë "fizik" zëvendësohet me fjalën "trupor".

Alineja 2 ndryshon si vijon:

"- me pengesë të lehtë, të rëndë ose të thellë mentale,".

Në alinenë 4 pas fjalëve: "llojin, të dëgjuarit ose të folurit" shtohen fjalët: "(personi i verbër dhe praktikisht i verbër; personi praktikisht i shurdhër dhe krejtësisht i

shurdhër; personi me mungesë të plotë të folurit, personi me të folur të dëmtuar rëndë pér shkak të paralizës së fëmijëve, personi me autizëm, personi me të folur të dëmtuar ose me të fituar të humbur të fituar më herët”.

Neni 23

Neni 26 ndryshohet si vijon:

“Të drejtë të shtesës së veçantë ka njëri nga prindërit e fëmijës i cili i plotëson kushtet nga neni 16 i këtij ligji, pér fëmijë shtetas të Republikës së Maqedonisë me vendbanim të përhershëm në Republikë, deri mbushjen e 26 vjet jete, nëse plotësisht nuk është i përkujdesur në mënyrë institucionale në barrë të shtetit.”

Neni 24

Në nenin 27, pas numrit “27%” shtohen fjalët: “të bazës”, ndërsa fjalët deri në fund të fjalisë shlyhen.

Neni 25

Në nenin 28 në paragrafin 1 presja dhe fjalët: “i dyti dhe i treti” fshihen.

Neni 26

Në nenin 30-a paragrafi 1 ndryshon si vijon:

“Të drejtën pér shtesë pér fëmijë e realizon nëna pér fëmijën e tretë të lindur gjallë”.

Paragrafi 2 ndryshon si vijon:

“Të drejtën nga paragrafi 1 të këtij neni e realizon nëna e cila është shtetase e Republikës së Maqedonisë me vendqëndrim të përhershëm në Republikën e Maqedonisë tri viteve të fundit para paraqitjes së kërkesës.”

Pas paragrafit 3 shtohen tre paragrafë të rindj 4, 5 dhe 6 si vijon:

“E drejta nga paragrafi 1 i këtij neni nuk mund të realizohet nëse nëna gjatë shtatzënës nuk i ka kryer vizitat dhe kontrollet shëndetësore të detyrueshme në pajtim me ligjin.

E drejta nga paragrafi 1 i këtij neni nuk mund të realizohet, përkatësisht do ta humbë të drejtën tanë më të realizuar nëse:

- nuk kryhen vaksinimet e detyrueshme të fëmijës në pajtim me ligjin, dhe

- fëmija nuk regjistrohet dhe rregullisht nuk e ndjek mësimin në shkollën fillore në pajtim me ligjin.

Me përgjashtim nga paragrafi 5 alineja 2 e këtij neni e drejta pér shtesë prindërore realizohet edhe pér fëmijën:

- i cili pér shkak të sëmundjes ose lëndimit pengohet ta ndjekë mësimin dhe pér shkak të pengesës së tillë shkollimin e vazhdon i çrrëgullt në pajtim me ligjin;

- i cili pér shkak të shkallës së pengesës nuk mund të arsimohet në pajtim me ligjin.”

Paragrafi 4 bëhet paragrafi 7.

Në paragrafin 5 i cili bëhet paragraf 8 numri “4” zëvendësohet me numrin “7”.

Në paragrafin 6 i cili bëhet paragraf 9, fjalët: “fëmija i dyte, i tretë dhe i katërt” zëvendësohen me fjalën “fëmija i tretë”.

Neni 27

Në nenin 30-b paragrafi 1 shlyhet.

Në paragrafin 2 i cili bëhet paragraf 1 pas fjalës “mesatare” shtohet fjala “neto”.

Paragrafët 3 dhe 4 shlyhen.

Në paragrafin 5 i cili bëhet paragraf 2 fjalët: “shtesë e vetme prindërore në shumë të së drejtës më të lartë”, zëvendësohen me fjalët: “shtesë prindërore në lartësi edhe pér periudhën e verifikuar në paragrafin 1 të këtij neni”.

Neni 28

Në nenin 31 pas fjalës “pas” shtohet fjala “me shkrim”, ndërsa pas fjalës “fëmija” shtohen fjalët: “ose personi nga neni 16 paragrafi 2 i këtij ligji”.

Neni 29

Neni 32 ndryshohet si vijon:

“Për kërkësën pér realizimin e së drejtës pér mbrojtjen e fëmijëve nga neni 4 i këtij ligji përvëç pér të drejtën nga pika 4, vendos qendra pér punë sociale, kompetente pér razonin në të cilin paraqitësi i kërkësës ka vendbanimin, ndërsa pér ndihmë të njëfishëtë me para pér fëmijë të sapolindur dhe pér shtesë prindërore pér fëmijën vendos qendra kompetente pér razonin në të cilin nëna ka vendbanim të përhershëm.

Për ankesën kundër aktvendimit të qendrës pér punë sociale nga paragrafi 1 i këtij neni vendos ministri.

Ankesa nuk e prolongon përmbarimin e aktvendimit.”

Neni 30

Neni 32-a shlyhet.

Neni 31

Në nenin 33 para paragrafit 1 shtohet paragraf i ri 1 si vijon:

“Qendra pér punë sociale jep vërtetim dhe certifikatë pér statusin e shfrytëzuesit të së drejtave pér mbrojtjen e fëmijëve nga neni 4 paragrafi 1 pikat 1, 2, 3 dhe 5 të këtij ligji në pajtim me evidencën zyrtare, në afat prej 10 ditësh nga dita e paraqitjes së kërkesës.”

Paragrafi 1 bëhet paragrafi 2.

Neni 32

Në nenin 36 para paragrafit 1 shtohen shtatë paragrafë të rindj 1, 2, 3, 4, 5, 6 dhe 7 si vijojnë:

“Në procedurën pér realizimin e së drejtës pér ndihmë të njëfishëtë me para pér fëmijë të sapolindur organi kompetent është i detyruar të marrë aktvendim në afat prej 15 ditësh nga dita e paraqitjes së kërkesës me dokumentacionin e nevojshëm.

Formën dhe përbajtjen e formularit të kërkesës dhe dokumentacionin e nevojshëm pér realizimin e së drejtës nga paragrafi 1 i këtij neni i përcaktion ministri.

Në rastin kur organi kompetent nuk do të marrë aktvendim në afatin e përcaktuar në paragrafin 1 të këtij neni, paraqitësi i kërkesës në afat prej pesë ditësh ka të drejtë t'i paraqesë kërkesë pér marrjen e vendimit drejtorit të organit kompetent.

Formën dhe përbajtjen e formularit të kërkesës nga paragrafi 3 i këtij neni e përcaktion ministri.

Drejtori i organit kompetent në afat prej pesë ditësh nga pranimi i kërkesës merr vendim pér kërkesën nga paragrafi 3 i këtij neni me të cilin do të konstatojë se kërkesa e palës është pranuar, në bazë të të cilit pala do ta realizojë të drejtën nga paragrafi 1 i këtij neni.

Aktvendimin nga paragrafi 5 i këtij neni drejtori do ta marrë pasi paraprakisht do të konstatojë se parashtresa nuk përban mangësi formale; janë parashtruar të gjitha shtojcat; ka kaluar afati pér vendosje i konfirmuar në paragrafin 1 të këtij neni dhe kërkesa pér marrjen e aktvendimit është paraqitur në afatin dhe në formularin e përcaktuar nga paragrafët 3 dhe 4 të këtij neni.

Me kérkesën pér marrjen e aktvendimit nga paragrafi 3 i kétij neni pala paraqet kopje tē kérkesës nga paragrafi 2 i kétij neni.”

Paragrafi 1 bëhet paragrafi 8.

Neni 33

Në nenin 37 pas fjalës “kérkesës” shtohen fjalët: “përveç pér ndihmën e njëfishëtë me para pér fëmijë tē sapolindur dhe pér shtesë prindërore pér fëmijë”.

Pas paragrafit 1 shtohen tetë paragrafë tē rinj 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 dhe 9 si vijojnë:

“E drejta pér shtesë fëmijërore dhe drejta pér shtesë tē veçantë pranohet pér një vit, në pajtim me dispozitave e përcaktuara me këtë ligj.

Kérkesa pér realizimin e së drejtës pér ndihmë tē njëfishëtë me para pér fëmijë tē sapolindur me dokumentacionin e nevojshëm i dërgohet qendrës kompetente pér punë sociale, më së voni deri në plotësimin e tre muajve tē jetës së fëmijës, ndërsa pér fëmijë e adoptuar më së voni deri në tre muaj nga regjistrimi i fëmijës së adoptuar në librin e tē lindurve.

Kérkesa pér realizimin e së drejtës pér shtesë prindërore pér fëmijë, me dokumentacionin e nevojshëm i dërgohet qendrës kompetente pér punë sociale, më së voni deri në plotësimin e tre muajve tē jetës së fëmijës dhe e drejta pér shtesë prindërore pér fëmijë realizohet nga muaji i lindjes së fëmijës.

Radhitja e lindjeve së fëmijëve te e drejt pér shtesë prindërore pér fëmijë verifikohet sipas numrit tē fëmijëve tē gjallë tē nënës tē verifikuar në raport me ditën e paraqitjes së kérkesës pér realizimin e së drejtës pér shtesë prindërore pér fëmijë, sipas datës dhe orës së lindjes tē regjistrues në librin e amzës së tē lindurve.

Kérkesa pér vazhdimin e së drejtës pér shtesë pér fëmijë dhe shtesë tē veçantë paraqitet në muajin para muajit në tē cilin skadon e drejta, ndërsa më së voni një muaj pas skadimit tē së drejtës.

Kérkesa pér vazhdimin e së drejtës pér shtesë pér fëmijë dhe shtesë tē veçantë paraqitur pas skadimit tē afatit tē verifikuar në paragrafin 6 tē kétij neni do tē konsiderohet si kérkesë e re dhe kérkuesi do ta fitojë tē drejtët ditën e parë tē muajit vijues nga muaji në tē cilin éshtë parashtuar kérkesa.

Kérkesa pér vazhdimin e së drejtës pér shtesë prindërore pér fëmijë pér vitin e ardhshëm paraqitet deri më 31 mars tē atij viti.

Kérkesa pér vazhdimin e së drejtës pér shtesë prindërore pér fëmijë paraqitur pas afatit tē verifikuar në paragrafin 8 tē kétij neni do tē konsiderohet si kérkesë e re dhe kérkuesi do ta fitojë me vazhdimin, përkatësisht me shfrytëzimin e së drejtës ditën e parë tē muajit tē ardhshëm nga muaji në tē cilin éshtë paraqitur kérkesa pér vazhdimin e së drejtës.”

Neni 34

Në nenin 38 fjalët: ”pikat 1 dhe 2” zëvendësohen me fjalët: ”pikat 1, 2 dhe 5”.

Neni 35

Në nenin 39 pas fjalëve: ”në pajtim me”, shtohet fjalë ”këtë”.

Pas paragrafit 1 shtohen gjashtë paragrafë tē rinj 2, 3, 4, 5, 6, dhe 7 si vijojnë:

“Shfrytëzuesi, i cili me aktvendimin e qendrës ose aktvendimin e institucionit publik pér fëmijën ka realizuar tē drejtët nga paragrafi 4 i kétij neni, éshtë i detyruar t'i kthejë mjetet e pranuara dhe ta kompensojë dëmin nëse:

- në bazë tē dhënavë jo tē plota ose tē pasakta, pér tē cilat ka ditur ose doemos éshtë dashur ta dijë se janë jo tē plota ose tē pasakta, përkatësisht në ményrë tjetër foligjore ka realizuar tē drejtët e mbrojtjes së fëmijëve pér tē cilët nuk ka pasur tē drejtët sipas dispozitave tē kétij ligji ose tē drejtët e ka realizuar në shumë më tē madhe se shuma që i ka takuar pér tē drejtët konkrete në pajtim me ligjin, dhe

- tē drejtët e mbrojtjes së fëmijëve e ka realizuar pér shkak tē se pa shkaqe tē arsyeshme nuk e ka paraqitur ndryshimin i cili ndikon në ndërprerjen ose lartësinë e së drejtës, ndërsa ka ditur ose doemos éshtë dashur tē dijë pér këtë ndryshim.

Kérkesa pér kthimin e shumës së mjeteve tē paguara dhe kérkesa pér kompensimin e dëmit parashkruhet me skadimin e afateve tē parapara në Ligjin pér marrëdhënie obligative.

Afatet e parashkrimit tē kérkesës pér kthimin e shumës së mjeteve tē paguara dhe pér kérkesën pér kompensimin e dëmit në pajtim me këtë ligj, fillojnë tē rrjedhin nga dita kur me aktvendim përfundimtar éshtë verifikuar se shfrytëzuesi e ka fituar tē drejtët e mbrojtjes së fëmijëve në ményrë kundërligjore.

Qendra, përkatësisht institucioni publik pér fëmijë kur do tē verifikojë se shfrytëzuesi e ka realizuar tē drejtët pér mbrojtjen e fëmijëve në ményrë tē verifikuar me këtë nen, do tē marrë aktvendim me tē cilin shfrytëzuesit do t'i ndërpritet e drejta pér mbrojtjen e fëmijëve.

Kur aktvendimi i qendrës, përkatësisht i institucionit publik, me tē cilin shfrytëzuesit i ndërpritet e drejta pér mbrojtjen e fëmijëve, do tē jetë përfundimtar, qendra përkatësisht institucioni, do ta thërrasë shfrytëzuesin e së drejtës së mbrojtjes së fëmijëve që tē merren vesh pér shumën, ményrën dhe afatin e kthimit tē mjeteve tē pranuara, si dhe pér lartësinë e dëmit tē shkaktuar tē cilin ai duhet ta kompensoj.

Nëse shfrytëzuesi i së drejtës nga paragrafi 2 i kétij neni dhe qendra nuk merren vesh, qendra do t'i paraqesë padi gjykatës kompetente pér kthimin e mjeteve tē pranuara dhe tē drejtët e kompensimit tē dëmit.”

Neni 36

Pas nenit 39 shtohen dy nene tē reja 39-a dhe 39-b si vijon:

“Neni 39-a

Pér fëmijën i cili éshtë kurorëzuar ndërpritet e drejta e shfrytëzimit tē shtesës fëmijërore me ditën e parë tē muajit tē ardhshëm tē muajit tē martesës.

Neni 39-b

Qendra kompetente pér punë sociale éshtë e detyruar që më së voni deri më datën 5 tē muajit t'i paraqesë Ministrisë raport pér shfrytëzimin e mjeteve pér muajin e fundit dhe kérkesën pér mjetet e nevojshme pér pagesën e tē drejtave nga neni 4 pikat 1, 2, 3 dhe 5 pér muajin e ardhshëm me numrin e përgjithshëm tē fëmijëve dhe familjeve, përkatësisht shfrytëzuesve pér tē cilët duhet tē paguhen tē drejtat.”

Neni 37

Në nenin 40 pas fjalëve: ”tē kétij ligji me akt” shtohet fjalë ”tē përgjithshëm”.

Neni 38

Në nenin 43, në paragrafin 1 pas fjalës ”artit” vihet presje dhe shtohen fjalët: ”aktivitetëve rekreative dhe tē lira”.

Нë paragrafin 2 pas fjalës "programe" shtohen fjalët: "të cilat i përpunon institucioni përkatës shkencor, përkatësish institucioni i specializuar profesional ose institucioni, kurse i miraton ministri".

Pas paragrafit 2 shtohet paragrafi i ri 3 si vijon:

"Për shërim më të mirë fizik dhe psikik, rehabilitim, risocializim dhe reintegrim social të fëmijës i cili është viktimi e ndonjë forme të lënies pas dore, ekspluatimit, keqtrajtimit, mundimit, tregtisë ose të ndonjë forme tjetër të veprimit të egër të theksuara në paragrafët 1 dhe 2 nga neni 9 i këtij ligji si dhe nëse ka pasoja dhe trauma nga konfliktet e armatosura, shteti ndërmerr programe dhe aktivitete të veçanta."

Neni 39

Në nenin 45, paragrafi 1 fjalët: "në programet e veta" shlyhen.

Në paragrafin 8 fjala "kujdeset" zëvendësohet me fjalët: "u kushton kujdes dhe i përcjell gjendjet".

Në paragrafin 9 pas fjalës "marrëveshje" vihet presje dhe shtohen fjalët: "me të cilën në mënyrë të veçantë rregullohen marrëdhënet e ndërsjella të ofruesit dhe shfrytëzuesit të shërbimit, kualiteti i shërbimit, mënyra e pagesës, zgjedhja e programit, kohëzgjatja e qëndrimit të fëmijës në institucion dhe çështje të tjera në pikëpamje të mbrojtjes së fëmijës dhe veprimtarisë së kopshtit."

Neni 40

Në nenin 47, pas paragrafit 2 shtohet paragraf i ri 3 si vijon:

"Nëse ekziston interes për mbajtjen e aktiviteteve edhe në gjuhë të tjera, aktivitetet edukative arsimore në çerdhet e fëmijëve mund të mbahen për një grup fëmijësh në pajtim me këtë ligj."

Neni 41

Në nenin 49 në paragrafin 4 para fjalëve: "i përcakton ministri" shtohen fjalët: "me akt të përgjithshëm".

Neni 42

Në nenin 50, paragrafi 1 ndryshohet si vijon:
"Në kuadër të kopshtit publik për fëmijë mund të formohet këshillimore për fëmijë dhe prindër."

Neni 43

Në nenin 51, në paragrafin 1 pas fjalës "fëmija" shtohen fjalët: "në drejtim të forcimit të personalitetit të fëmijës me zhvillimin e aftësive të tij trupore, intelektuale, kulturore dhe të tjera."

Në paragrafin 2 të këtij neni pas fjalëve: "programe" shtohen fjalët: "të cilat i miraton drejtori i kopshtit përfshirë me propozimin e ekspertit profesional, ndërsa i miraton këshilli drejtues i kopshtit."

Neni 44

Në nenin 53 pas paragrafit 2 shtohet paragraf i ri 3 si vijon:

"Harxhimet për punën e komisionit nga paragrafi 2 i këtij neni i mbulon themeluesi i kopshtit privat përfshirë fëmijë".

Paragrafët 3, 4 dhe 5 bëhen paragrafë 4, 5 dhe 6.

Neni 45

Në nenin 54, në paragrafin 7 fjalët: "vendet e lëna pas dore ose demografikisht të rezikuara" zëvendësohen me fjalët: "nga rajone jo aq të zhvilluara dhe rajonet malore dhe kufitare dhe vendbanime me natalitet më të vogël se gjysma e natalitetit mesatar në Republikën e Maqedonisë."

Neni 46

Në nenin 55, paragrafi 3 shlyhet.

Paragrafët 4 dhe 5 të cilët bëhen paragrafë 3 dhe 4 ndryshohen si vijon:

"Në grupet nga paragrafi 1 dhe në pikat 1 dhe 2 nga paragrafi 2 i këtij neni mund të përfshihet një fëmijë me të pengesa të lehta në zhvillimin mendor ose me të pengesa trupore, me ç'rast numri i fëmijëve në grupe zvogëlohet për dy fëmije.

Me përjashtim, varësisht nga kushtet e punës, nevoja e fëmijëve dhe prindërvë ose programet për realizimin e veprimtarisë, kopshti publik përfshirë fëmijët në grupe mund të ketë në grupe numër më të madh të fëmijëve, përkatësisht numër më të vogël të fëmijëve nga numri i fëmijëve i verifikuar në paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni, për çka jep pëlqimin themeluesi i institucionit në bazë të mendimit me shkrim të marrë paraprakisht nga ministri."

Neni 47

Në nenin 56, paragrafi 1 fjalët: "bën eksperiment" zëvendësohen me fjalët: "shqyrtojnë mundësi".

Në paragrafin 2 fjalët: "bën eksperiment" zëvendësohen me fjalët: "shqyrton mundësitë".

Neni 48

Në nenin 58, paragrafi 1 ndryshohet si vijon:

"Kopshti përfshirë përfshirë shakat të ruajtjes dhe përparimit të shëndetit të fëmijëve e përcjell gjendjen shëndetësore ditore të fëmijëve, bashkëpunon me institucionet kompetente përfshirë mbrojtjen shëndetësore të fëmijëve dhe zbaton masa preventive përfshirë mbrojtjen e shëndetit të fëmijëve."

Në paragrafin 2 të këtij neni fjalë "adekuante" zëvendësohet me fjalën "kompetente".

Neni 49

Në nenin 66, paragrafi 2 pas fjalës "shkollore" shtohen fjalët: "dhe parashkollore", ndërsa fjalët: "sipas kriterieve të verifikuar nga ministria" shlyhen.

Neni 50

Në nenin 76, në paragrafin 1, pas fjalës "institucion privat", fjalë "të" zëvendësohet me fjalën "për".

Neni 51

Në nenin 77, në paragrafin 1, fjalët: "përbajnjë minimum standarde dhe norma" zëvendësohet me fjalët: "i plotësojnë standarde dhe normat".

Neni 52

Në nenin 78, në paragrafin 1, alineja 5 ndryshohet si vijon:

"-gjuha në të cilën zhvillohen aktivitetet e përfshira në program dhe".

Neni 53

Në nenin 83, në paragrafin 1, pas fjalës "ligj", shtohen fjalët: "me ç'rast nuk guxon të prishet qëllimi themelor dhe funksioni i objektit në periudhën e zgjatjes së qiramarrjes."

Pas paragrafit 2 shtohet paragrafi i ri 3 si vijon:

"Për marrëveshjen nga paragrafi 2 ministri e njofton Qeverinë, ndërsa kryetari i komunës dhe kryetari komunës së Qytetit të Shkupit i njofton Këshillin e komunës dhe Këshillin e Qytetit të Shkupit."

Neni 54

Нë nenet 83-zh, 83-z dhe 83-x, нë paragrafin e fundit fjala "gjykatë", зëvendësohet me fjala "organ", ndërsa fjala: "adekuat" зëvendësohet me fjala "Qendor".

Neni 55

Нë nenin 83-z, нë paragrafin 1, alineja 5 fjala "gjendje" зëvendësohet me fjala "aftësi".

Neni 56

Нë nenin 83-i, нë paragrafin 1, fjalët: "kryerjen e shërbimit ushtarak" shlyhen.

Нë paragrafin 2 të këtij neni pas fjalëve: "paraprakisht me kohë ta njoftojë", зëvendësohen me fjalët: "menjëherë pas paraqitjes së shkakut t'i njoftojë me shkrim për ndërprerjen e kryerjes së punëve".

Neni 57

Нë nenin 83-k, нë paragrafin 2 fjala: "paragrafi" зëvendësohet me fjala "neni".

Neni 58

Нë nenin 83-nj, нë paragrafin 1, pas fjalës "shoqërim", shtohen fjalët: "e shfrytëzuesit të shërbimit".

Нë paragrafin 2 pas fjalës "kërkuesit" shtohen fjalët: "që rregullohet me marrëveshje të ndërsjellë".

Neni 59

Нë nenin 84, нë paragrafin 20, fjalët: "Punë të caktuara në", зëvendësohen me fjalët: "Punë të caktuara me vëllim më të vogël të cilat janë në funksion të".

Нë paragrafin 21 fjala "mbulim" зëvendësohet me fjala "mbulimi".

Neni 60

Нë nenin 88 fjala "publike" fshihet.

Neni 61

Нë nenin 92, нë paragrafët 2 dhe 3 fjalët: „alkoolizëm dhe narkomani” зëvendësohen me fjalët: „sëmundjeve të varësisë (alkoolizëm, narkomani dhe përdorimi i supstancave të tjera psihotropike dhe prekursorëve)“.

Neni 62

Pas nenit 93-b shtohet nen i ri 93-v i cili si vijon:

"Neni 93-v

Për shkak të përcjelljes së arriteve dhe përparimit të veprimtarive në domenin e mbrojtjes së fëmijëve, personat udhëheqës, edukatorët, kujdestarja përfëmijë, punëtorët profesionalë dhe bashkëpunëtorët profesionalë mund të bashkohen në shoqata profesionalë dhe të degëve të cilët mund të bashkëpunojnë ndërmjet vetes."

Neni 63

Нë nenin 94-a нë paragrafin 1 fjala „publike” fshihet. Нë paragrafin 2 fjala "publike" fshihet.

Neni 64

Titulli: "1. Koha e punës" para nenit 95 fshihet.

Neni 65

Нë nenin 95, paragrafi 1 ndryshohet dhe si vijon:

"Koha e punës së punëtorit në kopshtin e fëmijëve është 40 orë në javë."

Pas paragrafit 1 shtohen tre paragrafë të rinj 2, 3 dhe 4 si vijon:

"Koha e punës e verifikuar në paragrafin 1 të këtij neni, për shkak të natyrës së punës, për edukatorin dhe kujdestarja përfëmijë, shpërndahet në kohë pune të kaluar me fëmijët dhe koha tjetër e punës për aktivitetë të tjera programore.

Koha e punës e kaluar me fëmijët, si pjesë e aktiviteteve të përgjithshme programore në kornizë të kohës së plotë të punës nga paragrafi 1 të këtij neni, për edukatorin është 30 orë në javë, e për infermierin e çerdhes 35 orë në javë.

Paga bazë, kompensimi i pagës dhe kompensimi i harximeve lidhur me punën, llogariten dhe i paguhën punëtorit në bazë të kohës së punës nga paragrafi 1 të këtij neni, si dhe evidencën që e mban punëdhënësi."

Paragrafët 2 dhe 3 bëhen paragrafë 5 dhe 6.

Neni 66

Нë nenin 99 pas fjalës "themeluesi" i shtohen fjalët: "në pajtim me ligjin".

Neni 67

Нë nenin 100 нë paragrafin 2 pas fjalës "përvojë" shtohen fjalët: "pas diplomimit".

Нë paragrafin 3 pas fjalëve: "pas diplomimit", fjalët "në degën" fshihen.

Neni 68

Нë nenin 102-a нë paragrafin 3 pas fjalës "organ" i shtohen fjalët: "në varësi nga mënyra e veprimit nga paragrafi 1 të këtij neni të përmendur në alinetë 2, 3, 4, 5 dhe 6", kurse fjala "intervistë" зëvendësohet me fjala "dëgjim".

Neni 69

Pas nenit 102-v shtohet nen i ri 102-g si vijon:

"Neni 102- g

Nëse drejtori është shkarkuar në bazë të veprimeve të theksuara në nenin 102 alinetë 2, 3, 4, 5 dhe 6, drejtorit i ndërpritet marrëdhënia e punës."

Neni 70

Нë nenin 103 pas fjalës „themeluesi” i shtohen fjalët: „në pajtim me ligjin duke u udhëhequr nga parimet dhe nevojat e institucionit përfëmijë dhe shfrytëzuesve të shërbimeve”.

Neni 71

Нë nenin 104 нë paragrafin 4 pas alinesë 2 shtohet aline e re 3 si vijon:

" - emëron dhe shkarkon përfaqësues të institucionit publik përfëmijë në këshillin drejtues të institucionit publik përfëmijë nga radhët e punëtorëve cilët kryejnë punë profesionale".

Alineja 3 bëhet alineja 4.

Neni 72

Pas nenit 104 shtohet pikë e re 4 si vijon: „4. Organ përkontroll të brendshëm“ dhe dy nene të reja 104-a dhe 104-b si vijojnë:

„Neni 104-a

Për kryerjen e kontrollit të brendshëm të punës së institucioneve për fëmijë themelues formon organ për mbikëqyrje.

Organ i për mbikëqyrje përbëhet prej tre deri në pesë anëtarë të emëruar nga themeluesi.

Anëtarët të organit për mbikëqyrje zgjidhen me mandat në kohëzgjatje prej katër vjetësh.

Anëtarët të organit për mbikëqyrje mund të emërohen persona cilët nuk kanë themeluar marrëdhëniet pune në institucion, kanë arsim të lartë dhe posedojnë njohuri dhe përvjoje nga veprimtaria e institucionit.

Organ i për mbikëqyrje i thirret dhe me punën e tij udhëheq kryetari, të cilin e zgjedhin anëtarët e organit për mbikëqyrje nga radhët e tyre.

Organ i për mbikëqyrje vendimet e veta i merr me shumicën e votave nga numri i përgjithshëm i anëtarëve.

Neni 104-b

Organ i për mbikëqyrje kryen kontrollin e punës materiale-financiare të institucionit, shfrytëzimit dhe në dispozicionit të mjeteve të institucionit dhe për konstatimet i parashtron raport themeluesit, Ministrisë, këshillit drejtues dhe drejtorit të institucionit.

Numri i anëtarëve të organit për mbikëqyrje, mënyra e punës, kushtet dhe mënyra e ndërprerjes së mandatit të anëtarëve të organit për mbikëqyrje para skadimit të mandatit verifikohen me statutin e institucionit."

Neni 73

Para nenit 107 në titullin numri "1." fshihet.

Neni 74

Ne nenin 107 paragrafi 1 ndryshohet dhe si vijon:

"Në pajtim me neni 49 paragrafi 3 të këtij ligji, për personat të cilët përkohështet ruajnë fëmijë në kushte shtëpiake, kopshti i fëmijëve mban evidencë."

Neni 75

Në nenin 108 paragrafi 1 ndryshohet si vijon:

"Në institucionin për fëmijë përdoren doracakë si materiale edukative arsimore për realizimin e aktiviteteve nga ana e kuadrit edukativ e përkujdesje, si dhe revista përfëmijë të cilat janë në funksion të aktiviteteve të njëjta."

Neni 76

Në nenin 110 paragrafi 2 fshihet.

Paragrafët 3, 4, 5, 6 dhe 7 bëhen paragrafë 2, 3, 4, 5 dhe 6.

Neni 77

Në nenin 112 në paragrin 2 fjalët: " format jashtinstitucionale", zëvendësohen me fjalët: "trajta dhe forma të tjera".

Neni 78

Në nenin 114 paragrafi 2 shlyhet.

Neni 79

Në nenin 116 në paragrin 1 dhe 2 pas fjalës: "ligjshmëria" fjalë "e" zëvendësohet me lidhëzën "dhe".

Neni 80

Në nenin 122-a në paragrin 2 pas alinesë 1 shtohet dy aline të reja 2 dhe 3 si vijojnë:

"- mbikëqyrje mbi realizimin e të drejtave për mbrojtjen e fëmijëve dhe plotësimin e detyrimeve të shfrytëzuesve, të verifikuara me këtë ligj,

- mbikëqyrje mbi evidencën, dokumentacionin dhe raportet për punë për të drejtat për mbrojtjen e fëmijëve,".

Alinetë 2, 3, 4, 5, 6 dhe 7 bëhen aline 4, 5, 6, 7, 8 dhe 9.

Neni 81

Në nenin 124 paragrafi 1 alineja 5 ndryshon si vijon:

"- për çdo formë të shitur të shënimave muzikore elektronike dhe video incizimi, video shiriti etj."

Neni 82

Titulli i kreut XV. DISPOZITAT NDËSHKIMORE ndryshon si vijon:

"XV. DISPOZITA PËR KUNËRAVATJE".

Neni 83

Neni 126 ndryshon si vijon:

"Gjobë në shumë prej 500 deri në 1 500 euro me kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për shkelje punëdhënësit nëse në kundërshtim me dispozitat e këtij ligjit nuk jep të dhëna ose jep të dhëna të rrejshme nga të cilat varet realizimi i të drejtës për mbrojtje të fëmijëve ose shfrytëzimi i shërbimeve në enteve.

Gjobë në shumë prej 200 deri në 600 euro me kundërvlerë në denarë do t'i shqipëtohet personit përgjegjës në personin juridik për shkelje nga paragrafi 1 të këtij neni."

Neni 84

Neni 127 ndryshon si vijon:

"Gjobë në shumë prej 200 deri në 1 000 euro me kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për shkelje prindit ose tutorit të fëmijës, shfrytëzues i të drejtës për mbrojtjen e fëmijëve, përkatësish shfrytëzuesit të shërbimeve në ente, nëse deklarata ose kërkesa që i ka dhënë përmban të dhëna të pavërteta ose të pasakta, kurse kanë shërbyer si dëshmi për realizimin e së drejtës nga mbrojtja e fëmijëve ose për shfrytëzimin e shërbimit në entin përfëmijë".

Neni 85

Neni 128 ndryshon si vijon:

"Gjobë në shumë prej 500 deri në 1 000 euro me kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për shkelje personit përgjegjës në qendrën për punë sociale, përkatësish entin përfëmijë i cili në kundërshtim me dispozitat të këtij ligji do të lejojë të drejtën e mbrojtjes së fëmijës.

Gjobë në shumë prej 500 deri në 1 000 euro me kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për shkelje drejtorit të qendrës për punë sociale, për shkak se nuk ka vepruar në pajtim me neni 36 paragrafi 5 të këtij ligji.

Gjobë në shumë prej 200 deri në 500 euro me kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet personit përgjegjës në qendrën për punë sociale për mosmbajtje ose mbajtje jo përkatëse të evidencës së përcaktuar dhe dokumentacionit (neni 106 paragrafi 2), si dhe mosveprim sipas aktvendimit për mënjanimin e mangësive dhe parregullsive të konstataura në afat të përcaktuar (neni 122-x).

Gjobë në shumë prej 500 deri në 1 000 euro me kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet personit përgjegjës në qendrën për punë sociale për mosparaqitjen e raportit për shfrytëzimin e mjeteve dhe kërkesës për mjetet e nevojshme përfëmijë (neni 39-b)."

Neni 86

Neni 129 ndryshon si vijon:

"Gjобë nё shumё prej 500 deri nё 1 000 euro me kundёrvlerё nё denarё do t'i shqiptohet pёr shkelje personit qё kryen diskriminim direkt ose indirekt dhe maltretim nё realizimin e tё drejtave dhe formave tё mbrojtjes sё fёmijёve tё pёrcaktuara mё kёtё ligj.

Gjoba nga paragrafi 1 tё kёtij nenii do t'i shqiptohet edhe entit pёr mbrojtje sociale dhe sigurim social qё marrin vendim pёr tё drejtat e pёrcaktuara me ligj, si dhe pёr entet publike pёr fёmijё tё themeluara nga Qeveria e Republikёs sё Maqedonisё, entet publike pёr fёmijё tё themeluara nga komuna, komunat e Qytetit tё Shkupit dhe entet private pёr fёmijё qё janё themeluar nga persona juridikё dhe fizikё, personi juridik i regjistruar si agjenci pёr dhёnien e shёrbimeve me thirrje.

Gjoba nga paragrafi 1 i kёtij nenii do t'i shqiptohet pёr shkelje edhe personit fizik qё ushtron punё tё caktuara nga veprimitaria pёr pёrkujdesje dhe edukim tё fёmijёve si veprimitari profesionali nёse kryen diskriminim direkt".

Neni 87

Neni 130 ndryshon si vijon:

"Gjобë nё shumё prej 500 deri 1 500 euro me kundёrvlerё nё denarё do t'i shqiptohet pёr shkelje entit pёr fёmijё, pёrkatesisht personit fizik i cili nё mёnyrё tё pavarur kryen punё tё caktuara nga veprimitaria pёr pёrkujdesje dhe edukim tё fёmijёve, si dhe agjencisё pёr dhёnien e shёrbimeve nё me thirrje, nёse:

- bёn organizim politik ose fetar dhe veprim edhe nё institucion pёrkatesisht te personi fizik ose te agjencia bёhet keqpёrdorimi i fёmijёve nga shqetёsimet e njёjta dhe bёhet maltretim fizik ose psikik, dёnim ose sjellje tjetёr jonjerёzore ose keqpёrdorim i fёmijёve (neni 9),

- realizon programe qё nuk janё aprovar nga organi kompetent (nenet 52 dhe 65),

- realizon programe pa marrjen e mendimit pozitiv (nenet 53 dhe 65 paragrafi 3),

- nuk bashkёpunon me institucione nga veprimitaria shёndetёsore, pёrkatesisht nuk vepron sipas nenit 58 paragrafi 1,

- vepron kundёr me dispozitёn nga nenit 58 paragrafi 2,

- nuk paraqet ose nuk miraton program vjetor pёr punё (nenet 59 dhe 68),

- nuk i zbaton standardet dhe normat pёr kryerjen e veprimitarisё (neni 71 paragrafi 3),

- themelon institucion pёr fёmijё pa leje (neni 76),

- e prish synimin dhe funksionin kryesor tё objektit nё periudhёs e kohёzgjatje sё qirasё (neni 83),

- fillon me punё dhe kryen veprimitari, kurse nuk i plotёson kushtet e pёrcaktuara, pёrkatesisht nёse kryen veprimitari pa aktvendim tё organit kompetent (neni 73 paragrafi 1),

- nёse fillon me punё para marrjes sё lejes pёr fillimin me punё (neni 83-b dhe nenit 83-k),

- nёse personi juridik vazhdon tё japё shёrbime nё kundёrshtim me dispozitat e kёtij ligji pas aktvendimit tё marrё pёr ndalim tё kryerjes sё punёve nga veprimitaria pёrkujdesje dhe edukim tё fёmijёve, pёrkatesisht pushim dhe rekreacion tё fёmijёve (neni 83 dhe 84),

- nёse nuk lajmёron pёr ndёrprerjen e punёs sё institucionit privat (neni 81-a),

- nёse personi fizik dhe juridik nuk mban evidencё pёr shfrytёzesit dhe shёrbimet e dhёna (neni 83-gj dhe 83-ll),

- bёn zgjedhjen e punёtorёve nё kundёrshtim me kushtet e verifikuara me kёtё ligj (nga nenit 84 deri 90),

- vepron nё kundёrshtim me dispozitat nga nenit 92 paragrafi 1 dhe 2,

- nuk e mban evidencёn dhe dokumentacionin e pёrcaktuari ose e mban nё kundёrshtim me tё pёrcaktuaren me akt (neni 106),

- nuk e mban evidencёn e pёrcaktuari (neni 107),

- shfrytёzon doracakё dhe revista tё fёmijёve pёr tё cilat nuk ka aktvendim pёr leje dhe pёrdorim (neni 108),

- nuk i zbaton qumimet e verifikuara tё shёrbimeve nga organi kompetent (neni 115),

- paraqet tё dhёna tё paverteta, si dhe nё mёnyrё joligjore ose tё parregullt i shfrytёzon mjetet (neni 116),

- nuk mundёson kryerjen e mbikёqyrjes (nenet 117, 120, 121 dhe 122-zh),

- nuk i zbaton masat dhe veprimet e pёrmendura (neni 122-x paragrafi 1),

- mosrespektim tё ndaleses pёr punё tё institucionit pёr fёmijёve dhe personit tjetёr juridik dhe fizik qё kryen punё tё caktuara nga veprimitaria dhe mosmarrjen e masave tё tjera nga nenit 122-ll paragrafi 1 alineja 1 dhe 2 tё kёtij ligji.

Pёr shkeljen nga paragrafi 1 tё kёtij nenii gjobё nё shumё prej 500 deri nё 1 000 euro me kundёrvlerё nё denarё do t'i shqiptohet edhe personit udhёheqёs nё institucionin pёrkatesisht te personi fizik qё pavarёsish kryen punё tё caktuara nga veprimitaria pёrkujdesje dhe edukim tё fёmijёve, si dhe te agjencia pёr dhёnien e shёrbimeve me thirrje.

Gjобё nё shumё prej 500 deri nё 1 000 euro nё kundёrvlerё me denarё do t'i shqiptohet pёr kundёrvajtje personit tё punёsuar nё institucion, nёse:

- dёnon fёmijё nё trup, pёrkatesisht e maltreton psiqikisht (neni 9),

- e mban evidencёn dhe dokumentacionin nё kundёrshtim me nenit 106 dhe 107, dhe

- shfrytёzon doracakё dhe revista pёr fёmijёve pёr tё cilat nuk ka aktvendim pёr leje dhe pёrdorim (neni 108).

Gjобё nё shumё prej 500 deri nё 1 000 euro me kundёrvlerё me denarё do t'i shqiptohet pёr kundёrvajtje edhe drejtorit tё institucionit publik pёr fёmijёve nёse lejon pagesen e mjeteve qё nuk janё verifikuar me planin finanziar vjetor tё institucionit."

Neni 88

Neni 131 ndryshon si vijon:

"Gjобё nё shumё prej 500 deri nё 1 500 euro me kundёrvlerё nё denarё do t'i shqiptohet pёr kundёrvajtje institucionit pёr fёmijёve i cili vepron nё kundёrshtim me dispozitat nga nenit 95 nё aspekt tё fillimit, zgjatjes dhe pёrfundimit tё kohёs sё punёs sё tё punёsuarve.

Gjобё nё shumё prej 500 deri nё 1 000 euro me kundёrvlerё nё denarё do t'i shqiptohet pёr kundёrvajtje edhe personit pёrgjegjёs nё institucion pёr kundёrvajtje nga paragrafi 1 tё kёtij nenii."

Neni 89

Neni 132 ndryshon si vijon:

"Gjобё nё shumё prej 200 deri nё 1 000 euro me kundёrvlerё nё denarё do t'i shqiptohet pёr kundёrvajtje personit juridik qё nuk paguan mjete pёr "Javёn e fёmijёve", pёrkatesisht qё nuk paguan shumёn e arkёtar (nenet 124 dhe 125)."

Gjobë në shumë prej 200 deri në 1 000 euro me kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet personit përgjegjës te personit juridik për shkelje nga paragrafi 1 të këtij neni.”

Neni 90

Pas nenit 132 shtohet neni i ri 132-a si vijon:

“Neni 132-a

Procedurë për kundërvajtje për kundërvajtjet e parapara në këtë ligj e mban gjykata kompetente.

Para parashtrimit të kërkesës për mbajtjen e procedurës për kundërvajtje për kundërvajtjet e parapara me këtë ligj, Ministria mban procedurë për barazim në pajtim me Ligjin për kundërvajtjet.”

Neni 91

Në nenin 83 paragrafi 1 të Ligjit për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për mbrojtje të fëmijëve (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 65/2004) ndryshon si vijon:

“Personi juridik veprimitaria kryesore e regjistruar e të cilit nuk është nga sfera e përkujdesjes dhe edukimit të fëmijëve të moshës parashkollore, kurse në kornizë të punës së vet siguron dhe krijon shërbime nga veprimitaria përkujdesje dhe edukim të fëmijëve të moshës parashkollore, përkatësisht punë të caktuara nga veprimitaria përkujdesje dhe edukim të fëmijëve të moshës parashkollore, obligohet që në afat prej një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji të transformohet në institucion për fëmijë dhe t'i harmonizojë aktet, organizimin dhe punën e vet në pajtim me dispozitat e këtij ligji”.

Pas paragrafit 1 shtohet paragrafi i ri 2 si vijon:

“Transformimi në institut për fëmijë kryhet pa likuidimin e personit juridik nga paragrafi 1 të këtij neni.”

Paragrafi 2 bëhet paragraf 3.

Në paragrafin 3 që bëhet paragraf 4 numri “34” zëvendësohet me numrin “73”, ndërsa numri “2” zëvendësohet me numrin “3”.

Në paragrafet 4 dhe 5 që bëhen paragrafë 5 dhe 6, numri “2” zëvendësohet me numrin “3”.

Neni 92

Në nenin 84 paragrafi 1 të Ligjit për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për mbrojtjen e fëmijëve (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 65/2004) ndryshohet dhe si vijon:

“Personi juridik veprimitaria kryesore e regjistruar e të cilit nuk është nga sfera e pushimit dhe rekreacionit të fëmijëve, ndërsa në korniza të punës së vet siguron dhe realizon shërbime nga veprimitaria pushim dhe rekreacion të fëmijëve, është i obliguar që në afat prej një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji të transformohet në institucion për fëmijë dhe t'i harmonizojë aktet, organizimin dhe punën e vet ë pajtim me dispozitat e këtij ligji.”

Pas paragrafit 1 i shtohet paragraf i ri 2 si vijon:

“Transformimi në institutin për fëmijët kryhet pa likuidimin e personit juridik nga paragrafi 1 të këtij neni.”

Paragrafi 2 bëhet paragraf 3.

Në paragrafin 3 cili bëhet paragraf 4 numri “34” zëvendësohet më numrin “73”, ndërsa numri “2” zëvendësohet me numrin “3”.

Në paragrafet 4 dhe 5 që bëhen paragrafë 5 dhe 6, numri “2” zëvendësohet me numrin “3”.

Neni 93

Në nenet 20-a, 23 dhe 27 të Ligjit për mbrojtjen e fëmijëve (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 98/2000, 17/2003, 65/2004, 113/2005, 98/2008 dhe 107/2008), pas fjalës “mesatare” shtohet fjala “neto”.

Në nenin 29 të Ligjit për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për mbrojtjen e fëmijëve (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 98/2008), pas fjalës “mesatare” shtohet fjala “neto”.

Neni 94

Në nenet 48 paragrafet 3 dhe 4 dhe 52 paragrafi 3 fjalët: “zhvillimi intelektual dhe trupor” zëvendësohet me fjalët: “zhvillimi mental dhe pengesa trupore”.

Në nenet 45, 48 paragrafet 1 dhe 2, 59-v, 84 dhe 86, fjalët “zhvillimi intelektual ose trupor” zëvendësohet me fjalët: “zhvillimi mental ose pengesa trupore”.

Neni 95

Aktet nënligjore të parashikuara me këtë ligj do të miratohen më së voni në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 96

Procedurat për realizimin e të drejtës së ndihmës së njëfishëtë me para për fëmijën e sapolindur të filluara para hyrjes në fuqi të këtij ligji, do të kryhen sipas dispozitave e rregullave që kanë qenë në fuqi deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Për fëmijën (e dytë dhe të tretë) të lindur deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji për cilin në pajtim me dispozitat e rregullave që kanë qenë në fuqi deri ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji nuk është paraqitur kërkesë për realizimin e të drejtës së ndihmës së njëfishëtë me para për fëmijën e sapolindur, e drejta mund të realizohet sipas dispozitave të rregullave që kanë qenë në fuqi deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, pas kërkesës së paraqitur më së voni deri në mbushjen e tre muajve të fëmijës, ndërsa për fëmijën e birësuar më së voni deri në tre muaj nga regjistrimi i fëmijës së birësuar në librin e prindërve.

Neni 97

Procedurat për realizimin e të drejtës për shtesë prindërore për fëmijë të filluara para hyrjes në fuqi të këtij ligji, do të kryhen sipas dispozitave të rregullave që kanë qenë në fuqi deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 98

Për të gjitha kërkesat për realizimin e së drejtës së shtesës prindërore për fëmijë (të dytin, të tretin dhe të katërtin) të paraqitura në afat më së voni deri në mbushjen e tre muajve të fëmijës në periudhën prej nëntë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji, mund të realizohet e drejta e shtesës prindërore për fëmijë në pajtim me nenin 30-a dhe 30-b të Ligjit për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për mbrojtjen e fëmijëve (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 98/2008) nëse i plotësojnë edhe kushtet e tjera të parapara sipas dispozitave të rregullave që kanë qenë në fuqi para hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 99

Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji vazhdon të realizohet e drejta e shtesës prindërore për fëmijë (të dytin, të tretin dhe të katërtin) të fituar në pajtim me dispozitat e Ligjit për mbrojtjen e fëmijëve (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 98/2000, 17/2003, 65/2004, 113/2005, 98/2008 dhe 107/2008).

Neni 100

Nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji deri në zbatimin e neneve 12, 17, 20, 23, 24, 28 dhe 30 të këtij ligji, realizimi i së drejtës për shështë përfshirjeve dhe i së drejtës përfshështës të veçantë do të vazhdojë të realizohet në pajtim me dispozitat e neneve 16, 20-a, 23, 26, 27, 31 dhe 32-a të Ligjit përmbrojtjen e fëmijëve ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 98/2000, 17/2003, 65/2004, 113/2005, 98/2008 dhe 107/2008) dhe nenit 93 paragrafi 1 të këtij ligji.

Neni 101

Autorizohet Komisioni juridiko-ligjvënës i Kuvendit të Republikës së Maqedonisë të verifikojë tekstin e spastruar të Ligjit përmbrojtjen e fëmijëve.

Neni 102

Dispozitat nga nenet 7, 18 paragrafi 1 dhe 32 të këtij ligji do të zbatohet nga 1 janari 2010.

Dispozitat nga nenet 12, 17, 19, 20, 23, 24, 28, 30 dhe 33 paragrafët 2, 6, dhe 7 të këtij ligji do të zbatohen pas hyrjes së Republikës së Maqedonisë në Unionin Evropian.

Neni 103

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e shpalljes në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1502.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕNUВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВИСОКОТО ОБРАЗОВАНИЕ**

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за високото образование,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 30 јуни 2009 година.

Бр. 07-2950/1
30 јуни 2009 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горче Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

**ЗАКОН
ЗА ИЗМЕNUВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВИСОКОТО ОБРАЗОВАНИЕ****Член 1**

Во Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ број 35/2008, 103/2008 и 26/2009), во членот 2 став 1 точка 22 заборовите: „(воена академија и други)“ се бришат.

Член 2

По членот 2 се додава нов член 2-а, кој гласи:

„Член 2-а

Овој закон соодветно се применува и за воена академија, доколку со друг закон поинаку не е определено."

Член 3

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

**L I G J
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT
PËR ARSIMIN E LARTË****Neni 1**

Нë Ligjin përsesim e lartë ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 35/2008, 103/2008 dhe 26/2009), në nenit 2 paragrafi 1 pika 22, fjalët: "(akademi ushtarake dhe të tjera)" shlyhen.

Neni 2

Pas nenit 2 shtohet nen i ri 2-а si vijon:

„Neni 2-а

Ky ligj zbatohet në mënyrë përkatëse dhe për akademi ushtarake, nëse me ligj tjetër nuk është përcaktuar ndryshe.“

Neni 3

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1503.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

**У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА
ВОЕНАТА АКАДЕМИЈА**

Се прогласува Законот за Воената академија,
што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 30 јуни 2009 година.

Бр. 07-2951/1
30 јуни 2009 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горче Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН ЗА ВОЕНАТА АКАДЕМИЈА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се основа Воена академија (во натамошниот текст: Академијата), како високообразовна и научно-истражувачка установа за образование на кадри за потребите на Министерството за одбрана (во натамошниот текст: Министерството) и Армијата на Република Македонија (во натамошниот текст: Армијата), управувањето со кризи и заштитата и спасувањето.

Член 2

Академијата има својство на правно лице.

Седиштето на Академијата е во Скопје.

Академијата се запишува во Централниот регистар на Република Македонија по конституирањето и изборот на органите на Академијата, со што се стекнува со својство на правно лице.

Член 3

Основен акт на Академијата е Статутот.

Со Статутот поблиску се уредуваат внатрешната организација, начинот на вршење на високообразовната дејност, овластувањата и начинот на работа и одлучување и други прашања од значење за вршење на високообразовната дејност.

Статутот на Академијата го донесува Наставно-научниот совет на Академијата на кој согласност дава Собранието на Република Македонија.

Член 4

Академијата има свој печат.

Печатот го содржи називот и седиштето на Академијата и името Република Македонија.

Во средината на печатот е и грбот на Република Македонија.

Формата и содржината на печатот, изгледот на знаците и другите обележја, како и начинот на нивното користење, се утврдуваат со Статутот на Академијата.

Член 5

Одредбите на Законот за високото образование и Законот за научно-истражувачката дејност соодветно се применуваат и на Академијата, доколку со овој закон поинаку не е уредено.

Член 6

На Академијата не е дозволено политичко, партиско и верско организирање и дејствување.

II. ДЕЈНОСТ НА АКАДЕМИЈАТА

Член 7

Академијата својата дејност ја врши врз принципот на академската автономија.

Член 8

Академијата врши високообразовна и научно-истражувачка дејност во областа на одбраната како поширока научна област на општествените науки, посебно во делот на воените и воено-техничките науки, управувањето со кризи и заштитата и спасувањето.

Академијата врши и применувачка високостручна дејност.

На Академијата се остваруваат студии од прв, втор и трет циклус на студии и стручни студии.

На Академијата се остварува и стручно оспособување и усвршување на лица со завршен прв циклус на студии за потребите на Армијата.

На Академијата може да се организираат и различни програми на стручно односно професионално усвршување.

Член 9

Академијата може да врши издавачка дејност.

Академијата остварува меѓународна соработка со странски високообразовани установи.

Член 10

Студиски програми од прв и втор циклус на студии и студиски програми за стручни студии, како и програмите за стручно оспособување и усвршување ги донесува Наставно-научниот совет на Академијата, по претходна согласност на министерот за одбрана.

На студиските програми од прв, втор и трет циклус на студии, согласност дава Владата на Република Македонија.

На предлог на министерот за одбрана, акредитација на студиските програми од прв, втор и трет циклус на студии врши Одборот за акредитација.

Член 11

Студиите на Академијата за стекнување на образование од прв циклус на студии за потребите на Армијата се организираат како редовни студии, а студиите за потребите на управувањето со кризи и заштитата и спасувањето, можат да се организираат како редовни и вонредни студии.

Член 12

Вториот циклус на студии на Академијата се организираат како студии од втор циклус и како специјалистички стручни студии.

Специјалистичките стручни студии за командни и штабни должности се со времетраење до една година.

III. ВНАТРЕШНА ОРГАНИЗАЦИЈА И ОРГАНИ НА АКАДЕМИЈАТА

Член 13

Внатрешната организација на Академијата се уредува со овој закон и со Статутот на Академијата.

Член 14

За вршење на стручните и административните работи на Академијата се формира стручна и административна служба.

Внатрешната организација на стручната и административната служба се уредува со Статутот на Академијата.

При изборот на персоналниот состав на стручната и административната служба на Академијата ќе се води сметка за соодветна и правична застапеност на припадниците на заедниците.

Член 15

Органи на Академијата се Наставно-научен совет, декан и Деканатска управа.

Член 16

Стручен орган на Академијата е Наставно-научниот совет.

Наставно-научниот совет го сочинуваат редовните и вонредните професори и доцентите.

Лицата кои се во работен однос во Армијата, а се избрани во наставно-научно, научно и наставно звање на Академијата, имаат статус на наставник.

Во Наставно-научниот совет свои претставници избираат и студентите.

Бројот на претставниците на студентите и времето за кое се избираат се утврдува со Статутот на Академијата.

Бројот на претставниците од редот на студентите не може да биде помал од 10% од вкупниот број членови на Наставно-научниот совет.

Наставно-научниот совет може за одделни студиски програми или за други потреби да формира стручни тела утврдени со Статутот.

Член 17

Наставно-научниот совет:

- донесува Статут на Академијата по претходна согласност на министерот за одбрана,
- донесува четиригодишна програма за развој и годишна програма за работа,
- утврдува еден или повеќе кандидати за декан и му ги предлага на министерот за одбрана,
- избира продекани,
- му предлага студиски програми на министерот за одбрана,
- донесува програма за научно-истражувачка работа,
- врши избор во наставно-научни звања доцент и вонреден професор и во наставни звања,
- предлага број на студенти кои се запишуваат во прва година на студии,
- на Деканатската управа и предлага мерки за создавање и усвршување на наставно-научниот подмладок и мерки за работа со особено успешни и талентирани студенти,
- на Деканатската управа и предлага мерки и одлучува за унапредување на наставната, научно-истражувачката и применувачката работа и за компјутерската мрежа,
- избира секретар на Академијата во согласност со Статутот на Академијата,
- ги избира членовите на комисијата за самоевалуација и донесува упатство за евалуација на Академијата,
- одлучува за библиотеката, за библиотечно-информационскиот систем и за остварување на библиотечно-информационска и документациона дејност, во согласност со Статутот на Академијата,
- одлучува за организирање на собири, симпозиуми, советувања и слично,
- одлучува за остварувањето на меѓународната соработка согласно со Статутот на Академијата и
- врши и други работи утврдени со овој закон и Статутот.

Наставно-научниот совет полноважно одлучува доколку на седницата присуствуваат повеќе од половината од вкупниот број негови членови, а одлуките ги донесува со мнозинство гласови од присутните членови.

При изборот во наставно-научни, научни и наставни звања не учествуваат студентите.

За работите од ставот 1 алинеи 1, 3, 4, 5 и 7 на овој член, Советот може полноважно да одлучува доколку се присутни две третини од вкупниот број негови членови, а одлуката се смета за донесена ако за неа гласало мнозинството од присутните членови на Советот.

Член 18

Со работата на Академијата раководи декан.

Деканот ја претставува Академијата во земјата и странство, во согласност со Статутот на Академијата.

Деканот во рамките на вршењето на својата раководна функција:

- ги извршува одлуките и заклучоците на Деканатската управа и Наставно-научниот совет,
- се грижи за усогласено вршење на високообразовната, научно-истражувачката и применувачката дејност,
- ги свикува седниците на Наставно-научниот совет, го предлага дневниот ред и претседава со нив,
- ги подготвува и предлага актите и материјалите за прашања за кои одлучува Деканатската управа,
- на Наставно-научниот совет му поднесува предлози на одлуки и заклучоци за прашања чие разгледување и решавање е во негова надлежност,
- распишува конкурс за избор на лица избрани во наставно-научни, научни и наставни звања, шест месеци пред истекот на времето за кое се избрани,
- ги промовира дипломираните студенти и доделува награди и
- врши и други работи согласно со овој закон и Статутот на Академијата.

Деканот е должен најмалку еднаш во годината до Наставно-научниот совет и до министерот за одбрана да поднесе извештај за својата работа.

Деканот е одговорен за законитоста и статутарноста на работата на органите на Академијата и има право и должност да запре од извршување општ акт и одлука на овие органи за кои смета дека не се во согласност со закон, подзаконски акти и други акти и за тоа го известува министерот за одбрана, кој донесува одлука по спорното прашање.

За вршење на дел од своите права и обврски деканот може да овластува одделни продекани.

Член 19

На предлог на Наставно-научниот совет, министерот за одбрана избира декан од редот на воени старешини избрани во наставно-научно звање.

На предлог на деканот, Наставно-научниот совет избира продекани избрани во наставно-научно звање согласно со Законот за високото образование.

Начинот на избор и разрешување на деканот и продеканите поблиску се уредува со Статутот на Академијата.

Деканот на Академијата се избира за време од четири години, со право на уште еден избор под условите утврдени со Статутот на Академијата.

Член 20

Деканатската управа е орган на управување на Академијата и може да има најмалку пет, а најмногу 11 члена.

Деканатската управа ја сочинуваат деканот, продеканите и раководителите на внатрешните наставно-научни, научни, односно на наставни организациони единици определени со Статутот и најмалку еден член избран од студентската организација.

Деканатската управа ја свикува и со седниците претседава деканот.

Деканатската управа во рамките на својата надлежност:

- се грижи за остварување на дејноста и развојот на Академијата со пошироката општествена заедница и државните органи,

- донесува акти и го следи нивното извршување, освен актите кои согласно овој закон и Статутот се во надлежност на Наставно-научниот совет,

- го усвојува финансискиот план и донесува завршна сметка (финансов годишен извештај) во рамките на единствениот финансиски план на Академијата и консолидираната завршна сметка на Академијата,

- му предлага на министерот за одбрана измена или проширување на дејноста,

- ги подготвува и предлага актите и материјалите за прашања за кои одлучува Наставно-научниот совет и деканот и

- врши и други работи определени со статутот.

Во работата на Деканатската управа може да учествува и командантот/командирот на питомечката единица.

На Деканатската управа не можат да и се доверат надлежности ниту може да одлучува за прашања со кои се ограничува и повредува автономијата на Академијата.

Организацијата, начинот на работа на Деканатската управа, како и бројот и начинот на изборот на претставниците на студентите, поблиску се утврдуваат со статутот.

IV. ЗАПИШУВАЊЕ НА СТУДИИ, УСЛОВИ ЗА СТУДИРАЊЕ, СТРУЧНО ОСПОСОБУВАЊЕ И УСОВРШУВАЊЕ И ИНТЕРНАТСКО СМЕСТУВАЊЕ

Член 21

Запишувачето на прв, втор и трет циклус на студии и за стручно оспособување и усвршување на лица со завршен прв циклус на студии за потребите на Армијата се врши врз основа на јавен конкурс кој го објавува Академијата.

Постапката за спроведување на конкурсот од ставот 1 на овој член и постапката за избор на кандидати ги пропишува министерот за одбрана.

При приемот на кандидатите по јавниот конкурс од ставот 1 на овој член ќе се води сметка за соодветна и правична застапеност на припадниците на заедниците.

Член 22

Кандидатите кои се запишуваат на Академијата се стекнуваат со статус на студент.

Кандидатите од ставот 1 на овој член кои се запишуваат на Академијата за потребите на Министерството и Армијата имаат статус на студент питомец (во најатошниот текст: питомец).

Член 23

Бројот на кандидатите кои се запишуваат на Академијата чие образование се финансира од Буџетот на Република Македонија го определува Владата на Република Македонија, на предлог на министерот за одбрана.

Член 24

На Академијата можат да се запишуваат кандидати кои ги исполнуваат општите услови:

- се државјани на Република Македонија,
- положиле државна матура, меѓународна матура, училишна матура во гимназиско образование или завршен испит по завршено стручно средно образование со четиригодишно траење,
- не се постари од 21 година и
- се психофизички способни.

Покрај општите услови од ставот 1 на овој член, кандидатите треба да ги исполнуваат и посебните услови за прием утврдени со Статутот на Академијата.

Психофизичката способност на кандидатите од ставот 1 алинеја 4 на овој член ја утврдува воено-лекарска комисија формирана од министерот за одбрана.

Член 25

Прием на лица за стручно оспособување и усвршување со завршен прв циклус на студии за потребите на Армијата се врши со јавен конкурс кој го објавува Академијата.

Право на учество на јавен конкурс за стручно оспособување и усвршување имаат лица кои се стекнале со прв циклус на студии, не се постари од 28 години и ги исполнуваат условите утврдени во членот 24 ставови 1 алинеи 1 и 4 и 2 од овој закон.

По завршувањето на стручното оспособување и усвршување за потребите на Армијата, лицето се произведува во чин потпоручник од соодветната служба и родот авијација и стапува на работа во Министерството, во согласност со актот за систематизација на работните места во Министерството и актот за формацијата на Армијата.

При приемот на лица за стручно оспособување и усвршување со завршен прв циклус на студии за потребите на Армијата, ќе се почитува принципот на соодветна и правична застапеност на припадниците на заедниците.

Член 26

На Академијата можат да студираат и припадници на вооружените сили на странски држави и странски државјани согласно со закон.

Условите за прием и школување на лицата од ставот 1 на овој член се уредуваат со статутот на Академијата.

Член 27

Питомците во текот на студиите задолжително претстојуваат на Академијата (интернатско сместување).

На Академијата задолжително се сместуваат и лица кои се упатени на стручно оспособување и усвршување со завршен прв циклус на студии за потребите на Армијата, за времето додека трае стручното оспособување и усвршување.

Член 28

За време на студиите на питомците и на лицата кои се упатени на стручно оспособување и усвршување со завршен прв циклус на студии за потребите на Армијата им се обезбедува:

- сместување и исхрана, униформа, долна облека и обувки, учебници и други предмети и помагала потребни за студирање, без надоместок,
- здравствено и инвалидско осигурување, доколку не им е обезбедено по друг основ,
- месечни парични примања за намирување на неопходните лични потреби и
- патни трошоци за доаѓање на Академијата и враќање дома на почетокот и крајот на секоја студиска година и при полугодишниот распуст, како и патни и други трошоци при упатување на пракса од Академијата, одобрени од деканот на Академијата.

Видот и висината на месечните парични примања од ставот 1 алинеи 3 и 4 на овој член, на предлог на министерот за одбрана ги определува Владата на Република Македонија.

Член 29

Посебните права и обврски на питомците и на лицата кои се упатени на стручно оспособување и усвршување со завршен прв циклус на студии за потребите на Армијата се уредуваат со договор во согласност со Статутот на Академијата.

Член 30

За време на студиите, питомците и на лицата кои се упатени на стручно оспособување и усвршување со завршен прв циклус на студии за потребите на Армијата носат униформа со пропишани ознаки.

Изгледот и материјалот на униформата и ознаките на униформата на питомците, ги пропишува министерот за одбрана.

Член 31

Во текот на студиите питомците можат да повторуваат само еднаш и во таа учебна година немаат право на интернатско сместување и права согласно со членот 28 на овој закон.

Член 32

Питомецот кој ќе заврши прв циклус на студии за потребите на Министерството и Армијата, се произведува во чин потпоручник од соодветен род и се прима на работа во Министерството, во согласност со актот за систематизација на работните места во Министерството и актот за формацијата на Армијата.

Член 33

Звањата на студентите и питомците од членот 22 на овој закон се определуваат со студиските програми на Академијата.

Содржината и формата на дипломата и упатството за подготвка на додатокот на диплома и на другите јавни исправи определени со овој закон ги пропишува министерот за одбрана во согласност со министерот надлежен за високото образование.

V. ФИНАНСИРАЊЕ НА АКАДЕМИЈАТА

Член 34

Средства за финансирање на дејноста на Академијата се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија и од други извори определени со закон.

Академијата може да воведе кофинансирање на трошоците за студирање на студентите за потребите на управувањето со кризи и заштитата и спасувањето, по претходна согласност на Владата на Република Македонија.

VI . ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ

Член 35

Работните места во Академијата со правилник ги утврдува деканот на Академијата по претходна согласност на министерот за одбрана.

Прописите и општите акти што се однесуваат на правата, должностите и одговорностите на воените старешини на служба во постојаниот состав на Армијата на Република Македонија, сојдевно се применуваат и на воените старешини распоредени на работа во Академијата.

Член 36

Платите, надоместоците на платите и другите примања на лицата вработени во Академијата се утврдуваат со закон и колективен договор.

Надоместоците за ангажирањето на надворешни соработници во наставниот процес на Академијата се уредува со договор.

Член 37

По исклучок, за воените и воено специјалистичките предмети освен лицата избрани во наставно-научни, научни и наставни звања за времето за кое се избрани, настава можат да изведуваат и лица со завршен втор циклус на студии или лица со завршени специјалистички стручни студии за командни и штабни должности во Армијата.

VII. НАДЗОР НАД РАБОТАТА НА АКАДЕМИЈАТА

Член 38

Надзор над законитоста во работењето, надзор над законитоста на актите и надзор над издавањето на дипломите во Академијата, врши министерот за одбрана и министерот за образование и наука секој во рамките на својата надлежност, согласно со одредбите на овој закон и Законот за високото образование.

VIII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 39

Академијата е правен следбеник на постојната Воена академија основана како воена високо образовна и научно-истражувачка установа.

Член 40

Академијата ќе почне со работа во учебната 2009/2010 година.

Член 41

Почетокот на студиската година за студентите питомците и студентите и нивната промоција, односно произведување во чин, се определува со Статутот на Академија.

Член 42

Наставно-научниот совет, деканот и Деканатската управа на Академијата ќе се изберат во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Постојниот Наставно-научен совет, деканот и Деканатската управа избрани на Воената академија, продолжуваат со работа до изборот на органите од ставот 1 на овој член.

Член 43

Постојниот Наставно-научен и соработнички кадар и другите вработени во високообразовниот процес на Воената академија од учебната 2009/2010 година ќе продолжат со работа на Академијата.

Наставно-научниот и соработничкиот кадар избран на Воената академија продолжува со работа на Академијата во наставно-научни и соработнички звања за времето за кое се избрани.

Лицата од членот 37 на овој закон можат да ја вршат работата на наставник до 1 септември 2014 година.

Член 44

Затекнатите лица на школување на Академијата го продолжуваат школувањето според студиските програми по кои ги започнале студиите.

Затекнатите студенти упатени на школување во странство по завршувањето на студиите и извршената еквиваленција и признавање на стекнатата странска високообразовна диплома, стапуваат на работа во Министерството, се произведуваат во соодветен чин и се распоредуваат на должност во согласност со актот за систематизација на работните места во Министерството и актот за формацијата на Армијата.

Член 45

Објектите, опремата, средствата и документацијата што ги користи Воената академија, ги презема Академијата заради извршување на дејноста утврдена со овој закон.

Член 46

Подзаконските акти предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 47

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за Воена академија („Службен весник на Република Македонија“ број 30/95, 54/97, 49/2003 и 6/2005).

Член 48

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J PËR AKADEMINË USHTARAKE

I. DISPOZITAT E PËRGJITHSHME

Neni 1

Me këtë ligj themelohet Akademia Ushtarake (në tekstin e mëtejmë: Akademia), si institucion i lartë arsimor dhe shkencor-hulumtues për arsimin e kuadrove për nevojat e Ministrisë së Mbrojtjes (në tekstin e mëtejmë: Ministria) dhe Armatës së Republikës së Maqedonisë (në tekstin e mëtejmë: Armata), për menaxhim me krizat, mbrojtje dhe shpëtim.

Neni 2

Akademia ka cilësinë e personit juridik.
Selia e Akademisë është në Shkup.

Akademia regjistrohet në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonisë pas konstituimit dhe zgjedhjes së organeve të Akademisë, me çka merr cilësinë e personit juridik.

Neni 3

Akti themelor i Akademisë është statuti.

Me statut për së afërmë rregullohet organizimi i brendshëm, mënyra e kryerjes së veprimtarisë së lartë arsimore, autorizimet dhe mënyra e punës dhe çështje të tjera me rëndësi për kryerjen e veprimtarisë së arsimit të lartë.

Statutin e Akademisë e miraton Këshilli arsimor-shkencor i Akademisë për të cilin pëlqim jep Kuvendi i Republikës së Maqedonisë.

Neni 4

Akademia ka vulën e vet.

Vula përban emrin dhe selinë e Akademisë dhe emrin Republika e Maqedonisë.

Në mes të vulës është stema e Republikës së Maqedonisë.

Forma dhe përbajtja e vulës, pamja e shenjave si dhe shënimet tē tjera si dhe mënyra e shfrytëzimit tē tyre, përcaktohen me Statutin e Akademisë.

Neni 5

Dispozitat e Ligjit për arsimin e lartë dhe Ligjit për veprimtar shkencore-hulumtuese në mënyrë adekuate zbatohen edhe në Akademi, nëse me këtë ligj nuk është rregulluar ndryshe.

Neni 6

Në Akademi nuk lejohet organizimi dhe veprimi politik, partiak dhe fetar.

II. VEPRIMTARIA E AKADEMISË

Neni 7

Akademia veprimtarinë e vet e kryen mbi principin e autonomisë akademike.

Neni 8

Akademia kryen veprimtari të lartë arsimore dhe shkencore-hulumtuese në lëmin e mbrojtjes si sferë më e gjerë shkencore e shkencave shoqërore, veçanërisht në pjesën e shkencave ushtarake dhe ushtarako-teknike, menaxhimit me kriza dhe mbrojtje e shpëtim.

Akademia kryen edhe veprimtari aplikative me profesionalizëm të lartë.

Në Akademi realizohen studime të ciklit të parë, të dytë dhe të tretë dhe studime profesionale.

Në Akademi realizohet edhe aftësimi dhe përsosja profesionale e personave të cilët kanë kryer ciklin e parë të studimeve për nevojat e Armatës.

Në Akademi mund të organizohen edhe programe të ndryshme të përsosjes specialiste, përkatësisht profesionale.

Neni 9

Akademia mund të kryejë edhe veprimtari botuese.

Akademia realizon bashkëpunim ndërkombëtar me institucionë të huaja të arsimit të lartë.

Neni 10

Programet studimore të ciklit të parë dhe të dytë të studimeve dhe programet studimore për studime profesionale, si dhe programet për aftësim dhe përsosje profesionale, i miraton Këshillit arsimor-shkencor i Akademisë, me pëlqimin paraprak të ministrit të Mbrotjtës.

Për programet studimore të ciklit të parë, të dytë dhe të tretë të studimeve, pëlqim jep Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

Me propozimin e ministrit të Mbrotjtës, akreditimin për programet studimore të ciklit të parë, të dytë dhe të tretë të studimeve e kryen Këshilli për akreditim.

Neni 11

Studimet në Akademi për fitimin e arsimit të ciklit të parë të studimeve për nevojat e Armatës organizohen si studime të rregullta, ndërsa studimet për nevojat e menaxhimit me kriza dhe mbrojtje e shpëtim, mund të organizohen si studime të rregullta dhe të çrregullta.

Neni 12

Studimet e ciklit të dytë në Akademi organizohen si studime të ciklit të dytë dhe si studime të specializuara profesionale.

Studimet e specializuara profesionale për detyra komanduese dhe të shtabit janë me kohëzgjatje deri në një vit.

III. ORGANIZIMI I BRENDSHËM DHE ORGANET E AKADEMISË

Neni 13

Organizimi i brendshëm i Akademisë rregullohet me këtë ligj dhe me Statutin e Akademisë.

Neni 14

Për kryerjen e punëve profesionale dhe administrative të Akademisë formohet shërbimi profesional dhe administrativ.

Organizimi i brendshëm i shërbimit profesional dhe administrativ rregullohet me Statutin e Akademisë.

Me rastin e zgjedhjes së përbërjes së personelit të shërbimit profesional dhe administrativ të Akademisë, do të mbahet llogari për përfaqësimin përkatës dhe të drejtë të pjesëtarëve të bashkësive.

Neni 15

Organet e Akademisë janë: Këshilli mësimor-shkencor, dekani dhe Drejtoria e Dekanatit.

Neni 16

Organ profesional i Akademisë është Këshilli mësimor-shkencor.

Këshillin mësimor-shkencor e përbëjnë profesorët e rregullt dhe të çrregullt si dhe docentët.

Personat të cilët janë në marrëdhënie pune në Armatë, ndërsa janë zgjedhur në titull mësimor-shkencor, shkencor dhe mësimor të Akademisë, kanë statusin e arsimtarit.

Në Këshillin mësimor-shkencor përfaqësuesit e vet i zgjedhin edhe studentët.

Numri i përfaqësuesve të studentëve dhe koha për të cilën zgjidhen rregullohet me Statutin e Akademisë.

Numri i përfaqësuesve nga radhët e studentëve nuk mund të jetë më i vogël se 10% nga numri i përgjithshëm i anëtarëve të Këshillit mësimor-shkencor.

Këshilli mësimor-shkencor për programe të veçanta studimore ose për nevoja të tjera mund të formojë trupa profesionalë të verifikuar me statut.

Neni 17

Këshilli mësimor-shkencor:

- miraton Statutin e Akademisë me pëlqimin paraprak të ministrit të Mbrotjtës,

- miraton program katervjeçar për zhvillim dhe programin vjetor për punë,

- cakton një ose më shumë kandidatë për dekan dhe ia propozon ministrit të Mbrotjtës,

- zgjedh prodekanë,

- i propozon programe studimore ministrit të Mbrotjtës,

- miraton program për punë shkencore-hulumtuese,

- bën përzgjedhje në titujt shkencor-hulumtues docent dhe profesor i çrregullt dhe në titujt mësimorë,

- propozon numrin e studentëve të cilët regjistrohen në vitin e parë të studimeve,

- drejtorisë së Dekanatit i propozon masa për krijimin dhe përsosjen e bashkëpunëtorëve të rinj arsimorë-shkencorë dhe masa për punë me studentë veçanërisht të suksesshëm dhe të talentuar,

- drejtorisë së Dekanatit i propozon masa dhe vendos përparimin e punës mësimore, shkencore-hulumtuese dhe aplikative dhe për rrjetin kompjuterik,

- zgjedh sekretarin e Akademisë në pajtim me Statutin e Akademisë,

- i zgjedh anëtarët e Komisionit për vetevaluim dhe miraton udhëzim për evaluimin e Akademisë,

- vendos për bibliotekën, për sistemin biblioteko-informativ dhe për realizimin e veprimtarisë biblioteko-informativ e dokumentare në pajtim me Statutin e Akademisë,

- vendos për organizimin e tubimeve, simpoziumeve, këshillimeve dhe ngjashëm,

- vendos për realizimin e bashkëpunimit ndërkombëtar në pajtim me Statutin e Akademisë,

- kryen edhe punë tjera të përcaktuara me këtë ligj dhe statutin.

Këshilli mësimor-shkencor në mënyrë të plotfuqishme vendllohet me Statutin e Akademisë. Nëse nuk marrin pjesë shumë se gjysma e numrit të përgjithshëm të anëtarëve të vet, ndërsa vendimet i miratuan me shumicë votash nga anëtarët e pranishëm.

Gjatë zgjedhjes në tituj mësimorë-shkencorë, shkencorë dhe mësimorë nuk marrin pjesë studentët.

Për punët nga paragrafi 1, alinetë 1, 3, 4, 5 dhe 7 të këtij neni, Këshilli në mënyrë të plotfuqishme mund të vendosë nëse janë prezantë dy të tretat nga numri i përgjithshëm i anëtarëve të vet, ndërsa vendimi konsiderohet i miratuar nëse për të kanë votuar shumica e anëtarëve të pranishëm në këshill.

Neni 18

Me punën e Akademisë udhëheq dekani.

Dekani e përfaqëson Akademinë në vend dhe jashtë, në pajtim me Statutin e Akademisë.

Dekani në kuadër të kryerjes së funksionit të tij udhëheqës:

- i zbaton vendimet dhe konkluzionet e Drejtorisë së Dekanatit dhe të Këshillit shkencor-arsimor,

- kujdeset për kryerjen e harmonizuar të veprimtarisë së lartë arsimore, shkencore-hulumtuese dhe aplikative,

- i thérret mbledhjet e Këshillit arsimor-shkencor, e propozon rendin e ditës dhe udhëheq me to,

- i përgatit dhe propozon aktet dhe materialet për çështjet për të cilat vendos Drejtoria e Dekanatit,

-Këshillit mësimor-shkencor i parashtron propozime-vendime dhe konkluzione për çështjet, shqyrtimi dhe zgjidhja e të cilave është në kompetencën e tij,

-shpall konkurs për përzgjedhjen e personave të zgjedhur në tituj mësimorë-shkencorë, shkencorë dhe arsimorë, gjashtë muaj para skadimit të kohës për të cilën janë zgjedhur,

- i promovon studentët e diplomuar dhe ndan çmime,

- kryen edhe punë tjera në pajtim me këtë ligj dhe Statutin e Akademisë.

Dekani është i obliguar që së paku një herë në vit Këshillit arsimor-shkencor dhe ministrit të Mbrojtjes t'i parashtrojë raport për punën e vet.

Dekani është përgjegjës për ligjshmërinë dhe punën sipas statutit të organeve të Akademisë dhe ka të drejtë e obligim të ndërpresë zbatimin e aktit dhe vendimit të përgjithshëm të këtyre organeve për të cilat konsideron se nuk janë në pajtim me ligjin, aktet nënligjore dhe aktet tjera dhe për këtë e njofton ministrin e Mbrojtjes, i cili merr vendim për çështjen kontestuese.

Për kryerjen e një pjese të së drejtave dhe obligimeve tij dekani mund të autorizojë prodekanë të caktuar.

Neni 19

Me propozimin e Këshillit mësimor-shkencor, ministri i Mbrojtjes zgjedh dekan nga radhët e eprorëve ushtarake të zgjedhur në tituj arsimorë-shkencorë.

Me propozimin e dekanit, Këshilli mësimor-shkencor zgjedh prodekanë të zgjedhur në titull mësimor-shkencor në pajtim me Ligjin për arsimin e lartë.

Mënyra e zgjedhjes dhe shkarkimit të dekanit dhe prodekanëve për së afërmë rregullohet me Statutin e Akademisë.

Dekani i Akademisë zgjidhet për kohëzgjatje prej katër vjetësh, me të drejtë rizgjedhjeje nën kushtet e përcaktuara me Statutin e Akademisë.

Neni 20

Drejtoria e Dekanatit është organ udhëheqës i Akademisë dhe mund të ketë së paku pesë e më së shumti 11 anëtarë.

Drejtoren e Dekanatit e përbëjnë dekani, prodekanët dhe udhëheqësit e njësive të brendshme arsimore-shkencore, shkencore, përkatësisht të njësive arsimore organizative të përcaktuara me statut dhe së paku një anëtar të zgjedhur nga organizata e studentëve.

Drejtoren e Dekanatit e thérret dhe mbledhjet udhëheq dekani.

Drejtoria e Dekanatit në kuadër të kompetencave të veta:

- kujdeset për realizimin e veprimtarisë dhe zhvillimin e Akademisë me bashkësinë më të gjërë shoqërore dhe organet shtetërore,

- miraton akte dhe ndjek zbatimin e tyre, përvëç akteve të cilat në pajtim me këtë ligj dhe statutin janë në kompetencë të Këshillit mësimor-shkencor,

- miraton planin financiar dhe miraton llogarinë përfundimtare (raport financiar vjetor) në kuadër të planit unik financiar të Akademisë dhe llogarisë së konsoliduar përfundimtare të Akademisë,

- i propozon ministrit të Mbrojtjes ndryshimin ose zgjerimin e veprimtarisë,

- i përgatit dhe propozon aktet dhe materialet për çështjet për të cilat vendos Këshilli arsimor-shkencor dhe dekani,

- kryen edhe punë të tjera të përcaktuara me statut.

Në punën e Drejtorisë së Dekanatit mund të marrë pjesë edhe komandanti/komandiri i njësitet të kadetëve.

Drejtorisë së Dekanatit nuk mund t'i besohen kompetenca as nuk mund të vendosë për çështje me të cilat kufizohet dhe cenohet autonomia e Akademisë.

Organizimi, mënyra e punës së Drejtorisë së Dekanatit, si dhe numri dhe mënyra e zgjedhjes së përfaqësuesve të studentëve, për së afërmë verifikohen me statut.

IV. REGJISTRIMI NË STUDIME, KUSHTET PËR STUDIM, AFTËSIM DHE PËRSOSJE PROFESIONALE DHE VENDOSJE NË KONVIKT

Neni 21

Regjistrimi në ciklin e parë, të dytë dhe të tretë të studimeve dhe për aftësim e përsosje profesionale të personave me ciklin e parë të kryer të studimeve për nevojat e Armatës bëhet në bazë të konkursit publik të cilin e shpall Akademia.

Procedurën e zbatimit të konkursit nga paragrafi 1 i këtij neni dhe procedurën e zgjedhjes së kandidatëve e caktion ministri i Mbrojtjes.

Gjatë pranimit të kandidatëve përmes konkursit publik nga paragrafi 1 i këtij neni, do të mbahet llogari për përfaqësimin e përkatës dhe të drejtë të përfaqësuesve të bashkësive.

Neni 22

Kandidatët të cilët regjistrohen në Akademi fitojnë statusin e studentit.

Kandidatët nga paragrafi 1 i këtij neni të cilët regjistrohen në Akademi për nevojat e Ministrisë dhe të Armatës kanë statusin e studentit kadet (në tekstin e mëtejmë: kadeti).

Neni 23

Numrin e kandidatëve të cilët regjistrohen në Akademi, arsimi i të cilëve financohet nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë, e cakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozimin e ministrit të Mbrojtjes.

Neni 24

Në Akademi mund të regjistrohen kandidatët të cilët i plotësojnë kushtet e përgjithshme:

- janë shtetas të Republikës së Maqedonisë,
- kanë dhënë provimin e maturës shtetërore, maturën ndërkombëtare, maturën shkolllore në arsimin e gjimnazit ose provimin përfundimtar pas mbarimit të arsimit profesional të mesëm në kohëzgjatje prej katër vjetësh,
- nuk janë më të vjetër se 21 vjet, dhe
- kanë aftësi psikofizike.

Përveç kushteve të përgjithshme nga paragrafi 1 të këtij neni, kandidatët duhet t'i plotësojnë edhe kushtet e veçanta për pranim të verifikuara me Statutin e Akademisë.

Aftësinë psikofizike të kandidatëve nga paragrafi 1 alineja 4 të këtij neni e përcakton Komisioni mjekësor-ushtarak i formuar nga ministri i Mbrojtjes.

Neni 25

Pranimi i personave për aftësim dhe përsosje profesionale me ciklin e parë të kryer të studimeve për nevojat e Armatës kryhet me konkurs publik të cilin e shpall Akademia.

Të drejtë për pjesëmarrje në konkursin publik për aftësim dhe përsosje profesionale kanë personat të cilët kanë kryer ciklin e parë të studimeve, nuk janë më të vjetër se 28 vjet dhe i plotësojnë kushtet e verifikuara në nenin 24 paragrafët 1 alinetë 1 dhe 4 dhe 2 të këtij ligji.

Pas përfundimit të aftësimit dhe përsosjes profesionale për nevojat e Armatës, personi merr gradën nëntoger nga shërbimi përkatës dhe gjinia e aviacionit dhe fillon me punë në Ministri, në pajtim me aktin për sistematizimin e vendeve të punës në Ministri dhe aktin për formacionin e Armatës.

Gjatë pranimit të personave për aftësim dhe përsosje me ciklin e parë të kryer të studimeve për nevojat e Armatës, do të respektohet parimi i përfaqësimit përkatës dhe të drejtë të pjesëtarëve të bashkësive.

Neni 26

Në Akademi mund të studiojnë edhe pjesëtarë të forcave të armatosura të shteteve të huaja dhe shtetas të huaj në pajtim me ligjin.

Kushtet për pranimin dhe shkollimin e personave nga paragrafi 1 të këtij neni rregullohen me Statutin e Akademisë.

Neni 27

Kadetët gjatë studimeve, detyrimisht qëndrojnë në Akademi (vendosje në konvikt).

Në Akademi detyrimisht vendosen edhe personat të cilët janë dërguar në aftësim dhe përsosje profesionale me ciklin e parë të kryer të studimeve për nevojat e Armatës, për kohën sa zgjat aftësimi dhe përsosja profesionale.

Neni 28

Gjatë kohës së studimeve kadetëve dhe personave që janë dërguar në aftësim dhe përkryerje profesionale me ciklin e parë të kryer të studimeve për nevojat e Armatës u sigurohet:

- vendosja dhe ushqimi, uniforma, veshja e brendshme dhe mbathjet, librat dhe mjete tjera ndihmëse të nevojshme për studim, pa kompensim,

- sigurimi shëndetësor dhe invalidor, nëse nuk u është siguruar në bazë tjetër,

- të ardhura mujore me para për kënaqjen e nevojave personale, dhe

- shpenzimet e rrugës për ardhjen në Akademi dhe kthimin në shtëpi në fillim dhe në fund të çdo viti studimor dhe gjatë pushimit gjysmëvjetor, si dhe shpenzimet e rrugës dhe tjera gjatë dërgimit në punë praktike nga Akademia, të lejuara nga dekani i Akademisë.

Llojin dhe lartësinë e të ardhurave mujore me para nga paragrafi 1 alineja 3 dhe 4 e këtij neni, me propozimin e ministrit të Mbrojtjes e cakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

Neni 29

Të drejtat dhe obligimet e veçanta të kadetëve dhe të personave të cilët janë dërguar në aftësim dhe përsosje profesionale me ciklin e parë të kryer të studimeve për nevojat e Armatës rregullohen me marrëveshje në pajtim me Statutin e Akademisë.

Neni 30

Gjatë kohës së studimeve, kadetët dhe personat të cilët janë dërguar në aftësim dhe përsosje profesionale me ciklin e parë të kryer të studimeve për nevojat e Armatës mbajnë uniformë me shenja të përcaktuara.

Pamjen dhe materialin e uniformës dhe shenjat e uniformës së kadetëve, i përcakton ministri i Mbrojtjes.

Neni 31

Gjatë studimeve kadetët mund të përsërisin vetëm një herë dhe në atë vit shkollar nuk kanë të drejtë të vendoset në konvikt dhe nuk kanë të drejta tjera në pajtim me nenin 28 të këtij ligji.

Neni 32

Kadeti i cili do ta kryejë ciklin e parë të studimeve për nevojat e Ministrisë dhe të Armatës, merr gradën nëntoger nga gjinia përkatëse dhe pranohet në punë në Ministri, në pajtim me aktin për sistematizimin e vendeve të punës në Ministri dhe aktin për formacionin e Armatës.

Neni 33

Titujt e studentëve dhe të kadetëve nga neni 22 i këtij ligji përcaktohet me programet studimore të Akademisë.

Përmbajtjen dhe formën e diplomës dhe udhëzimit përgatitjen e shtesës së diplomës dhe të dokumenteve të tjera publike të përcaktuara me këtë ligj, i përcakton ministri i Mbrojtjes në pajtim me ministrin kompetent të arsimit të lartë.

V. FINANCIMI I AKADEMISË

Neni 34

Mjetet për financimin e veprimtarisë së Akademisë sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë dhe nga burime të tjera të përcaktuara me ligj.

Akademia mund të zbatojë bashkëfinancim të shpenzimeve për studim të studentëve për nevojat e menaxhimit me kriza, mbrojtjes e shpëtimit, me pajtimin paraprak të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë.

VI. DISPOZITA TË VEÇANTA

Neni 35

Vendet e punës në Akademi me rregullore i verifikon dekani i Akademisë me pëlqimin paraprak të ministrit të Mbrojtjes.

Rregullat dhe aktet e përgjithshme që kanë të bëjnë me të drejtat, detyrimet dhe përgjegjësitë e prorëve ushtarake të shërbimit në përbërjen e përhershme të Armatës së Republikës së Maqedonisë, në mënyrë adekuate zbatohen edhe ndaj prorëve ushtarake të sistemuar me punë në Akademi.

Neni 36

Rrogat, kompensimet e rrogave dhe të ardhurat tjera të personave të punësuar në Akademi përcaktohen me ligj dhe me marrëveshje kolektive.

Kompensimet për angazhimin e bashkëpunëtorëve të Jashtëm në procesin arsimor të Akademisë rregullohen me marrëveshje.

Neni 37

Me përashtim, për lëndët ushtarake dhe të specializuara përvèç personave të zgjedhur në tituj arsimorë-shkencorë, shkencorë dhe arsimorë gjatë kohës për të cilën janë zgjedhur, mësimin mund ta zhvillojnë edhe personat me cikël të dytë të kryer të studimeve ose personat me studime të kryera profesionale të specializuara për detyra të komandës dhe të shtabit të Armatës.

VII. MBIKËQYRJA E PUNËS SË AKADEMISË

Neni 38

Mbikëqyrjen e ligjshmërisë së punës, mbikëqyrjen e ligjshmërisë së akteve dhe mbikëqyrjen e dhënies së diplomave në Akademi, e kryen ministri i Mbrojtjes dhe ministri i Arsimit dhe Shkencës secili në suazat e kompetencës së vet, në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe Ligjin për arsimin e lartë.

VIII. DISPOZITAT KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Neni 39

Akademia është trashëgimtare juridike e Akademisë ekzistuese Ushtarake e themeluar si institucion ushtarak i arsimit të lartë dhe shkencor-hulumtues.

Neni 40

Akademia do ta fillojë punën në vitin shkollor 2009/2010.

Neni 41

Fillimi i vitit studimor për studentët kadetë dhe studentët dhe promovimi i tyre përkatesisht marrja e gradës, përcaktohet me Statutin e Akademisë.

Neni 42

Këshilli mësimor-shkencor, dekani dhe Drejtoria e Dekanatit të Akademisë do të zgjidhen në afat prej 30 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Këshilli mësimor-shkencor ekzistues, dekani dhe Drejtoria e Dekanatit të zgjedhur në Akademi Ushtarake, vazhdojnë punën deri në zgjedhjen e organeve nga paragrafi 1 i këtij neni.

Neni 43

Kuadri ekzistues mësimor-shkencor dhe i bashkëpunëtorëve si dhe të punësuarit tjerë në procesin e lartë arsimor të Akademisë Ushtarake nga viti shkollor 2009/2010 do të vazhdojnë punën në Akademi.

Kuadri mësimor-shkencor dhe i bashkëpunëtorëve të zgjedhur të Akademisë Ushtarake vazhdon punën në Akademi në tituj arsimorë-shkencorë dhe bashkëpunëtorë gjatë kohës për të cilën janë zgjedhur.

Personat nga neni 37 i këtij ligji mund ta kryejnë punën e mësimdhënësit deri më 1 shtator 2014.

Neni 44

Personat që gjenden në shkollim në Akademi vazhdojnë shkollimin sipas programeve studimore me të cilat i kanë filluar studimet.

Studentët të cilët janë dërguar në shkollim jashtë vendit pas kryerjes së studimeve dhe kryerjes së ekuivalencës dhe njohjes së diplomës së arsimit të lartë të fituar jashtë vendit, fillojnë punën në Ministri, marrin gradë përkatese dhe sistemohen në detyrë në pajtim me aktin për sistematizimin e vendeve të punës në Ministri dhe aktin për formacionin e armatës.

Neni 45

Objektet, pajisja, mjetet dhe dokumentacionin që shfrytëzon Akademi Ushtarake, i ndërmerr Akademi për shkak të kryerjes së veprimtarisë së verifikuar me këtë ligj.

Neni 46

Aktet nënligjore të parapara me këtë ligj do të miratohen në afat prej tre muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 47

Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji shfuqizohet Ligji për Akademinë Ushtarake (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë”, numër 30/95, 54/97, 49/2003 dhe 6/2005).

Neni 48

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e shpalljes së “Gazetës zyrtare të Republikës së Maqedonisë”.

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1504.

Врз основа на член 9 став (3) од Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа ("Службен весник на Република Македонија" бр.61/04, 96/04 и 67/07) Владата на Република Македонија, на седницата, одржана на 30.06.2009 година донесе

**УРЕДБА
ЗА МЕТОДОЛОГИЈА ЗА РАСПРЕДЕЛБА НА ПРИХОДИТЕ ОД ДАНОКОТ
НА ДОДАДЕНА ВРЕДНОСТ ПО ОПШТИНИ ЗА 2010 ГОДИНА**

Член 1

Со оваа уредба се пропишува методологија за распределба на приходите од данокот на додадена вредност по општини за 2010 година.

Член 2

Вкупните средства на приходите од данокот на додадена вредност наплатени во претходната фискална година за општините и градот Скопје во Република Македонија за општините во Република Македонија, на општините во градот Скопје и градот Скопје се распределуваат во константен (фиксен) дел од по 2.000.000 денари за сите општини во Република Македонија, на општините во градот Скопје и градот Скопје.

Променливиот (варијабилен) дел за општините во Република Македонија се распределува во износ од 88%, а за градот Скопје и општините во градот Скопје се распределува во износ од 12%.

Член 3

Променливиот (варијабилен) дел на средства за општините во Република Македонија се распределува според следните критериуми:

- 65% според нивното учество во вкупниот број на жители во Република Македонија без градот Скопје, согласно со податоците од последниот извршен попис на население објавени од Државниот завод за статистика,
- 27% според нивното учество во вкупната површина на територијата на Република Македонија без градот Скопје, согласно со утврдените граници на општините од органот надлежен за работите за премер и катастар, и
- 8% според нивното учество во вкупниот број на населени места во Република Македонија без градот Скопје, согласно со член 11 од Законот за територијалната организација на локалната самоуправа во Република Македонија.

Распределбата на средствата од став 1 на овој член на општините во Република Македонија се врши според формулата:

$$D_i = \frac{0,65 \cdot EF_n}{BZ_n} \cdot BZ_i + \frac{0,27 \cdot EF_n}{P_n} \cdot P_i + \frac{0,8 \cdot EF_n}{BNM_n} \cdot BNMi, \text{ каде}$$

D_i - претставува дотација која се распределува на општината;

EF_n - претставува вкупен променлив (варијабилен) износ на средства кои се распределуваат по општини;

BZ_n - претставува број на жители во Република Македонија без градот Скопје, согласно со податоците од последниот извршен попис на население објавени од Државниот завод за статистика;

BZ_i - претставува број на жители во одделната општина за која се врши распределба на дотацијата, согласно со податоците од последниот извршен попис на население објавени од Државниот завод за статистика;

P_n - претставува површина на територијата на Република Македонија без градот Скопје, согласно со утврдените граници на општините од органот надлежен за работите за премер и катастар;

P_i - претставува површина на подрачјето на одделната општина за која се врши распределба на дотацијата, согласно со утврдените граници на општината од органот надлежен за работите за премер и катастар;

BNM_p - претставува број на населени места во Република Македонија без градот Скопје, согласно со член 11 од Законот за територијалната организација на локалната самоуправа во Република Македонија;

BNM_i - претставува број на населени места во одделната општина за која се врши распределба на дотацијата, согласно со член 11 од Законот за територијалната организација на локалната самоуправа во Република Македонија.

Член 4

Променливиот (варијабилен) дел на средства наменет за распределба на градот Скопје и на општините на градот Скопје од член 2 став 2 од оваа уредба се распределува во сооднос 40:60.

Износот на средства утврден во став 1 од овој член, наменет за општините во градот Скопје, се распределува според следните критериуми:

- 65% според нивното учество во вкупниот број на жители во градот Скопје, согласно со податоците од последниот извршен попис на население објавени од Државниот завод за статистика,
- 27% според нивното учество во вкупната површина на подрачјето на градот Скопје, согласно со утврдените граници на општините од органот надлежен за работите за премер и катастар, и
- 8% според нивното учество во вкупниот број на населени места во градот Скопје, согласно со член 11 од Законот за територијалната организација на локалната самоуправа во Република Македонија. Распределбата на средствата од став 2 на овој член на општините во градот Скопје се врши според формулата:

$$D_i = \frac{0,65 \cdot EF_{so}}{BZ_{sk}} \cdot BZ_i + \frac{0,27 \cdot EF_{so}}{P_{sk}} \cdot P_i + \frac{0,8 \cdot EF_{so}}{BNM_{sk}} \cdot BNM_i, \text{ каде}$$

Di - претставува дотација која се распределува на општината во градот Скопје;

EFso - претставува вкупен променлив (варијабилен) износ на средства кои се распределуваат за општините во градот Скопје,

BZsk - претставува број на жители во градот Скопје, согласно со податоците од последниот извршен попис на население објавени од Државниот завод за статистика;

BZi - претставува број на жители на општината во градот Скопје за која се врши распределба на дотацијата, согласно со податоците од последниот извршен попис на население објавени од Државниот завод за статистика.

Psk - претставува површина на подрачјето на градот Скопје, согласно со утврдените граници на општините од органот надлежен за работите за премер и катастар;

Pi - претставува површина на подрачјето на одделната општина во градот Скопје за која се врши распределба на дотацијата, согласно со утврдените граници на општината од органот надлежен за работите за премер и катастар;

BNMsk - претставува број на населени места во градот Скопје, согласно со член 11 од Законот за територијалната организација на локалната самоуправа во Република Македонија;

BNMi - претставува број на населени места во одделната општина во градот Скопје за која се врши распределба на дотацијата, согласно со член 11 од Законот за територијалната организација на локалната самоуправа во Република Македонија.

Член 5

Оваа уредба влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 19-3218/1
30 јуни 2009 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Зоран Ставрески**, с.р.

1505.

Врз основа на член 93, став 3 од Законот за надворешни работи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 46/06 и 107/08), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 30.06.2009 година, донесе

ОДЛУКА**ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ ЗА ИМЕНУВАЊЕ НА ПОЧЕСЕН ГЕНЕРАЛЕН КОНЗУЛ НА ЈАПОНИЈА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, СО СЕДИШТЕ ВО СКОПЈЕ****Член 1**

Се дава согласност на г-ѓа Казу Лешниковска да се именува за Почесен генерален конзул на Јапонија во Република Македонија, со седиште во Скопје, и со надлежност на целата територија на Република Македонија.

Член 2

Се задолжува Министерството за надворешни работи да ја спроведе оваа одлука.

Член 3

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 73/1
30 јуни 2009 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Зоран Ставрески**, с.р.

1506.

Врз основа на член 20, став 1 и член 27-а од Законот за користење и располагање со стварите на државните органи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 8/05 и 150/07), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 30.06.2009 година, донесе

ОДЛУКА**ЗА ПРЕСТАНОК И ЗА ДАВАЊЕ НА КОРИСТЕЊЕ НА НЕДВИЖНА СТВАР НА УНИВЕРЗИТЕТОТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП****Член 1**

Со оваа одлука на досегашниот корисник Ученички дом „Крсте Петков – Мисирков“ – Кавадарци, му престанува користењето на недвижната ствар дел од објект лоциран на К.П.бр.10148/2 со вкупна површина од 1051 м² и тоа приземје со површина од 575 м² прв кат со површина од 438 м² и втор кат со површина од 438 м² лоциран во КО Кавадарци 2, запишани во Имотен лист бр. 1213/6259 од 30 април 2009 година на Агенцијата за катастар на недвижности – Одделение за премер и катастар – Кавадарци, сопственост на Република Македонија.

Недвижната ствар од став 1 на овој член се дава на трајно користење на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип, без надоместок.

Член 2

Примопредавањето на недвижната ствар од член 1 од оваа одлука да се изврши помеѓу Ученичкиот дом „Крсте Петков – Мисирков“ – Кавадарци и Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип, во рок од три дена од денот на влегувањето во сила на оваа одлука.

Член 3

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-2215/1
30 јуни 2009 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

1507.

Врз основа на член 91 алинеја 10 од Уставот на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 52/91) и член 31 од Законот за надворешни работи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 46/06 и 107/08), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 30.06.2009 година, донесе

ОДЛУКА**ЗА ОТВОРАЊЕ НА ПОЧЕСЕН КОНЗУЛАТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО СОЈУЗНА РЕПУБЛИКА ГЕРМАНИЈА, СО СЕДИШТЕ ВО НИРНБЕРГ****Член 1**

Република Македонија отвора Почесен конзулат во Сојузна Република Германија, со седиште во Нирнберг.

Член 2

Се задолжува Министерството за надворешни работи да ја спроведе оваа одлука.

Член 3

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-2895/1
30 јуни 2009 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

1508.

Врз основа на член 11, став 1, точка 5 од Законот за јавните претпријатија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/1996, 6/2002, 40/2003, 49/2006 и 22/2007), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 30.06.2009 година, донесе

ОДЛУКА**ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА ОДЛУКАТА ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ЦЕНАТА ЗА ОБЈАВУВАЊЕ НА ОГЛАСИ, АКТИ И НЕВАЖЕЧКИ ДОКУМЕНТИ ВО СЛУЖБЕНОТО ГЛАСИЛО „СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“**

1. Со оваа одлука се дава согласност на Одлуката за утврдување на цената за објавување на огласи, акти и неважечки документи во службеното гласило „Службен весник на Република Македонија“ бр. 02-1238/1 од 12.06.2009 година, донесена од Управниот одбор на Јавното претпријатие Службен весник на Република Македонија, на седницата одржана на 12.06.2009 година.

2. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-2948/1
30 јуни 2009 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Зоран Ставрески**, с.р.

1509.

Врз основа на член 36 став 3 од Законот за Владата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 59/2000, 12/003, 55/005, 37/006, 115/007, 19/008 и 82/008), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 26.06.2009 година ја донесе

**ОДЛУКА
ЗА ДОДЕЛУВАЊЕ СРЕДСТВА ЗА ПОСТДИПЛОМСКИ СТУДИИ ОД ОБЛАСТА
НА ЕУ ВО СТРАНСТВО ЗА 2009/2010 ГОДИНА**

Член 1

Со оваа одлука, Владата на Република Македонија доделува средства во висина од 9.782.991,00 денар за финансирање на определен број постдипломски студии од областа на ЕУ во странство за 2009/2010 година во рамките на средствата определени со Буџетот на Република Македонија, за Владата на Република Македонија, раздел – 04009, подпрограма 20 – Секретаријат за европски прашања, расходно кonto 464 – разни трансфери.

Член 2

Под постдипломски студии од областа на ЕУ, во смисла на оваа одлука се сметаат постдипломски студии од областа на европското право, економија, политиките на ЕУ, при што предност ќе се даде на кандидатите коишто немаат обезбедени финансиски средства за покривање на истите по друг основ и се запишани на специјализирани студии (како што се: политика на конкуренција, внатрешен пазар, заедничка земјоделска политика, индустриска политика, регионална политика на ЕУ, интелектуална сопственост, заштита на потрошувачи, информатичко општество, како и некои други конкретни и специјализирани аспекти на законодавството и политиките на ЕУ).

Член 3

Средствата од член 1 од оваа одлука се доделуваат еднократно за трошоците за школарина, сместување, исхрана и патни трошоци до дестинацијата на студирање и назад.

Член 4

Изборот на кандидати за доделување на средствата од член 1 на оваа одлука се врши по пат на јавен конкурс.

Член 5

Кандидатот за доделување на средствата од член 1 на оваа одлука треба да ги исполнува следниве услови:

- да е државјанин на Република Македонија;
- да потврди дека е примен на постдипломски студии кои траат една академска година (до 12 месеци, односно најмногу 25 месеци за студенти во Република Германија) на високообразовна институција во странство со соодветна програма на постдипломски студии од областите од член 2 од оваа одлука;

- да поседува копија од универзитетска диплома за завршено соодветно високо образование со висок просек од оценките на студиите (најмалку 8.00);
- да поседува сертификат TOEFL/IELTS (во зависност од тоа кој универзитет каков сертификат бара)
- познавањето на други јазици од земјите-членки на ЕУ ќе се смета за предност.

Нема да бидат разгледувани пријавите на кандидатите кои:

- веќе се во тек со постдипломски студии од областа на ЕУ во странство;
- се пред завршување на постдипломски студии или што туку ги завршиле своите постдипломски студии од областа на ЕУ во странство;
- кои веќе завршиле едни постдипломски студии и бараат стипендија за втори постдипломски студии;
- започнале постапка за запишување или се запишале на постдипломски студии од областа на ЕУ во странство, кои траат повеќе од 12 месеци, односно повеќе од 25 месеци на студии во Република Германија.

Член 6

Кандидатите за кои средствата од член 3 од оваа одлука се повисоки од 20.000,00 евра ќе ги кофинансираат студиите во износот кој е над 20.000,00 евра.

Член 7

Конкурсот за прибирање пријави од заинтересирани кандидати за доделување на средствата од член 1 од оваа одлука го распишува Секретаријатот за европски прашања, најдоцна до 31 јануари секоја година.

Конкурсот се објавува во дневниот печат во два весника, од кои најмалку во по еден од весниците што се издаваат на македонски јазик и во весниците што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот, во траење од 14 дена од денот на неговото објавување.

Член 8

За спроведување на конкурсот и изборот на кандидатите, Секретаријатот за европски прашања формира Комисија.

Комисијата е составена од претседател, заменик на претседателот, членови и нивни заменици кои се од Канцеларијата на Претседателот на Владата на Република Македонија, Секретаријатот за европски прашања, Министерството за финансии, Генералниот секретаријат на Владата, Министерството за образование и наука, Агенцијата за државни службеници и Секретаријат за спроведување на Охридскиот рамковен договор на Република Македонија.

За стручно организационите работи на Комисијата се грижи секретар и заменик на секретарот на Комисијата, кои се определуваат од редот на вработените во Секретаријатот за европски прашања.

Член 9

Комисијата врши евалуација од пристигнатите пријави за користење на средствата од член 1 на оваа одлука, согласно принципот за обезбедување на квалитет и стручност на избраните кандидати, водејќи грижа и за соодветна и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници во Република Македонија и доставува предлог-листа до Владата на Република Македонија.

Изборот на кандидатите го врши Владата на Република Македонија врз основа на предлог-листата добиена од Комисијата.

За извршениот избор на кандидати се известуваат сите кандидати коишто се пријавиле на конкурсот во рок од осум дена од денот на извршениот избор.

Член 10

Секретаријатот за европски прашања ги презема неопходните активности за извршување на плаќањето на дodelените средства на избраните кандидати на универзитетите во странство.

Член 11

Заменикот на претседателот на Владата на Република Македонија задолжен за европски прашања и за координација на странска помош, склучува договор со избраните кандидати, со кој тие се обврзуваат да работат во органите на државната управа во период од најмалку 3 (три) години од нивното завршување на постдипломските студии. Периодот на задолжително работно ангажирање точно се определува во зависност од висината на дodelените средства.

Кандидатите на кои им се дodelува износ од 15.000,00 евра се обврзуваат на работен ангажман од 3 (три) години, а за секој дополнителен износ од 5.000,00 евра се дава по една година работен ангажман.

Секретаријатот за европски прашања редовно ќе ја информира Владата на Република Македонија за кандидатите коишто ги завршиле постдипломските студии и врз основа на што Владата предлага и врши избор на органи на државната управа каде што истите би засновале работен однос.

Член 12

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 19-2425/1
26 јуни 2009 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Зоран Ставрески**, с.р.

1510.

Врз основа на член 54 став 2 од Законот за користење и располагање со стварите на државните органи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 8/05 и 150/07), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 30.06.2009 година, донесе

**О Д Л У К А
ЗА ПРЕСТАНОК И ЗА ДАВАЊЕ НА ТРАЈНО КОРИСТЕЊЕ НА ДВИЖНИ СТВАРИ НА СЕКРЕТАРИЈАТОТ ЗА ЕВРОПСКИ ПРАШАЊА**

Член 1

Со оваа одлука на досегашниот корисник Министерството за внатрешни работи му престанува користењето на движните ствари, три наслови од учебници на македонски јазик од реномирани странски автори од областа на криминалистиката во вкупна количина од по 850 примероци од секој наслов и тоа:

Ред. бр.	Наслов на учебникот и автор	Назив на издавачот, кој го има издадено учебникот на македонски јазик	Број на страници
1.	Becoming a Police Officer: An Insider's Guide to a Career in Law Enforcement (Да се биде полицаш) Barry M. Baker	„Нампрес“	102
2.	Money Laundering: A Guide for Criminal Investigators (Перење пари-водич за кривични истражници) John Madinger	„Датапоинс“	530
3.	Organized Crime (Организиран криминал) Macheel D.Lyman Gary W. Potter	„Мароп“	547

Член 2

Движните ствари од член 1 на оваа одлука, се даваат на трајно користење на Секретаријатот за европски прашања без надоместок.

Член 3

Министерот за внатрешни работи склучува договор со заменик претседателот на Владата на Република Македонија задолжен за европски прашања за правата и обврските на движните ствари од член 1 на оваа одлука кои се даваат на трајно користење.

Член 4

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-2951/1
30 јуни 2009 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

1511.

Врз основа на член 16, став 2 од Законот за користење и располагање со стварите на државните органи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 8/05 и 150/07), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 30.06.2009 година, донесе

**О Д Л У К А
ЗА ДАВАЊЕ НА КОРИСТЕЊЕ НА НЕДВИЖНИ СТВАРИ**

Член 1

Недвижните ствари кои се во сопственост на Република Македонија, а чиј корисник е Министерството за внатрешни работи, се даваат на времено користење, без надоместок на општина Василево и тоа:

- подобјект со површина од 111 м²; помошен објект со површина од 26 м² и двор со површина од 2420 м², што се наоѓаат на КП 2492 според Имотен лист бр. 248 за КО Добрешинци и

- подобјект со површина од 129 м² и двор со површина од 4612 м² што се наоѓаат на КП бр. 184 според Имотен лист бр. 21 за КО Требичино.

Член 2

Недвижната ствар од член 1 на оваа одлука се дава на времено користење за период од 15 години, без надоместок на општината Василево.

Член 3

Примопредавање на недвижната ствар од член 1 на оваа одлука, ќе се изврши помеѓу Министерството за внатрешни работи и општина Василево, во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на оваа одлука.

Член 4

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр.19-2952/1
30 јуни 2009 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

1512.

Врз основа на член 10, став 2, 11, 12 и 13 од Законот за средното образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/02, 40/03, 42/03, 67/04, 55/05, 113/05, 35/06, 30/07, 49/07, 81/08 и 92/08), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 23.06.2009 година, донесе

**О Д Л У К А
ЗА ДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА ОСНОВАЊЕ НА ПРИВАТНО СРЕДНО УЧИЛИШТЕ „ДИЈА“ ВО СКОПЈЕ**

Член 1

Со оваа одлука се дава одобрение за основање на Приватно средно училиште „ДИЈА“ во Скопје.

Член 2

Одобрението од член 1 на оваа одлука се дава врз основа на поднесокот (барањето) од основачот Имер Муса, овластено лице во Фондацијата А ПЛУС од Скопје.

Член 3

Во Приватното средно училиште од член 1 на оваа одлука ќе се организира и остварува настава за гимназиско образование, согласно Законот за средното образование.

Член 4

Потребниот наставен кадар кој ќе изведува настава во Приватното средно училиште „ДИЈА“ во Скопје е согласно Нормативот за наставниот и друг кадар во средното образование.

Во прва година на образование наставата ќе ја изведуваат: осум наставници во прва година на образование, осум наставници во втора година на образование, седум наставници во трета година на образование и седум наставници во четвртта година на образование.

Член 5

Потребната опрема за опремување на Приватното средно училиште „ДИЈА“ во Скопје е согласно нормативите утврдени за оваа дејност.

Член 6

Приватното средно училиште „ДИЈА“ во Скопје ќе биде сместено во Основното училиште „7 Марси“ Скопје, на ул. „Коста Абрашевиќ“ бр. 3 во Скопје, со вкупна површина од 1600 м².

Член 7

Бројот на учениците кои ќе се запишат во учебната 2009/2010 година, ќе изнесува две паралелки, додека за наредните учебни години за бројот на паралелките ќе одлучува основачот.

Член 8

Наставата во Приватното средно училиште „ДИЈА“ во Скопје ќе се изведува на македонски јазик и неговото кирилско писмо, албански јазик и неговото писмо и на английски јазик и неговото писмо.

Член 9

Програмата за воспитно-образовната дејност на Приватното средно училиште „ДИЈА“ во Скопје е содветна на програмата за гимназиско образование кое се остварува во јавните средни училишта во Република Македонија.

Член 10

Приватното средно училиште „ДИЈА“ во Скопје, ќе отпочне со работа од 1 септември 2009 година по добивањето на решение за верификација од Министерството за образование и науки.

Член 11

Средствата потребни за работа на Приватното средно училиште „ДИЈА“ во Скопје ги обезбедува основачот.

Член 12

Оваа одлука влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-3026/1
23 јуни 2009 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Зоран Ставрески**, с.р.

1513.

Врз основа на член 29, став 5 од Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2009 година („Службен весник на Република Македонија“ бр. 166/08), Владата на Република Македонија, на седница-та одржана на 30.06.2009 година, донесе

ОДЛУКА**ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ОДЛУКАТА ЗА РАСПРЕДЕЛБА НА СРЕДСТВА ЗА ИЗГРАДБА НА КАСКАДНИ ПРЕГРАДИ ПО РЕКАТА ВАРДАР И РЕШАВАЊЕ НА ПРОБЛЕМОТ СО ФЕКАЛНИТЕ ВОДИ НА ГРАД СКОПЈЕ**

1. Во Одлуката за распределба на средства за изградба на каскадни прегради по реката Вардар и решавање на проблемот со фекалните води на Град Скопје број 19-6437/1-08 од 13 јануари 2009 година донесена од Владата на Република Македонија, во член 1 износот од 146.000.000 денари се заменува со износ од 60.000.000 денари и се распоредува на:

ОПШТИНА ЃОРЧЕ ПЕТРОВ	60.000.000
- за изградба на канализациона мрежа во општина Ѓорче Петров, износот од 66.000.000 денари се заменува со износ од 60.000.000 денари	

ОПШТИНА САРАЈ	0
- за изградбата на колекторските системи за населените места Грчец, Глумово, Шишево, општина Сарај, износот од 50.000.000 денари се заменува со износ од 0 денари	

ГРАД СКОПЈЕ	0
- за изградба на колекторите по левиот и десен брег на реката Вардар до идната пречистителна станица за Скопје, износот од 30.000.000 денари се заменува со износ од 0 денари	

ВКУПНО	60.000.000
---------------	-------------------

2. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-3052/1	Заменик на претседателот
30 јуни 2009 година	на Владата на Република
	Македонија,
	м-р Зоран Ставрески, с.р.

1514.

Врз основа на член 16, став 2 од Законот за користење и располагање со стварите на државните органи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 8/05 и 150/07), Владата на Република Македонија, на седница-та одржана на 30.06.2009 година, донесе

**ОДЛУКА
ЗА ПРЕСТАНОК И ЗА ДАВАЊЕ НА ВРЕМЕНО КОРИСТЕЊЕ НА НЕДВИЖНИ СТВАРИ НА ФОНДАЦИЈА - МЕМОРИЈАЛЕН ЦЕНТАР НИКОЛА КЉУСЕВ**

Член 1

Со оваа одлука на досегашниот корисник Министерството за одбрана му престанува користењето на недвижната ствар - партерен простор пред влезот на објектот на Домот на Армијата на Република Македонија во Скопје, со површина од 216м², лоциран на К.П. бр. 12056/1, евидентиран во Имотен лист бр. 9101 за КО Центар 1, сопственост на Република Македонија.

Член 2

Недвижната ствар од член 1 се дава на времено користење за период од десет години без надомест на Фондацијата - Меморијален центар Никола Кљусев Скопје, со седиште на ул. „Димитар Мирасчиев“ бр. 19, Скопје.

Член 3

Примопредавањето на недвижната ствар од член 1 на оваа одлука, меѓу Министерството за одбрана и Фондација - Меморијален центар Никола Кљусев Скопје, ќе се изврши комисиски во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на оваа одлука.

Член 4

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-3081/1
30 јуни 2009 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

1515.

Врз основа на член 54 став 2 од Законот за користење и располагање со стварите на државните органи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 8/05 и 150/07), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 30.06.2009 година, донесе

**ОДЛУКА
ЗА ПРЕСТАНОК И ЗА ДАВАЊЕ НА КОРИСТЕЊЕ
НА ДВИЖНИ СТВАРИ НА СЕКРЕТАРИЈАТОТ ЗА
ЕВРОПСКИ ПРАШАЊА**

Член 1

Со оваа одлука на досегашниот корисник, Министерството за надворешни работи му престанува користењето на движните ствари: книги на македонски јазик од реномирани странски автори од областа на дипломатијата, меѓународното право и меѓународната политика, и тоа:

Ред. Бр. автор	Наслов на книгата и странска издавачка куќа	Назив на страна	ISBN	Бр. на (тираж)	Количина Инвентарен брой
1.	“The New Economic Diplomacy: Decision-Making and Negotiation in Internal Economic Relations” N. Bayne (2003)	Ashgate Publishing Limited	978-9989-682-30-8	391	850 0018041
2.	“The Politics of International Law (Cambridge: CUP 2004)” Cristian Reus-Smit	Cambridge University Press	978-9989-682-31-5	324	850 0018042
3.	“Diplomacy at the highest level (the evolutions of international summity)” DUNN David, Macmillan Ltd (1996)	Copyright Macmillan Press Ltd	978-9989-682-29-2	279	850 0018043
4.	“Inovation in Diplomatic Practice” Macmillan(1999) Melissen Jan	PALGRAVE	978-9989-0-06531-1	283	850 0018044
5.	“The New Public Diplomacy: Soft Power In Interanational Realations”(2005)	PALGRAVE MACMILAN	978-9989-0-0667-8	261	850 0018045
6.	“Diplomacy and International Law in Globalized Relations”, Gebundene Ausgabe(2007) Wilfried Bolewski	Springer-Verlag Berlin Heidelberg 2007	978-9989-0-0659-3	160	850 0018046
7.	“Public Diplomacy, Foreign Policy Centre”(2002) Mark L., Catherine S., Cormad S.	The Foreign Policy Centre 2002	978-9989-0-0676-0	191	850 0018047

Член 2

Движните ствари од член 1 на оваа одлука, му се даваат на трајно користење на Секретаријатот за европски прашања без надомест.

Член 3

Министерот за надворешни работи склучува договор со заменик-претседателот на Владата на Република Македонија задолжен за европски прашања, со кој се уредуваат правата и обврските за движните ствари од член 1 на оваа одлука.

Член 4

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-4165/1
30 јуни 2009 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

1516.

Врз основа на член 91 алинеја 10 од Уставот на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 52/91) и член 31 од Законот за надворешни работи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 46/06 и 107/08), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на ден 30.06.2009 година, донесе

РЕШЕНИЕ**ЗА ИМЕНУВАЊЕ НА ПОЧЕСЕН КОНЗУЛ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО СОЈУЗНА РЕПУБЛИКА ГЕРМАНИЈА, СО СЕДИШТЕ ВО НИРНБЕРГ**

Владата на Република Македонија за Почесен конзул на Република Македонија во Сојузна Република Германија, со седиште во Нирнберг, го именува: - Герхард Кригер.

Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 71/1
30 јуни 2009 година
Скопје

Заменик на претседателот на Владата на Република Македонија,
д-р **Зоран Ставрески**, с.р.

1517.

Врз основа на член 36, став 6 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00, 12/03, 55/05 и 37/06), а во врска со член 8 од Законот за буџети („Службен весник на Република Македонија“ бр. 64/05 и 103/08), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 30 јуни 2009 година, донесе

РЕШЕНИЕ**ЗА ИМЕНУВАЊЕ НА ОВЛАСТЕН ПРЕТСТАВНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО КОМИТЕТОТ ЗА ФИНАНСИСКИ ПРАШАЊА НА СУКЦЕСИЈАТА**

1. За овластен претставник на Република Македонија во Комитетот за финансиски прашања на сукцесијата се именува Маја Богдановска-Стојаноска, раководител на сектор Трезор во Министерството за финансии.

2. Со донесувањето на ова решение престанува да важи Решението за именување на овластен претставник на Република Македонија во Комитетот за финансиски прашања на сукцесијата, донесено од Владата на Република Македонија под бр. 19-3629/1 од 19.06.2007 година.

3. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-3217/1
30 јуни 2009 година
Скопје

Заменик на претседател на Владата на Република Македонија,
д-р **Зоран Ставрески**, с.р.

1518.

Врз основа на член 5 став 5 од Законот за минерални сировини („Службен весник на Република Македонија“ бр. 24/07, 88/08 и 52/09), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 30.06.2009 година, донесе

**ПРОГРАМА
ЗА ДЕТАЛНИ ГЕОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА
ЗА 2009 ГОДИНА****I**

Со оваа програма се утврдуват локалитетите на кои ќе се вршат деталните геолошки истражувања на минерални сировини за 2009 година и тоа за: металични минерални сировини, неметалични минерални сировини, градежно технички камен, украсен камен, минерални, геотермални води и подземни води за пиење.

II

Во зависност од видот на минералните сировини деталните геолошки истражувања може да се вршат на следните локалитети:

I - НЕМЕТАЛИЧНИ МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ

- T-1/1. минерална сировина шкрилец на локалитетот „Голем Рид“ с. Калаузлија – Радовиш;
- T-1/2. минерална сировина варовник на локалитетот „с. Доброшане“ – Куманово;
- T-1/3. минерална сировина кварц на локалитетот „Балталија“ – Штип;
- T-1/4. минерална сировина глина на локалитетот „Орљак“ Студена Бара – Куманово;
- T-1/5. минерална сировина варовник на локалитетот „Сурин“ с. Рогачево – Јегуновце;
- T-1/6. минерална сировина кварцен песок на локалитетот „Бабица“ – Старо Нагоричане;
- T-1/7. минерална сировина кварц на локалитетот „Крива Круша“ с. Белутраци – Чашка;
- T-1/8. минерална сировина варовник на локалитетот „Баир“ с. Горно Оризари – Велес;
- T-1/9. минерална сировина варовник на локалитетот „с. Јаболци“ – Сопиште;
- T-1/10. минерална сировина варовник на локалитетот „с. Требино“ – Македонски Брод;
- T-1/11. минерална сировина туларска глина на локалитетот „Катуниште - Болно“ – Ресен;
- T-1/12. минерална сировина песок на локалитетот „с. Брод“ – Новаци;
- T-1/13. минерална сировина варовник на локалитетот „Макреш – Бозов Дол“ с. Долни Липовик – Конче;
- T-1/14. минерална сировина варовник на локалитетот „Камен и Јанкулица“ с. Градовци – Зелениково;
- T-1/15. минерална сировина цементен лапорец на локалитетот „Страна Три Круши“ Сопиште;
- T-1/16. минерална сировина кварц на локалитетот „Гавраница – Бел Камен“ – Чашка;
- T-1/17. минерална сировина кварц на локалитетот „с. Груниште“ – Новаци;
- T-1/18. минерална сировина андезит на локалитетот „с. Горно Трогирци“ – Карбинци;
- T-1/19. минерална сировина песок и чакал на локалитетот „Ракита“ с. Моин – Ѓевтелија;
- T-1/20. минерална сировина варовник на локалитетот „Зелениковец - Говрлево“ – Сопиште;

- Т-1/21. минерална сировина кварц на локалитетот „Долни Бубачи“ – Чашка;
- Т-1/22. минерална сировина песок и чакал на локалитетот „с. Идризово“ – Петровец;
- Т-1/23. минерална сировина песок и чакал на локалитетот „Доброшинци“ – Василево;
- Т-1/24. минерална сировина дијатомејска глина на локалитетот „Попова Нива“ с. Граец – Крива Паланка;
- Т-1/25. минерална сировина бентонитска глина на локалитетот „с. Ранковце“ – Ранковце;
- Т-1/26. минерална сировина песок и чакал на локалитетот „с. Долно Лисиче“ – Аеродром;
- Т-1/27. минерална сировина варовник на локалитетот „Дерин Дере“ с. Радање – Карбинци;
- Т-1/28. минерална сировина песок, глина и лапорец на локалитетот „Пештерница“ – Неготино;
- Т-1/29. минерална сировина песок, глина и лапорец на локалитетот „Пепелиште“ – Неготино;
- Т-1/30. минерална сировина кварц на локалитетот „Бадарица“ с. Отишино – Чашка;
- Т-1/31. минерална сировина песок на локалитетот „Маслинката“ с. Пепелиште – Неготино;
- Т-1/32. минерална сировина песок на локалитетот „Врловица“ с. Варвара – Сопиште;
- Т-1/33. минерална сировина андезитски туф на локалитетот „Камлеш“ – Ранковце;
- Т-1/34. минерална сировина шкрилци на локалитетот „Почивало“ – Крива Паланка;
- Т-1/35. минерална сировина варовник на локалитетот „Краста“ с. Колари – Зајас;
- Т-1/36. минерална сировина песок и чакал на локалитетот с. Кукиш – Струмица;
- Т-1/37. минерална сировина глина на локалитетот „Виничко Поле“, – Виница;
- Т-1/38. минерална сировина кварц на локалитетот „с. Бонче“, – Прилеп;
- Т-1/39. минерална сировина варовник на локалитетот „с. Гопчели“, – Дојран;
- Т-1/40. минерална сировина варовник на локалитетот „Ласкарце“, – Сајај;
- Т-1/41. минерална сировина варовник на локалитетот „Вртекица“, с. Горно Количани – Гази Баба;
- Т-1/42. минерална сировина опалска бреч на локалитетот „с. Спанчево“, – Чешиново - Облешево;
- Т-1/43. минерална сировина глина на локалитетот „Ергела“, – Новаци;
- Т-1/44. минерална сировина кварцит на локалитетот „Црвен Камен“, – Липково;
- Т-1/45. минерална сировина кварц на локалитетот „Штавица“, – Прилеп;
- Т-1/46. минерална сировина кварц на локалитетот „с. Возарци“, – Кавадарци;
- Т-1/47. минерална сировина кварц на локалитетот „Пржани“, – Кочани;
- Т-1/48. минерална сировина песок и чакал на локалитетот „с. Доброшинци“, – Василево;
- Т-1/49. минерална сировина варовник на локалитетот „Сушички Мост“, – с. Д. Бањица - Гостивар;
- Т-1/50. минерална сировина доломит на локалитетот „Сушички Мост“, – с. Д. Бањица - Гостивар;
- Т-1/51. минерална сировина кварц на локалитетот „с. Капиново“, – Чашка;
- Т-1/52. минерална сировина варовник на локалитетот „с. Лабуништа“, – Струга;
- Т-1/53. минерална сировина варовник на локалитетот „с. Чајле“, – Гостивар;
- Т-1/54. минерална сировина варовник на локалитетот „с. Форино“, – Гостивар;
- Т-1/55. минерална сировина варовник на локалитетот „Требински равенци“, с. Суво Дол – Македонски Брод;
- Т-1/56. минерална сировина варовник на локалитетот „Долги Рид“, с. Суво Дол – Македонски Брод;
- Т-1/57. минерална сировина варовник на локалитетот „Кара Тарла“, с. Шашаварлија – Карбинци;
- Т-1/58. минерална сировина варовник на локалитетот „Камено Брдо“, с. Никоман – Карбинци;
- Т-1/59. минерална сировина варовник на локалитетот „Рамниште“, с. Виши – Струга;
- Т-1/60. минерална сировина варовник на локалитетот „с. Радање“, – Карбинци;
- Т-1/61. минерална сировина глина на локалитетот „с. Јубинци – с. Петралица“, – Ранковце;
- Т-1/62. минерална сировина туф на локалитетот „с. Трипатанци“, – Пробиштип;
- Т-1/63. минерална сировина песок на локалитетот „с. Моране“, – Петровец;
- Т-1/64. минерална сировина кварц на локалитетот „с. Мало Рувци“, – Прилеп;
- Т-1/65. минерална сировина кварц на локалитетот „с. Тополчани“, – Прилеп;
- Т-1/66. минерална сировина кварц на локалитетот „с. Вепрчани“, – Прилеп;
- Т-1/67. минерална сировина песок и чакал на локалитетот „с. Горно Коњаре“, – Петровец;
- Т-1/68. минерална сировина кварц на локалитетот „с. Извор“, – Чашка;
- Т-1/69. минерална сировина кварц на локалитетот „с. Бигла“, – Делчево;
- Т-1/70. минерална сировина кварц на локалитетот „с. Пелинце“, – Старо Нагоричане;
- Т-1/71. минерална сировина кварц на локалитетот „Малиште“, – Ранковце;
- Т-1/72. минерална сировина туф на локалитетот „Стари Лозја“, – Кратово;
- Т-1/73. минерална сировина кварц на локалитетот „с. Псача“, – Ранковце;
- Т-1/74. минерална сировина кварц на локалитетот „Брија“, с. Мојанци – Арачиново;
- Т-1/75. минерална сировина варовник на локалитетот „Цуцул“, с. Говрлево – Сопиште;
- Т-1/76. минерална сировина туф на локалитетот „Карацин Крст“, с. Шопско Рудари – Кратово;
- Т-1/77. минерална сировина варовник на локалитетот „Каратаж“, с. Горна Бањица – Гостивар;
- Т-1/78. минерална сировина шкрилец на локалитетот „Радибуш“, – Ранковце;
- Т-1/79. минерална сировина варовник на локалитетот „с. Рогле“, – Желино;
- Т-1/80. минерална сировина кварц на локалитетот „с. Селце“, – Крушево;
- Т-1/81. минерална сировина варовник на локалитетот „с. Горна Бањица“, – Гостивар;
- Т-1/82. минерална сировина кварц на локалитетот „Пчиња“ с. Драгоманце – Куманово;
- Т-1/83. минерална сировина кварц на локалитетот „Пчиња“ с. Коинци – Куманово;
- Т-1/84. минерална сировина андезит и базалт на локалитетот „Никуштак“ с. Никуштак – Куманово;
- Т-1/85. минерална сировина лапоровити варовници на локалитетот „Камник“ с. Кошево – Карбинци;
- Т-1/86. минерална сировина песок и чакал на локалитетот „Студеничани“ - Студеничани;
- Т-1/87. минерална сировина песок и чакал на локалитетот „с. Трубарево“ – Гази Баба;
- Т-1/88. минерална сировина варовник на локалитетот „с. Бохула“ – Кавадарци.

II. МЕТАЛИЧНИ МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ

- Т-2/1. минерална сировина бакар, злато, сребро, олово и цинк на локалитетот “Башибос - Бајрамбос“ – Дојран;
- Т-2/2. минерална сировина бакар, злато и сребро на локалитетот “Плавица и Црн Врв“ – Кратово;
- Т-2/3. минерална сировина бакар, злато и сребро на локалитетот “Плавица и Црн Врв“ – Кратово;
- Т-2/4. минерална сировина бакар, злато и сребро на локалитетот “Плавица и Црн Врв“ – Пробиштип;
- Т-2/5. минерална сировина бакар, злато и сребро на локалитетот “Плавица и Црн Врв“ – Кратово;
- Т-2/6. минерална сировина бакар, злато и сребро на локалитетот “Плавица и Црн Врв“ – Пробиштип;
- Т-2/7. минерална сировина бакар, злато и сребро на локалитетот “Плавица и Црн Врв“ – Пробиштип;
- Т-2/8. минерална сировина бакар, злато и сребро на локалитетот “Плавица и Црн Врв“ – Пробиштип;
- Т-2/9. минерална сировина бакар, злато и сребро на локалитетот “Плавица и Црн Врв“ – Пробиштип;
- Т-2/10. минерална сировина никел на локалитетот “Ракле“ – Прилеп;
- Т-2/11. минерална сировина олово, цинк, злато, сребро и бакар на локалитетот “Луке“ – Крива Паланка;
- Т-2/12. минерална сировина никел и железо на локалитетот “Црна Тумба“ – Прилеп;
- Т-2/13. минерална сировина олово и цинк на локалитетот “Аниште“ – Крива Паланка;
- Т-2/14. минерална сировина хром на локалитетот “Арничко“, с. Рожден – Кавадарци;
- Т-2/15. минерална сировина злато, бакар, сребро и др. на локалитетот “Коњско“ – Гевгелија;
- Т-2/16. минерална сировина бакар, злато, сребро и др. на локалитетот “Иберли“ – Демир Капија;
- Т-2/17. минерална сировина злато, бакар, сребро и др на локалитетот “Плавуш“ – Валандово;
- Т-2/18. минерална сировина злато, бакар, сребро и др на локалитетот “Садишча Река“ – Крива Паланка;
- Т-2/19. минерална сировина олово и цинк на локалитетот “Сокол - Тораница“ – Крива Паланка;
- Т-2/20. минерална сировина злато, бакар, сребро и др на локалитетот “Серменин“ – Гевгелија.

III. УКРАСЕН КАМЕН

- Т-3/1. минерална сировина мермер на локалитетот „Рамниште“, с. Никодин – Прилеп;
- Т-3/2. минерална сировина мермер на локалитетот „Црн Габер“, с. Бабино – Демир Хисар;
- Т-3/3. минерална сировина мермер на локалитетот „Кладник“, с. Козица – Другово;
- Т-3/4. минерална сировина гранит на локалитетот „Чашките“, с. Пештани – Прилеп;
- Т-3/5. минерална сировина травертин на локалитетот „Поличе“, с. Манастир – Прилеп;
- Т-3/6. минерална сировина мермер на локалитетот „Гробишта“, с. Палчиште – Боговиње;
- Т-3/7. минерална сировина онекс и травертин на локалитетот „Поле“, с. Бешиште – Прилеп;
- Т-3/8. минерална сировина мермер на локалитетот „Дуф“ Маврово – Ростуша;
- Т-3/9. минерална сировина мермер на локалитетот „Рамниште“, с. Мелница – Прилеп;
- Т-3/10. минерална сировина мермер на локалитетот „Скрка“, с. Вепрчани – Прилеп;
- Т-3/11. минерална сировина мермер на локалитетот „Цуцулето“, с. Вепрчани – Прилеп;

- Т-3/12. минерална сировина мермер на локалитетот „Тумба“, с. Беловодица – Прилеп;
- Т-3/13. минерална сировина мермер на локалитетот „Гумниште“, с. Беловодица – Прилеп;
- Т-3/14. минерална сировина мермер на локалитетот „Голем Раст“, с. Бешиште – Прилеп;
- Т-3/15. минерална сировина мермер на локалитетот „Мала Скрка“, с. Бешиште – Прилеп;
- Т-3/16. минерална сировина мермер на локалитетот „Краста“, с. Дебреште – Долнени;
- Т-3/17. минерална сировина мермер на локалитетот „с. Радово“ – Демир Хисар;
- Т-3/18. минерална сировина мермер на локалитетот „Дебреште“ – Кавадарци;
- Т-3/19. минерална сировина мермер на локалитетот „Вуксан“ - Куманово;
- Т-3/20. минерална сировина мермер на локалитетот „Марков Стап“ – Кавадарци.

IV. ПОДЗЕМНИ ВОДИ

- Т-4/1. минерална сировина подземна вода на локалитетот „Леково“ Пештерица – Прилеп;
- Т-4/2. минерална сировина подземна вода на локалитетот „Герекарица“ с. Варвара – Сопиште;
- Т-4/3. минерална сировина геотермална вода на локалитетот „с. Негорци“ – Гевгелија;
- Т-4/4. минерална сировина подземна вода на локалитетот „Голешница“ с. Царев Двор – Ресен;
- Т-4/5. минерална сировина подземна вода на локалитетот „с. Габрово“ – Струмица;
- Т-4/6. минерална сировина минерална вода и гас CO₂ на локалитетот „с. Пирок“ – Боговиње;
- Т-4/7. минерална сировина подземна вода на локалитетот „Панчарица“, с. Бачишка Зајас;
- Т-4/8. минерална сировина подземна вода на локалитетот „с. Драгожел“ – Кавадарци;
- Т-4/9. минерална сировина подземна вода на локалитетот „Маркови Кули“ – Кавадарци;
- Т-4/10. минерална сировина подземна вода на локалитетот „с. Гари“ – Дебар;
- Т-4/11. минерална сировина подземна вода на локалитетот „Клисе Баир“ – Штип;
- Т-4/12. минерална сировина подземна вода на локалитетот „с. Лешок“ – Теарце;
- Т-4/13. минерална сировина подземна вода на локалитетот „Рушена црква“, с. Ничипур – с. Нистроvo, Маврово - Ростуша;
- Т-4/14. минерална сировина подземна вода на локалитетот „Михајлова ливада“, с. Ничипур, Маврово - Ростуша;
- Т-4/15. минерална сировина подземна, минерална, термоминерална и термална вода на локалитетот „Мала Боска - Топлак“, с. Николиќ – Дојран;
- Т-4/16. минерална сировина подземна, минерална, термоминерална и термална вода на локалитетот „Виничка Вада“ – Кочани.

III

Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр.19-3000/1
30 јуни 2009 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Зоран Ставрески**, с.р.

1519.

Врз основа на член 36 став 5 од Закон за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.59/00), а во врска со член 3 од Рамковната Спогодба меѓу Република Македонија и Европската комисија за правилата за соработка во однос на финансиската помош на Европската Комисија за Република Македонија во рамките на спроведувањето на помошта според Инструментот за Претпристапна помош (ИПА) („Службен весник на Република Македонија“ бр.18/08) и член 3 од Спогодбата меѓу Владата на Република Македонија и Комисијата на Европските Заедници за правилата за соработка во однос на финансиската помош од ЕК на Република Македонија и спроведување на помошта според компонентата V (ИПАРД) од инструментот за претпристапна помош („Службен весник на Република Македонија“ бр.165/08), Владата на Република Македонија, на седницата, одржана на 30.06.2009 година, донесе

**ПРОГРАМА
ЗА КОРИСТЕЊЕ НА СРЕДСТВАТА ОД ИНСТРУМЕНТОТ ЗА ПРЕТПРИСТАПНА
ПОМОШ ЗА РУРАЛЕН РАЗВОЈ НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА (ИПАРД) ЗА ПЕРИОД
2007-2013 ГОДИНА**

I.

(1) Со оваа програма се утврдуваат мерките за поддршка на земјоделството и руралниот развој во рамките на Инструментот за претпристапна помош за рурален развој на Европската Унија (ИПАРД) за период 2007-2013 и групи инвестициски активности по поединечни мерки и соодветните прифатливи трошоци за инвестиции, финансирање на мерките, дефинирање на корисниците на финансиската помош и условите за користење на финансиска помош.

(2) Целта на оваа програма е преку соодветни мерки за поддршка на земјоделството и руралниот развој да се подобри конкурентноста на земјоделското производство и земјоделско-прехрамбениот сектор преку нивно усогласување со стандардите на Европската Унија и постигнување на одржлива животна средина и социо-економски развој на руралните средини преку поттикнување на економската активност и зголемување на можностите за вработување, преку следниве приоритети:

- а) подобрување на конкурентноста на економски одржливи земјоделски стопанства и земјоделско-прехрамбени капацитети во одредени под-сектори преку инвестиции наменети за подобрување на технолошката и пазарната инфраструктура со цел да се зголеми додадената вредност на земјоделските производи и да се достигнат стандардите на Европската Унија за квалитет, здравствена исправност, безбедност на храната, благосостојба на животните и стандардите за заштита на животната средина.
- б) подобрување на квалитетот на живот на руралната популација, зголемување на приходот во руралните средини и создавање на можности за нови вработувања преку развој и диверзификација на економски активности на земјоделски стопанства и вон земјоделски стопанства за да се намали диспаритетот помеѓу регионите и споредбено со урбаните средини.

II.

(1) За користење на средствата од Инструментот за претпристапна помош за рурален развој на Европската Унија (ИПАРД), согласно Спогодбата меѓу Владата на Република Македонија и Комисијата на Европските Заедници за правилата за соработка во однос на финансиската помош од ЕК на Република Македонија и спроведување на помошта според компонентата V (ИПАРД) од инструментот за претпристапна помош, предвидени се следниве мерки за финансиска поддршка со соодветна кодификација:

Мерка 101	Инвестиции на земјоделските стопанства со цел нивно преструктуирање и надградба за достигнување на стандардите на Европската Унија;
Мерка 103	Инвестиции за преработка и маркетинг на земјоделските и рибните производи со нивно преструктуирање и надградба за достигнување на стандардите на Европската Унија
Мерка 302	Диверзификација и развој на рурални економски активности.

(2) Мерката 101 Инвестиции на земјоделските стопанства со цел нивно преструктуирање и надградба за достигнување на стандардите на Европската Унија ги опфаќа следниве подмерки и поединечни инвестициони активности:

1. Обновување на постоечки лозовите насади (10111)

- Набавка на садници од винова лоза (*Vitis vinifera*) на сорти наведени во Правилникот за класификација на сорти на грозје за производство на вино со исклучок на хибридни сорти.;
- Набавка на опрема за потпорна конструкцијата вклучително колчиња, столбови и крајни анкри направени од дрво, челик, бетон или друг материјал, опрема за заземјување на инсталацијата, анкри и затегнувачи;
- Набавка на опрема за микро иригациони системи за наводнување на земјоделско стопанство (наводнување капка-по-капка, подземно наводнување-субиригација, микро прскалки и наводнување со оросување) вклучувајќи базени, цистерни/резервоари за вода, пумпи, филтри, опрема за поставување на разводна мрежа, опрема за единица за фертиригација, регулаторска опрема за проток, компјутерска опрема и компјутерски софтвер за регулација на системот за наводнување;
- Набавка на опрема за кроенje; опрема за мулчирање, косилки
- Набавка на ротосекачи;
- Набавка на чистачи на коров/плевел;
- Набавка на прскалки за заштитни средства, приклучни за сите теренски возила, грбни или самоподвижни прскалки за заштитни средства, атомизери, опрашувачи, апликатори за цврсти и течни минерални губрива, апликатори за цврсти и течни органски губрива;
- Набавка на елементи и опрема за поставување на заштитни мрежи против град
- Работи извршени од трети лица за рамнење и чистење на теренот (сечење и изнесување на гранки, корнење на ѕутуци, чистење на корења), подготвка на земјата за садење (риголовање, рамнење, плитка обработка, размерување и маркирање, отварање на бразди), садење на винова лоза (копање на дупки и садење), инсталација на компоненти за потпорна конструкција, поставување на заштитни мрежи против град; инсталација на систем за наводнување, вклучително и компјутерска опрема и софтвер за регулација на системот за

наводнување.

- општи трошоци за земјишни студии како геолошки, хидролошки студии, градежни услуги како физибилити студии, технички проекти и други студии поврзани со проектот, консултантски услуги и техничка помош во тек на спроведување на проектот обезбедени од овластени експерти, надзор над градежните работи на проектот извршувањ од лиценциран надзорник, трошоци за патентни права и лиценци

2. Обновување на постоечки овошни насади (10121)

- Набавка на овошни садници (вклучувајќи лозови насади за суво грозје, трпезно грозје и нискостеблести овошки) од сорти наведени во Правилникот за домашни и странски одобрени сорти на овошен саден материјал со исклучок на хибридни сорти.;
- Набавка на опрема за потпорна конструкцијата вклучително колчиња, столбови и крајни анкри направени од дрво, челик, бетон или друг материјал, опрема за заземување на инсталацијата, анкри и затегнувачи, галванизирана челична жица.
- Набавка на опрема за микро иригациони системи за наводнување на земјоделско стопанство (наводнување капка-по-капка, подземно наводнување-субиригација, микро прскалки и наводнување со оросување) вклучувајќи базени, цистерни/резервоари за вода, пумпи, филтри, опрема за поставување на разводна мрежа, опрема за единица за фертиригација, регулаторска опрема за проток, компјутерска опрема и компјутерски софтвер за регулација на системот за наводнување;
- Набавка на опрема за кроенje; мулчирање
- Набавка на косилки;
- Набавка на ротосекачи;
- Набавка на чистачи на коров/плевел;
- Набавка на прскалки за заштитни средства, приклучни за сите теренски возила, грбни или самоподвижни прскалки за заштитни средства, атомизери, опрашувачи, апликатори за цврсти и течни минерални губрива, апликатори за цврсти и течни органски губрива;
- Набавка на елементи и опрема за поставување на заштитни мрежи против град и
- Работи извршени од трети лица за рамнење и чистење на теренот (сечење и изнесување на гранки, корнење на кутици, чистење на корења), подготвка на земјата за садење (риголовање, рамнење, плитка обработка, размерување и маркирање, отварање на бразди), садење на овошни насади (копање на дупки и садење), инсталација на компоненти за потпорна конструкција, поставување на заштитни мрежи против град; инсталација на систем за наводнување, вклучително и компјутерска опрема и софтвер за регулација на системот за наводнување.
- општи трошоци за земјишни студии како геолошки, хидролошки студии, градежни услуги како физибилити студии, технички проекти и други студии поврзани со проектот, консултантски услуги и техничка помош во тек на спроведување на проектот обезбедени од овластени експерти, надзор над градежните работи на проектот извршувањ од лиценциран надзорник, трошоци за патентни права и лиценци

3. Изградба и обновување на пластеници (со исклучок на тунелски фолии) (10131)

- Набавка на материјали за конструкција на пластеници (носечки конструкцији од метал, пластичен покривен материјал направен од крути пластични панели или најлонски платна (зајакнат полиетилен, зајакната пластика со фиберглас (ЗПФ), поликарбонат, акрилни или други покривни материјали со век на траење од најмалку 5 години, материјали за конструкција на заштитни покривки против град и снег, градежни елементи за објекти за чување на горивото и засолништа за опремата);
- Набавка на опрема за комунални – водовод, греене/микроклиматски инсталации, вентилација, електрична инсталација, одвод, канализација и третман на отпадни води
- Набавка на опрема за заштеда на енергија (искористување на соларна енергија, ветерници и геотермална енергија) ;
- Набавка на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за контрола на системот за греене, разладување, влажност на воздухот и наводнување, сензори и скрининг во пластениците ;
- Набавка на опрема за микро иригациони системи за наводнување на земјоделско стопанство (наводнување капка-по-капка, подземно наводнување-субиригација, микро прскачки и наводнување со оросување) вклучувајќи базени, цистерни/резервоари за вода, пумпи, филтри, опрема за поставување на разводна мрежа, опрема за единица за фертиригација, регулаторска опрема за проток, компјутерска опрема и компјутерски софтвер за регулација на системот за наводнување;
- Набавка на опрема за кроене; мулчирање;
- Набавка на косилки;
- Набавка на ротосекачи;
- Набавка на чистачи на коров/плевел;
- Набавка на прскачки за заштитни средства, приклучни за сите теренски возила, грбни или самоподвигни прскачки за заштитни средства, атомизери, опрашувачи, апликатори за цврсти и течни минерални губрива, апликатори за цврсти и течни органски губрива;
- Набавка на елементи и опрема за поставување на заштитни мрежи против град и
- градежни услуги за поставување на материјали за конструкција на пластеници вклучувајќи услуги за конструкција на заштитни покривки од снег и град и изградба или подобрување на објектите за чување на горивото и засолништа за опремата, инсталација на опрема за водовод, греене-микроклиматски инсталации, вентилација, електрична инсталација, одвод, канализација и третман на отпадни води, инсталација на прифатливата опрема вклучувајќи опрема за наводнување, инсталација на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за контрола на системот за греене, разладување, влажност на воздухот, сензори и скрининг во оранжериите и за регулација на системот за наводнување.
- општи трошоци за земјишни студии како геолошки, хидролошки студии, градежни услуги како физибилити студии, технички проекти и други студии поврзани со проектот, консултантски услуги и техничка помош во тек на спроведување на проектот обезбедени од овластени експерти, надзор над градежните работи на проектот извршувањ од лиценциран надзорник, трошоци за патентни права и лиценци

4. Изградба и обновување на постоечки стакленици(10132)

- Набавка на материјали за конструкција на стакленици (носечки конструкцији од метал, греди, дрво или друг материјал, покривни панели од стакло, плексиглас за изградба или обновување на постојните стакленици, материјали за конструкција на заштитни покривки против град и снег, градежни елементи за изградба или подобрување на капацитети за расадници за зеленчук, градежни елементи за засолништа за опремата за беспочвено одгледување, градежни елементи за објекти за чување на горивото и засолништа за опремата);
- Набавка на опрема за комунални – водовод, греење/микроклиматски инсталации, вентилација, електрична инсталација, одвод, канализација и третман на отпадни води
- Набавка на опрема за капацитети за беспочвено одгледување,
- Набавка на опрема за расадници за зеленчук,
- Набавка на опрема за заштеда на енергија (искористување на соларна енергија, ветерници и геотермална енергија) ;
- Набавка на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за контрола на сите еколошки фактори, греење, разладување, вентилатори, пумпи, вбрзувачи, вентили, осветлување, пристап до податоци за внатрешните и надворешните фактори во стаклениците;
- Набавка на опрема за микро иригациони системи за наводнување на земјоделско стопанство (наводнување капка-по-капка, подземно наводнување-субиригација, микро прскачки и наводнување со оросување) вклучувајќи базени, цистерни/резервоари за вода, пумпи, филтри, опрема за поставување на разводна мрежа, опрема за единица за фертираѓација, регулаторска опрема за проток, компјутерска опрема и компјутерски софтвер за регулација на системот за наводнување;
- Набавка на опрема за мулчирање;
- Набавка на косилки;
- Набавка на ротосекачи;
- Набавка на чистачи на коров/плевел;
- Набавка на прскачки за заштитни средства, приклучни за сите теренски возила, грбни или самоподвижни прскачки за заштитни средства, атомизери, опрашувачи, апликатори за цврсти и течни минерални губрива, апликатори за цврсти и течни органски губрива;
- Работи извршени од трети лица за градежни услуги за поставување на материјали за изградба на стакленици вклучувајќи услуги за конструкција на заштитни покривки од снег и град, изградба или подобрување на објектите за чување на горивото и засолништа за опремата, изградба или подобрување на капацитети за расадници за зеленчук, изградба или подобрување на капацитети за беспочвено одгледување, инсталација на опрема за водовод, греење-микроклиматски инсталации, вентилација, електрична инсталација, одвод, канализација и третман на отпадни води, инсталација на прифатливата опрема вклучувајќи опрема за наводнување, инсталација на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за контрола на сите еколошки фактори, греење, разладување, вентилатори, пумпи, вбрзувачи, вентили, осветлување, пристап до податоци за внатрешните и надворешните фактори во стаклените градини.
- општи трошоци за земјишни студии како геолошки, хидролошки студии, градежни услуги како физибилити студии, технички проекти и други студии поврзани со проектот, консултантски услуги и техничка помош во тек на

спроведување на проектот обезбедени од овластени експерти, надзор над градежните работи на проектот извршувајќи го лиценциран надзорник, трошоци за патентни права и лиценци

5. Изградба и обновување на објектите за постбербени активности на постоечки пластеници и стакленици (со исклучок на тунелски фолии)(10133)

- Набавка на материјали за градба и елементи за конструкција на нови објекти или обновување на постоечките објекти за постбербени активности и складирање на свеж зеленчук;
- Набавка на опрема за водовод, греење/микроклиматски инсталации, вентилација и клима систем, електрична инсталација, одвод, канализација и третман на отпадни води ;
- Набавка на опрема за селектирање на оштетени култури ;
- Набавка на опрема за миење и сушење ;
- Набавка на опрема за сортирање и калибрирање ;
- Набавка на опрема за пакување и етикетирање ;
- Набавка на опрема за системи на подвижни ленти ;
- Набавка на опрема за пред-ладење, ладење и замрзнување ;
- Набавка на опрема за складирање и мерење тежина ;
- Набавка на опрема за манипулација, товарање, растоварање, вилушкари ;
- Набавка на опрема за мониторинг на квалитет, контрола и системи за следливост при приемот, чувањето и дистрибуција
- Набавка на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за следење и контрола на температура и релативна влажност.
- Работи извршени од трети лица за градежни работи вклучувајќи рушење и чистење на теренот за градба, подготовкa на теренот за градба и поставување на елементите за конструкција и материјалите за градба, инсталација на опрема за водовод, греење/микроклиматски инсталации, вентилација и клима систем, електрична инсталација, одвод, канализација и третман на отпадни води, инсталација на прифатливата опрема, инсталација на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за следење и контрола на температура и релативна влажност.
- општи трошоци за земјишни студии како геолошки, хидролошки студии, градежни услуги како физибилити студии, технички проекти и други студии поврзани со проектот, консултантски услуги и техничка помош во тек на спроведување на проектот обезбедени од овластени експерти, надзор над градежните работи на проектот извршувајќи го лиценциран надзорник, трошоци за патентни права и лиценци

6. Модернизација на производството на зеленчук на отворено(10134)

- Набавка на опрема за микро иригациони системи за наводнување на земјоделско стопанство (наводнување капка-по-капка, подземно наводнување-субиригација, микро прскачки и наводнување со оросување) вклучувајќи базени, цистерни/резервоари за вода, пумпи, филтри, опрема за поставување на разводна мрежа, опрема за единица за фертиригација, регулаторска опрема за проток, компјутерска опрема и компјутерски софтвер за регулација на системот за наводнување;

- Набавка на опрема за мулчирање;
- Набавка на косилки;
- Набавка на ротосекачи;
- Набавка на чистачи на коров/плевел;
- Набавка на прскалки за заштитни средства, приклучни за сите теренски возила, грбни или самоподвижни прскалки за заштитни средства, атомизери, опрашувачи, апликатори за цврсти и течни минерални губрива, апликатори за цврсти и течни органски губрива;
- Набавка на елементи и опрема за поставување на заштитни мрежи против град;
- Работи извршени од трети лица за поставување на заштитни мрежи против град, инсталација на систем за наводнување, вклучително и компјутерска опрема и софтвер за регулација на системот за наводнување.
- општи трошоци за земјишни студии како геолошки, хидролошки студии, градежни услуги како физибилити студии, технички проекти и други студии поврзани со проектот, консултантски услуги и техничка помош во тек на спроведување на проектот обезбедени од овластени експерти, надзор над градежните работи на проектот извршувањ од лиценциран надзорник, трошоци за патентни права и лиценци

7. Изградба/обновување на објектите за одгледување на молзни крави, овци и кози (10141)

- Набавка на материјали за градба и елементи за конструкција за обновување на постојните штали и простории за одгледување на молзни животни (крави, овци и кози), вклучувајќи опрема за обновување или да се обезбедат и други заградени простории како одделни придружни простории за одмараше/ молзење/ стрижење (за овци)/ инсеминација/ породилиште/ боксови за младите/ карантин за сомнителни грла, капацитети за чување на млекото/ капацитети за чување на опремата, простории за чување на хигиенската опрема (за чистење и испирање), градење на депоа за арско губриво и резервоари за собирање на арско губриво, колектори и платформи, подобрување на придружните објекти за чување на концетрат и кабаста сточна храна и амбари за сено;
- Набавка на опрема за вентилација, одржување на оптимална микроклима, водовод, канализациона мрежа, електрични инсталации
- Набавка на опрема за систем за исхрана,
- Набавка на опрема за систем за водопој,
- Набавка на опрема за молзење и молзни системи,
- Набавка на автоматски или подвижни молзни агрегати,
- Набавка на опрема за манипулација и складирање на арско губриво вклучително механизација за чистење и манипулација на арско губриво,
- Набавка на елеватори за зрнеста храна и силажа,
- Набавка на опрема за производство на сточна храна (млинови, мешалки за храна, миксери итн.);
- Набавка на опрема за молзење и молзни системи (автоматски или подвижни молзни агрегати, лактофризери за складирање, опрема за ладење на млекото, опрема за мерење на количината на измолзено млеко и опрема за мерење на квалитет, опрема за чистење (компресори на пареа или вода, стерилизатори итн.), компјутерска опрема и компјутерски софтвер за опремата за молзење ;
- Набавка на елементи за оградување вклучително опрема за електрична ограда

со низок напон

- Работи извршени од трети лица: градежни работи и поставување на елементите за конструкција и материјалите за градба, инсталација на опрема за вентилација, одржување на оптимална микроклима, водовод, канализациона мрежа, електрични инсталации, инсталација на прифатлива опрема, инсталација на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за опремата за молзење;
- општи трошоци за земјишни студии како геолошки, хидролошки студии, градежни услуги како физибилити студии, технички проекти и други студии поврзани со проектот, консултантски услуги и техничка помош во тек на спроведување на проектот обезбедени од овластени експерти, надзор над градежните работи на проектот извршувањ од лиценциран надзорник, трошоци за патентни права и лиценци

8. Набавка на наменска опрема за молзење, ладење и складирање на млекото(10142)

- Набавка на опрема за молзење и молзни системи ;
- Набавка на автоматски или подвижни молзни агрегати ;
- Набавка на лактофризери за складирање ;
- Набавка на опрема за ладење на млекото;
- Набавка на опрема за мерење на количината на измолзено млеко и опрема за мерење на квалитет ;
- Набавка на опрема за чистење (компресори на пареа или вода, стерилизатори итн.);
- Набавка на опрема за манипулација и складирање на арско губриво вклучително механизација за чистење и манипулација на арско губриво ;
- компјутерска опрема и компјутерски софтвер за опремата за молзење ;
- општи трошоци за земјишни студии како геолошки, хидролошки студии, градежни услуги како физибилити студии, технички проекти и други студии поврзани со проектот, консултантски услуги и техничка помош во тек на спроведување на проектот обезбедени од овластени експерти, надзор над градежните работи на проектот извршувањ од лиценциран надзорник, трошоци за договори и дозволи

9. Изградба/обновување на објектите за одгледување на маторици и свињи во тов (10151)

- Набавка на материјали за градба и елементи за конструкција за подобрување на постојните штали и објекти за одгледување маторици и свињи во тов, подобрување на постојните штали и објекти за да се обезбедат и други заградени простории како одделни придружни простории за вештачко осеменување/ хранење/ чекалиште/ опрасување/ одгледувалиште/ гоилиште/ карантин/ објекти за чување на опремата, простории за чување на хигиенската опрема (чистење и испирање), градење на депоа за арско губриво и резервоари за собирање на арско губриво, колектори и платформи, опрема за подобрување на придружните објекти на земјоделско стопанство за складирање на концетрирана и кабаста сточна храна .
- Набавка на опрема за вентилација, одржување на оптимална микроклима, водовод, канализациона мрежа, електрични инсталации,

- Набавка на опрема за систем за исхрана,
- Набавка на опрема за систем за водопој,
- Набавка на опрема за вагање,
- Набавка на опрема за манипулација и складирање на арско губриво вклучително механизација за чистење и манипулација на арско губриво,
- Набавка на елеватори за зрнеста и течна храна,
- Набавка на опрема за производство на сточна храна (млинови, мешалки за храна, миксери итн.),
- Набавка на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за контрола на амбиенталните услови, температура, системот за вентилација и системот за исхрана .
- Набавка на елементи за оградување вклучително опрема за електрична ограда со низок напон
- Работи извршени од трети лица за градежни работи и поставување на елементите за конструкција и материјалите за градба,инсталација на опрема за вентилација, одржување на оптимална микроклима, водовод, канализациона мрежа, електрични инсталации,инсталација на прифатлива опрема,инсталација на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за контрола на амбиенталните услови, температура, системот за вентилација и системот за исхрана.
- општи трошоци за земјишни студии како геолошки, хидролошки студии, градежни услуги како физибилити студии, технички проекти и други студии поврзани со проектот, консултантски услуги и техничка помош во тек на спроведување на проектот обезбедени од овластени експерти, надзор над градежните работи на проектот извршувањ од лиценциран надзорник, трошоци за патентни права и лиценци.

10. Воспоставување на нови живинарски капацитети на земјоделски стопанства за одгледување на бројлери и модернизација на постоечките (10152)

- Набавка на материјали за градба и елементи за конструкција за градење на нови капацитети за одгледување на бројлери вклучително други заградени простории како одделни придружни простории за тов на живина/ испуст/ размножување/ карантин/ објекти за чување на опремата, простории за чување на хигиенската опрема (чистење и испирање),подобрување на постојните капацитети за одгледување живина за обезбедување други заградени простории како одделни придружни простории за тов на живина/ испуст/ размножување/ карантин/ објекти за чување на опремата, простории за чување на хигиенската опрема (чистење и испирање), градење на депоа за арско губриво и резервоари за собирање на арско губриво, колектори и платформи,подобрување на придружните објекти на земјоделско стопанство за складирање на сточна храна ;
- Набавка на опрема за вентилација, одржување на оптимална микроклима, водовод, канализациона мрежа, електрични инсталации,
- Набавка на опрема за систем за исхрана,
- Набавка на опрема за систем за водопој,
- Набавка на опрема за вагање,
- Набавка на опрема за манипулација и складирање на арско губриво вклучително механизација за чистење и манипулација на арско губриво,
- Набавка на елеватори за зрнеста храна ,
- Набавка на опрема за производство на сточна храна (млинови, миксери итн.),
- Набавка на опрема за чистење (компресори на пареа или вода, стерилизатори

итн.)

- Набавка на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за контрола на греенето, системот за вентилација, водопој, исхрана, систем за прибирање и обработка на податоци;
- Набавка на огради и елементи за оградување за ограничување на просторот ;
- Работи извршени од трети лица за градежни работи вклучувајќи рушење и чистење на теренот за градба, подготвка на теренот за градба и поставување на елементите за конструкција и материјалите за градба, инсталација на опрема за вентилација, одржување на оптимална микроклима, водовод, канализациона мрежа, електрични инсталации, инсталација на прифатлива опрема, инсталација на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за контрола на греенето, системот за вентилација, водопој, исхрана, систем за прибирање и обработка на податоци ;
- општи трошоци за земјишни студии како геолошки, хидролошки студии, градежни услуги како физибилити студии, технички проекти и други студии поврзани со проектот, консултантски услуги и техничка помош во тек на спроведување на проектот обезбедени од овластени експерти, надзор над градежните работи на проектот извршуваан од лиценциран надзорник, трошоци за патентни права и лиценци.

(3) Мерката 103 Инвестиции за преработка и маркетинг на земјоделските и рибните производи за нивно преструктуирање и надградба за достигнување на стандардите на Европската Унија ги опфаќа следниве подмерки и поединечни инвестициони активности:

1. Инвестиции за набавка на опрема за подобрување на квалитетот на виното (10311)

- набавка на материјали за градба и елементи за конструкција за подобрување на постоечките погони за обезбедување на одделни простории за лабораторија за контрола на квалитетот;
- набавка на опрема за лабораториските простории вклучително систем на греене и вентилација, водовод, канализациска мрежа, електрични инсталации;
- набавка на лабораториска опрема (со исклучок на мебел и стаклени инструменти) и лабораториски апарати;
- набавка на опрема за микро-filtрација;
- набавка на опрема за ладна стабилизација (чилери);
- набавка на опрема за шиширање (вклучително подвижни и статични единици за шиширање);
- набавка на опрема за чистење;
- набавка на опрема за етикетирање и пакување;
- набавка на опрема за мониторинг на квалитет, системи за контрола и следливост при прием, складирање и преработка;
- набавка на опрема за манипулација и складирање на отпад;
- набавка на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за мерење на нивото на шеќер и киселост во грозјето, контрола на температура, шиширање, системот за етикетирање, анализатор на вино;
- трошоци за работи извршени од трети лица како градежни работи и поставување на елементите за конструкција и материјалите за градба, инсталација на опрема за системите за греене и вентилација, водовод, канализациона мрежа, електрична инсталација, инсталација на прифатлива опрема, инсталација на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за

- мерење на нивото на шеќер и киселост во грозјето, контрола на температура, шиширање, системот за етикетирање, анализатор на вино;
- општи трошоци за земјишни студии како геолошки, хидролошки студии, градежни услуги како физибилити студии, технички проекти и други студии поврзани со проектот, консултантски услуги и техничка помош во тек на спроведување на проектот обезбедени од овластени експерти, надзор над градежните работи на проектот извршувањ од лиценциран надзорник, трошоци за патентни права и лиценци
2. Инвестиции за изградба и обновување на објекти за воспоставување и модернизирање на откупни центри за овошје и зеленчук (10321)
- набавка на материјали за градба и елементи за изградба на нови објекти за собирање, прием, разладување, складирање и лабораториски простории за овошје и зеленчук, обновување на постојните објекти за собирање, прием, ладење, складирање и простории за контрола на квалитет на овошје и зеленчук;
  - набавка на опрема за систем за греење и вентилација, водовод, канализациона мрежа, електрични инсталации;
  - набавка на опрема за прочистителни станици;
  - набавка на опрема за селектирање на оштетени култури;
  - набавка на опрема за детектирање на метал и стакло или други цврсти материјали;
  - набавка на опрема за миење и сушење;
  - набавка на опрема за сортирање и калибраирање;
  - набавка на опрема за пакување и етикетирање;
  - набавка на опрема за системи на подвижни ленти;
  - набавка на опрема за пред-ладење, ладење и замрзнување;
  - набавка на опрема за складирање и мерење на тежина;
  - набавка на опрема за манипулација, товарање, растоварање, вилушкари;
  - набавка на опрема за мониторинг на квалитет, системи за контрола и следливост при прием, складирање и дистрибуција;
  - набавка на опрема за прочистителни станици, манипулирање и складирање на отпад;
  - набавка на опрема за заштеда на енергија (искористување на соларна енергија, ветерници и геотермална енергија);
  - набавка на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за манипулација, системот за прием, дистрибуција, сортирање, пакување;
  - трошоци за работи извршени од трети лица како градежни работи вклучувајќи рушење и чистење на теренот за градба, подготовкa на теренот за градба и поставување на елементите за конструкција и материјалите за градба, инсталација на опрема за систем за греење и вентилација, водовод, канализациона мрежа, електрични инсталации, инсталација на прифатлива опрема, инсталација на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за манипулација, системот за прием, дистрибуција, сортирање, пакување;
  - општи трошоци за земјишни студии како геолошки, хидролошки студии, градежни услуги како физибилити студии, технички проекти и други студии поврзани со проектот, консултантски услуги и техничка помош во тек на спроведување на проектот обезбедени од овластени експерти, надзор над градежните работи на проектот извршувањ од лиценциран надзорник, трошоци за патентни права и лиценци

3. Инвестиции за набавка на опрема за подобрување и модернизирање на производствените технологии во капацитетите за преработка на овошје и зеленчук (10322)

- набавка на материјали за градба и елементи за конструкција за објекти за хигиенско миење и сушење на раце, туш-кабини, тоалети, санитарно хигиенски простории и преслекувални, подобрување на постојните капацитети за инсталација на производствена опрема, подобрување на постојните капацитети за обезбедување на лабораториски простории;
- набавка на опрема за систем за греење и вентилација, водовод, канализациона мрежа, електрични инсталации;
- набавка на опрема за прочистителни станици;
- набавка на опрема за сецкање, мелење и друга опрема за подготовка за преработка;
- набавка на опрема за сортирање и калибрирање;
- набавка на опрема за пастеризација;
- набавка на опрема за стерилизација;
- набавка на опрема за конзервирање;
- набавка на опрема за сушење;
- набавка на опрема за дехидрација;
- набавка на опрема за замрзнување;
- набавка на опрема за детектирање на метал и стакло или други цврсти материјали;
- набавка на опрема за автоматско пакување и етикетирање;
- набавка на опрема за контрола на квалитет на производи вклучително лабораториска опрема (со исклучок на мебел и стаклени инструменти) и лабораториски апарати;
- набавка на опрема за автоматизирано чистење;
- набавка на опрема за мониторинг на квалитетот и системи за контрола и следливост;
- набавка на опрема за манипулација и складирање на отпад;
- набавка на опрема за заштеда на енергија (искористување на соларна енергија, ветерници и геотермална енергија);
- набавка на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за сортирање, сушење, ладење, бланширање, готвење со висок и низок притисок, замрзнување, дехидрација, пастеризација, филтрација, пакување;
- трошоци за работи извршени од трети лица како градежни работи и поставување на елементите за конструкција и материјалите за градба, инсталација на опрема за систем за греење и вентилација, водовод, канализациона мрежа, електрични инсталации, инсталација на прифатлива опрема, инсталација на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за сортирање, сушење, ладење, бланширање, готвење со висок и низок притисок, замрзнување, дехидрација, пастеризација, филтрација, пакување;
- општи трошоци за земјишни студии како геолошки, хидролошки студии, градежни услуги како физибилити студии, технички проекти и други студии поврзани со проектот, консултантски услуги и техничка помош во тек на спроведување на проектот обезбедени од овластени експерти, надзор над градежните работи на проектот извршувањ од лиценциран надзорник, трошоци за патентни права и лиценци

4. Инвестиции за воспоставување и модернизација на собирни центри за млеко (10331)

- набавка на материјали за градба и елементи за изградба на нови објекти за собирање, прием, ладење, складирање на суво млеко и лабораториски простории, вклучувајќи простории за складирање на опремата за чистење и одржување на хигиената, подобрување на постојните објекти за собирање, прием, ладење, складирање на суво млеко и лабораториски простории, објекти за хигиенско миење и сушење на раце, туш-кабини, тоалети, санитарно хигиенски простории и преслекувални, подобрување на постојните капацитети за обезбедување на лабораториски простории;
- набавка на опрема за систем за греење и вентилација, водовод, канализациона мрежа, електрични инсталации;
- набавка на опрема за прочистителни станици за вода;
- набавка на опрема за собирање на млеко;
- набавка на опрема за прием на млеко;
- набавка на опрема за складирање на млеко;
- набавка на опрема за ладење на млеко;
- набавка на опрема за мерење на количина на млеко и прибор за мерење на квалитет на млеко;
- набавка на лабораториска опрема (со исклучок на мебел и инструменти од стакло) и лабораториски апарати;
- набавка на опрема за следење на квалитет и системи за контрола и следливост,
- набавка на опрема за транспорт на суво млеко (разладни танкови и резервоари за транспорт);
- набавка на опрема за автоматизирано перење;
- набавка на опрема за заштеда на енергија (искористување на соларна енергија, ветерници и геотермална енергија);
- набавка на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за мерење на количина и/или квалитет на млеко, ладење, анализа, контрола или следење на работата на машините вклучени директно во процесот на собирање на млеко;
- трошоци за работи извршени од трети лица како градежни работи и поставување на елементите за конструкција и материјалите за градба, инсталација на опрема за систем за греење и вентилација, водовод, канализациона мрежа, електрични инсталации, инсталација на прифатлива опрема, инсталација на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за мерење на количина и/или квалитет на млеко, ладење, анализа, контрола или следење на работата на машините вклучени директно во процесот на собирање на млеко;
- општи трошоци за земјишни студии како геолошки, хидролошки студии, градежни услуги како физибилити студии, технички проекти и други студии поврзани со проектот, консултантски услуги и техничка помош во тек на спроведување на проектот обезбедени од овластени експерти, надзор над градежните работи на проектот извршувањ од лиценциран надзорник, трошоци за патентни права и лиценци

5. Инвестиции за модернизација и технолошко осовременување на специјализирани капацитети за преработка на млеко (10332)

- набавка на материјали за градба и елементи за конструкција за објекти за

- хигиенско миење и сушење на раце, туш-кабини, тоалети, санитарно хигиенски простории и преслекувални, подобрување на постојните капацитети за инсталација на производствена опрема, подобрување на постојните капацитети за лабораториски простории;
- набавка на опрема за систем за греење, вентилација и климатизација, водовод, канализациона мрежа, електрични инсталации;
  - набавка на опрема за собирање и подготовкa на сирово млеко за преработка;
  - набавка на опрема за мерење на количина на млеко и прибор за мерење на квалитет на млеко;
  - набавка на опрема за прием, филтрација, деаерација, прочистување, микро и ултрафилтрација, бактофугација, ладење, сепарација, хомогенизација и кондензирање на млекото;
  - набавка на опрема за полнење, пакување и амбалажирање на свежо млеко,
  - набавка на опрема за производство, пакување и амбалажирање на ферментирани млечни производи;
  - набавка на опрема за производство, пакување и амбалажирање на сирење;
  - набавка на опрема за производство, пакување и амбалажирање на павлака;
  - набавка на опрема за производство, пакување и амбалажирање на кисело млеко;
  - набавка на опрема за производство, пакување и амбалажирање на јогурт;
  - набавка на опрема за пастеризација;
  - набавка на опрема за стерилизација;
  - набавка на опрема за чистење и припрема на материјал за амбалажирање;
  - набавка на опрема за ЦИП (чистење на место);
  - набавка на опрема за чистење и дезинфекција на машини и алати;
  - набавка на лабораториска опрема (со исклучок на мебел и инструменти од стакло) и лабораториски апарати;
  - набавка на опрема за следење на квалитет и системи за контрола и следливост;
  - набавка на опрема за манипулација, товарање, растоварање, вилушки;
  - набавка на опрема за манипулација и складирање на отпад;
  - набавка на опрема за заштеда на енергија (искористување на соларна енергија, ветерници и геотермална енергија);
  - набавка на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за мерење на количина и/или квалитет на млеко, пакување, квалитативна анализа, квантитативни податоци, контрола на температура, ладење, топлотен третман, полнење, етикетирање, филтрирање, сепарирање, детектирање на метал и стакло, чистење на танкови;
  - трошоци за работи извршени од трети лица како градежни работи и поставување на елементите за конструкција и материјалите за градба, инсталација на опрема за систем за греење, вентилација и климатизација, водовод, канализациона мрежа, електрични инсталации, инсталација на прифатлива опрема, инсталација на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за мерење на количина и/или квалитет на млеко, пакување, квалитативна анализа, квантитативни податоци, контрола на температура, ладење, топлотен третман, полнење, етикетирање, филтрирање, сепарирање, детектирање на метал и стакло, чистење на танкови;
  - општи трошоци за земјишни студии како геолошки, хидролошки студии, градежни услуги како физибилити студии, технички проекти и други студии поврзани со проектот, консултантски услуги и техничка помош во тек на спроведување на проектот обезбедени од овластени експерти, надзор над градежните работи на проектот извршуваан од лиценциран надзорник, трошоци

за патентни права и лиценци**6. Инвестиции за воспоставување на клнични капацитети за живина(10341)**

- набавка на градежна опрема за градење нови објекти за инсталирање на клнични капацитети за живина обезбедувајќи одделни простории за подготвка за колење, карантин на живи птици, чување, проверување на квалитет, простории за чистење, просторија за чување на опремата за хигиена, капацитети за основање на лаборатории за контрола на квалитетот;
- набавка на опрема за водовод и електрична енергија, системи на греене и вентилација (климатизирање и прочистување на воздух), канализационен систем;
- набавка на опрема за третман на вода и систем за прочистување вклучително фаќач на масти;
- набавка на опрема за ладење и греене на вода;
- набавка на воздушен компресор;
- набавка на чистач со висок притисок;
- набавка на опрема за внатрешни ветеринарни проверки и ветеринарен прибор;
- набавка на лабораториска опрема (со исклучок на мебел и инструменти од стакло) и лабораториски апарати;
- набавка на опрема за зашеметување;
- набавка на опрема за искрварување;
- набавка на опрема за попарување;
- набавка на опрема за шурење и кубење на пердувите;
- набавка на опрема за евисцерација;
- набавка на опрема за ладење;
- набавка на опрема за проверување на квалитет и сортирање;
- набавка на опрема за ладно чување и единици за замрзнување;
- набавка на опрема за сечење;
- набавка на опрема за обескостување;
- набавка на опрема за мониторинг, контрола на квалитет и систем на следливост во сите фази на производство и складирање;
- набавка на опрема за манипулација и складирање на отпад;
- набавка на опрема за пакување и етикетирање;
- набавка на опрема за товарање, растоварање, вилушки;
- набавка на опрема за заштеда на енергија (искористување на соларна енергија, ветерници и геотермална енергија);
- набавка на опрема за чистење и дезинфекција на машини и алати;
- набавка на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за контрола на процесот на транспорт и колење, пред-ладење, ладење, мониторинг, контрола на квалитет и систем за следливост, пакување, етикетирање;
- трошоци за работи извршени од трети лица како градежни работи и поставување на елементите за конструкција и материјалите за градба, инсталација на опрема за систем за греене и вентилација, водовод, канализациона мрежа, електрични инсталации, инсталација на прифатлива опрема, инсталација на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за контрола на процесот на транспорт и колење, пред-ладење, ладење, мониторинг, контрола на квалитет и систем за следливост, пакување, етикетирање;
- општи трошоци за земјишни студии како геолошки, хидролошки студии, градежни услуги како физибилити студии, технички проекти и други студии

поврзани со проектот, консултантски услуги и техничка помош во тек на спроведување на проектот обезбедени од овластени експерти, надзор над градежните работи на проектот извршуваан од лиценциран надзорник, трошоци за патентни права и лиценци

7. Модернизација и технолошко осовременување на постоечките линии на кланици за говеда, свињи и живина(10342)

- набавка на материјали за градба и елементи за конструкција за подобрување на постојните линии на кланици, обезбедувајќи одделни простории за подготвка за колење, карантин на живи животни или птици, складирање, проверување на квалитет, простории за чистење, простории за опремата за хигиена, објекти за хигиенско миење и сушење на раце, туш-кабини, тоалети, санитарно хигиенски простории и преслекувални;
- набавка на опрема за третман на вода и систем за прочистување вклучително фаќач на масти;
- набавка на опрема за ладење и греене на вода;
- набавка на воздушен компресор;
- набавка на чистач со висок притисок;
- набавка на опрема за внатрешни ветеринарни проверки и ветеринарен прибор;
- набавка на лабораториска опрема (со исклучок на мебел и инструменти од стакло) и лабораториски апарати;
- набавка на опрема за зашеметување;
- набавка на опрема за искрварување;
- набавка на опрема за попарување;
- набавка на опрема за евисцерација;
- набавка на опрема за ладење;
- набавка на опрема за проверување на квалитет и сортирање;
- набавка на опрема за ладно чување и единици за замрзнување;
- набавка на опрема за сечење;
- набавка на опрема за обескостување;
- набавка на опрема за мониторинг, контрола на квалитет и систем на следливост во сите фази на производство и складирање;
- набавка на опрема за манипулација и складирање на отпад;
- набавка на опрема за пакување и етикетирање;
- набавка на опрема за товарање, растоварање, вилушки;
- набавка на опрема за заштеда на енергија (искористување на соларна енергија, ветерници и геотермална енергија);
- набавка на опрема за чистење и дезинфекција на машини и алати;
- набавка на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за контрола на процесот на транспорт и колење, пред-ладење, ладење, мониторинг, контрола на квалитет и систем за следливост, пакување, етикетирање;
- трошоци за работи извршени од трети лица како градежни работи и поставување на елементите за конструкција и материјалите за градба, поставување на опрема за постројки за третман на вода и систем за прочистување вклучително фаќач на масти, инсталација на прифатлива опрема, инсталација на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за контрола на процесот на транспорт и колење, пред-ладење, ладење, мониторинг, контрола на квалитет и систем за следливост, пакување, етикетирање;

- општи трошоци за земјишни студии како геолошки, хидролошки студии, градежни услуги како физибилити студии, технички проекти и други студии поврзани со проектот, консултантски услуги и техничка помош во тек на спроведување на проектот обезбедени од овластени експерти, надзор над градежните работи на проектот извршуваан од лиценциран надзорник, трошоци за патентни права и лиценци

8. Инвестиции во клнични капацитети и капацитети за преработка на месо за заштита на животната средина (10343)

- набавка на материјали за градба и елементи за конструкција за подобрување на постојните постројки за третман на води, прочистителни станици, фаќачи на масти, поставување на системи за третман и валоризација на отпад;
- набавка на опрема за третман на вода и систем за прочистување вклучително фаќач на масти;
- набавка на опрема за ладење и греење на вода, воздушен компресор, чистач со висок притисок;
- набавка на опрема за манипулација и складирање на отпад;
- набавка на опрема за бренери/крематориум за согорување;
- набавка на опрема за обнова на протеини;
- набавка на опрема за рециклирање на секундарни производи или отпадоци од производствените активности (за подобра валоризација на органскиот отпад, остатоци, маст, крв, сврзно ткиво);
- набавка на опрема за елиминирање на отпад;
- набавка на опрема за чистење и дезинфекција на машини;
- набавка на опрема за пакување и етикетирање;
- набавка на опрема за складирање на секундарни производи;
- набавка на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за контрола на ладење и греење на вода, бренери/крематориуми за согорување, рециклирање, пакување, етикетирање;
- трошоци за работи извршени од трети лица како градежни работи и поставување на елементите за конструкција и материјалите за градба, поставување на опрема за постројки за третман на вода и систем за прочистување вклучително фаќач на масти, инсталација на прифатлива опрема, инсталација на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за контрола на ладење и греење на вода, бренери/крематориуми за согорување, рециклирање, пакување, етикетирање;
- општи трошоци за земјишни студии како геолошки, хидролошки студии, градежни услуги како физибилити студии, технички проекти и други студии поврзани со проектот, консултантски услуги и техничка помош во тек на спроведување на проектот обезбедени од овластени експерти, надзор над градежните работи на проектот извршуваан од лиценциран надзорник, трошоци за патентни права и лиценци

(4) Мерката 302 Диверзификација и развој на рурални економски активности ги опфаќа следниве подмерки:

3021 Инвестиции за воспоставување на преработувачки капацитети на земјоделско стопанство и вон земјоделско стопанство (30211)

- набавка на материјали за градба и елементи за конструкција за градење нови објекти или за подобрување на постојните за инсталирање на преработувачката опрема, капацитети за пакување и складирање за преработувачките дејности на земјоделско стопанство и надвор од земјоделско стопанство содржани во Списокот на преработувачки дејности објавена на веб страницата на Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој;
- набавка на опрема за водовод и електрична енергија, системи за греене и вентилација, канализационен систем;
- набавка на опрема за третман на вода и прочистителни станици за на земјоделско стопанство или надвор од земјоделско стопанство;
- набавка на опрема за преработка на мед и производи од мед;
- набавка на опрема за производство на џем од овошје, овошни сокови и конзервирано овошје и бобинки;
- набавка на опрема за преработка на печурки;
- набавка на опрема за производство на млечни и кисели производи и сирење;
- набавка на опрема за мелење на житарки, производство на колачи, бело пециво и тестенини;
- набавка на опрема за преработка на зеленчук;
- набавка на опрема за сечење, сушење, мелење, дробење на билки за производство на чај и зачини;
- набавка на опрема за пастеризација;
- набавка на опрема за конзервирање;
- набавка на опрема за производство и екстрагирање на ароматични масла и козметички производи;
- набавка на опрема за пакување и етикетирање на производи;
- набавка на опрема за заштеда на енергија (искористување на соларна енергија, ветерници и геотермална енергија);
- набавка на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за пастеризирање, конзервирање, пакување, етикетирање;
- трошоци за работи извршени од трети лица како градежни работи вклучувајќи рушење и чистење на теренот за градба, подготовкa на теренот за градба и поставување на елементите за конструкција и материјалите за градба, инсталација на опрема за водовод и електрична енергија, системи за греене и вентилација, канализационен систем, инсталација на прифатлива опрема, инсталација на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за пастеризирање, конзервирање, пакување, етикетирање;
- општи трошоци за земјишни студии како геолошки, хидролошки студии, градежни услуги како физибилити студии, технички проекти и други студии поврзани со проектот, консултантски услуги и техничка помош во тек на спроведување на проектот обезбедени од овластени експерти, надзор над градежните работи на проектот извршуваан од лиценциран надзорник, трошоци за патентни права и лиценци

2. Инвестиции за воспоставување и модернизација на откупни центри за печурки и лековити/ароматични билки и зачини и капацитети за одгледување на печурки(30212)

- набавка на материјали за градба и елементи за конструкција за изградба на нови објекти или за подобрување на постојните за инсталирање на опрема за прием (миенење, сортирање, класирање), преработка (пастеризација, сушење,

сечење), складирање, пакување и етикетирање на производи од печурки вклучително и придружни капацитети, изградба на нови објекти или за подобрување на постојните за одгледување на печурки и капацитети за производство на компост;

- набавка на опрема за водовод и електрична енергија, системи за греене и вентилација, канализационен систем;
- набавка на опрема за третман на вода и прочистителни станици;
- набавка на опрема за прием (селектирање, миење, сортирање, класирање) на печурки;
- набавка на опрема за преработка на печурки (пастеризација, сушење, сецкање);
- набавка на опрема за складирање (полици, метални сталажи, палети, опрема за утовар, растовар, вилушкари и др.)
- набавка на опрема за одгледување на печурки и производство на компост (исклучувајќи набавка на компост и мицелиум);
- набавка на опрема за пакување и етикетирање на производи;
- набавка на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за контрола на системи за греене и вентилација, селектирање, миење, сортирање, класирање, пакување, етикетирање;
- трошоци за работи извршени од трети лица како градежни работи вклучувајќи рушење и чистење на теренот за градба, подготовкa на теренот за градба и поставување на елементите за конструкција и материјалите за градба, инсталација на опрема за водовод и електрична енергија, системи за греене и вентилација, канализационен систем, инсталација на прифатлива опрема, инсталација на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за контрола на системи за греене и вентилација, селектирање, миење, сортирање, класирање, пакување, етикетирање;
- општи трошоци за земјишни студии како геолошки, хидролошки студии, градежни услуги како физибилити студии, технички проекти и други студии поврзани со проектот, консултантски услуги и техничка помош во тек на спроведување на проектот обезбедени од овластени експерти, надзор над градежните работи на проектот извршуваан од лиценциран надзорник, трошоци за патентни права и лиценци

3. Инвестиции за воспоставување на работилници за традиционални занаетчиски активности и работилници за одржување на земјоделска механизација (30213), содржани во Списокот на традиционални занети, објавен на веб страната на Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој

- набавка на материјали за градба и елементи за конструкција за изградба на нови објекти или за подобрување на постојните за инсталирање на опрема за традиционални занаетчиски активности содржани во Листата на традиционални занаетчиски дејности објавени на веб страната на Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој, вклучително и придружни капацитети за пакување и складирање на производи, изградба на нови објекти или за подобрување на постојните за воспоставување на работилници за одржување на земјоделска механизација вклучително и придружни капацитети за складирање на опремата и алатите, паркинг простор и стреи;
- набавка на опрема за водовод и електрична енергија, системи за греене и вентилација, канализационен систем;
- набавка на опрема и алати за сечење и резбарење на дрво;

- набавка на опрема и алати за дрводелство;
- набавка на опрема и алати за влачење на волна;
- набавка на опрема и алати за бојење на волна;
- набавка на опрема и алати за производство на производи од дрво;
- набавка на опрема и алати за правење таписи и волнени покривки, волнени материјали, или други производи од волна;
- набавка на опрема и алати за седларници;
- набавка на опрема и алати за плетење;
- набавка на опрема и алати за везење;
- набавка на опрема и алати за шиење и кројење;
- набавка на опрема и алати за производство и преработка на филц-не ткаена волна;
- набавка на опрема и алати за ковачници;
- набавка на опрема и алати за лимарија;
- набавка на опрема и алати за припрема на кожа и производство на производи од кожа;
- набавка на опрема и алати за производство и декорација на грнчарија и керамика;
- набавка на опрема и алати за производство на восочни производи;
- набавка на опрема и алати за изработка на јажинња;
- набавка на опрема и алати за јагленарник (производство на кумур);
- набавка на опрема и алати за производство на производи од стакло;
- набавка на опрема и алати за производство на метални производи;
- набавка на опрема за пакување и етикетирање;
- набавка на опрема за складирање;
- набавка на опрема и алати за поправка на земјоделска механизација;
- набавка на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за контрола на системи за греене и вентилација, пакување, етикетирање, поправка на земјоделска механизација;
- трошоци за работи извршени од трети лица како градежни работи вклучувајќи рушење и чистење на теренот за градба, подготвока на теренот за градба и поставување на елементите за конструкција и материјалите за градба, инсталација на опрема за водовод и електрична енергија, системи за греене и вентилација, канализационен систем, инсталација на прифатлива опрема, инсталација на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за контрола на системи за греене и вентилација, пакување, етикетирање, поправка на земјоделска механизација;
- општи трошоци за земјишни студии како геолошки, хидролошки студии, градежни услуги како физибилити студии, технички проекти и други студии поврзани со проектот, консултантски услуги и техничка помош во тек на спроведување на проектот обезбедени од овластени експерти, надзор над градежните работи на проектот извршувањ од лиценциран надзорник, трошоци за патентни права и лиценци

4. Инвестиции за реконструкција на објекти на земјоделско стопанство со намена за рурален туризам, надополнети со рекреативни капацитети (30221), согласно минимални стандарди за квалитет за сместување во рурални места објавени на веб страната на Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој

- набавка на материјали за градба и елементи за конструкција за подобрување на постојните објекти за обезбедување на услуги за сместување,

угостителство, дегустирање, продажба, рурален музеј, подобрување на санитарно-хигиенски режими, вклучително придружни капацитети и обезбедување пристап за хендикепирани лица, место за излет, специјални санитарни услови, обезбедување на рекреативни капацитети (базени за купење, спортски терени отворени и затворени, коњичко јавање, велосипедизам, риболовство, игралиште за деца)

- набавка на опрема за водовод и електрична енергија, системи за греене и вентилација, канализационен систем, телекомуникациски и интернет услуги;
- набавка на опрема за третман на вода и прочистителни станици за на земјоделско стопанство или надвор од земјоделско стопанство за оваа специфична туристичка активност;
- набавка на опрема за капацитети за сместување вклучително дрвенарија, подни покривки, санитарен јазол (исклучувајќи декоративни додатоци, постелнина, крпи),
- набавка на опрема за угостителство и кујни вклучително прибор (исклучувајќи предмети за домаќинство и залихи за угостителство), трпезариски мебел (исклучувајќи декоративни додатоци);
- набавка на опрема за обезбедување на рекреативни капацитети-базен за купење, спортски терени, штала за коњи, терени за јавање, велосипедизам, игралишта, платформи за риболов и др.;
- набавка на опрема за јавање;
- набавка на опрема за овозможување пристап на хендикепирани лица надвор и внатре во објектите (вклучително елеватори и лифтови) и специјални санитарни услови;
- набавка на опрема за задоволување на санитарни и хигиенски стандарди;
- набавка на телевизори, сателитиски ресивери, радио и аудио опрема;
- набавка на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за административно управување со рурален туризам;
- трошоци за работи извршени од трети лица како градежни работи вклучувајќи рушење и чистење на теренот за градба, подготовкa на теренот за градба и поставување на елементите за конструкција и материјалите за градба, инсталација на опрема за водовод и електрична енергија, системи за греене и вентилација, канализационен систем, телекомуникациска и интернет опрема, инсталација на прифатлива опрема, инсталација на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за административно управување со рурален туризам;
- општи трошоци за земјишни студии како геолошки, хидролошки студии, градежни услуги како физибилити студии, технички проекти и други студии поврзани со проектот, консултантски услуги и техничка помош во тек на спроведување на проектот обезбедени од овластени експерти, надзор над градежните работи на проектот извршувањ од лиценциран надзорник, трошоци за патентни права и лиценци

5. Инвестиции за градење на угостителски објекти, сместување на отворено (кампови) и капацитети за рекреација(30222)

- набавка на материјали за градба и елементи за конструкција за изградба на нови објекти или за подобрување на постојните за обезбедување на угостителски услуги вклучително придружни капацитети и санитарно/хигиенски барања, обезбедување пристап за хендикепирани лица, место за излет, специјални санитарни услови, обезбедување на рекреативни капацитети

(базени за капење, спортски терени отворени и затворени, коњичко јавање, велосипедизам, риболовство, игралиште за деца)

- набавка на опрема за водовод и електрична енергија, системи за греене и вентилација, климатизација, канализационен систем, набавка на опрема за третман на вода и прочистителни станици за на земјоделско стопанство или надвор од земјоделско стопанство;
- набавка на опрема за угостителство и кујни вклучително прибор (исклучувајќи предмети за домаќинство и залихи за угостителство), трпезариски мебел (исклучувајќи декоративни додатоци);
- набавка на опрема за обезбедување на рекреативни капацитети-базен за капење, спортски терени, штала за коњи, терени за јавање, велосипедизам, игралишта, платформи за риболов и др.;
- набавка на опрема за јавање;
- набавка на телевизори, сателитиски ресивери, радио и аудио опрема;
- набавка на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за административни цели;
- набавка на опрема за задоволување на санитарни, хигиенски и еколошки стандарди за сместување на отворено;
- набавка на опрема за овозможување пристап на хедикепирани лица надвор и внатре во објектите и специјални санитарни услови
- трошоци за работи извршени од трети лица како градежни работи вклучувајќи рушење и чистење на теренот за градба, подготовкa на теренот за градба и поставување на елементите за конструкција и материјалите за градба, инсталација на опрема за водовод и електрична енергија, системи за греене, вентилација и климатизација, канализационен систем, инсталација на прифатлива опрема, инсталација на компјутерска опрема и компјутерски софтвер за административни цели;
- општи трошоци за земјишни студии како геолошки, хидролошки студии, градежни услуги како физибилити студии, технички проекти и други студии поврзани со проектот, консултантски услуги и техничка помош во тек на спроведување на проектот обезбедени од овластени експерти, надзор над градежните работи на проектот извршувањ од лиценциран надзорник, трошоци за патентни права и лиценци

(5) Мерката 302 Диверзификација и развој на рурални економски активности се однесува за инвестиции со локација во рурално подрачје согласно Уредбата за критериуми за дефинирање на рурални подрачја и Список на рурални подрачја во Република Македонија.

III.

(1) Средствата за реализација на мерките од оваа програма се обезбедени согласно потпрограмата МД Рурален развој од Буџетот на Република Македонија согласно Законот за буџетите и Законот за извршување на буџет за секоја финансиска година од периодот на спроведување на оваа програма.

(2) Финанските средства за спроведување на оваа програма се ко-финансираат во висина од 25% од Буџетот на Република Македонија и 75% од Буџетот на Европската Унија, за соодветната финансиска година. Финансиската помош од Буџетот на Европската Унија се исплаќа во висина од 75% од вредност на вкупните исплатени средства на корисниците по претходно целосно финансирање од Буџетот на Република Македонија.

(3) Распределбата на финансиските средства се врши помеѓу приоритети и помеѓу мерки од оваа програма. Распределбата на финансиските средства согласно приоритетите од став 3 на дел 1 е во следниов сооднос:

- не повеќе од 80% од вкупните средства за спроведување на оваа програма наменети за подобрување на конкурентноста на економски оддржливи земјоделски стопанства и земјоделско-прехрамбени капацитети во одредени под-сектори;
- не повеќе од 20% од вкупните средства за спроведување на оваа програма наменети за подобрување на квалитетот на животот на руралната популација, зголемување на приходот во руралните средини и создавање на можности за нови вработувања.

(4) Распределбата на финансиските средства по мерките од оваа програма е во следниов:

- а) не повеќе од 43% од вкупните средства за спроведување на оваа програма наменети за финансиска поддршка предвидена со мерката 101 Инвестиции на земјоделските стопанства со цел нивно преструктуирање и надградба за достигнување на стандардите на Европската Унија
- б) не повеќе од 35% од вкупните средства за спроведување на оваа програма наменети за финансиска поддршка предвидена со мерката 103 Инвестиции за преработка и маркетинг на земјоделските и рибните производи со нивно преструктуирање и надградба за достигнување на стандардите на Европската Унија;
- в) не повеќе од 18% од вкупните средства за спроведување на оваа програма наменети за финансиска поддршка предвидена со мерката 302 Диверзификација и развој на рурални економски активности; и
- г) не повеќе од 4% од вкупните средства за спроведување на оваа програма можат да бидат наменети за трошоци програмирање и за спроведување на оваа програма.

(5) Финансиската помош се исплаќа по принцип на ко-финансирање на вкупно прифатени трошоци за ко-финансирање во висина од 50% од вредноста на прифатените трошоци согласно договорот за користење на средства од оваа програма, освен во следниве случаеви:

- 55% од прифатените трошоци за ко-финансирање на инвестиции на земјоделски стопанства чиј носител е „млад земјоделец“;
- 60% од прифатените трошоци за ко-финансирање на инвестиции на земјоделски стопанства во планински региони дефинирани согласно критериумите на Европската Унија и
- 65% од прифатените трошоци за ко-финансирање на инвестиции на земјоделски стопанства во планински региони дефинирани согласно критериумите на Европската Унија и чиј носител е „млад земјоделец“.

(6) Висината на вредноста на прифатените трошоци за ко-финансирање е ограничена, врз основа на проценета вредност на висината на трошоци за прифатливите инвестиции по подмерки, на најмала вредност и најголема вредност на прифатени трошоци за ко-финансирање по поединечни мерки, и тоа:

- а) За мерката 101 Инвестиции на земјоделските стопанства со цел нивно преструктуирање и надградба за достигнување на стандардите на Европската Унија, најмалата вредност на прифатливи трошоци за ко-финансирање изнесува 5.000 евра во денарска противредност за да се склучи договор за користење на средства, а најголемата вредност на прифатливи трошоци за кофинансирање изнесува:
- не повеќе од 200.000 евра во денарска противредност на денот на склучување на договорот, за инвестиции во согласност со стандардите на

Европската Унија за заштита на животната средина, јавно здравје, здравје на животните и растенијата, благосостојба на животните и заштита при работа

- не повеќе од 400.000 евра во денарска противредност на денот на склучување на договорот, за инвестиции кои се наменети за прilагодување на целото земјоделското стопанство со стандардите на Европската Унија.
- б) За мерката 103 Инвестиции за преработка и маркетинг на земјоделските и рибните производи за нивно преструктуирање и надградба за достигнување на стандардите на Европската Унија најмалата вредност на прифатливи трошоци за ко-финансирање изнесува 15.000 евра во денарска противредност за да се склучи договор за користење на средства, а најголемата вредност на прифатливи трошоци за кофинансирање изнесува:
  - не повеќе од 400.000 евра во денарска противредност на денот на склучување на договорот, за инвестиции во согласност со стандардите на Европската Унија
  - не повеќе од 800.000 евра во денарска противредност на денот на склучување на договорот, за инвестиции кои се наменети за прilагодување на целиот произведен капацитет со стандардите на Европската Унија.
  - не повеќе од 3.000.000 евра во денарска противредност на денот на склучување на договорот, за инвестиции кои се наменети за отворање нови кланици за живина целосно прilагодени со стандардите на Европската Унија.
- в) За мерката 302 Диверзификација и развој на рурални економски активности најмалата вредност на прифатливи трошоци за ко-финансирање изнесува 5.000 евра во денарска противредност за да се склучи договор за користење на средства, а најголемата вредност на прифатливи трошоци за кофинансирање изнесува 200.000 евра во денарска противредност на денот на склучување на договорот.

IV.

(1) Корисници на оваа програма се сите приватни субјекти кои вршат инвестициона активност согласно мерките од оваа програма и кои инвестициони активности покажуваат економска одржливост од најмалку 5 години од завршување на инвестиционата активност финансирана согласно оваа програма. За приватни субјекти се сметаат и правните лица кои во својот вкупен капитал имаат удел од државата во висина не повеќе од 25% за целото времетраење на инвестицијата и во период од најмалку 5 години од завршување на инвестиционата активност финансирана согласно оваа програма.

(2) Корисници на мерката 101 Инвестиции на земјоделските стопанства со цел нивно преструктуирање и надградба за достигнување на стандардите на Европската Унија се економски одржливи земјоделски стопанства чии носители се физички или правни лица основани согласно Законот за трговски друштва или Законот за задругите, кои се занимаваат примарно со земјоделска дејност или со исполнуваат услови за обавување на земјоделска дејност, кои се уписаны во Единствениот регистар на земјоделски стопанства согласност со Законот за земјоделство и рурален развој и се со следната големина на земјоделски производни капацитети во зависност од инвестиционата активност:

- а) За обновување на лозов насад:

- минимум 0.5ха до максимум 20ха површини под лозов насад за физички лица
  - минимум 0.5ха до максимум 50ха под лозов насад за правни лица,
- б) За обновување на овошен насад:
- минимум 0.5ха до максимум 15ха површина под овошен насад за физички лица
  - минимум 0.5ха до максимум 30ха под овошен насад за правни лица
- в) За изградба на пластеници (освен тунелски фолии) преку обновување на постоечки пластеници вклучително и замена на тунелски фолии со нов пластеник:
- минимум 0.3ха до максимум 3ха површина под пластеници за физички лица
  - минимум 1ха до максимум 8ха под пластеници за правни лица
- г) За изградба на стакленици преку обновување на постоечки стакленици:
- минимум 0.1ха до максимум 2.5ха површина под стакленици за физички лица
  - минимум 1.5ха до максимум 6ха под стакленици за правни лица
- д) За изградба и обновување на објектите за постбербени активности на постоечки пластеници и стакленици (со исклучок на тунелски фолии):
- минимум 0.3ха до максимум 3ха површина под пластеници за физички лица
  - минимум 1ха до максимум 8ха под пластеници за правни лица
  - минимум 0.1ха до максимум 2.5ха површина под стакленици за физички лица
  - минимум 1.5ха до максимум 6ха под стакленици за правни лица
- ѓ) За модернизација на производството на зеленчук на отворено:
- минимум 0.5ха до максимум 15ха површина под пластеници за физички лица
  - минимум 0.5ха до максимум 30ха под пластеници за правни лица
- е) За изградба и обновување на објектите за одгледување на молзни крави, овци и кози или набавка на наменска опрема за молзење, ладење и складирање на млекото:
- минимум 10 грла до максимум 100 грла молзни крави за физички лица, и минимум 15 грла до максимум 150 грла молзни крави за правни лица;
  - минимум 50 грла до максимум 500 грла молзни кози за физички лица и минимум 80 грла до максимум 800 грла молзни кози за правни лица;
  - минимум 300 грла до максимум 3,000 грла молзни овци за физички лица и минимум 500 грла до максимум 8,000 грла молзни овци за правни лица
- ж) За изградба и обновување на објектите за одгледување на маторици и свињи во тов:
- минимум 2,000 свински гоеници (свињи во тов) годишно до 8,000 свински гоеници (свињи во тов) годишно или минимум 40 маторици до максимум 100 маторици за физички лица
  - минимум 2,000 свински гоеници (свињи во тов) годишно до 30,000 свински гоеници (свињи во тов) годишно или минимум 40 маторици до максимум 400 маторици за правни лица
- з) За воспоставување на нови живинарски капацитети на земјоделски стопанства за одгледување на бројлери и модернизација на постоечките:
- минимум 5,000 бројлери годишно до 30,000 бројлери годишно за физички лица
  - минимум 5,000 бројлери годишно до 60,000 бројлери годишно за правни лица
- (3) Корисници на мерката 103 Инвестиции во преработка и маркетинг на земјоделските и рибните производи за нивно преструктуирање и надградба за

достигнување на стандардите на Европската Унија се економски одржливи правни лица основани согласно Законот за трговски друштва, во рангот на мали или средни претпријатија, без државен капитал во оснивачкиот влог, регистрирани како обврзници на данок на додадена вредност, кои исполнуваат соодветни услови за вршење на соодветната дејност за преработка на земјоделски производи согласно Законот за безбедност на храна и на производите и материјалите што доаѓаат во контакт со храна и Законот за ветеринарно јавно здравство и кои се со следнава големина:

- а) за инвестиции за набавка на опрема за подобрување на квалитетот на виното
  - минимум 1500 до максимум 55000 хл годишен капацитет за производство на вино
- б) за Инвестиции за изградба и обновување на објекти за воспоставување и модернизирање на откупни центри за овошје и зеленчук
  - минимум 500 до максимум 3,000 тони годишен капацитет на откупните центри
- в) за инвестиции за набавка на опрема за подобрување и модернизирање на производствените технологии во капацитетите за преработка на овошје и зеленчук:
  - минимум 40 тони до максимум 500 тони годишен капацитет на сушење;
  - минимум 500 тони до максимум 5,000 тони годишен капацитет за замрзнување;
  - минимум 500 тони до максимум 5,000 тони годишен капацитет за конзервирање/пастеризација;
- г) Инвестиции за воспоставување и модернизација на собирни центри за млеко
  - минимум 1,500 л/дневно до максимум 30,000 л/дневно капацитет за чување/капацитет за ладење;
- д) Инвестиции за модернизација и технолошко осовременување на специјализирани капацитети за преработка на млеко
  - минимум 5,000 л/дневно до максимум 100,000 л/дневно;
- ѓ) за инвестиции за воспоставување на клнични капацитети за живина
  - минимум 10,000 до максимум 30,000 бројлери дневен клничен капацитет за живина;
- е) за модернизација и технолошко осовременување на постоечките линии на кланици за говеда, свињи и живина
  - минимум 5,500 бројлери до максимум 30,000 бројлери дневно клничен капацитет за живина;
  - минимум 15 грла до максимум 150 грла дневно клничен капацитет за говеда;
  - минимум 20 грла до максимум 300 грла дневно клничен капацитет за свињи;
- ж) Инвестиции во клнични капацитети и капацитети за преработка на месо за заштита на животната средина
  - минимум 5,500 до максимум 30,000 бројлери дневно клничен капацитет за живина;
  - минимум 15 до максимум 150 глави дневно клничен капацитет за говеда;
  - минимум 20 до максимум 300 глави дневно клничен капацитет за свињи;
  - минимум 50 до максимум 4,000 глави дневно клничен капацитет за јагниња;
  - минимум 2,000 до максимум 25,000 тони годишно капацитет на капацитетите за преработка на месо.

(4) По исклучок на став 3 од овој дел како корисници може да се јават и:

- правни лица во рангот на големи претпријатија за дел од претпријатието односно за произведен капацитет кој се наоѓа на една локација и во кој се обавува една производна дејност поврзана со преработка на земјоделски производи согласно Законот за безбедност на храна и на производите и материјалите што доаѓаат во контакт со храна и Законот за ветеринарно јавно здравство; и
- земјоделските задруги основани согласно Законот за задругите која обавува земјоделска дејност за инвестиции за изградба и обновување на објекти за воспоставување и модернизирање на откупни центри за овошје и зеленчук, согласно подмерката 10321 во став 3 точка 2 од дел 2 и инвестиции за воспоставување и модернизација на собирни центри за млеко, согласно подмерката 10331 во став 3 точка 4 од дел 2.

(5) Корисници на мерката 302 Диверзификација и развој на рурални економски активности се:

- а) земјоделски стопанства чии носители се физички или правни лица, задруги или други правни лица кои се запишани во Единствениот регистар на земјоделски стопанства согласност со Законот за земјоделство и рурален развој. Во случај на обавување дополнителна дејност на земјоделско стопанство за воспоставување на преработувачки капацитети на земјоделско стопанство, согласно подмерката 30211 во став 4 точка 1 од дел 2 за производни активности, објавени на веб страната на Агенцијата, со следнава големина на капацитети;
- за преработка на овошје и зеленчук-минимум 0,5 ха површина под овошје или зеленчук;
- за преработка на млеко-минимум 10 молзни крави или 150 молзни овци или 50 молзни кози;
- за производство и продажба на мед-минимум 30 пчелни семејства;
- за преработка на медицински/етерични билки и зачини – минимум 0.75ха површини под медицински/етерични билки и зачини, содржани во Листата на медицински/етерични билки и зачински растенија, објавени на веб страната на Агенцијата;
- за преработка и продажба на печурки-минимум 30 м² капацитет за одгледување на печурки;
- за воспоставување на капацитети за рурален туризам преку инвестиции во вински подруми или објекти на земјоделско стопанство кое се занимава со лозарство, локацијата на земјоделското стопанство да се наоѓа во општини каде се лоцирани 80% од лозовите насади во Република Македонија и да е со дополнителна дејност на земјоделско стопанство за воспоставување на преработувачки капацитети на земјоделско стопанство, согласно подмерката 30211 во став 4 точка 1 од дел 2 за производни активности објавени на веб страната на Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој, со големина на капацитети со минимум годишен производен капацитет од 20хл годишно до максимум 400хл годишен производен капацитет.

б) Занаечии регистрирани согласно Законот за вршење на занаечиска дејност и/или имаат намера да обавуваат занаечиска дејност во рурални подрачја на економско одржлив начин;

в) микро претпријатија согласно Законот за трговски друштва кои се регистрирани за обавување на преработка на земјоделски производи во

согласност со Законот за безбедност на храна и на производите и материјалите што доаѓаат во контакт со храна и Законот за ветеринарно јавно здравство;

г) сопственици/концесионери на рибни ревири или концесионери на води за спортски риболов, за подобро користење на економската вредност од природните ресурси во согласност со Законот за рибарство и аквакултура;

д) сопственици на шуми за подобро користење на економската вредност на природните ресурси во согласност со Законот за шуми;

ѓ) земјоделски задруги кои се основани согласно Законот за задруги и уписаны во Единствениот регистар на земјоделски стопанства согласно Законот за земјоделство и рурален развој во случај на инвестиции согласно подмерката 30212 во став 4 точка 2 од дел 2 и

е) Трговци поединци и правни лица кои се регистрирани во согласност со Законот за трговски друштва, а кои започнуваат со економска активност .

V.

(1) Исплатата на финансиската поддршка од оваа програма по корисници ја врши Агенцијата врз основа на претходно одобрени барања со склучен договор за финансиска поддршка за рурален развој и одобрени барања за исплата. Одобрената и исплатената финансиска помош по основ на склучен договор за финансиска поддршка за рурален развој се неповратни во следниве случаеви:

- доколку корисникот не ја отуѓил набавена опрема која е предмет на ко-финансирање во рок од 5 години од денот на исплатата на средствата од оваа програма
- доколку корисникот не ја оштетил трајно набавена опрема која е предмет на ко-финансирање во рок од 5 години од денот на исплатата на средствата од оваа програма и за тоа не ја извести Агенцијата;
- доколку корисникот во рок од 5 години од денот на исплатата на средствата од оваа програма не отстапил од првичната намена на инвестицијата и обавување на дејност и истите не подлегнале на значителни промени кои влијаат на неговиот карактер или на условите за спроведување или даваат неправилна предност на фирмa или на јавно тело, и/или произлегуваат или од промена на карактерот на сопственоста или од прекин или менување на локацијата на кофинансираната производствена дејност.

(2) Исплатата на средства може да биде еднократна или во две рати.

(3) Еден корисник поднесува посебно барање за секоја мерка од оваа програма во оригинален примерок.

(4) Еден корисник може да поднесе повеќе барања по мерка во целиот период на спроведување на оваа програма доколку финансиската поддршка:

а) не надмине максимална вредност на прифатени инвестиции за ко-финансирање во висина :

- до 530.000 евра во денарска противредност за мерка 101
- до 1.100.000 евра во денарска противредност за мерка 103
- до 250.000 евра во денарска противредност за мерка 302

б) претходниот проект да е финализиран односно финансиската помош да е исплатена во целост.

(5) Извршувањето на сите мерки предвидени со оваа програма е по пат на јавен отглас кој го објавува Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој во рамките на расположливите средства за спроведување на оваа програма,

(6) Во случај кога за реализација на поединечна мерка се потребни повеќе средства од предвидените со програмата, а друга мерка е нецелосно реализирана, може да се врши пренамена во рамките на вкупно расположливите средства.

VI.

(1) Оваа програма влегува на сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-3054/1
30 јуни 2009 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Зоран Ставрески**, с.р.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЕКОНОМИЈА

1520.

Врз основа на член 35 од Законот за метрологијата („Службен весник на Република Македонија“ бр. 55/02 и 84/07), министерот за економија донесе

ПРАВИЛНИК

ЗА НАЧИНОТ И ПОСТАПКАТА ЗА ВРШЕЊЕ НА МЕТРОЛОШКИ НАДЗОР И БАРАЊАТА КОИ ПАКУВАНите ПРОИЗВОДИ ТРЕБА ДА ГИ ИСПОЛНУВААТ ВО ОДНОС НА КОЛИЧИНите, НАЧИНОТ НА ОЗНАЧУВАЊЕ НА КОЛИЧИНите И ДОЗВОЛЕНИТЕ ОТСТАПУВАЊА ОД ОЗНАЧЕНАТА КОЛИЧИНА И ЛИСТАТА НА НОМИНАЛНИТЕ КОЛИЧИНИ НА ПАКУВАНите ПРОИЗВОДИ

I. Општи одредби

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат начинот и постапката за вршење метролошки надзор и барањата кои пакуваните производи треба да ги исполнуваат во однос на количините, начинот на означување на количините и дозволените отстапувања од означената количина и листата на номиналните количини на пакуваните производи.

Член 2

Одделните изрази употребени во овој правилник го имаат следното значење:

1. Првично пакување е комбинацијата на производот и поединечната амбалажа во која производот е првично пакуван. Производ е првично пакуван кога е сместен во пакување од каков и да е вид, без присуство на пакувачот, а количината на производот содржана во пакувањето има претходно определена вредност и не може да се измени без да се отвори или да се направи очигледна измена на пакувањето. Првичното пакување се смета за пакуван производ;

2. Номинално количество (номинална маса или номинална зафатнина) на содржината на првичното пакување е масата, зафатнината или зафатнината на течноста на производот кое се смета дека е содржано во првичното пакување;

3. Вистинска содржина на првичното пакување е количината (маса, зафатнина или зафатнината на течноста) на производот кое навистина е содржано во првичното пакувањето. Сите постапки за проверка;

4. Негативно отстапување на првичното пакување е количина според кое вистинската содржина на првичното пакување е помала од номиналната количина.

II. Начин и постапка за вршење на метролошки надзор и барањата кои пакуваните производи треба да ги исполнуваат во однос на количините

Член 3

Метролошкиот надзор на пакуваните производи се врши начин и постапка утврдени во Прилог 1 кој е составен дел на овој правилник.

Метролошкиот надзор се врши со земање на мостри со кој се обезбедува дека пакуваните производи се во согласност со одредбите на овој правилник се врши со земање мостри во просториите на пакувачот или, доколку ова не е изводливо, во просториите на увозникот или неговиот застапник со седиште во Република Македонија.

Статистичката проверка со земање мостри се врши во согласност со прифатените методи за контрола на квалитетот и е соодветна на референтниот метод за метролошки надзор над пакуваните производи утврден во Прилог 1 на овој правилник.

Во однос на критериумот за најмала содржина, планот за земање мостри што се користи се смета за соодветен со утврдениот во Прилог 1 од овој правилник, доколку апсцисата на точката со ордината 0,10 на оперативната карактеристична крива на првиот план (веројатност на прифаќање на мострата = 0,10) отстапува за помалку од 15 % од апсцисата на соодветната точка на оперативната карактеристична крива на планот за земање мостри утврден во Прилог 1 на овој правилник.

Во однос на критериумот за средната вредност пресметана по методот на стандардна девијација, планот за земање мостри се смета за соодветен со утврдениот во Прилог 1 на овој правилник доколку, земајќи ги предвид оперативните карактеристични криви на двата плана што како величина на апсцисната оска ја користат величината (каде е: Qn - номинална количина на пакуваниот производ, m – вистинска средна вредност на мострата и s - проценетата стандардна девијација од вистинската зафатнина на содржината на мострата), апсцисата на точка со ордината 0,10 на кривата на првиот план (веројатност на прифаќање на партијата = 0,10) отстапува за помалку од 0,05 од апсцисата на соодветната точка на кривата на планот за земање мостри даден во Прилог 1 од овој правилник.

Член 4

Пакуваните производи треба да бидат направени така што да ги задоволат следните барања:

- вистинската содржина (маса, односно зафатнина) не смее, во просек, да биде помала од номиналното количество;

- бројот на пакуваните производи кои имаат негативно отстапување поголемо од дозволено утврдено во член 3 на овој правилник, треба да биде доволно мал за лотото на производи да ги задоволи метролошките барања при надзорот утврден во член 7 на овој правилник;

- пакуваните производи чие негативно отстапување е двапати поголемо од дозволеното негативно отстапување утврдено во член 10 на овој правилник не може да бидат обележени со ознаката утврдена во член 9 став 2 алинеја 3 на овој правилник.

Член 5

Пакуваните производи кои се наменети за продажба во исти номинални количества треба да се:

- еднакви на вредностите определени од пакувачот;
- изразени во единици за маса или зафатнина;

- не се помалку од 5 g или 5 mL и не се повеќе од 10 kg или 10 L.

Сите пакувани производи треба да бидат означени со ознака за масата или зафатнината на производот, односно како „номинална маса“ или „номинална зафатнина“.

Пакуваните течни производи се означуваат со нивната номинална зафатнина, а другите пакувани производи се означуваат со нивната номинална маса, освен ако трговската практика или другите прописи не предвидуваат поинаку.

Доколку трговската практика или другите прописи не се исти за категорија производи или за тип на пакувани производи, тие пакувања треба да даваат информации за метролошките карактеристики кои одговараат на трговската практика или на другите прописи за земјата каде што се наменети.

Член 6

Пакуваните течни производи може да се мерат според зафатнината, заради продажба во одделни количини помеѓу 5 mL и (вклучително) 10 литри.

Номиналната зафатнина на пакуваните течни производи е наведена во Прилог 2 кој е составен дел на овој правилник.

Сите пакувани течни производи од Прилог 2 на овој правилник треба да се означат со ознака за зафатнина на течноста, како „номинална зафатнина на содржината“.

Пакуваните производи што содржат течности, а кои ги задоволуваат барањата на овој правилник во однос на определување на нивните зафатнини, методите по кои истите се определуваат или номиналните зафатнини утврдени во Прилог 2, колона I на овој правилник, може да се пуштаат на пазар.

Член 7

Одредбите на овој правилник не се применуваат на пакуваните течни производи наведени во Прилог 2 на овој правилник:

- точка 1 (а), за блендирање, полнење во шишиња и етикетирање во зафатници што не надминуваат 0,25 l и се наменети за професионална употреба,

- точки 2 (а) и 4, наменети за снабдување на авиони, бродови и возови, или за продажба во бесцарински продавници.

Член 8

Пакувачот или увозникот обезбедува пакуваните производи да ги исполнуваат барањата утврдени во овој правилник.

Количината на течност содржана во пакуваниот производ, односно вистинската зафатнина на содржината, се мери или проверува од страна на пакувачот или увозникот, со употреба на законски одобрен мерен инструмент соодветен за извршување на потребните операции.

Проверката може да се врши со земање на мостра.

Кога не се мери вистинската зафатнина на содржината, проверката што ја врши пакувачот треба да биде изведена така што номиналната зафатнина на оваа содржина треба да биде утврдена во согласност со одредбите на овој правилник.

При определувањето на зафатнината на пакуваниот производ се употребуваат мерните садови утврдени во Прилог 4 кој е составен дел на овој правилник.

III. Начин на означување на количините и дозволени отстапувања од означената количина

Член 9

Пакуваните производи кои се во согласност со одредбите овој правилник на амбалажата треба да имаат ознаки кои ќе бидат лесно читливи, видливи и да бидат напишани на траен и неизбришлив начин.

Означувањето од став1 на овој член се врши со ставање на:

- ознака за номинална количина на полнење (номинална маса и номинална зафатнина) со следната табела:

Номинално количество на полнење ВО		Големина на ознаките во mm
g (ml)	cl	
до 50	до 5	2
од 50 до 200	од 5 до 20	3
од 200 до 1000	од 20 до 100	4
над 1000	над 100	6

- ознака или натпис што овозможува на да се идентификува пакувачот или лицето одговорно за пакувачето или увозникот;

- мала буква „e“ со најмалку 3 mm височина, ставена на истото видно поле како и приказот на номиналната зафатнина на содржината, со која се потврдува дека пакуваниот производ ги задоволува барањата на овој правилник. Формата и димензиите на малата буква „e“, се дадени во Прилог 7 кој е составен дел на овој правилник.

Член 10

Дозволеното негативно отстапување во содржината на првичните пакувања се одредува во согласност со следната табела:

Номинална количина Q_n , изразена во грамови или милилитри	Дозволено негативно отстапување	
	% од Q_n	m/g или V/mL
5 до 50	9	—
од 50 до 100	----	4,5
од 100 до 200	4,5	---
од 200 до 300	----	9
од 300 до 500	3	----
од 500 до 1000	----	15
од 1000 до 10000	1,5	----

Кога се користи табелата од став 1 на овој член, вредностите на дозволеното негативно отстапување прикажани во проценти во табелата, пресметани во единици мерки за маса и за зафатнина, се заокружуваат на најблиската една десетина од грам или милилитар.

IV. Листа на номинални количини на пакуваните производи

Член 11

Пакуваните производи според номиналната количина се делат во три групи:

(а) производи што се продаваат по маса или по зафатнина утврдена во Прилог 3 кој е составен дел на овој правилник освен оние наведени во точките (б) и (в) од овој член,

(б) производи што се продаваат по маса или по зафатнина, сместени во тврди садови, наведени во Прилог 4 на овој правилник,

(в) производи кои што се употребуваат во форма на аеросоли, наведени во Прилог 5 кој е составен дел на овој правилник.

Член 12

Пакуваните производи треба да имаат ознака за номинална маса или номинална зафатнина на производот во согласност со барањата утврдени во овој правилник.

Пакуваните производи од член 11 точки (б) и (в) на овој правилник, на садовите треба да имаат покрај ознака од став 1 на овој член и ознака за нивниот номинален капацитет, во согласност со Прилозите 4 и 5 на овој правилник, или доколку немаат ознака за нивниот номинален капацитет да се во согласност со МКС (EN) - стандардите.

Член 13

Во случај кога збирното пакување се состои од еден или повеќе поединечно пакувани производи, опфатот на вредностите препорачани во Прилозите 3, 4 и 5 на овој правилник се применува за поединечно пакувани производи.

Во случај кога пакуваниот производ се состои од едно или повеќе поединечни пакувања што не се наменети за поединечна продажба, колишната на вредностите утврдени во Прилозите 3,4 и 5 на овој правилник се применува за пакуваниот производ.

Член 14

Пуштањето на пазар на пакуваните производи што ги исполнуваат барањата на овој правилник не може да се забрани или ограничи врз основа на номиналната количина за пакуваните производи наведени во Прилог 3 и Прилог 4 точка 2 на овој правилник или врз основа на номиналниот капацитет на садовите за пакувани производи наведени во Прилог 4 на овој правилник, или поради било која од овие две причини за производите наведени во Прилог 5 точка 1 на овој правилник, освен ако со друг пропис не е утврдено.

Член 15

Пакувачот треба да обезбеди дека производите од Прилог 6 кој е составен дел на овој правилник се пуштат на пазар само доколку се пакувани во номиналните количини наведени во Прилог 6 на овој правилник.

Член 16

Вкупниот номинален капацитет на распскувачите на аеросоли треба да има таква ознака што не создава забуна кај корисникот на производот во врска со номиналната количина на содржината.

За производите што се продаваат како распскувачи на аеросоли не треба да се означи номиналната маса на нивната содржина.

Член 17

За производите од член 15 на овој правилник, кога две или повеќе поединечни пакувања прават збирно пакување, номиналните количини наведени во Прилог 6 на овој правилник се применуваат на секое поединично пакување.

Кога одреден пакуван производ е направен од две или повеќе поединечни пакувања, коишто не се наменети да се продаваат самостојно, номиналните количини наведени во Прилог 6 на овој правилник се применуваат на пакуваниот производ.

V. Преодни и завршни одредби

Член 18

Номиналните количини за млеко, путер, тестенини (во сува форма) и кафе од Прилог 3 на овој правилник ќе може да се применуваат до 11 октомври 2012 година.

Задолжителни номинални количини за бел шеќер од Прилог 3 на овој правилник може да се применуваат до 11 октомври 2013 година.

Член 19

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр.25-1293/4
23 јуни 2009 година
Скопје

Министер за економија,
Фатмир Бесими, с.р.

ПРИЛОГ 1

НАЧИН И ПОСТАПКА ЗА ИЗВРШУВАЊЕ НА МЕТРОЛОШКИОТ НАДЗОР НА ПАКУВАНИТЕ ПРОИЗВОДИ ПО РЕФЕРЕНТНИОТ МЕТОД ЗА СТАТИСТИЧКО ПРОВЕРУВАЊЕ НА МОСТРИ НА ПАКУВАНИ ПРОИЗВОДИ

1. ВИСТИНСКАТА СОДРЖИНА НА ПАКУВАНИТЕ ПРОИЗВОДИ

Вистинската содржина на пакуваните производи може да се мери директно со користење на мерни инструменти за мерење на маса или на зафатнина мерни или, кога се работи за течности и индиректно со мере-

ње на масата на пакуваниот производ и со мерење на неговата специфична густина. За сите операции на проверка на количеството на производите изразено во единици на зафатнина, вредноста што се применува за реалната зафатнина на содржината се мери или се корегира на температура од 20 °C, независно од температурата на која е вршено пакувањето или е извршена проверката. Ова правило не се применува за длабоко смрзнати или смрзнати производи чие што количество се изразува во единици на зафатнина.

Независно од употребениот метод, отстапувањето направено при мерење на вистинската содржина на пакуваниот производ не смее да надмине една петтина од дозволеното негативно отстапување за номинална количина во пакуваниот производ.

Постапката за мерење на вистинската содржина на пакуваниот производ може да биде предмет и на други национални прописи.

2. МЕТРОЛОШКА КОНТРОЛА НА ПАРТИИ ПАКУВАНИ ПРОИЗВОДИ

Метролошка контролата на пакуваните производи се врши со земање мостри и се состои од два дела:

- метролошка контрола што ја опфаќа вистинската содржина на секој пакуван производ од мострата,
- друга метролошка контрола со која се проверува просекот на вистинската содржина на пакуваните производи од мострата.

Мостра пакувани производи се смета за прифатлива доколку резултатите и од двете проверки ги задоволуваат критериумите на прифаќање.

За секоја од овие метролошки контроли постојат два плана за земање на мостри:

- план за недеструктивно испитување, т.е. испитување што не подразбира отворање на пакувањето етот,
- план за деструктивно испитување, т.е. испитување што подразбира отворање или уништување на пакувањето етот.

Од економски и практични причини, второво испитување се ограничува на апсолутно неопходниот минимум, а е помалку ефикасно од недеструктивното испитување.

Затоа деструктивното испитување ќе се употребува само кога недеструктивното испитување е неизводливо. Како општо правило, тоа не се применува на партии составени од помалку од 100 единици пакувани производ.

2.1. Лот од пакувани производи

2.1.1. Лотот го сочинуваат пакувани производи со иста номинална количина, ист тип и од иста производна серија, пакувани на исто место, над кои треба да се изврши инспекција. Големината на мострата се ограничува на износите дадени подолу.

2.1.2. При метролошка контрола на пакуваните производи на крајот на линијата за пакување, бројот на единици во секој лот треба да е еднаков на максимал-

ниот производствен капацитет на линијата за пакување во еден час, без ограничувања во однос на големината на мострата.

Во други случаи големината на лотот е ограничен на 10000.

2.1.3. За лотови со помалку од 100 комерцијални пакувача, недеструктивното испитување, таму каде што се изведува, треба да изнесува 100%.

2.1.4. Пред извршување на испитувањата од 2.2 и 2.3, по случаен избор од лотот се вади доволен број пакувани производи за да може да се изврши метролошка контролата за која е потребна поголема мостра.

За втората другата метролошка контрола, потребната мостра се вади по случаен избор од првата мостра и се обележува.

Обележувањето се врши пред започнувањето на мерните активности.

2.2. Проверување на вистинската содржина на еден пакуван производ

Најмалата прифатлива содржина се пресметува со собирање на дозволеното негативно отстапување на предметната содржината од номиналната количина на пакуваниот производ.

Пакуваните производи чија содржина изнесува помалку од најмалата дозволена содржина, се сметаат за дефектни.

2.2.1. Недеструктивно испитување

Недеструктивното испитување се врши во согласност со двоен план за земање мостри на начинот прикажан во табелата дадена подолу:

Бројот на првите проверени единици пакувани производи треба да е еднаков на бројот на единици во првата мостра, како што е прикажано во планот ако:

- бројот на дефектни единици најдени во мострата е помал или еднаков на првиот критериум за прифаќање, мострата се смета за прифатлива во смисла на оваа метролошка контрола,

- ако бројот на дефектни единици најдени во првата мостра иот примерок е еднаков или поголем од првиот критериум за одбивање, мострата се одбива,

- ако бројот на дефектни единици најдени во првата мостра изнесува некаде помеѓу првиот критериум за прифаќање и првиот критериум за одбивање, се проверува втората мостра, каде што количината на единици е прикажана во планот.

Дефектните единици најдени во првата и втората мостра се собираат и ако:

- вкупниот број на дефектни единици е помал од или еднаков на вториот критериум за прифаќање, мострата се смета за прифатлива во смисла на оваа метролошка контрола,

- вкупниот број на дефектни единици е поголем од или еднаков на вториот критериум за одбивање, мострата се одбива.

Број на единици во лотот	Мостри			Број на дефектни единици	
	Ред	Број на единици	Вкупен број	Критериум за прифаќање	Критериум за одбивање
100 до 500	прва втора	30 30	30 60	1 4	3 5
501 до 3200	прва втора	50 50	50 100	2 6	5 7
3201 и над	прва втора	80 80	80 160	3 8	7 9

2.2.2. Деструктивно испитување

Деструктивното испитување се врши во согласност со единечниот план за земање мостри даден подолу и се употребува за лотови со 100 единици или повеќе. Бројот на единици на пакувани производи треба да изнесува 20.

Доколку бројот на дефектни единици најдени во мострата е помал од или еднаков на критериумот за прифаќање, мострата пакувани производи се смета за пратлива.

Доколку бројот на дефектни единици најдени во примерокот е еднаков на или поголем од критериумот за одбивање, мострата пакувани производи се одбива.

Број на единици во лотот	Број на единици во мостра	Број на дефектни единици	
		Критериум за прифаќање	Критериум за одбивање
Кој било број (≥ 100)	20	1	2

2.3. Метролошка контрола на просечната вистинска зафатнина на содржината на поединчните пакуванја кои ја сочинуваат мострата

2.3.1. Мостра пакувани производи се смета за пратлива за целите на оваа метролошка контрола ако

средната вредност $\bar{x} = \frac{\sum x_i}{n}$ на вистинската зафатнина на содржината x_i од n пакуваните производи во мострата е поголема од вредноста:

$$V_n - \frac{s}{\sqrt{n}} \cdot t_{(1-\alpha)}$$

Во оваа формула:

V_n = номиналната количини (заштитната на содржината) на пакуваниот производ,

s = проценетата стандардна девијација од вистинската зафатнина на содржината на мострата,

n = број на пакуваниот производ во мострата за оваа метролошка контрола,

$t_{(1-\alpha)} = 0,995$ ниво на доверба на Студентова t -дистрибуција со $\delta = 1 - n$ степен на слобода

2.3.2. Ако X_i е измерената вредност за вистинската зафатнина на содржината на i -тата единица во мострата која се состои од n единици, тогаш:

2.3.2.1. средината на измерените вредности за мострата се добива со следната пресметка:

$$\bar{x} = \frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n}$$

2.3.2.2. а проценетата вредност на стандардната девијација s со следнава пресметка:

- износот на квадрат на измерените вредности: $\sum_{i=1}^n (x_i)^2$

- квадрат на износот на измерените вредности:

$$\left(\sum_{i=1}^n x_i \right)^2 \text{ потоа } \left(\frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n} \right)^2$$

$$\sum_{i=1}^n (x_i)^2 - \left(\frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n} \right)^2$$

- коригираниот износ: $SC = \sum_{i=1}^n (x_i)^2 - \left(\frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n} \right)^2$

- проценетото отстапување

Проценетата вредност на стандардната девијација е

2.3.3. Критериуми за прифаќање или одбивање на мостра пакувани производи испитани во оваа метролошка контрола:

Критериуми за уништувачко испитување

Број на единици во лот	Број на единици во мостра	Критериуми	
		Прифаќање	Одбивање
≤ 500	30	$\bar{x} \geq Q_n - 0.503$ s	$\bar{x} < Q_n - 0.503$ s
> 500	50	$\bar{x} \geq Q_n - 0.379$ s	$\bar{x} < Q_n - 0.379$ s

Критериуми за деструктивно испитување

Број во мостра	Број во мостра	Критериуми	
		Прифаќање	Одбивање
Кој било број (≥ 100)	20	$\bar{x} \geq Q_n - 0.640$ s	$\bar{x} < Q_n - 0.640$ s

ПРИЛОГ 2

Течности	Номинална зафатнина на содржината во литри	
	I Конечно одобрени	II (*) Условно одобрени
a) Вино од свежо грозје; грозјето мора да е со задржана ферментација поради додатоци на алкохол (ЗЦТ заглавје бр. 22.05 С) освен за ликерски вина „жолти“ вина наменети да ги применуваат следните означувања за потекло: Cotes 'du Jura', 'Arbois', 'L'Etoile' и 'Chateau-Chalon'	0,10 - 0,25 - 0,375 0,50 - 0,75 - 1 1,5 - 2 - 3 6, 9 и 10 0,187 (!)-4-8 0,62	0,35 - 0,70 - 0,73 1,25
c) Други негазирани ферментирани пијалаци, на пример јаболков сок, крушкова ракија и медовина (ЗЦТ заглавје бр. 22.07 В II)	0,10 - 0,25 - 0,375 - 0,50 - 0,75 - 1 1,5 - 2 - 5	0,35 -0,70
d) Вермути и други ароматизирани вина од свежо грозје (ЗЦТ заглавје бр. ех 22.05)	0,005 до 0,10 0,10 - 0,20 - 0,375 0,50 - 0,75 - 1 1,5 3 - 5	
а) - Пенливи вина (ЗЦТ заглавје бр. 22.05 А) - Вина во шишиња 'печурка' со тапи задржани на местото со врвки или слично, и вино на друг начин ставен со прифатлив притисок од не помалку од 1 бар но помалку од 3 бари, мерено на температура од 20°C (ЗЦТ заглавје бр. 22.05 Б)	0,125 - 0,20 - 0,375 - 0,75 - 1,5 - 3 4,5 - 6 - 9	0,10 - 0,25 - 0,70
b) Други ферментирани пенливи пијалаци на пример јаболков сок, кушкова ракија и медовина (ЗЦТ заглавје бр. 22.07 В I)	0,10 - 0,20 - 0,375 0,75 - 1 - 1,5 3	0,125
Пиво од слад (ЗЦТ заглавје бр. 22.03)	0,25 - 0,33 - 0,50 0,75 - 1 - 2 3 - 4 - 5	0,35 -0,70 - 1,125(*) - 4,5 - 5(*) -10

Течности	Номинална зафатнина на содржината во литри	
	I Конечно одобрени	II (*) Условно одобрени
- кисели пива, двојно ферментирани пива	0,25 -0,375 - 0,75	
Високо алкохолни и други спиртни пијалаци (ЗЦТ заглавје 22.09)	0,02 - 0,03 - 0,04 0,05 - 0,10 0,20 - 0,50 -1 1,5 - 2 - 2,5 3 0,35 -0,70-1,125 -4,5 -5-10	0,25 - 0,36 - 0,60 0,72
Оцет и замени за оцет (ЗЦТ заглавје бр. 22.10)	0,25 - 0,50 - 0,75 1 - 2 - 5	
Масла за јадење (ЗЦТ заглавје бр 15.07 А I) (ЗЦТ заглавје бр. 15.07 D II)	0,25 - 0,50 -0,75 1 - 2 - 3 5 -10	
MLeko и mLечни напитоци продавани по зафатнина (ЗЦТ heading No 04.01) со исклучок на јогурт и кефир, mLeko згуснато, ферментирани или ацидифирани mLека mLечни напитоци (ЗЦТ заглавје бр. 22.02 B)	0,20-0,25 -0,50-0,75-1-2	0,10
а) Води, вклучувајќи води од минерални извори и газирани води (ЗЦТ заглавје бр. 22.01)	0,35 - 0,45 - 0,47 0,90 - 0,94	сите зафатни ни наведени подолу 0,20 - 0,35 - 0,45 0,46 - 0,70 - 0,90 0,92 - 1,25
б) Лимонади, ароматизирани води од минерални извори и ароматизирани газирани води и други безалкохолни пијалаци, со исклучок на овошни сокови и сокови од зеленчук (ЗЦТ заглавје бр. 2 A) Напитоци обележани како безалкохолни аперитиви	сите зафатни ни наведени подолу 0,125 - 0,20 - 0,25 0,33 - 0,50 - 0,75 1 - 1,5 - 2 5 0,10	сите зафатни ни подолу 0,20-0,70

Течности	Номинална зафатнина на содржината во литри	
	I Конечно одобрени	II (*) Условно одобрени
Овошни сокови и сокови од зеленчук, со и без додаден шеќер, но неферментирани и без алкохол и неконцентрирани овошни сокови. (ЗЦТ заглавје бр. 20.07)	0,125 - 0,20 - 0,25 - 0,33 - 0,50 - 0,75 1 - 1,5 - 2	Сите зафатници доле 0,125 -0,70 0,18 - 0,35 (само во лименки)

ПРИЛОГ 3**ЛИСТА НА НОМИНАЛНИ КОЛИЧИНИ НА СОДРЖИНата НА ПАКУВАНите ПРОИЗВОДИ****1. ПРЕХРАНБЕНИ ПРОИЗВОДИ ШТО СЕ ПРОДАВААТ ПО ТЕЖИНА—МАСА—(количество во g)**

1.1. Путер (ЗЦТ заглавје бр. 04.03), маргарин, емулгиран или што не е од животинско потекло и растителни масти (премази со ниска содржина на масти)

125 - 250 - 500 - 1 000 - 1 500 - 2 000 - 2 500 - 5 000

1.2. Свежи сирења освен „petits suisses“ и други сирења направени на ист начин (ЗЦТ заглавје ех 04.04 Е | с)

62, 5 - 125 - 250 - 500 - 1 000 - 2 000 - 5 000

1.3. Трпезна и готварска сол (ЗЦТ заглавје 25.01 А)

125 - 250 - 500 - 750 - 1 000 - 1 500 - 5 000

1.4. Ситни шеќери, црвен или кафеав шеќер, кондиторски шеќери

125 - 250 - 500 - 750 - 1 000 - 1 500 - 2 000 - 2 500 - 3 000 - 4 000 - 5 000

1.5. Житни производи (не вклучувајќи храна за доенчиња)

1.5.1. Житни брашна, гриз, снегулки и овесни каши и пченично брашно, овесни снегулки (не вклучувајќи ги производите наведени во 1.5.4)

125 - 250 - 500 - 1 000 - 1 500 - 2 000 - 2 500 - 5 000 - 10 000

1.5.2. Тестенини (ЗЦТ заглавје бр. 19.03)

125 - 250 - 500 - 1 000 - 1 500 - 2 000 - 3 000 - 4 000 - 5 000 - 10 000

1.5.3. Ориз (ЗЦТ заглавје бр. 10.06)

125 - 250 - 500 - 1 000 - 2 000 - 2 500 - 5 000

1.5.4. Готова храна од житарки и житни снегулки

250 - 375 - 500 - 750 - 1 000 - 1 500 - 2 000

1.6. Сушен зеленчук (ЗЦТ заглавје бр. 07.05), сушено овошје (ЗЦТ заглавје броеви или подзаглавја ех 08.01, 08.03 В, 08.04 В, 08.12)

125 - 250 - 500 - 1 000 - 1 500 - 2 000 - 5 000 - 7 500 - 10 000

1.7. Мелено и немелено печено кафе, цикорија или замени за кафе

125 - 250 - 500 - 1 000 - 2 000 - 3 000 - 4 000 - 5 000 - 10 000

1.8. Смрзнати производи

1.8.1. Овошје и зеленчук и полуготови компири за чипс

150 - 300 - 450 - 600 - 750 - 1 000 - 1 500 - 2 000 - 2 500

1.8.2. Рибини филети и порции, со лебни трошки или без лебни трошки

100 - 200 - 300 - 400 - 500 - 600 - 800 - 1 000 - 2 000

1.8.3. Рибини стапчиња

150 - 300 - 450 - 600 - 900 - 1 200 - 1 500 - 1 800

2. ХРАНА ШТО СЕ ПРОДАВА ПО ЗАФАТНИНА (количина во mL)

2.1. Сладолед со количина повеќе од 250 mL

(не вклучувајќи сладоледи чии зафатни ни не се одредени од обликот на садот)

300 - 500 - 750 - 1 000 - 1 500 - 2 000 - 2 500 - 3 000 - 4 000 - 5 000

3. СУВА ХРАНА ЗА КУЧИЊА И МАЧКИ (количина во g)

200 - 300 - 400 - 500 - 600 - 800 - 1 000 - 1 500 - 2 000 - 3 000 - 5 000 - 7 500 - 10 000

4. ГОТОВИ ФАРБИ И ЛАКОВИ (со или без додадени растворувачи) (количина во mL)

25 - 50 - 125 - 250 - 375 - 500 - 750 - 1 000 - 2 000 - 2 500 - 4 000 - 5 000 - 10 000

5. ЦВРСТИ ЛЕПИЛА ИЛИ ЛЕПИЛА ВО ПРАВ И СВРЗУВАЧИ (количина во g)

25 - 50 - 125 - 250 - 500 - 1 000 - 2 500 - 5 000 - 8 000 - 10 000

6. ПРОИЗВОДИ ЗА ЧИСТЕЊЕ

(во цврста состојба или во прав во g, течности и пасти во mL)

Меѓу другото, производи за кожа и обувки, под и подни покривки, рерни и метали, вклучувајќи и за автомобили, прозорци и огледала, вклучувајќи и за автомобили (ЗЦТ заглавје бр. 34.05); отстранувачи за дамки, штирак и бои за домаќинство (ЗЦТ подзаглавја 38.12 А и 32.09 С), инсектициди за домаќинство (ЗЦТ заглавје бр. ех 38.11), отстранувачи на бигор (ЗЦТ заглавје бр. 34.02), дезодоранси за домаќинство (ЗЦТ подзаглавје 33.06 В), нефармацевтски средства за дезинфекција

25 - 50 - 75 - 100 - 150 - 200 - 250 - 375 - 500 - 750 - 1 000 - 1 500 - 2 000 - 5 000 - 10 000

7. КОЗМЕТИКА: ПРЕПАРАТИ ЗА РАЗУБАВУВАЊЕ И ЗА ЛИЧНА ХИГИЕНА (ЗЦТ подзаглавја 33.06 А и В)

(во цврста состојба или во прав во g, течности и пасти во mL)

7.1. Производи за кожа и орална хигиена

креми за бричење, повеќенаменски креми и лосиони, креми и лосиони за раце, производи за заштита од сонце, производи за орална хигиена (со исклучок на паста за заби)

15 - 30 - 40 - 50 - 75 - 100 - 125 - 150 - 200 - 250 - 300 - 400 - 500 - 1 000

7.2. Паста за заби

25 - 50 - 75 - 100 - 125 - 150 - 200 - 250 - 300

7.3. Производи за нега на коса (освен бои за коса) и производи за бањање

лак, шампони, производи за плакнење, зацврстувачи, брилијантини, креми за коса (не вклучувајќи ги лосионите за коса наведени во 7.4), пена за бањање и други пенливи производи за бањање и туширање

25 - 50 - 75 - 100 - 125 - 150 - 200 - 250 - 300 - 400 - 500 - 750 - 1 000 - 2 000

7.4. Производи врз база на алкохол

со содржина помалку од 3 % по зафатнина за природно или синтетско парфимирано масло и помалку од 70 % по зафатнина за чист етил алкохол, ароматски води, лосиони за коса, лосиони за пред и по бричење

15 - 25 - 30 - 40 - 50 - 75 - 100 - 125 - 150 - 200 - 250 - 300 - 400 - 500 - 750 - 1 000

7.5. Дезодоранси и производи за лична хигиена

20 - 25 - 30 - 40 - 50 - 75 - 100 - 150 - 200

7.6. Пудри во прав

50 - 75 - 100 - 150 - 200 - 250 - 500 - 1 000

8. ПРОИЗВОДИ ЗА МИЕЊЕ**8.1. Тоалетни сапуни и сапуни за домаќинство во цврста состојба (g) (ЗЦТ заглавје бр. 34.01)**

25 - 50 - 75 - 100 - 150 - 200 - 250 - 300 - 400 - 500 - 1 000

8.2. Меки сапуни (g) (ЗЦТ заглавје бр. 34.01)

125 - 250 - 500 - 750 - 1 000 - 5 000 - 10 000

8.3. Сапун во вид на гранули, лушпи, итн. (g) (ЗЦТ заглавје бр. 34.01)

250 - 500 - 750 - 1 000 - 3 000 - 5 000 - 10 000

8.4. Течни производи за миење, чистење и четкање и помошни производи125 - 250 - 500 - 750 - 1 000 - 1 250 - 1 500 - 2 000 - 3 000 - 4 000 - 5 000 - 6 000 - 7 000 -
10 000**8.5. Прашок за четкање (g)**

250 - 500 - 750 - 1 000 - 10 000

8.6. Производи за претперење и киснење во прав (g)

250 - 500 - 1 000 - 2 000 - 5 000 - 10 000

9. РАСТВОРУВАЧИ (mL)

во смисла на Директива 73/173/EEC на Советот од 4 јуни 1973 година за приближувањето на законите, регулативите и административните одредби на земјите-членки што се однесуваат на класификација, пакување и етикетирање на опасни препарати (растворувачи)

25 - 50 - 75 - 125 - 250 - 500 - 1 000 - 1 500 - 2 500 - 5 000 - 10 000

10. МАСЛА ЗА ПОДМАЧКУВАЊЕ (mL)

125 - 250 - 500 - 1 000 - 2 000 - 2 500 - 3 000 - 4 000 - 5 000 - 10 000

11. ПРЕДИВО ЗА МАШИНСКО ПЛЕТЕЊЕ (количина во g) составено од природни влакна (од животинско, растително или минерално потекло), хемиски влакна и нивна мешавина.

10 - 25 - 50 - 100 - 150 - 200 - 250 - 300 - 350 - 400 - 450 - 500 - 1000

ПРИЛОГ 4

ОПСЕГ НА КАПАЦИТЕТИ НА САДОВИ

EN-стандартите 23.1, издание 2 (мај 1978) и EN 76, издание 1 (декември 1978) се применливи освен во случај кога производите и опсегот на капацитетите утврдени таму се разликуваат од оние наброени во овој прилог.

1. КОНЗЕРВИРАНИ И ПОЛУКОНЗЕРВИРАНИ ПРОИЗВОДИ ВО ЛИМЕНИ И СТАКЛЕНИ САДОВИ: РАСТИТЕЛНИ ПРОИЗВОДИ (ОВОШЈЕ, ЗЕЛЕНЧУК, ДОМАТИ, КОМПИРИ, СО ИСКЛУЧОК НА АСПАРАГУС, СУПИ, ОВОШНИ СОКОВИ И СОКОВИ ОД ЗЕЛЕНЧУК И ОВОШНИ НЕКТАРИ) ЗА ИСХРАНА НА ЧОВЕКОТ

1.1. лимени и стаклени садови (капацитет во mL)

106 - 156 - 212 - 228 - 314 - 370 - 425 - 446 - 580 - 720 - 850 - 1 062 - 1 700 - 2 650 - 3 100 - 4 250 - 10 200

1.1.1. Дополнителен список за чаши

53 - 125 - 250

1.2. Список на капацитети дозволени за специјални производи (капацитет во mL)

— тартуфи: 26 - 53 - 71 - 106 - 212 - 425 - 720 - 850

— домати

концентрати 71 - 142 - 212 - 370 - 425 - 720 - 850 - 3 100 - 4 250

лупени или нелупени: 236 - 370 - 425 - 720 - 850 - 2 650 - 3 100

— овошни коктели, овошје во сируп: 106 - 156 - 212 - 228 - 236 - 314 - 370 - 425 - 446 - 580 - 720 - 850 - 1 062 - 1 700 - 2 650 - 3 100 - 4 250 - 10 200

2. ВЛАЖНА ХРАНА ЗА КУЧИЊА И МАЧКИ (капацитети во mL)

212 - 228 - 314 - 425 - 446 - 850 - 1 062 - 1 700 - 2 650

3. ПРОИЗВОДИ ВО ПРАВ ЗА МИЕЊЕ И ЧИСТЕЊЕ

Капацитетите на комерцијалните пакувања се како што следи:

<i>Пакет бр.</i>	<i>Зафатнина во mL</i>
E 0,5	375
E 1	750
E 2	1 500
E 3	2 250
E 5	3 750
E 10	7 700
E 15	11 450
E 20	15 200
E 25	18 950
E 30	22 700
<i>Цилиндар бр.</i>	
E 5	3 950
E 10	7 700
E 15	11 450
E 20	15 200
E 25	18 950
E 30	22 700

ПРИЛОГ 5**ОПСЕГ НА ЗАФАТНИНИ ЗА ПРОИЗВОДИ ШТО СЕ ПРОДАВААТ ВО АЕРОСОЛИ****1. ПРОИЗВОДИ ШТО СЕ ПРОДАВААТ ВО МЕТАЛНИ САДОВИ**

Капацитети на садовите во mL за:		
Зафатнина за течната фаза во mL	Производи придвижувани од течен гас	а) Производи придвижувани само од гасови под притисок б) Производи придвижувани само од диазот оксид или јаглерод диоксид или само со смеса од двете кога производот има Бансенов коефициент од 1,2 или помалку.
25	40	47
50	75	89
75	110	140
100	140	175
125	175	210
150	210	270
200	270	335
250	335	405
300	405	520
400	520	650
500	650	800
600	800	1 000
750	1 000	-

2. ПРОИЗВОДИ ШТО СЕ ПРОДАВААТ ВО ПРОСИРНИ ИЛИ НЕПРОСИРНИ СТАКЛЕНИ ИЛИ ПЛАСТИЧНИ САДОВИ (зафатнина на течната фаза во mL):

25 - 50 - 75 - 100 - 125 - 150

ПРИЛОГ 6**ОПСЕГ НА НОМИНАЛНИ КОЛИЧИНИ НА СОДРЖИНИ ВО ПАКУВАЊА****1. Производи што се продаваат по волумен (количина во mL)**

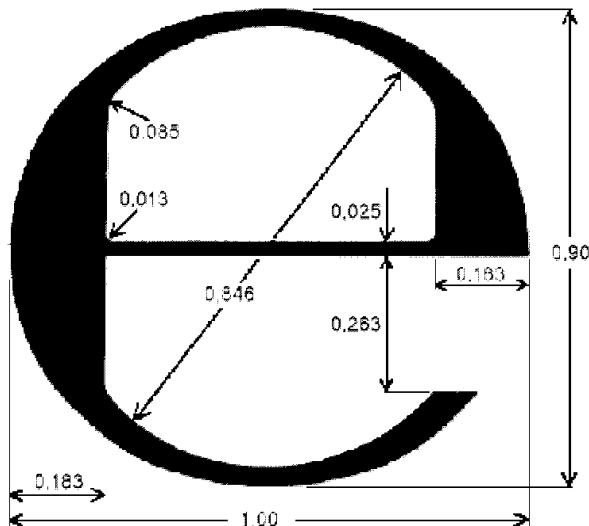
Непенливо вино	Количини во опсег од 100 mL до 1500 mL, само следниве 8 номинални количини: mL: 100 — 187 — 250 — 375 — 500 — 750 — 1 000 — 1 500
„Жолто вино“	Количини во опсег од 100 mL до 1500 mL, само следниве номинални количини: mL: 620
Пенливо вино	Количини во опсег од 125 mL до 1500 mL, само следниве 5 номинални количини: mL: 125 — 200 — 375 — 750 — 1 500
Ликерско вино	Количини во опсег од 100 mL до 1500 mL, само следниве 7 номинални количини: mL: 100 — 200 — 375 — 500 — 750 — 1 000 — 1 500
Ароматизирано вино	Количини во опсег од 100 mL до 1500 mL, само следниве 7 номинални количини: mL: 100 — 200 — 375 — 500 — 750 — 1 000 — 1 500
Жестоки алкохолни пијалоци	Количини во опсег од 100 mL до 2000 mL, само следниве 9 номинални количини: mL: 100 — 200 — 350 — 500 — 700 — 1 000 — 1 500 — 1 750 — 2 000

2. Дефиниции на производи

Непенливо вино	Вино како што е дефинирано во член 1 (2) (б) од Регулативата (Е3) бр.1493/1999 на Советот од 17 мај 1999 година за заедничко организирање на пазарот на вино (КН ознака екс 2204)
„Жолто вино“	Вино како што е дефинирано во член 1 (2) (б) од Регулативата (Е3) бр. 1493/1999 (КН ознака екс 2204) со ознака за потекло: 'Côtes du Jura', 'Arbois', 'L'Etoile' и 'Château-Chalon' во шишиња согласно дефинираното во Анекс I, точка 3 од Регулативата (Е3) бр. 753/2002 на Комисијата од 29 април 2002 година за утврдување на одредени прописи за примена на Регулативата (Е3) бр. 1493/1999 на Советот во поглед на описот, ознаката, презентацијата и заштитата на одредени производи од секторот за вино.
Пенливо вино	Вино како што е дефинирано во член 1 (2) (б) и Анекс I, точки 15, 16, 17 и 18 од Регулативата (Е3) бр. 1493/1999 (КН ознака 2204 10)
Ликерско вино	Вино како што е дефинирано во член 1(2)(б) и Анекс I, точка 14 од Регулативата (Е3) бр. 1493/1999 (КН ознаки 2204 21 – 2204 29)
Ароматизирано вино	Ароматизирано вино како што е дефинирано во член 2 (1) (а) од Регулативата (ЕЕ3) бр. 1601/91 на Советот од 10 јуни 1991 година за утврдување на општите прописи за дефиницијата, описот и презентирањето на ароматизирани вина, ароматизирани пијалоци базирани на вино и ароматизирани коктели од производи од вино (КН ознака 2205)
Жестоки алкохолни пијалоци	Жестоки алкохолни пијалоци како што е дефинирано во член 1 (2) од Регулативата (ЕЕ3) бр. I576/89 на Советот од 29 мај 1989 година за утврдување на општите прописи за дефиницијата, описот и презентирањето на жестоки алкохолни пијалоци (КН ознака 2208).

ПРИЛОГ 7**1.Знак на ЕУ за пакувани производи**

Најмала големина на знакот 3 mm

2. Знак за мерни садови**3**

Најмала висина на знакот 3 mm

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1521.

Врз основа на член 64 став 1 точка 22 од Законот за Народната банка на Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр. 3/2002, 51/2003, 85/2003, 40/2004, 61/2005 и 129/2006) и член 46 став 4 од Законот за спречување на перенење на пари и други приноси од казниво дело и финансирање на тероризам („Службен весник на РМ“ бр. 4/2008), Советот на Народната банка на Република Македонија донесе

ОДЛУКА ЗА НАЧИНОТ И ПОСТАПКАТА ЗА ВОСПОСТАВУВАЊЕ И ПРИМЕНА НА ПРОГРАМАТА НА БАНКА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ ПЕРЕЊЕ ПАРИ И ФИНАНСИРАЊЕ НА ТЕРОРИЗМОТ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

1. Со оваа одлука се регулираат начинот и постапката за воспоставување и примена на Програмата на банката за спречување перенење пари и финансирање тероризам (во понатамошниот текст: Програмата), која, меѓу другото, вклучува:

- централизација на податоците за идентитетот на клиентите, носителите на права, ополномочените лица, овластените застапници и ополномочувачите, како и на податоците за сомнителните трансакции (во понатамошниот текст: централизација на податоците за идентификување);

- дефинирање на задачите и одговорностите на одговорното лице за спроведување на одредбите од Законот за спречување на перенење на пари и други приноси од казниво дело и финансирање на тероризам и Програмата (во понатамошниот текст: одговорното лице за спречување перенење пари);

- План за постојана обука на одговорното лице за спречување перенење пари и на другите вработени од областа на спречувањето перенење пари и финансирање на тероризмот (во понатамошниот текст: Планот за обука);

- инструменти за внатрешна проверка на спроведувањето на мерките и дејствијата.

Банката е должна да воспостави внатрешни процедури коишто ќе овозможат соодветна примена на одделните елементи на Програмата од став 1 на оваа точка.

2. Оваа одлука ги содржи минимумот стандарди коишто треба да ги применат банките заради воспоставување соодветна програма, при што секоја банка може да вклучи дополнителни елементи во своите внатрешни акти, во зависност од обемот и природата на активностите што ги извршува.

3. Банката е должна да обезбеди почитување на мерките за спречување перенење пари и финансирање на тероризмот кои важат во Република Македонија и од страна на нејзините подружници или филијали во земјата и во странство, до степен којшто е дозволен согласно со прописите на земјата каде што се наоѓа подружницата или филијалата.

Банката е должна да ја извести Народната банка на Република Македонија (во понатамошниот текст: Народната банка) и Управата за спречување на перенење па-

ри и финансирање на тероризмот (во понатамошниот текст: Управата), доколку одредена подружница или филијала во странство не е во можност да ги почитува прописите за спречување перенење пари и финансирање на тероризмот, бидејќи тоа не го дозволуваат прописите или другите мерки на земјата каде што се наоѓа подружницата или филијалата.

II. ЦЕНТРАЛИЗАЦИЈА НА ПОДАТОЦИТЕ ЗА ИДЕНТИТИФИКУВАЊЕ

4. Банката е должна да воспостави централизирана база на податоци којашто ќе овозможи:

- анализа на клиентите;
- следење на одредени трансакции;
- чување податоци за трансакциите и клиентите коишто ги вршат;

- доставување на податоците до надлежните органи, согласно со Законот за спречување на перенење пари и други приноси од казниво дело и финансирање на тероризам (во понатамошниот текст: Законот).

II.1. Анализа на клиентите

5. Банката е должна да врши анализа на клиентите, најмалку на начинот утврден со Законот и оваа Одлука.

Анализата на клиентите вклучува:

- идентификување и верификување на клиентот и на крајниот сопственик;
- обезбедување информации за целта и намерата на деловниот однос; и
- постојано следење на деловниот однос со клиентот.

Врз основа на анализата на клиентот спроведена согласно со одредбите на Законот и оваа Одлука, банката е должна да формира профил на ризик за секој клиент со кој ќе воспостави деловен однос и/или ќе го ажурира деловниот однос, во рамките на кој го утврдува и го следи нивото на ризик од перенење пари и финансирање на тероризмот поврзан со тој клиент. Банката е должна во рамките на своите внатрешни акти да го определи најмалку:

- начинот на формирањето на профилот на ризик;
- утврдувањето на нивото на ризик;
- следењето на нивото на ризик;
- префрлувањето на клиентот од едно во друго ниво на ризик.

6. Во случаите кога постои повисок ризик од перенење пари или финансирање тероризам, банката е должна да врши засилена анализа на клиентот.

II.1.1. Идентификување и верификување на клиентот и на крајниот сопственик

Прифаќање клиенти

7. Банката е должна да воспостави и да применува политика за прифаќање на клиентите со која ќе се утврди кои видови клиенти можат да ја изложат банката на ризик од перенење пари и финансирање на тероризмот.

8. Банката е должна да ги користи најмалку следните податоци и информации врз основа на кои ќе може да утврди кои клиенти ќе ја изложат на ризик од перенење пари и финансирање на тероризмот:

- историја на клиентот, доколку станува збор за постоечки клиент на банката;
- вид на дејноста што ја извршува;
- географска локација на клиентот и на неговите најзначајни деловни партнери;
- поврзаност со политички функции или политички изложени лица;
- вид на банкарски производи и услуги коишто ќе ги користи; и
- извор на паричните средства, согласно со точките 15 и 16 на оваа одлука.

Идентификување на клиентот, крајниот сопственик и ополномоштеното лице

9. Банката го врши идентификувањето на клиентот, крајниот корисник и ополномоштеното лице, најмалку преку прибирање на документацијата и податоците утврдени со Законот, при што банката треба да се осигура дека:

- располага со точни извори на информации, документација и податоци;
- располага со податоци врз основа на кои ќе може да го утврди идентитетот на крајниот сопственик на клиентот, што вклучува и утврдување на вистинската сопственичка и управувачка структура на клиентот-правно лице; и
- располага со точни информации за идентитетот на ополномоштеното лице.

10. Банката не смее да има анонимни сметки, што вклучува нумериирани сметки или сметки кои гласат на фiktивни имиња.

11. При идентификувањето клиент, краен сопственик или ополномоштеното лице од странство (нерезидент), банката соодветно ги применува правилата коишто важат за домашните клиенти.

Верификување на идентитетот на клиентот

12. Банката е должна да врши верификување на идентитетот на клиентот согласно со Законот.

Банката е должна да преземе соодветни активности за верификување на идентитетот на крајниот сопственик.

Покрај начинот на верификување утврден согласно со Законот, банката може да изврши верификување на идентитетот и преку некои од следниве независни извори на податоци:

- утврдување на постојаната адреса со користење други извори на податоци (сметки за телефон, електрична енергија или слично, податоци со кои располага Службата за информации - 188, итн.);
- контактирање на клиентот и на крајниот сопственик преку телефон, писмо или електронска пошта;
- контактирање на амбасадата (конзулатарното претставништво, канцеларијата за врски) на земјата од каде што потекнува странскиот клиент;
- добивање на последниот финансиски извештај за работењето на клиентот - правно лице, по можност ревидиран од страна на овластен ревизор;

- користење на податоците со кои располагаат јавните регистри (Централниот регистар, Централниот депозитар за хартии од вредност и слично);

- посета на клиентот и крајниот сопственик, доколку е возможно тоа; и

- проверка на статусот на клиентот и на крајниот сопственик, дали е започната стечајна или ликвидациона постапка.

II.1.2 Обезбедување информации за целта и намерата на деловниот однос

13. Банката е должна да обезбеди податоци и информации врз основа на кои ќе може да ги утврди целта и намерата на деловниот однос со клиентот, што може да вклучи податоци за природата на неговите активности, финансиската состојба, изворите на средства и најзначајните деловни партнери.

14. Утврдувањето на изворите на средства на клиентот - физичко лице банката може да го изврши преку добивање податоци за: износот на месечната плата, другите дополнителни извори на средства, имотната состојба и слично, врз основа на кои ќе може да се добие поточна слика за деловниот однос со клиентот.

II.1.3 Постојано следење на деловниот однос и трансакциите коишто се преземаат во рамките на тој однос

15. Банката е должна постојано да го следи деловниот однос со клиентот и трансакциите кои се преземаат во рамките на деловниот однос за да потврди дека тие трансакции се во согласност со целта и намерата на деловниот однос и изворот на финансирање на клиентот.

16. Следењето на деловниот однос со клиентот подразбира и редовно ажурирање на податоците и информациите со кои располага банката за тој клиент. Банката го утврдува начинот и моментот на ажурирање на податоците во рамките на своите внатрешни процедури.

II.1.4 Засилена анализа на клиентот

17. Банката е должна да врши засилена анализа на клиентот согласно со Законот и точка 6 од оваа Одлука, која се однесува најмалку на следните видови клиенти:

- политички изложени личности;
- клиенти коишто користат услуги на приватно банкарство;
- кореспондентски банки;
- клиенти кои не се физички присутни при склучувањето или одвивањето на деловниот однос; и
- клиенти кои доаѓаат од земји коишто не ги применуваат или несоодветно ги применуваат препораките на Групата за финансиска акција во доменот на спречувањето перенење пари и финансирањето на тероризмот (во понатамошниот текст: ФАТФ).

Одговорното лица на банката за спречување на перенење пари треба да биде известено за воспоставувањето деловен однос со лицата од ставот 1 на оваа точка, во најкус можен рок.

Политички изложени лица

18. Преземањето дополнителни мерки утврдени со Законот за лица коишто претставуваат политички изложени лица подразбира:

- воспоставување соодветен систем за навремено идентификување на политички изложените лица;
- процена на ризикот коишто го носи политички изложеното лице за банката;
- одлуката за воспоставување деловен однос со клиентот да е донесена од страна на лице со посебни права и одговорности одговорно за работењето на соодветната организациона единица во банката. Во случаите кога постоечки клиент или краен сопственик ќе стане политички изложена личност, банката носи одлука за (не)-продолжување на деловниот однос со тој клиент/краен сопственик, донесена од страна на соодветното лице со посебни права и одговорности;
- утврдување на изворот на средствата на клиентот, согласно со точките 15 и 16 на оваа Одлука; и
- постојано следење на деловната соработка со овие лица.

Приватно банкарство

19. Банките се должни да вршат засилена анализа во случај на вршење трансакции на т.н приватно банкарство, заради кое банката може да биде изложена на повисок ризик.

Приватното банкарство вклучува финансиски услуги дадени на физички лица коишто најчесто вложуваат значителен износ на депозити или други видови средства кај банката. Притоа, услугите што се нудат не се дел од редовниот начин на понуда на производи и услуги на мало, туку деловниот однос помеѓу банката и клиентот се воспоставува директно, на лична основа, преку вработени лица во банката коишто се надлежни за извршување на тие услуги (пр. личен банкар, приватен банкар или слично).

20. Деловен однос кој подразбира вршење приватно банкарство може да се воспостави само со одлука донесена од страна на лицето со посебни права и одговорности во банката, кое е одговорно за работа со ваков вид клиенти.

21. Банката е должна да обезбеди ефикасно идентификување и следење на клиентите и нивното работење, како и да обезбеди овој вид деловен однос да биде предмет на внатрешната ревизија и контролата спроведувана од одговорното лице за спречување перене пари.

Кореспондентски банки

22. За воспоставување и продолжување на деловниот однос со кореспондентска банка којашто е предмет на засилена анализа, банката е должна да ги преземе дополнителните мерки дефинирани во Законот. Притоа, се земаат предвид и следниве податоци:

- за лицата коишто би ја користеле сметката на кореспондентската банка отворена кај банка во Република Македонија;
- за мерките и дејствијата за спречување перене пари и финансирање на тероризмот и податоци за начинот на спроведување на супервизија во земјата на кореспондентската банка;

- за системот на контрола на спречувањето перене пари и финансирањето тероризам, како и начинот на ревизија, кај кореспондентската банка;

- оцена на соодветноста на засилената анализа којашто ја врши кореспондентската банка за клиентите коишто претставуваат изложеност на повисок ризик од спречување перене пари и финансирање на тероризмот;

- оцена дали кореспондентската банка работи со банки-школки и (не) дозволува работење со банки-школки; и

- прописите со кои се регулира можноста за размена на податоците потребни за спроведување на мерките и дејствијата за спречување перене пари и финансирање на тероризмот.

Банката може да ги добие податоците од став 1 од оваа точка од кореспондентската банка (прашалници, додати и слично) или преку користење јавни средства за информирање (стручни весници, интернет и слично).

Клиенти кои не се физички присутни при склучувањето или одвивањето на деловниот однос

23. Банките се должни да применуваат дополнителни мерки на засилена анализа за клиентите коишто не се физички присутни при склучувањето или одвивањето на деловниот однос (во понатамошниот текст: клиенти кои не се физички присутни), согласно со Законот.

Како клиенти кои не се физички присутни се сметаат клиентите со коишто банката го остварува деловниот однос преку интернет, пошта, телефон или други слични средства за комуникација.

24. Банката ги остварува дополнителните мерки дефинирани во Законот за работење со клиенти коишто не се физички присутни, преку:

- обезбедување и верификување на дополнителната документација, согласно со Законот;
- организирање средби со клиентот;
- користење податоци од други институции коишто располагаат со соодветни информации за клиентот, но и со соодветни системи за спречување перене пари и финансирање на тероризмот, доколку тоа го дозволуваат прописите во земјата и странство; и
- користење податоци коишто се достапни преку јавните средства за информирање (стручни весници, интернет и слично).

Клиенти кои доаѓаат од земји коишто не ги применуваат или несоодветно ги применуваат препораките од ФАТФ

25. Банката е должна да посвети особено внимание на деловниот однос и на трансакциите со клиенти од земји коишто не ги применуваат препораките на ФАТФ, или тоа го прават на несоодветен начин.

Доколку деловниот однос или трансакцијата немаат очигледна економска или друга видлива правна цел, банката е должна да ги утврди намерата и целта на деловниот однос.

26. Вработените во банката кои непосредно работат со клиентите од точка 25 од оваа Одлука, се должни да го известат одговорното лице за спречување перене пари за секоја одделна извршена трансакција со тие клиенти.

Во случаите од точка 25 став 2 на оваа Одлука, одговорното лице изработува писмен извештај за намерата и целта на деловниот однос, врз основа на информациите добиени од соодветните организациски делови и останатите вработени во банката.

II.2 Следење одредени трансакции

27. Заради навремено доставување податоци до Управата, банката е должна да воспостави и да применува систем за идентификување и следење на готовинските трансакции, сомнителните трансакции и поврзаните готовински трансакции, согласно со Законот.

Системот од ставот 1 од оваа точка треба да одговара на природата и на обемот на активностите што ги врши банката.

II.2.1 Идентификување сомнителни трансакции

28. Заради ефикасно идентификување на сомнителните трансакции, банката е должна да ги идентификува неовообичаените трансакции со клиентот. Како неовообичаени трансакции се сметаат сите трансакции коишто се неовообично големи, имаат карактер коишто не одговара на видот на активности што ги врши клиентот, а клиентот не дава прифатливо ображение за причината заради која ја врши таа трансакција (пр. износи коишто не одговараат на редовниот начин на работа на клиентот, голем промет на сметката на клиентот коишто не одговара на големината на неговиот биланс и слично).

Банката е должна да ги утврди целта и намерата на неовообичаените трансакциите, за што одговорното лице изработува писмен извештај, врз основа на информациите добиени од соодветните организациски делови и останатите вработени во банката.

29. Врз основа на профилот на ризик на клиентот и писмениот извештај за неовообичаените трансакции, одговорното лице донесува одлука дали станува збор за сомнителна трансакција, односно дали постои сомневање дека клиентот, трансакцијата или крајниот корисник се поврзани со перенеје пари и финансирање на тероризмот.

Како сомнителни трансакции се сметаат, најмалку трансакциите коишто се извршени или за коишто постоеала намера да се извршат преку банката, за коишто банката знае, се сомнева или има причина да се сменава дека трансакцијата:

- вклучува средства стекнати врз основа на извршени кривични дела;
- се извршува со намера да се скријат или прикријат средствата или имотот стекнати врз основа на извршени кривични дела или за да се избегне кој било пропис, вклучувајќи го и Законот.

30. Банката е должна да ги дефинира најмалку следниве елементи во своите внатрешни акти:

- листа на показатели за идентификување на сомнителни трансакции;
- документацијата којашто треба да ја поседува во однос на трансакциите за кои била донесена одлука за непријавување;
- одлучување за задржување, одбивање или спроведување одредена трансакција;
- начинот на известување на органите на управување на банката за трансакциите коишто биле пријавени до Управата и за трансакциите за кои било решено дека не се сомнителни.

II.3 Чување и доставување податоци

31. Банката е должна да ги чува информациите и податоците добиени во текот на идентификувањето, верификувањето и следењето на клиентот и трансакциите коишто ги врши, најмалку, на начин и во роковите утврдени со одредбите на Законот коишто се однесуваат на чувањето податоци.

Обврската од ставот 1 на оваа точка се однесува и на профилот на ризик, анализите и писмените извештаи, изработени во согласност со Законот и оваа Одлука и на извештаите доставени до одговорното лице, органите на банката, Управата, Народната банка и до други надлежни органи.

III. ОДГОВОРНО ЛИЦЕ ЗА СПРЕЧУВАЊЕ ПЕРЕЊЕ ПАРИ

32. Согласно со Законот, банката е должна да именува одговорно лице или да формира посебен организациски оддел коишто ќе биде надлежен за спроведување на Програмата.

Како одговорно лице за спречување перенеје пари може да биде лицето кое е одговорно за контрола на усогласеноста на работењето со прописите во банката или лицето кое раководи со службата за контрола на усогласеноста на работењето со прописите.

33. Одговорното лице одговара за својата работа пред Управниот одбор на банката.

34. Заради ефикасно спроведување на надлежностите на одговорното лице за спречување перенеје пари, треба да бидат исполнети најмалку следните услови:

- издвоеност на активностите на лицето од другите деловни активности на банката, коишто не се поврзани со контрола на спречувањето перенеје пари и финансирање на тероризмот и контрола на усогласеноста на работењето со прописите;

- точно дефинирање на односот со другите организациски единици во банката;

- право на навремен пристап до сите информации потребни за спроведување на задачите и одговорностите; и

- воспоставување директна комуникациска линија со Управниот одбор или лицата кои се одговорни за управување со ризиците.

35. Одговорното лице за спречување перенеје пари ги врши најмалку следните активности:

- прави анализа на ризиците од перенеје пари и финансирање на тероризмот;

- ги прибира сите неовообичаени трансакции доставени од разните организациски делови во банката, ги анализира, подготвува писмени извештаи и донесува одлука дали тие трансакции имаат карактеристики на сомнителна трансакција, односно донесува одлука за нивно (не)пријавување до Управата;

- обезбедува информации и документација за сите пријавени трансакции до Управата, како и за сите трансакции за кои било решено да не се пријават до Управата, вклучувајќи ги и причините поради кои било донесено таквото решение;

- дава препораки за измена на програмата на банката, за нејзиното ревидирање и унапредување, како и го утврдува степенот на нејзината усогласеност со прописите коишто се однесуваат на спречувањето на перенејето пари и финансирањето на тероризмот;

- ги известува Управниот одбор (на месечна основа) и Надзорниот одбор (на тримесечна основа). Известувањето задолжително вклучува податоци за склучените деловни односи со лицата од точка 17 на оваа Одлука;

- ги советува органите на управување за мерките коишто треба да бидат преземени заради почитување на прописите од областа на спречувањето на перенејето пари и финансирањето на тероризмот, вклучувајќи и следење на сите измени и дополнувања на овие прописи;

- организира постојана обука на вработените за сите аспекти значајни за соодветното спроведување на процесот на спречување перенење пари и финансирање на тероризмот во банката и воспоставува насоки и упататвса за соодветна примена на прописите од овој домен; и

- одржува редовни контакти со други органи и институции вклучени во активностите за спречување перенење пари и финансирање на тероризмот (Управата, Народната банка, други банки и слично).

IV. ПЛАН ЗА ПОСТОЈАНА ОБУКА

36. Банката е должна да утврди и да спроведе план за постојана обука на одговорните лица за спречување перенење пари, како и на вработените кои се директно или индиректно вклучени во работа со клиенти или во извршување на трансакции, на годишно ниво.

37. Организирањето обуката е во директна надлежност на одговорното лице за спречување перенење пари, коешто треба да изврши процена на потребите за обука на вработените и врз таа основа да подготви годишна програма за обука. Одговорното лице за спречување перенење пари е должно да води евидентија за видот на обуката и лицата коишто биле вклучени во обуката.

38. Обуката на вработените во банката вклучува најмалку:

- запознавање на вработените со сите прописи од областа на спречувањето перенење на пари и финансирањето на тероризмот;

- запознавање со програмата на банката за спречување перенење пари и финансирање на тероризмот;

- запознавање на вработените со меѓународните акти од доменот на спречувањето перенење пари и финансирањето на тероризмот (препораки на Базелскиот комитет за банкарска супервизија, препораки на ФАТФ и документи коишто ги издава оваа организација, препораки од извештаите на Комитетот на Советот на Европа и слично);

- практична обука којашто ќе се однесува на примената на меѓународните стандарди за борба против перенењето пари и финансирањето на тероризмот;

- практичична обука за идентификување сомнителни трансакции;

- практична обука за засилена анализа на клиенти со повисок ризик од перенење пари и финансирање на тероризмот во доменот на нивното идентификување, верификување и следење.

Планот за обуката на вработените треба да биде редовно ажуриран за да ги опфати сите внатрешни и надворешни промени (деловна стратегија, прописи и сл.), како и за да ги вклучи новите вработени во банката.

Обуката на новите вработени во банката треба да се оствари непосредно по засновањето на работниот однос (најдоцна во текот на првите 6 месеци).

V. ИНСТРУМЕНТИ ЗА ВНАТРЕШНА ПРОВЕРКА НА СПРОВЕДУВАЊЕТО НА МЕРКИТЕ И ДЕЈСТВИЈАТА

39. Воспоставувањето инструменти за внатрешна проверка на спроведувањето на мерките и дејствијата за спречување перенење пари и финансирање на тероризмот подразбира воспоставување и примена на соодветна внатрешна ревизија над процесот за спречување перенење пари и финансирање на тероризмот.

40. Внатрешна ревизија на процесот на спречување перенење пари и финансирање на тероризмот врши Службата за внатрешна ревизија, согласно со годишниот план за работа на службата.

Службата за внатрешна ревизија е должна да врши редовна ревизија на примената на Програмата, заради утврдување на соодветноста и ефикасноста на таа програма и на работењето на одговорното лице.

41. Банката е должна да обезбеди соодветна екипирањост на Службата за внатрешна ревизија со лица кои имаат соодветно искуство со системите за спречување перенење на пари и финансирање на тероризмот и да овозможи нивна соодветна обука за сите новини поврзани со меѓународните техники на перенење пари и финансирање на тероризмот.

42. Банката е должна да воспостави и да применува процедури за вработување нови лица во банката со кои ќе овозможи прием на лица со соодветни етички норми.

VI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

43. Одредбите од оваа одлука се применуваат соодветно и на штедилниците и на филијалите на странски банки во Република Македонија.

44. Оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

О.бр. 02-15/VI-1/2009
1 јули 2009 година
Скопје

Гувернер и претседател
на Советот на Народната банка
на Република Македонија,
м-р **Петар Гошев**, с.р.

1522.

Врз основа на член 69 од Законот за Народната банка на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 3/02, 51/03, 85/03, 40/04, 61/05 и 129/06) и точка б 6 од Одлуката за доставување податоци за каматни стапки на банките за примени депозити и дадени кредити („Службен весник на Република Македонија“ бр. 118/07), гувернерот на Народната банка на Република Македонија донесе

УПАТСТВО ЗА ИЗМЕНОВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА УПАТСТВОТО ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ ИЗВЕШТАИ ЗА КАМАТНИ СТАПКИ НА ПРИМЕНИ ДЕПОЗИТИ И ДАДЕНИ КРЕДИТИ (ОБРАЗЕЦ КС-1 И ОБРАЗЕЦ КС-2)

I. Во Упатството за пополнување извештаи за каматни стапки на примени депозити и дадени кредити (образец КС-1 и образец КС-2) („Службен весник на Република Македонија“ бр. 25/05 и 158/08), се вршат следниве измени и дополнувања:

1. По потточка 2.4. Каматни стапки на девизни депозити, се додаваат нови потточки 2.5 и 2.6. кои гласат:

„2.5. Каматни стапки на кредити - дополнување

Овој дел од извештајот КС-1 се пополнува со податоци за кредитите коишто се однесуваат на негативните салда по тековни сметки и кредитни картички. Кај овие кредити, износите и каматните стапки кај новоодобрени кредити и оние прикажани по сметководствената состојба треба да бидат еднакви. Во колоната 1, кај новоодобрени кредити се известува сметководствената состојба на крајот на извештајниот месец, која се користи како пондер при пресметката на пондерираните каматни стапки на новоодобрени кредити. Според тоа, износот наведен во колоната 1 треба да биде еднаков со износот во колоната 2, додека износот на просечната пондерирана каматна стапка (номинална) на новоодобрените кредити во колоната 3 треба да биде еднаков на износот на просечната пондерирана каматна стапка (номинална) на сите одобрени кредити во колоната 4.

Начинот на пресметка на просечните пондерирали каматни стапки (колона 3 и колона 4) на негативните салда по тековни сметки и кредитни картички е ист како и кај останатите категории за кои се известува во овој извештај. Во пресметката на овие каматни стапки се вклучуваат и бескаматните кредити, т.е. кредитите со каматна стапка „0“.

Каматните стапки на негативните салда по тековни сметки се поделени на каматни стапки на негативни салда по тековни сметки во денари (без валутна клаузула и со валутна клаузула) и каматни стапки на негативни салда по тековни сметки во странска валута. Каматните стапки на кредитните картички се поделени на каматни стапки на кредитни картички во денари (без валутна клаузула и со валутна клаузула) и каматни стапки на кредитни картички во странска валута.

Во дополнувањата на прилог 1, во колоната 2 Сметководствена состојба се дадени сметките коишто треба да се користат при пресметка на пондерираните каматни стапки на негативните салда по тековни сметки и кредитните картички.

Износите на негативните салда по тековни сметки и кредитни картички во странска валута треба да бидат дадени во денарска противвредност, пресметана со користење на девизниот курс на крајот на извештајниот месец. Негативните салда по тековни сметки и кредитни картички примени во друга странска валута, освен во евра и во САД-долари, не треба да бидат вклучени во извештајот.

2.6. Каматни стапки на депозити - дополнување

Овој дел од извештајот КС-1 се пополнува со податоци за депозитите коишто се однесуваат на тековните сметки во денари. Кај овие депозити, износите и каматните стапки кај новоодобрениите депозити и оние прикажани по сметководствена состојба треба да бидат еднакви. Во колона 1 кај новопримените депозити се става сметководствената состојба на крајот на извештајниот месец, која се користи како пондер при пресметката на пондерираните каматни стапки на новопримените депозити. Според тоа, износот наведен во колоната 1 треба да биде еднаков со износот во колоната 2, додека износот на просечната пондерирана каматна стапка (номинална) на новопримени депозити во колоната 3 треба да биде еднаков на износот на просечната пондерирана каматна стапка (номинална) на сите примени депозити во колоната 4.

Начинот на пресметка на просечните пондерирали каматни стапки (колона 3 и колона 4) на тековните сметки во денари е ист како и кај останатите категории за кои се известува во овој извештај. Во пресметката на овие каматни стапки се вклучуваат и бескаматните депозити, т.е. депозитите со каматна стапка „0“.

Во дополнувањата на прилог 1, во колоната 2 Сметководствена состојба (во илјади денари) се дадени сметките коишто треба да се користат при пресметка на пондерираните каматни стапки на тековните сметки во денари. “

2. Во прилогот 1 се вршат следниве дополнувања:

- по: „ОБРАЗЕЦ КС-1: ИЗВЕШТАЈ ЗА ПОНДЕРИРАНИ КАМАТНИ СТАПКИ НА ПРИМЕНИ ДЕПОЗИТИ И ДАДЕНИ КРЕДИТИ“, се додава:

„ОБРАЗЕЦ КС-1: ДОПОЛНУВАЊЕ НА ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ПОНДЕРИРАНИТЕ КАМАТНИ СТАПКИ НА ПРИМЕНИ ДЕПОЗИТИ И ДАДЕНИ КРЕДИТИ“.

	Новоодобрени / новопримени кредити / депозити (во денари)	Сметководствене на состојба (во денари)	Просечна пондерирана (номинална) каматна стапка на новоодобрени кредити/депозити (во %, на годишно ниво)	Просечна пондерирана (номинална) каматна стапка на сите одобрени кредити/депозити (во %, на годишно ниво)
		1	2	3
5. КАМАТНИ СТАПКИ НА КРЕДИТИ - дополнување	1099	2099	3099	4099
5.1. Каматни стапки на негативни салда по тековни сметки	1100	2100	3100	4100
5.1.1. Каматни стапки на негативни салда по тековни сметки во денари	1101	2101	3101	4101
5.1.1.1. Каматни стапки на негативни салда по тековни сметки без валутна клаузула	1102	2102	3102	4102
- на негативни салда по тековни сметки на претпријатија	1103	2103	3103	4103
- на негативни салда по тековни сметки на население	1104	2104	3104	4104
5.1.1.2. Каматни стапки на негативни салда по тековни сметки со валутна клаузула	1105	2105	3105	4105
- на негативни салда по тековни сметки на претпријатија	1106	2106	3106	4106
- на негативни салда по тековни сметки на население	1107	2107	3107	4107
5.1.2. Каматни стапки на негативни салда по тековни сметки во странска валута	1108	2108	3108	4108
- на негативни салда по тековни сметки на претпријатија	1109	2109	3109	4109
- одобрени во евра	1110	2110	3110	4110
- одобрено САД-долари	1111	2111	3111	4111
- на негативни салда по тековни сметки на население	1112	2112	3112	4112
- одобрени во евра	1113	2113	3113	4113
- одобрено САД-долари	1114	2114	3114	4114
5.2. Каматни стапки на кредитни картички	1115	2115	3115	4115
5.2.1. Каматни стапки на кредитни картички во денари	1116	2116	3116	4116
5.2.1.1. Каматни стапки на кредитни картички без валутна клаузула	1117	2117	3117	4117
- на краткорочни кредитни картички на население	1118	2118	3118	4118
- на долгочарни кредитни картички на население	1119	2119	3119	4119
5.2.1.2. Каматни стапки на кредитни картички со валутна клаузула	1120	2120	3120	4120
- на краткорочни кредитни картички на население	1121	2121	3121	4121
- на долгочарни кредитни картички на население	1122	2122	3122	4122
5.2.2. Каматни стапки на кредитни картички во странска валута	1123	2123	3123	4123
- на краткорочни кредитни картички на население	1124	2124	3124	4124
- на долгочарни кредитни картички на население	1125	2125	3125	4125
6. КАМАТНИ СТАПКИ НА ДЕПОЗИТИ - дополнување	1126	2126	3126	4126
6.1. Каматни стапки на тековни сметки во денари	1127	2127	3127	4127
-Каматни стапки на тековни сметки во денари на претпријатија	1128	2128	3128	4128
-Каматни стапки на тековни сметки во денари на население	1129	2129	3129	4129

- по: УПАТСТВО ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ ОБРАЗЕЦ КС-1: ИЗВЕШТАЈ ЗА ПОНДЕРИРАНИ КАМАТНИ СТАПКИ НА ПРИМЕНИ ДЕПОЗИТИ И ДАДЕНИ КРЕДИТИ, се дадава:

„УПАТСТВО ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА ОБРАЗЕЦОТ КС-1: ДОПОЛНУВАЊЕ НА ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ПОНДЕРИРАНИТЕ КАМАТНИ СТАПКИ НА ПРИМЕНИ ДЕПОЗИТИ И ДАДЕНИ КРЕДИТИ“.

	Новоодобрени/ новопримени кредити/депози ти (во денари)	Сметководствена состојба (во денари)	Просечна пондерирана (номинална) каматна стапка на новоодобрени кредити/депозити (во %, на годишно ниво)	Просечна пондерирана (номинална) каматна стапка на сите одобрени кредити/депозити (во %, на годишно ниво)
	1	2	3	4
5. КАМАТНИ СТАПКИ НА КРЕДИТИ - дополнување	1099	2099	3099	4099
5.1. Каматни стапки на негативни салда по тековни сметки	1100	2100	3100	4100
5.1.1. Каматни стапки на негативни салда по тековни сметки во денари	1101	2101	3101	4101
5.1.1.1. Каматни стапки на негативни салда по тековни сметки без валутна клаузула	1102	2102	3102	4102
- на негативни салда по тековни сметки на претпријатја	1103	2103	50080	3103
- на негативни салда по тековни сметки на население	1104	2104	507050, 507150	3104
5.1.1.2. Каматни стапки на негативни салда по тековни сметки со валутна клаузула	1105	2105	3105	4105
- на негативни салда по тековни сметки на претпријатја	1106	2106	52080	3106
- на негативни салда по тековни сметки на население	1107	2107	527050, 527150	3107
5.1.2. Каматни стапки на негативни салда по тековни сметки во странска валута	1108	2108	3108	4108
- на негативни салда по тековни сметки на претпријатја	1109	2109	3109	4109
- одобрени во евра	1110	2110	дел од с/ка 51080	3110
- одобрено САД-долари	1111	2111	дел од с/ка 51080	3111
- на негативни салда по тековни сметки на население	1112	2112	3112	4112
- одобрени во евра	1113	2113	дел од с/ка 517050, 517150	3113
- одобрено САД-долари	1114	2114	дел од с/ка 517050, 517150	3114
5.2. Каматни стапки на кредитни картички	1115	2115	3115	4115
5.2.1. Каматни стапки на кредитни картички во денари	1116	2116	3116	4116
5.2.1.1. Каматни стапки на кредитни картички без валутна клаузула	1117	2117	3117	4117
- на краткорочни кредитни картички на население	1118	2118	507140, 507141, 507142	3118
- на долгорочни кредитни картички на население	1119	2119	507143, 507144, 507145	3119
5.2.1.2. Каматни стапки на кредитни картички со валутна клаузула	1120	2120	3120	4120
- на краткорочни кредитни картички на население	1121	2121	527140, 527141, 527142	3121
- на долгорочни кредитни картички на население	1122	2122	527143, 527144, 527145	3122
5.2.2. Каматни стапки на кредитни картички во странска валута	1123	2123	3123	4123
- на краткорочни кредитни картички на население	1124	2124	517140, 517141, 517142	3124
- на долгорочни кредитни картички на население	1125	2125	517143, 517144, 517145	3125
6. КАМАТНИ СТАПКИ НА ДЕПОЗИТИ - дополнување	1126	2126	3126	4126
6.1. Каматни стапки на тековни сметки во денари	1127	2127	3127	4127
- Каматни стапки на тековни сметки во денари на претпријатја	1128	2128	8000, 8001	3128
- Каматни стапки на тековни сметки во денари на население	1129	2129	8070, 8071	3129

II. Ова упатство влегува во сила со денот на потпишувањето и ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

У. бр. 12
1 јули 2009 година
Скопје

Гувернер,
м-р Петар Гошев, с.р.

**АГЕНЦИЈА ЗА СУПЕРВИЗИЈА НА КАПИТАЛНО
ФИНАНСИРАНО ПЕНЗИСКО ОСИГУРУВАЊЕ
1523.**

Врз основа на член 58 став (8) и (10), член 59 став (3), (6) и (10) и член 61 став (7) од Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 29/2002, 85/2003, 40/2004, 113/2005 29/2007, 88/2008 и 48/2009) Управниот одбор на Агенцијата за супервизија на капитално финансираното пензиско осигурување, на седницата одржана на 25.06.2009 година, донесе

**ПРАВИЛНИК
ЗА ИЗМЕНА НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА ПОСТАПКАТА НА РАСПРЕДЕЛБА НА ОСИГУРЕНИЦИ ВО ЗАДОЛЖИТЕЛНИ ПЕНЗИСКИ ФОНДОВИ, ЗА НАЧИНОТ И ПОСТАПКАТА ЗА ЧЛЕНСТВО ВО ЗАДОЛЖИТЕЛЕН ПЕНЗИСКИ ФОНД ПРИ ЗАЧЛЕНУВАЊЕ ПО ПРВ ПАТ, ЗА НАЧИНОТ И ПОСТАПКАТА НА ПРЕМИН НА ЧЛЕН ОД ПОСТОЕН ВО ИДЕН ЗАДОЛЖИТЕЛЕН ПЕНЗИСКИ ФОНД И ЗА ФОРМАТА НА ДОГОВОРОТ ЗА ЧЛЕНСТВО ВО ЗАДОЛЖИТЕЛЕН ПЕНЗИСКИ ФОНД**

Член 1

Во Правилникот за постапката на распределба на осигуреници во задолжителни пензиски фондови, за начинот и постапката за членство во задолжителен пензиски фонд при зачленување по прв пат, за начинот и постапката на премин на член од постоеан во иден задолжителен пензиски фонд и за формата на договорот за членство во задолжителен пензиски фонд („Службен весник на Република Македонија“ бр. 93/2008 и 110/2008), член 3 став (1) се менува и гласи:

“(1) Агенцијата на првиот работен ден од секој месец, заради распределба на нераспределените осигуреници, утврдува пондер за секој задолжителен пензиски фонд според приносот на задолжителниот пензиски фонд и висината на надоместокот од член 98 став (1) точка а) од Законот што го наплатува друштвото кое управува со тој задолжителен пензиски фонд (во понатамошниот текст: надоместок од придонеси), со користење на следнава формула:

$$P_i = 0.7 * \frac{1}{\sum_{j=1}^n \frac{1}{N_j}} + 0.3 * \frac{R_i}{\sum_{j=1}^n R_j}, \text{ во случај кога сите } R_i > 0$$

односно,

$$P_i = 0.7 * \frac{\frac{1}{N_i}}{\sum_{j=1}^n \frac{1}{N_j}} + 0.3 * \frac{R_i + |R_{min}| + 0.01}{\sum_{j=1}^n (R_j + |R_{min}| + 0.01)}, \text{ во случај кога постои } R_i \leq 0$$

каде $i = 1, \dots, n$

P_i = е пондер за задолжителниот пензиски фонд i

n = е број на задолжителни пензиски фондови

N_i е надомест од придонеси наплатуван од друштвото што управува со задолжителниот пензиски фонд i во текот на претходниот месец

R_i е остварен принос на задолжителниот пензискиот фонд со состојба на последниот ден од претходниот месец за претходните 36 месеци, сведен на годишно ниво. Доколку фондот работи помалку од 36, а повеќе од 12 месеци, приносот се пресметува за сите месеци за кои фондот работи, сведен на годишно ниво. Доколку фондот работи помалку од 12 месеци, тогаш како вредност за се зема просекот од приносите на постојните задолжителните пензиски фондови.

R_{min} е минималниот остварен принос од сите задолжителни пензиски фондови ($R_{max} = (R_i)$).”

Член 2

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

Бр.01-1169/3
28 јуни 2009 година
Скопје

Претседател
на Управниот одбор,
Анета Димовска, с.р.

1524.

Врз основа на член 105 став (3), член 106 став (1) и (2) и член 112 став (5) од Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 29/2002, 85/2003, 40/2004, 113/2005, 29/2007, 88/2008 и 48/2009), Управниот одбор на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување на седница одржана на 25.06.2009 година донесе

**ПРАВИЛНИК
ЗА ИЗМЕНА И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА ИНВЕСТИРАЊЕ НА СРЕДСТВАТА НА ЗАДОЛЖИТЕЛНИТЕ ПЕНЗИСКИ ФОНДОВИ**

Член 1

Во Правилникот за инвестирање на средствата на задолжителните пензиски фондови („Службен весник на Република Македонија“ бр. 138/2008) во член 1 по точката д) се додава нова точка г) која гласи:

„ г) највисокиот износ на вложувања на инструменти од иста економска група регистрирана во Република Македонија, земите членки на Европската унија или на ОЕЦД.“

Член 2

(1) Во член 6 став (2) запирката и зборовите: „Јапонија или САД“ се заменуваат со зборовите: „или на ОЕЦД“,

(2) Во став (5) зборовите „Брокерската куќа,“ се заменуваат со зборовите „Дилерската куќа,,“

Член 3

Во член 17 став (1) точка б) запирката и зборовите: „Јапонија или САД“ се заменуваат со зборовите: „или на ОЕЦД“.

Член 4

(1) Во член 18 став (1) точка б) запирката и зборовите: „Јапонија или САД“ се заменуваат со зборовите: „или на ОЕЦД“.

(2) Во став (2) по бројот: „(3),“ се даваат зборовите: „или став (4),“

Член 5

(1) Во член 19 став (1) точка а) во алинеја 2 запирката и зборовите: „, Јапонија или САД” се заменуваат со зборовите: „или на ОЕЦД”.

(2) Во точка б) во алинеја 3 зборот: „акции” се заменува со зборовите: „хартии од вредност” и запирката и зборовите: „, Јапонија или САД” се заменуваат со зборовите: „или на ОЕЦД”.

Член 6

Насловот на глава IV се менува и гласи:

„Највисоки износи на вложувања во кои може да се инвестираат средствата на задолжителен пензиски фонд,,

Член 7

(1) Во член 20 во став (1) запирката и зборовите: „, Јапонија или САД” се заменуваат со зборовите: „или на ОЕЦД”.

(2) Во став (2) запирката и зборовите: „, Јапонија или САД” се заменуваат со зборовите: „или на ОЕЦД”, а по зборот „, Законот,, се додаваат зборовите: „или хартии од вредност издадени од иста економска група регистрирана во Република Македонија, земите членки на Европската унија или на ОЕЦД,,,

(3) Во член 20 став (4) се брише.

Член 8

Член 21 се брише, а членот 22 станува член 21.

Член 9

Член 23 станува член 22 и истиот се менува и гласи:

„(1) По влегувањето во сила на овој правилник до 31.12.2009 година, најмногу 10% од средствата на задолжителниот пензиски фонд можат да се инвестираат во депозити и сертификати за депозит на меѓусебно поврзани банки согласно дефиницијата за поврзани лица од Законот.

(2) Износите од член 20 став (3) од овој правилник почнуваат да се применуваат од 01.01.2010 година.

(3) Членот 24 станува член 23, а членот 25 станува член 24.

Член 10

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија”.

Бр.01-1169/4

1 јули 2009 година

Скопје

Претседател

на Управниот одбор,

Анета Димовска, с.р.

ФОНД НА ПЕНЗИСКОТО И ИНВАЛИДСКОТО ОСИГУРУВАЊЕ

1525.

Врз основа на член 163 од законот за пензиското и инвалидското осигурување ("Службен весник на РМ" бр.80/93, 3/94, 14/95, 71/96, 32/97, 24/2000, 96/2000, 50/2001, 85/2003, 50/2004, 4/2005, 101/2005, 70/2006, 153/2007, 152/2008 и 161/2008), а во врска со член 125 и член 127 од истиот Закон и член 40 од Статутот на Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.50/99, 34/95, 46/99, 10/2002, 5/2004, 23/2004, 88/2004 и 117/2008), Управниот одбор на Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија, на седницата одржана на 25 јуни 2009 година, донесе

ОДЛУКА**ЗА ПРИЗНАВАЊЕ НА СТАЖ НА ОСИГУРУВАЊЕ ШТО СЕ СМЕТА СО
ЗГОЛЕМЕНО ТРАЕЊЕ ЗА РАБОТНИ МЕСТА ВО ЦАРИНСКАТА УПРАВА
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА****Член 1**

Во Царинската управа на Република Македонија, како работни места на кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење, се сметаат следните работни места :

Ред. бр.	РАБОТНО МЕСТО	Предложен степен
I. РАКОВОДНИ ЦАРИНСКИ СЛУЖБЕНИЦИ		
1.	Началник на одделение за внатрешни истраги	12/14
2.	Началник на одделение за разузнавање	12/15
3.	Началник на одделение за оперативни работи	12/16
4.	Началник на одделение за истраги	12/15
5.	Шеф на царинска испостава за стоково царинење	12/14
6.	Шеф на царинска испостава за патнички промет	12/15
7.	Шеф на царинска испостава - отсек за патнички промет	12/15
8.	- отсек за стоково царинење	12/15
9.	Шеф на служба за мобилни тимови	12/16
10.	Шеф на служба за мобилен скенер	12/16
11.	Шеф на служба за борба против економски криминал	12/14
12.	Шеф на служба за борба против криумчарење	12/16
13.	Водител на отсек за стоково царинење	12/14
14.	Водител на отсек за патнички промет	12/15
15.	Виш цариник водач на смена	12/15
II. СТРУЧНИ ЦАРИНСКИ СЛУЖБЕНИЦИ		
16.	Главен инспектор во одделение за разузнавање	12/16
17.	Главен инспектор во служба за мобилни тимови	12/16
18.	Главен инспектор во служба за борба против економски криминал	12/14
19.	Главен инспектор во служба за борба против криумчарење	12/16
20.	Виш цариник контролор за стоково варинење	12/14
21.	Виш инспектор во одделение за разузнавање	12/16
22.	Виш инспектор во служба за мобилни тимови	12/16
23.	Виш инспектор во служба за мобилен скенер	12/16
24.	Виш инспектор во служба за борба против економски криминал	12/14
25.	Виш инспектор во служба за борба против криумчарење	12/16
26.	Инспектор во одделение за внатрешни истраги	12/14
27.	Инспектор во одделение за разузнавање	12/16
28.	Инспектор во служба за мобилни тимови	12/16
29.	Инспектор во служба за мобилни тимови со мобилен рентген	12/16
30.	Инспектор во служба за мобилен скенер	12/16
31.	Инспектор во служба за борба против економски криминал	12/14
32.	Инспектор во служба за борба против криумчарење	12/16
33.	Виш цариник за стоково царинење	12/14
34.	Помлад инспектор во одделение за разузнавање	12/16
35.	Помлад инспектор во служба за мобилни тимови	12/16
36.	Цариник за стоково царинење	12/14
37.	Цариник за патнички промет	12/15
38.	Инспектор водич на царински пес	12/16

Член 2

Стажот на осигурување што се смета со зголемено траење на работниците распоредени на работните места од член 1 на оваа одлука се смета од денот на влаенувањето во сила на оваа одлука, а најрано од денот од кога се распоредени на тое работни места, под услов за тој период да е платен додатниот придонес за стажот на осигурување што се смета со зголемено траење.

Член 3

Врз основа на документацијата со која располага работодавецот, ќе се утврди дека осигуреникот врши работи и задачи од член 1 на оваа одлука.

Член 4

Фактичката состојба за работниците што се распоредени на работно место од член 1 ма оваа одлука, ја утврдува Комисијата составена од по еден претставник на Стручната служба надлежна единица на Фондот на пензиското и

Бр. 02-3700/1
25 јуни 2009 година
Скопје

Управен одбор,
Претседател,
Ангел Максимов, с.р.

ДРЖАВЕН ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКА

1526.

Врз основа на член 44 од Законот за данок на добивка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 80/93, 33/95, 43/95, 71/96, 5/97, 28/98, 11/2001, 2/2002, 44/2002, 51/2003, 120/2005, 139/2006, 160/2007 и 159/2008), Државниот завод за статистика го утврдува и објавува

ДВИЖЕЊЕТО НА ЦЕНИТЕ НА МАЛО ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА МЕСЕЦ ЈУНИ 2009 ГОДИНА

Движење на цените на мало во Република Македонија во периодот јануари јуни 2009 година, во однос на просечните цени на мало во 2008 година изнесува - 1,1%.

Директор,
м-р **Благица Новковска, с.р.**

1527.

Врз основа на член 44 став 2 од Законот за државната статистика („Службен весник на Република Македонија“ бр. 54/97 и 21/2007), а во врска со член 37 од Законот за пензиско и инвалидско осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 80/93, 3/94, 14/95, 71/96, 32/97, 24/2000, 96/2000, 50/2001, 85/2003, 50/2004, 4/2005, 84/2005, 101/2005, 70/2006, 153/2007 и 161/08), Државниот завод за статистика го утврдува и објавува

ДВИЖЕЊЕТО НА ТРОШОЦИТЕ НА ЖИВОТОТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА МЕСЕЦ ЈУНИ 2009 ГОДИНА

Движење на трошоците на животот во Република Македонија во првото полугодие од 2009 година (период: јануари - јуни 2009 година) во однос на второто полугодие од 2008 година (период: јули - декември 2008 година) изнесува - 0,1%.

Директор,
м-р **Благица Новковска, с.р.**

**ВО ИЗДАНИЕ НА ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РМ
ИЗЛЕЗЕ ОД ПЕЧАТ ИЗДАНИЕТО**

**Бранислав Симоновик
Методија Ангелески
Душко Стојановски**

НОВО!

**КРИМИНАЛИСТИЧКА
ТЕХНИКА**

1000,00

П О Р А Ч К А Б Р. 83

Со ова неотповикливо го порачувам изданието Криминалистичка техника во примероци.

Доказот за извршена уплата на жиро с-ка 300000000188798 и порачката ги испраќаме по пошта на адреса бул. „Партизански одреди“ бр. 29, п. фах 51, 1000, Скопје, или на телефон + 389-2-551-24-01.

Порачател: _____ Место: _____
ул. _____ бр. _____, тел./факс _____

Во _____, _____ 2009 година. (М.П.) Потпис на порачателот _____

www.slvesnik.com.mk
contact@slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о.-Скопје
бул. "Партизански одреди" бр. 29. Поштенски фах 51.
Директор и одговорен уредник - Тони Трајанов.
Телефон: +389-2-55 12 400.
Телефакс: +389-2-55 12 401.
Претплатата за 2009 година изнесува 9.200,00 денари.
„Службен весник на Република Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламији 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД - Скопје.
Печат: ГРАФИЧКИ ЦЕНТАР ДООЕЛ, Скопје.

ISSN 0354-1622

2009083